Rudyard Kipling

Knjiga o džungli

e-Lektire
lektire.skole.hr

Rudyard
Kipling

Knjiga o džungli

s engleskog prevela
Sanja Lovrenčić

e-Lektire
lektire.skole.hr

e-Lektire

Europska unija
Zajedno do fondova EU

EUROPSKI STRUKTURNI I INVESTICIJSKI FONDOVI

Operativni program KONKURENTNOST I KOHEZIJA

ESF UČINKOVITI LJUDSKI POTENCIJALI

CARNET

e-Škole
USPOSTAVA SUSTAVA RAZVOJA DIGITALNO ZRELIH ŠKOLA
(PILOT PROJEKT)

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Više informacija o EU fondovima možete naći na web stranicama Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije:
www.strukturnifondovi.hr
Sadržaj ovog materijala isključiva je odgovornost Hrvatske akademske i istraživačke mreže - CARNET.

Sadržaj

Rudyard Kipling 5
Kiplingovo djelo u njegovom i našem vremenu (Sanja Lovrenčić) 9
Prije čitanja 11

Knjiga o džungli 12
Mowglijeva braća 13
Kaaov lov 28
Tigar! Tigar! 46
Bijeli tuljan 59
Rikkii-tikki-tavi 73
Toomai od slonova 85
Službenici Njezinog Veličanstva 99

Druga knjiga o džungli 112
Kako se rodio strah 113
Čudo Puruna Bhagata 127
Džungla napada 138
Pogrebnici 158
Kraljev ankus 174
Quiquern 188
Crveni pas 204

Proljetno trčanje.....221

Metodički instrumentarij.....238

Poticaji za daljnji rad.....242

Izgovor imena.....244

Impresum.....245

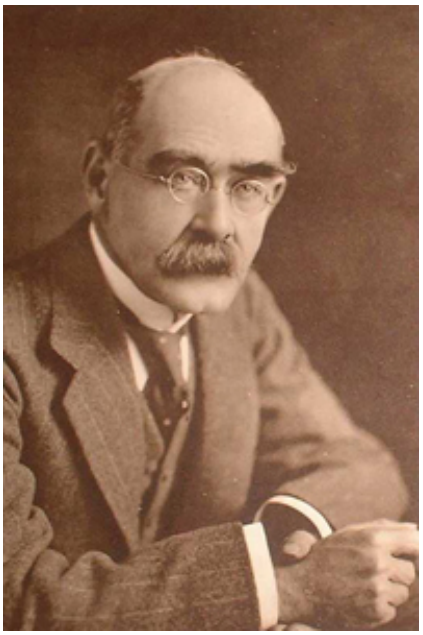

Rudyard Kipling

Mumbai, Indija, 30. prosinca 1865.

– London, 18. siječnja 1936.

Rudyard Kipling je rođen u Bombaju (danas Mumbai) u Indiji 1865. godine, u engleskoj kolonijalnoj obitelji. Roditelji su mu bili visoko obrazovani ljudi. Otac je bio kipar, a osim toga i ravnatelj i profesor tada novoosnovanog bombajskog umjetničkog sveučilišta. Rudyard je dobio ime po istoimenom jezeru u Staffordshireu u Engleskoj, čijom ljepotom su bili opčinjeni njegovi roditelji. U to vrijeme Indijom je vladala Velika Britanija. Englezi koji su tamo živjeli nazivali su sebe Angloindijcima.

Rudyard je od malena slušao indijske priče i narodne pjesme. Do šeste godine odgajala ga je Indijka, od koje je naučio govoriti hindski. Puno je učio o indijskoj kulturi i tradiciji. Zatim su ga, prema tadašnjem običaju, poslali u Englesku, gdje je živio u obitelji Holloway koja je imala internat za englesku djecu rođenu u Indiji. Za vrijeme kraljice Viktorije (tzv. viktorijansko doba), odgoj djeteta nikako se nije mogao nazvati slobodnim i nesputanim. K tome, obitelj u koju je doselio zlostavljala ga je punih šest godina, dok se u Englesku nije vratila njegova majka. Često su ga kasnije pitali zašto ništa nije rekao, a on bi odgovorio kako dijete u toj dobi i ne zna da je zlostavljano jer misli da tako mora biti. Kad shvati što se događa, boji se svoje patnje otkriti drugima, jer zna kakva ga kazna za to čeka u njegovu »zatvoru«. S druge strane, jednom je rekao i da su mu laži koje je morao izmišljati da lakše proživi to teško razdoblje pomogle da kasnije piše zanimljivo i maštovito. Nije se mogao sroditi niti s vojničkom karijerom koju su mu namijenili roditelji. Vraća se u Indiju 1882. godine kao sedamnaestogodišnjak, gdje radi kao novinar i pomoćni urednik novina, putujući i stječući iskustva o životu u Indiji. U novinama je počeo objavljivati i svoje priče, čim mu je glavni urednik dopustio malo više slobode i novinskog prostora. Potom je živio u Sjedinjenim Američkim Državama, Južnoj Africi, Francuskoj, putovao oko svijeta naročito oduševljen Japanom, da bi se 1896. trajno nastanio u Engleskoj.

Brojna putovanja duboko su se utisnula u priče koje je uvrstio u svoje dvije *Knjige o Džungli* (1894. i 1895.), a kada su se one pojavile, Kipling je već bio slavan pjesnik i pripovjedač. Dotad mu je već bila objavljena zbirka priča iz angloindijskog društvenog života *Jednostavne priče s brda* (1888.), te zbirka *Tri vojnika* (1890.) Osim *Knjigama o*

Džungli, Rudyard Kipling proslavio se i drugim knjigama za djecu, primjerice *Hrabri kapetani* (1897.), kratkim romanom *Kim* (1901.), pričom *Puck s Poockova brda* (1906.). Napisao je više stotina pjesama. Rudyard Kipling je prvi engleski književnik koji je dobio Nobelovu nagradu (1907.). U obrazloženju je, između ostaloga, rečeno kako ju je zaslužio svojom nevjerojatnom sposobnošću za pripovijedanje, originalnom maštom i snagom povezivanja i zaključivanja. Susreo se i prijateljevao s mnogim tadašnjim intelektualcima, naročito književnicima. Posebno je bio fasciniran Markom Twainom i njegovim humorističkim pričama. U devetnaestom stoljeću i na početku dvadesetog, uživao je veliko poštovanje i slavu, da bi se to promijenilo u godinama pred Prvi svjetski rat. Mnoge je smetala njegova očita privrženost životu kakav su vodili engleski intelektualci u područjima pod kolonijalnom vlašću. Smatrao je da Englezi donose u te zemlje kulturu, obrazovanje i napredak. Njegovi politički stavovi veliki su dio javnosti okrenuli protiv njega. Ove činjenice nisu mogle osporiti vrijednost njegovih knjiga, naročito onih koje su prigrlila djeca i mladi.

Utjecao je na mnoge izvrsne pripovjedače dvadesetog stoljeća, primjerice Jorge Luisa Borgesa, George Orwella, na pjesnika Thomasa S. Eliota i druge. Djela su mu u više navrata oživljena na filmu. Producentska kuća Walt Disney oživjela je *Knjigu o džungli* već 1967. godine u animiranom filmu, a nakon toga slijedilo je još najmanje jedanaest ekranizacija ovoga djela. Posljednja je igrana inačica u režiji Jona Favreaua iz 2016. godine.

Kiplingovo djelo za djecu i mlade i danas je popularno u svijetu, a brojne priče dramatiziraju se i postavljaju na scenu različitih kazališta. Imao je izuzetnu sposobnost da se uživi u život ljudi s različitih krajeva planete. Primjerice, jedna od njegovih najljepših priča govori o životu Inuita u ledenim prostranstvima blizu Sjevernoga pola (*Quiquern*). Čitatelj će lako zamisliti život u ledenim igluima, nomadsko kretanje Inuita koji love tuljane kako bi imali hrane i sve potrepštine za život, uzgajanje pasa za vuču saonica. Inuiti imaju i drevna vjerovanja, pjesme povezane s prirodom o kojoj ovise i čiji su dio. Priču o dječaku Kotuku i njegovoj velikoj životnoj avanturi ispričao je Kipling s mnogo uvjerljivosti, mašte i humanosti. Inuiti pred čitatelja izlaze iz te priče kao likovi čije želje i nastojanja možemo razumjeti, strepimo zajedno s likovima u njihovim nevoljama, radujemo se s njima oko vatre uz svijeće lojanice. Posebno jak osjećaj za plemensku povezanost i za pravdu krasi taj narod, a tome je Kipling naročito posvetio pažnju u ovoj priči. Kipling nije samo utjecao na književnike, već i na ljude drugih profesija. Posebno je bio povezan sa izviđačkim pokretom i utemeljiteljima izviđaštva. Umro je u Londonu 1936. godine.

Međunarodno udruženje astronoma (*International Astronomical Union*) nazvalo je jedan krater, tj. kružnu udubinu na planetu Merkuru, 2010. godine prema Kiplingu. Godine 2012. u počast njegovoj ljubavi i brizi za prirodu i posvećenost prirodnim znanostima, jedna izumrla vrsta krokodila nazvana je Goniopholis kiplingi.

* * *

Rudyard Kipling napisao je dvije *Knjige o džungli* (1894. i 1895.). Prva *Knjiga o džungli* sastoji se od sedam priča (*Mowglijeva braća, Kaaov lov, Tigar!Tigar!, Bijeli tuljan, Rikki-tikki-tavi, Toomai od Slonova, Službenici njezinog veličanstva*), dok ih druga ima osam (*Kako se rodio strah, Čudo Puruna Bhagata, Džungla napada, Pogrebnici, Kraljev ankus, Quiquern, Crveni pas* i *Proljetno trčanje*).

Priče o Mowgliju i njegovom velikom životinjskom »plemenu« neraskidivo su povezane. Ta povezanost ne odnosi se toliko na vremenski slijed događanja, koliko na Mowglijevo sazrijevanje iz dječarca u zreloga mladića. Isto tako, povezanost se odnosi i na zbivanja koja su bila njegove životne prekretnice. U ovome djelu važna je i autorova ljubav prema Indiji, prema tajnama prirode usred koje čovjek živi i prema Zakonu Džungle. Duboka mudrost toga zakona zrcali se u svakom doživljaju ovoga dječaka. Kipling je uspio izreći tu mudrost pišući o slonovima, vukovima, zmijama, volovima, panteri Bagheeri i medvjedu Baloou. Te su životinje vrlo različite prema karakteru, navikama i ritmovima življenja. Mudrost Zakona džungle nije općenita, ona ima logičan rast i posljedice na čovjeka. *Zakon Džungle nikad ništa ne zapovijeda bez razloga* (...) Mowgli saznaje da se u džungli nikada ne ubija bez razloga, a čovjek to katkada čini iz obijesti, gluposti ili zloće. *Samotni Vuk ih je vodio godinu dana. U mladosti dvaput je pao u zamku, a jednom ga izmlatiše i ostaviše kao mrtvog; tako je dobro upoznao ponašanje i običaje ljudi.* Nije zato čudno da Mowgli, iako smješten u krilo nježne i požrtvovne majke koja ga voli, izabire povratak majci vučici i džunglu za dom svoga srca.

Druge priče iz ovih dviju knjiga moguće je čitati i zasebno, što otvara velike mogućnosti za rad i razgovor u razredu. Riječ je o bijelom tuljanu Koticku koji će povesti svoju koloniju tuljana u uzbudljivu pustolovinu na obalama Beringovog mora; o mungosu Rikki-tikki-taviju, hrabrome borcu za život svojih gospodara u koštacu sa zmijom otrovnicom; o krokodilu ljudožderu Muggeru i njegovom »pogledu« na ljude; o životu slonova, volova, konja u ratu i vojnoj službi; o velikom podvigu dječaka Inuita Kotuka i njegova psa daleko na sjevernoj obali Baffinove zemlje; o malom Toomaiju od Slonova i Purunu Baghatu, kao ljudskim likovima čije sposobnosti i ponašanje mogu biti predmetom mnogih razgovora.

Toomai od Slonova vidio je ono što nitko od ljudi do tada nije vidio: ples divljih slonova usred noći. U toj priči Kipling pokazuje veliku ljubav prema životinjama tako što govori o okrutnom životu slona koji je već od malena bio uhvaćen od ljudi i proživio svoj vijek kao ljudski sluga. Slonovi su služili ljudima u Indiji u mnogim poslovima: vukli su balvane na krčevinama, lovili su s ljudima divlje slonove, nosili su topove i ljude u ratovima, kretali u okršaje s tigrovima. Svojim životinjskim likovima Kipling daje jednako prostora kao i ljudskim. Životinje i ljudi zajedno žive na Zemlji, njihove sudbine i ponašanja jednako su zanimljive, dramatične, katkad i tragične. Svi ovi likovi smješteni su u priče u kojima zadivljuje magična sposobnost Rudyarda Kiplinga u vođenju pripovi-

jedanja. Kipling izdiže prirodu na razinu lika koji može biti dramatičniji i slojevitiji od svih drugih likova. Zbog toga su opisi prirode (ako se njeno disanje, gibanje i nalijetanje u čitateljevu maštu preko Kiplingovog pera uopće može suhoparno nazvati opisima) jednako zanimljivi mladome čitatelju kao i zbivanja među ljudima i životinjama. Priroda diše ritmovima koji se stalno izmjenjuju, pa je Kipling osjetio potrebu da priče započinje i završava stihovima: noćnom pjesmom, morskom uspavankom, Mowglijevom pobjedničkom pjesmom, pjesmom koju pjevaju tuljani na povratku s otvorenog mora na svoje obale. Pjesme u pričama su različite duljine i metra, već prema piščevom osjećaju za otkucavanje srca njegovih likova.

Što čini Kiplinga suvremenim piscem kojemu ne mogu odoljeti ni mlade generacije kod kojih neki drugi pisci brzo zastarijevaju? Isprepletenost prirode i čovjeka, neprestana dramatičnost i mijena svega što živi – što ostavlja bez daha. Zatim, Kiplingov talent da prikaže udaljene krajeve našega planeta uvjerljivije od najboljih današnjih dokumentarnih filmova. To uspijeva tako što ove krajeve veže uz sudbinu likova u neraskidivi splet odnosa koji su uvijek na granici života i smrti.

Treba obratiti pažnju na Kiplingovu neskrivenu simpatiju za tehnička dostignuća, nadzor i superiorni stav Engleza kao kolonizatora prema indijskom stanovništvu. Često je ono prikazano kao nesposobno za samostalan razvoj, praznovjerno i okrutno. Nasuprot tome, vladajuća engleska klasa je prikazana kao moćna i sposobna za sve izazove. Nije to čudno, jer se Kipling rodio u okruženju koje je njegovalo ove stavove. Ali je i o tome dobro razgovarati nakon čitanja *Knjige o džungli*.

U našoj zemlji Kiplingova *Knjiga o džungli* također je postavljana na scenu, primjerice izuzetno je hvaljena bila izvedba u Zagrebačkom kazalištu mladih 1991. godine, u dramatizaciji Gerolda Theobalta i režiji Janusza Kice. *Priča o sloniću Kratkonosiću* već više od dva desetljeća igra u Lutkarskoj sceni »Ivana Brlić-Mažuranić«, u dramatizaciji Borislava Mrkšića i režiji Saše Gregurića.

dr. sc. Diana Zalar

Kiplingovo djelo u njegovom i našem vremenu

Knjiga o Džungli objavljena je 1894., a godinu dana kasnije iz tiska je izišao i njezin nastavak – *Druga knjiga o Džungli*. U to vrijeme njihov autor već je slavan pisac čije su pjesme i pripovijesti, uglavnom s indijskim sadržajima, osvojile i kritiku i publiku. Premda mu je tek trideset godina, te su godine protekle prilično nemirno, a doživljaji i iskustva iz kojih će crpsti motive za svoja najbolja djela uglavnom su već iza njega. Poseban biljeg cijelom Kiplingovom književnom opusu dala je njegova povezanost s Indijom, zemljom u kojoj je proveo ne samo rano djetinjstvo, nego i razdoblje između sedamnaeste i dvadesetčetvrte godine, dakle doba sazrijevanja i osobite otvorenosti različitim dojmovima. Kroz tih sedam godina, radeći kao novinar dnevnoga lista u Lahoreu, mnogo je putovao i upoznao Indiju – prema procjeni samih Indijaca, kod kojih su njegova djela vrlo popularna – bolje nego ijedan zapadni pisac.

No u njegovoj tridesetoj godini za Kiplingom su već i druga putovanja. Nakon boravka u Engleskoj između 1889. i 1891., pošao je na put oko svijeta, da bi se godinu dana kasnije na neko vrijeme smirio u američkoj državi Vermont. Iz te, putničke godine potječu neindijski motivi u knjigama o Džungli: sugestivni sjeverni prostori priče o Bijelom Tuljanu i ledeni krajolici polarnoga kruga u kojima se pojavljuje Quiquern. Međutim, u vrijeme objavljivanja *Knjiga o Džungli* bliži se kraju prvi, sretniji dio Kiplingova života, koji je unatoč poteškoćama bio doba kretanja, otkrića, te ranog i gotovo čudesnog književnog uspjeha.

U autobiografiji, pisanoj pred smrt, Kipling zagonetnu silu koja ga vodi dok piše naziva, napola ironično, svojim Demonom. Taj Demon bio je najprisutniji »u *Knjigama o Džungli, Kimu* i objema knjigama o Pucku; dobro sam pazio i oprezno koračao, da se Demon ne bi povukao.« Kipling također priča kako je pišući pripovijesti o Mowgliju učio razlikovati autentične pokrete svojega Demona od običnog pisanja iz navike, te da je dvije pripovijesti izbacio iz završne verzije. Zahvaljujući Kiplingovoj imaginaciji i umijeću pročišćavanja teksta, njegove priče djeluju neposredno i živo, a sugestivna napetost uvijek ostaje nepomućena. Postoji još jedna zanimljiva točka njegovog »ugovora« s Demonom: ne povoditi se za uspjehom, nego pisati samo dok ima stvarnog sadržaja. Zato je svaka pripovijest *Knjige o Džungli* čvrsta cjelina s vlastitom fabulom, ambijentima i raspoloženjem, u kojoj su svi elementi originalni i funkcionalni.

Publika je brzo prepoznala kvalitetu Kiplingovih priča. Obje *Knjige o Džungli* prevedene su na mnoge jezike i u kratko vrijeme doživjele svjetsku slavu. Prvo izdanje na

hrvatskom jeziku objavljeno je 1917. u Zabavnoj biblioteci, no tekst nije preveden u cijelosti. Godine 1931. izlazi prijevod integralnog proznog teksta prve i druge knjige, no u tom izdanju pak nedostaju pjesme koje je Kipling napisao kao početak i kraj svake pripovijesti. U brojnim izdanjima koja su izlazila u nas poslije II. svjetskog rata uključena je Kiplingova poezija, no opet su neke pripovijesti izostale. Ovaj prijevod prvi sadrži *Knjigu o Džungli* i *Drugu knjigu o Džungli* u cijelosti.

Ovaj kratki pregled različitih izdanja vodi nas, međutim, prema problemu koji je ostao svojevrsni kamen kušnje za sve one koji se bave Kiplingom – problemu njegove identifikacije s britanskom imperijalističkom politikom. U već prilično dugoj povijesti prevođenja i objavljivanja *Knjiga o Džungli*, neke su pripovijesti izostavljane – ne samo iz naših, nego i drugih, npr. ranih njemačkih izdanja – zbog posrednog ili neposrednog veličanja britanske vojske i vlasti u Indiji. Najspornija bila je pripovijest *Službenici Njezinog Veličanstva* kojom autor dovodi čitatelja među životinje u vojničkom logoru. Iz poslijeratnih hrvatskih izdanja izbačena je i pripovijest *Pogrebnici* u kojoj se pak, iz prilično neobične perspektive krokodila ljudoždera, govori o engleskim tehničkim dostignućima, te o velikoj pobuni u sjevernoj Indiji 1857.-58. Teško je ipak razumjeti izostavljanje *Čuda Puruna Bhagata*, priče u kojoj najbolje dolazi do izražaja Kiplingova podvojenost u odnosu prema Indiji, podvojenost koja se zrcali i u nekim njegovim pripovijestima za odrasle, kao i romanu *Kim*. Indija je za njega zemlja nesposobnih, manje vrijednih ljudi, koji ne znaju što je za njih dobro, pa im je potreban engleski nadzor, no isto tako i zemlja slobode i otvorenih mogućnosti u kojoj »čovjek može učiniti što želi, a da ga nitko ne pita zašto«. Poznati suvremeni pisac Salman Rushdie u knjizi *Imaginarne domovine* piše: »Jednom mi je palo na pamet da bi o Kiplingu trebalo snimiti emisiju u kojoj bi njega glumila dvojica glumaca, jedan Indijac, a jedan Englez, te bi u nekim scenama govorio engleski, a u nekima hindski. Utjecaj Indije na Kiplinga, na njegov doživljaj svijeta, kao i na njegov jezik, stvorio je osobu koju sam uvijek doživljavao kao nekoga tko je u sukobu sam sa sobom.« U *Čudu Puruna Bhagata* čini se da kao pobjednik iz toga sukoba izlazi indijski dio; glavni lik, ugledni Indijac koji je uspio usvojiti engleska znanja i običaje, spašava planinsko selo od odrona indijskim načinom – putem kontemplacije i suglasja s prirodom.

Današnjeg čitatelja neugodno se doimlju povremeni rasistički prizvuci u Kiplingovom djelu – on je dijelio uvjerenje velikog broja svojih europskih suvremenika o apsolutnoj nadmoći bijelaca nad svima drugima. I u *Knjigama o Džungli* Indijci koji se pojavljuju na sceni – uz jednu veliku iznimku, Puruna Bhagata – praznovjerni su, lijeni, brbljavi i okrutni. No indijsko selo moguće je, premda to zacijelo nije bila svjesna autorova namjera, doživjeti kao metaforu ljudskoga društva, koje je doduše svakome – pa tako i Mowgliju u završnoj priči – potrebno, ali je često nerazumno i sputavajuće za pojedinca. Stoga u nekim trenucima i za pripovijesti o Mowgliju vrijede Kiplingove riječi o njegovoj knjizi *Nagrade i vile* (*Rewards and Fairies*): »Ove su priče napisane da bi ih čitala djeca, dok ljudi ne shvate da su namijenjene odraslima.«

Sanja Lovrenčić

Prije čitanja...

- Knjiga priča o Mowgliju donijela je engleskom piscu Rudyardu Kiplingu Nobelovu nagradu za književnost i mnoga druga priznanja u Velikoj Britaniji. Što znate o Nobelovoj nagradi? Istražite kakva je to nagrada i zašto se dodjeljuje. Saznajte kada ju je dobio Rudyard Kipling.

  Je li vam već poznato djelo nekog pisca koji je tu nagradu dobio? Koji je to pisac? Ako niste, tada je za vas ovo prvo djelo čiji je autor dobio tu prestižnu nagradu!

- Pročitajte što je sam pisac napisao o tome kako je knjiga nastala:

  Moja radna soba u Bliss Cottageu (u Novoj Engleskoj) bila je široka dva, a dugačka tri metra; od prosinca do travnja snijeg je vani sezao sve do prozorske daske. Slučajno se dogodilo da sam napisao pripovijest o indijskoj šumarskoj službi, u kojoj se pojavljuje dječak odrastao među vukovima. U napetoj tišini zime 1892. sjetio sam se lavova o kojima sam kao dijete čitao u nekom časopisu, a jedna rečenica iz Haggardove priče Nada the Lily stopila se s odjecima moje indijske pripovijesti. Smislio sam glavne obrise djela, zatim je pero preuzelo vodstvo, i ja sam ga gledao kako počinje pisati priče o Mowgliju i životinjama, od kojih su kasnije nastale knjige o džungli.

  Što znači da je »pero preuzelo vodstvo«?

- Napišite pismo ovome piscu ili mu se obratite usmeno, video prezentacijom. Pitajte ga sve što biste o njemu htjeli saznati.

  Pronađite odgovore na vaša pitanja razgovorom u razredu.

Knjiga o džungli

Mowglijeva braća

Sad Sokol Chil noć kući vodi
  Mang Šišmiš joj okove skida –
Koliba, staja nek čuvaju stada,
  Do zore smo mi na slobodi.
Ovo je vrijeme moći i sjaja
  Čaporka, pandže i zuba.
Oh, počuj zov! – Svim' dobar lov
  Što drže se Zakona Džungle!

Noćna pjesma u Džungli

Bijaše sedam sati jedne vrlo tople večeri, kad se na brežuljcima Seeonee Otac Vuk probudio iz svog dnevnog sna, počešao se, zijevnuo, te istegnuo šape, jednu za drugom, ne bi li se oslobodio pospanog osjećaja u njihovim vršcima. Majka Vučica ležala je položivši veliki sivi nos među svoja četiri mladunčeta, koja su se kostriješila cvileći, dok je mjesec sjao kroz otvor njihove spilje.

– Augrr! – reče Otac Vuk. – Vrijeme je da se opet pođe u lov!

– Nek je dobra sreća s tobom, o vođo vukova! Dobra sreća pratila tvoju plemenitu mladunčad, i čvrsti im bijeli zubi narasli, da nikad ne zaborave gladne na svijetu!

Bijaše to šakal – Tabaqui, Lizač Ostataka – a indijski vuci preziru Tabaquija jer trčkara naokolo izazivajući gužvu, brbljajući koješta, jedući krpe i komade kože sa seoskih smetlišta. No, oni ga se i boje, jer Tabaqui pobjesni lakše i brže no itko u Džungli, a tada zaboravlja da se ikad koga bojao, te juri šumom grizući sve što mu se nađe na putu. Čak i tigar bježi i skriva se kad mali Tabaqui mahnita, jer mahnitost je najveća sramota za divlju zvijer. Mi to zovemo hidrofobijom, no njihov je naziv *dewanee* – bjesnilo – i od njega bježe.

– Uđi, dakle, i pogledaj – reče Otac Vuk suho. – Ovdje nema hrane.

– Ne, za vuka nema – reče Tabaqui. – Ali za neznatnu osobu poput mene i suha kost je dobar zalogaj. Zar misliš da *Gidur-log,* Šakalski narod, može biti izbirljiv?

On odbrza u stražnji dio spilje, gdje je našao srndaćevu kost s nešto mesa i stao veselo glodati.

– Lijepa vam hvala na dobrom ručku – rekao je, oblizujući se. – A kako su krasna plemenita djeca! Kakve velike oči! Pa još tako mlada! Zbilja, mogao sam se sjetiti da su kraljevska djeca ljudi čim se rode.

– Shere Khan, Veliki, promijenio je lovišta. Sljedećeg mjeseca želi loviti na ovim brežuljcima, kako mi je rekao.

Shere Khan bijaše tigar koji je živio uz rijeku Waingungu, dvadeset milja[1] daleko.

– On nema prava! – započe ljutito Otac Vuk. – Po Zakonu Džungle nema prava mijenjati stanište bez odgovarajućeg upozorenja. Zaplašit će svu divljač deset milja uokolo, a ja, ja ovih dana moram loviti za dvojicu.

– Nije ga majka bez razloga nazvala Lungri, Šepavi – mirno reče Majka Vučica. – Šepav je na jednu šapu od rođenja. Zato je uvijek ubijao samo stoku. Sad kad su seljani oko Waingunge bijesni na njega, on dolazi razljutiti naše seljane. Pretraživat će zbog njega Džunglu; on će biti daleko, a mi i naša djeca morat ćemo bježati kad ljudi zapale travu. Zbilja, jako smo zahvalni Shere Khanu!

– Da mu ispričam o toj vašoj zahvalnosti? – reče Tabaqui.

– Van! – prasnu Otac Vuk. – Odlazi i lovi sa svojim gospodarom. Napravio si dosta štete za jednu noć.

– Odlazim – reče Tabaqui mirno. – Možete čuti Shere Khana dolje u guštari. Mogao sam zaštedjeti sebi poruku.

Otac Vuk je osluškivao. Odozdo, iz doline koja se prostirala prema maloj rijeci, čulo se oštro, bijesno, promuklo i jednolično zavijanje tigra koji nije ništa ulovio i nije ga briga ako i čitava Džungla to sazna.

– Budala! – reče Otac Vuk. – Početi noćni posao takvom bukom! Zar misli da su naši jeleni poput njegovih tustih volova kod Waingunge?

– Šššt! Večeras ne lovi ni jelena ni vola – reče Majka Vučica. – Lovi čovjeka.

– Čovjeka! – ponovi Otac Vuk otkrivši sve svoje bijele zube. – Fuj! Zar nema dovoljno buba i žaba u barama, pa sad mora jesti čovjeka, i to na našem zemljištu?

Upravo je htio jurnuti nizbrdo, kad je prag prešla mala sjena čupavog repa i zapištala:

Tabaqui je dobro znao da ništa nije toliko nedolično kao hvaliti djecu pred roditeljima i veselila ga je nelagoda Majke Vučice i Oca Vuka.

Sjedio je mirno, uživajući u svojoj nepodopštini; zatim reče prezrivo:

Zavijanje se pretvorilo u neko snažno vrčanje koje kao da dolazi sa svih strana odjednom. Taj zvuk zna opčiniti drvosječe i Cigane što spavaju na otvorenom, tjerajući ih ponekad da potrče ravno u tigrove ralje.

[1] *Milja* – mjera za dužinu, 1609 metara.

Zakon Džungle, koji nikad ništa ne zapovijeda bez razloga, svim životinjama zabranjuje da ubiju čovjeka, osim kad pokazuju svojoj djeci kako se ubija, a i tada to smiju učiniti samo izvan lovišta svojega čopora ili plemena. Stvarno, Zakon je takav zato što ubijanje čovjeka donosi, prije ili kasnije, bijele ljude na slonovima, s puškama, i stotine smeđih ljudi s gongovima, praskalicama i bakljama. Tada stradaju svi u Džungli. No zvijeri među sobom kao razlog Zakonu navode da je čovjek najslabiji od svih živih bića, te da je zato kukavički dirati ga. Kazuju također – a to je istina – da životinje koje jedu ljudsko meso, postaju šugave i gube zube.

Vrčanje postade glasnije i završi gromkim »Aaarh!« tigra koji napada.

Zatim se začuje urlikanje, netigrovsko urlikanje Shere Khana.

Otac Vuk istrčao je nekoliko koraka van i čuo Shere Khana kako divlje reži i mumlja jureći kroz šikaru.

– Promašio je – reče Majka Vučica. – Što li se dogodilo?

– Glupan! Nije znao učiniti ništa pametnije nego skočiti u drvosječinu logorsku vatru i opeći šape – progunđa Otac Vuk. – Tabaqui je s njim.

– Nešto dolazi uzbrdo – reče Majka Vučica trznuvši uhom. – Budi spreman.

Grmlje u guštari lagano zašušti, a Otac Vuk skupi noge, spreman na skok. I tada, da ste bili tamo, vidjeli biste nešto najčudnije na svijetu: vuka koji se zaustavlja usred skoka. Odbacio se prije nego što je vidio na što skače i sad se htio zaustaviti. Tako je sunuo uvis nekoliko stopa,[2] a spustio se gotovo na istom mjestu s kojega je odskočio.

– Čovjek! – zareži. – Čovječje Mladunče. Gledaj!

Ravno pred njim, držeći se za nisku granu, stajalo je golo smeđe djetešce, tek prohodalo – najmekši i najnježniji stvorić koji se ikad usred noći pojavio u vučjoj spilji. Dijete pogleda Oca Vuka u lice i nasmije se.

– Zar je to Čovječje Mladunče? – reče Majka Vučica. – Nikad nijedno još nisam vidjela. Donesi ga ovamo.

Vuk koji je navikao nositi vlastite mlade, može, ako je nužno, u zubima ponijeti jaje, a da ga ne zdrobi; i premda su se čeljusti Oca Vuka sklopile čvrsto oko djeteta, na njegovoj koži nije ostao nijedan trag zuba kad se našlo među vučićima.

– Kako maleno! Kako golo i... kako hrabro! – reče blago Majka Vučica. Djetešce se počne gurati između vučića da bi došlo bliže toplom krznu.

– Ahai! Ono želi jesti s ostalima. To je dakle, Čovječje Mladunče. Reci, je li ikad postojala vučica koja bi se mogla pohvaliti ljudskim mladunčetom među svojom djecom?

– Čuo sam da se ponekad takvo što događalo, ali nikad u našem Čoporu, niti u našem vremenu – reče Otac Vuk. – Sasvim je golo, i mogao bih ga ubiti dodirom šape. Ali gledaj, ono podiže pogled i ne boji se.

[2] *Stopa* – mjera za dužinu, 32,4 centimetra.

Uto mjesečinu na ulazu u spilju zasjeniše krupna glava i ramena Shere Khanova. Iza njega, Tabaqui je cičao:

– Gospodaru, gospodaru, ovamo je ušlo!

– Shere Khan iskazuje nam veliku čast – reče Otac Vuk, no oči su mu ljutito sjale. – Što traži ovdje Shere Khan?

– Svoj plijen. Ljudsko mladunče otišlo je na ovu stranu – reče Shere Khan. – Njegovi roditelji su pobjegli. Dajte mi ga.

Shere Khan bio je doista skočio u drvosječinu vatru, kao što je rekao Otac Vuk, i sad je bio bijesan jer su ga boljele opaljene šape. No Otac Vuk znao je da tigar ne može proći kroz otvor spilje. Shere Khanova ramena i prednje šape bijahu stiješnjeni u uskom prolazu, te mu je bilo kao čovjeku koji bi se pokušao boriti u bačvi.

– Vukovi su slobodan narod – reče Otac Vuk. – Primaju naredbe vođe Čopora, a ne makar kojega prugastog ubojice stoke. Čovječje Mladunče je naše – možemo ga ubiti ako nas je volja.

– Ako vas je volja, ili ako vas nije volja! Koga je briga za vašu volju! Tako mi bika kojega sam ubio, dokle ću zuriti u vaš brlog zbog onoga što mi s pravom pripada? Shere Khan vam govori!

Tigrova rika prolomi se spiljom. Majka Vučica oslobodi se mladunčadi i skoči naprijed; oči joj se, poput dva zelena mjeseca u tmini, sukobiše s plamtećim očima Shere Khanovim.

– A tebi odgovara Raksha, Zloduh. Čovječje Mladunče je moje, Lungri, samo moje! I neće biti ubijeno. Živjet će i trčati s Čoporom, i loviti s Čoporom; a na kraju, slušaj, ti lovče na golu mladunčad, žabojedu, ubojico riba! na kraju će ono loviti tebe! A sad se gubi odavde ili, tako mi *Sambhura*[3] kojega sam ubila (jer ja ne jedem izgladnjelu stoku), otići ćeš majci, opaljena zvijeri, šepaviji nego što si došao na svijet! Odlazi!

Otac Vuk gledao je zadivljeno. Bio je već gotovo zaboravio dane kad je osvajao Majku Vučicu u poštenoj borbi s pet drugih vukova, kada je još trčala s Čoporom i nije uzalud nosila ime Zloduh. Shere Khan možda bi se sukobio s Ocem Vukom, no nije se mogao boriti i s Majkom Vučicom, jer je znao da je na tom mjestu ona u prednosti, i da će se boriti do smrti. Zato se režeći izvuče iz otvora spilje i, kad se udaljio, poviče:

– Svaki pas laje u svom dvorištu! Vidjet ćemo što će Čopor reći na ovo usvajanje ljudske djece. Mladunče je moje i u moje će zube doći na kraju, vi kradljivci čupavih repova!

Majka Vučica spusti se dašćući među vučiće, a Otac Vuk reče joj ozbiljno:

– Shere Khan u jednome ima pravo. Morat ćemo Čoporu pokazati mladunče. Još uvijek ga želiš zadržati, Majko?

[3] *Sambhur* (čitaj: *sambar*) – naziv za dvije vrste velikih indijskih jelena.

– Zadržati! – prodašće ona. – Došao je noću, gol i vrlo gladan; pa ipak, nije se bojao! Gledaj, već je odgurnuo jedno od moje djece u stranu. A onaj šepavi krvolok bio bi ga ubio i zatim odjurio natrag do Waingunge, dok bi seljaci pretraživali sva naša staništa za osvetu! Zadržati ga? Naravno da ću ga zadržati. Samo mirno lezi, mala žabo. O Mowgli! – jer ja ću te zvati Mowglijem, Žabom – doći će vrijeme kad ćeš ti loviti Shere Khana kao što je on lovio tebe.

– Ali što će reći naš Čopor? – upita Otac Vuk.

Zakon Džungle vrlo jasno kaže da se svaki vuk, kad se oženi, smije povući od Čopora kojemu pripada; no, čim njegovi mladi stanu na noge, mora ih dovesti na Zbor Čopora koji se održava uvijek za punoga mjeseca, da bi ih drugi vuci mogli prepoznati. Poslije toga, vučići mogu slobodno trčati kuda god žele i, sve dok ne ubiju prvog jelena, nijedan odrasli vuk iz Čopora ne smije ih napasti. Onome tko to ipak učini, kazna je smrt, ako ga drugi uspiju pronaći; i ako malo razmislite, priznat ćete da je tako i pravedno.

Otac Vuk čekao je dok vučići ne uzmognu malo trčati, a onda, u noći vučjeg Zbora, povede njih, Mowglija i Majku Vučicu do Zborne stijene, brežuljka prekrivenog većim i manjim kamenjem među kojim se moglo sakriti stotinjak vukova. Akela, veliki sivi Samotni Vuk koji je snagom i lukavošću vodio cijeli Čopor, ispružio se punom dužinom na svojoj stijeni, a ispod njega sjedilo je četrdeset ili više vukova svih veličina i boja, od veterana jazavčeve boje, koji sami mogu ubiti jelena, do mladih trogodišnjaka koji samo misle da to mogu. Samotni Vuk ih je vodio godinu dana. U mladosti dvaput je pao u zamku, a jednom ga izmlatiše i ostaviše kao mrtvog; tako je dobro upoznao ponašanje i običaje ljudi. Na Stijeni se malo govorilo. Majke i očevi sjedili su u krugu, mladunčad je skakutala i prevrtala se u sredini, a svako malo neki od starijih vukova prilazio bi mirno nekom vučiću, pogledao ga pažljivo i bešumnim se korakom vraćao na svoje mjesto. Ponekad bi neka majka gurnula svoje mladunče dalje, na jasnu mjesečinu, da ga slučajno vuci ne bi previdjeli. Akela je sa svoje stijene izvikivao:

– Poznajete Zakon... Poznajete Zakon. Dobro gledajte, o vukovi!

A zabrinute majke preuzimale su zov:

– Gledajte, gledajte dobro, o vukovi!

Napokon – a u tom trenutku nakostriješi se dlaka na vratu Majke Vučice – Otac Vuk gurne »Mowglija Žabu« kako su ga zvali, u sredinu vučjeg kruga, gdje Mowgli sjedne smijući se i počne se igrati s oblucima koji su blistali na mjesečini.

Akela je, ne podižući glavu sa šapa, ponavljao jednolično:

– Gledajte dobro!

Iza stijena začuje se mukla rika, glas Shere Khanov:

– Mladunče je moje. Dajte ga meni. Kakvog posla ima Slobodni narod s ljudskim mladunčetom.

Akela ne pomakne ni uho; on reče tek:

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Gledajte dobro, o vukovi! Kakvog posla ima Slobodni narod s naredbama stranaca? Gledajte dobro!

U Zboru se začuje duboko režanje, a mladi četverogodišnji vuk dobaci Akeli Shere Khanovo pitanje:

– Kakvog posla ima Slobodni narod s ljudskim mladunčetom?

Sad, Zakon Džungle nalaže da, kad dođe do spora hoće li neko mladunče biti prihvaćeno u Čopor, za njega moraju ustati bar dva člana Čopora koji mu nisu roditelji.

– Tko ustaje za ovo mladunče? – upita Akela. – Tko od Slobodnog naroda želi govoriti za njega?

Nitko ne odgovori. Majka Vučica bila je spremna; znala je, ako dođe do borbe, bit će to za nju posljednja borba.

Tada ustade jedina strana životinja kojoj je dopušteno biti na Zboru Čopora – Baloo, pospani smeđi medvjed koji poučava vučiće Zakonu Džungle, stari Baloo koji smije ići kuda želi jer jede samo orahe, korijenje i med. On se uspravi na stražnje šape i zabrunda:

– Čovječje Mladunče... Čovječje Mladunče? Ja, Baloo, ustajem za njega. Nema zla u Čovječjem Mladunčetu. Ja nisam slatkorječiv, ali govorim istinu. Pustite ga, nek trči s Čoporom kao jedan od vas. Ja ću ga poučavati.

– Treba nam još netko – reče Akela. – Baloo je govorio, a on je učitelj naših vučića. Tko ustaje osim Balooa?

Crna sjena skoči u sredinu kruga. Bila je to Bagheera, Crna Pantera, sjajnocrnog tijela s panterskim prugama koje se na svjetlu presijavaju poput prešane svile. Svatko je poznavao Bagheeru, no nitko joj ne bi rado stao na put; bijaše lukava poput Tabaquija, hrabra kao divlji bivol, bezobzirna kao ranjeni slon. No glas njezin bio je sladak poput meda divljih pčela što kaplje sa stabla, a krzno mekše od paperja.

– O Akela, i ti, Slobodni narode! – zaprede Bagheera. – Ja nemam nikakvih prava na vašem skupu; no Zakon Džungle kaže: kad postoji nesuglasica oko novog mladunčeta, njegov je život moguće otkupiti. Zakon nikome ne zabranjuje ponuditi cijenu. Jesam li u pravu?

– Tako je! Tako je! – povikaše gladni mladi vuci. – Čujmo Bagheeru. Mladunče se može otkupiti. Takav je Zakon.

– Budući da nemam prava govoriti ovdje, tražim vaše dopuštenje.

– Govori! Govori! – začu se dvadesetak glasova.

– Sramotno je ubiti golo mladunče. Osim toga, možda će vam biti zabavnije loviti ga kad odraste. Baloo je govorio za njega. Sad ću Balooovoj riječi ja dodati vola, tustoga, tek ubijenog, ni pola milje odavde, ako pristajete prihvatiti ljudsko mladunče prema Zakonu. Je li vam to teško?

Zagrajaše deseci glasova:

– Pa neka! Umrijet će od zimskih kiša! Spržit će ga sunce! Što nam može takva gola žaba? Neka trči s Čoporom! Gdje je taj vol, Bagheera? Nek mladunče bude prihvaćeno.

Uto se začu mukli Akelin lavež:

– Pogledajte dobro! Pogledajte dobro, o Vukovi!

Mowgli, još uvijek zadubljen u igru s kamenčićima, nije ni primijetio da vuci dolaze jedan po jedan i gledaju ga. Na koncu su svi odjurili niz brdo da potraže vola; s Mowglijem ostadoše Akela, Bagheera, Baloo, te Otac Vuk i Majka Vučica. U mraku je još rikao Shere Khan, bijesan jer vuci nisu mladunče predali njemu.

– Ah, samo ti riči – frkne Bagheera. – Doći će vrijeme kad će te ovaj goli stvor natjerati da pjevaš drugačiju pjesmu, ili ja ne znam ništa o ljudima.

– Dobro učinjeno – reče Akela. – Ljudi i njihova mladunčad vrlo su mudri. Možda nam ovaj s vremenom bude od koristi.

– Istina, mogao bi biti od koristi u nevolji; jer, nitko se ne može nadati da će vječito voditi Čopor – reče Bagheera.

Akela je šutio. Mislio je na vrijeme koje neizbježno dođe svakom vođi svakog čopora, kad ga snaga počne napuštati, te postaje sve slabiji i slabiji, sve dok ga vuci ne ubiju; tada se bira novi vođa koji će također biti ubijen kad na njega dođe red.

– Povedi ga – reče Akela Ocu Vuku – i odgoji kako dolikuje pripadniku Slobodnog naroda.

I tako je Mowgli ušao u sionijski vučji Čopor, po cijenu jednoga vola i Balooove dobre riječi.

Sad ćemo preskočiti deset ili jedanaest godina; sami morate zamisliti kakav je čudesan život za to vrijeme vodio Mowgli među vukovima, jer kad bi se sve o tome htjelo reći, nastalo bi još nekoliko knjiga. Odrastao je s vučićima, premda su oni, naravno, postali već odrasli vukovi dok je on još bio dijete. Otac Vuk učio ga je svojemu poslu, kao i značenju svih pojava u Džungli, sve dok nije razumijevao svaki šušanj u travi, svaki dašak toplog noćnog zraka, svaki ton u kriku sove iznad svoje glave, svako struganje nogu šišmiša koji se odmara u stablu, svako praćakanje ribice u jezeru, onako dobro kao što poslovni čovjek razumije svoju službu. Kad nije učio, sjedio bi na suncu i spavao, jeo i opet spavao; kad se osjećao prljavim ili mu je bilo vruće, plivao bi u kakvom jezeru; kad se zaželio meda (jer Baloo mu je rekao da su med i orasi jednako slasni kao sirovo meso), penjao bi se po drveću, a tome ga je poučila Bagheera. Ona bi se ispružila na grani i pozvala:

– Dođi k meni, Mali Brate!

U početku bi Mowgli samo visio poput ljenjivca, ali je kasnije skakao kroz granje gotovo onako smiono kao sivi majmun. Imao je i svoje mjesto na Zbornoj stijeni, kad se sastajao Čopor. Ondje je otkrio da upornim zurenjem može natjerati svakog vuka da spusti pogled, pa im je iz obijesti zurio u oči. U drugim zgodama pak, vadio je svojim

prijateljima trnje iz šapa, jer vuci jako pate od trnja, kao i od čičaka u krznu. Noću se ponekad spuštao niz brežuljak do oranica i znatiželjno promatrao seljane u njihovim kolibama, no bio je nepovjerljiv prema ljudima jer mu je Bagheera jednom pokazala četvrtastu kutiju s podignutim zaklopcem, tako vješto skrivenu da je zamalo ušetao u nju, i objasnila mu da je to zamka, Najviše je ipak volio otići s Bagheerom u mračno, toplo srce prašume, prespavati cijeli dan, a noću gledati kako Bagheera lovi. Kad je bila gladna, Bagheera je ubijala sve čega bi se dočepala, a tako je činio i Mowgli – s jednom iznimkom. Čim je bio dovoljno velik da bi je mogao razumjeti, Bagheera mu reče da nikad ne smije napasti stoku, jer je primljen u Čopor po cijenu života jednoga vola.

– Sva Džungla je tvoja – rekla je Bagheera – i smiješ ubiti svaku životinju koju možeš ubiti, ali za ljubav vola koji te otkupio, ne smiješ nikad ubiti ni jesti stoku, ni mladu ni staru. Takav je Zakon Džungle.

Mowgli ju je savjesno slušao.

I rastao je, postajući sve snažniji, kao što raste dječak koji i ne zna da stalno nešto uči, i koji nema druge brige osim jela.

Majka Vučica rekla mu je jednom ili dvaput da se Shere Khanu ne može vjerovati, te da će jednoga dana morati ubiti Shere Khana; pa premda bi mladi vuk svakog trena imao na umu taj savjet, Mowgli ga je zaboravio, jer je bio tek dječak – iako bi sebe zvao vukom da je mogao govoriti ijedan ljudski jezik.

Shere Khan često se kretao u Mowglijevoj blizini jer, kako je Akela postajao sve stariji i sve slabiji, šepavi se tigar uvelike sprijateljio s mladim vucima iz Čopora koji su ga slijedili zbog ostataka plijena, što Akela pak ne bi dopustio da se usudio izvršavati svoju vlast kako treba. Shere Khan im je laskao i čudio se kako takvi sjajni mladi lovci dopuštaju da ih vode ostarjeli vuk i Čovječje Mladunče.

– Čuo sam – govorio bi Shere Khan – da se na Zboru ne usuđujete pogledati ga u oči.

A mladi su vukovi režali i kostriješili se.

Bagheera, koja je imala oči i uši posvuda u Džungli, saznala je nešto o tome i jednom ili dvaput upozorila Mowglija da ga Shere Khan namjerava ubiti; a Mowgli se smijao i odgovarao:

– Imam Čopor, a imam tebe. A i Baloo, premda je vrlo lijen, mogao bi zadati koji udarac zbog mene. Zašto bih se bojao?

Jednoga vrlo vrućeg dana Bagheeri sine nova pomisao. Čula je nešto u Džungli, možda u razgovoru s Ikkijem, Dikobrazom; u svakom slučaju, ona reče Mowgliju, koji se odmarao naslonjen na njezino prekrasno crno krzno:

– Mali Brate, koliko puta sam ti rekla da je Shere Khan tvoj neprijatelj?

– Onoliko puta koliko je oraha na onoj palmi – reče Mowgli, koji, naravno, nije znao brojiti. – Pa što onda? Pospan sam, Bagheero, a Shere Khan ima dug rep i glasno viče, baš kao Paun Mao.

– Ali sad nije vrijeme za spavanje. Baloo to zna, ja znam, Čopor zna, pa čak i glupi jeleni znaju. I Tabaqui ti je rekao.

– Ho! Ho! – reče Mowgli. – Tabaqui je nedavno došao k meni i bezobrazno govorio da sam tek golo ljudsko mladunče koje ne zna čak ni vaditi orahe iz zemlje. Ali ja sam uhvatio Tabaquija za rep i udario njime dvaput u stablo palme, da se nauči ljepšem ponašanju.

– To si ludo učinio. Jer, premda je Tabaqui smutljivac, mogao bi ti reći i koješta što se tiče tebe. Otvori oči, Mali Brate. Shere Khan ne usuđuje se napasti te u Džungli. No ne zaboravi da je Akela vrlo star; uskoro će doći dan kad neće više moći ubiti jelena i tada više neće biti vođa. Mnogi od vukova koji su te došli pogledati kad si prvi put doveden na Zbor, sada su također već stari, a mladi vukovi misle kao što ih je Shere Khan naučio, da Čovječjem Mladunčetu nije mjesto u Čoporu... Još malo, i ti ćeš biti čovjek.

– A zašto čovjek ne bi mogao trčati sa svojom braćom? – reče Mowgli. – Rođen sam u Džungli. Pokoravao sam se Zakonu Džungle, a nema vuka u našem Čoporu kojemu nisam izvukao trn iz šape. Zacijelo oni jesu moja braća!

Bagheera se ispruži pred njim svom dužinom i napola zatvori oči.

– Mali Brate – reče – opipaj ispod moje čeljusti.

Snažnom smeđom rukom Mowgli opipa ispod Bagheerina svilenastog podbratka, gdje su snažni mišići bili prekriveni sjajnim krznom, i pronađe usko golo mjesto.

– Nitko u Džungli ne zna da ja, Bagheera, nosim ovaj biljeg, biljeg od ogrlice. Pa ipak, Mali Brate, ja sam rođena među ljudima i među ljudima je umrla moja mati – u kavezima kraljevske palače u Oodeyporeu. Zbog toga sam za tebe platila cijenu na Zboru kad si još bio malo golo mladunče. Da, i ja sam rođena među ljudima. Nisam nikad ni vidjela Džunglu. Hranili su me iza rešetaka iz metalne posude, sve dok jedne noći ne osjetih da sam Bagheera, Pantera, a ne igračka za ljude. Tada sam jednim udarcem šape razbila glupi lokot i pobjegla. I upravo zato što sam naučila običaje ljudi, postadoh u Džungli strašnija i od Shere Khana. Nije li tako?

– Da – reče Mowgli – cijela se Džungla boji Bagheere, svi osim Mowglija.

– Oh, *ti* si čovječje dijete – reče Crna Pantera vrlo nježno i kao što sam se ja vratila u svoju Džunglu, tako i ti moraš jednom otići natrag među ljude... ljude koji su tvoja braća... to jest, ako te ne ubiju na Zboru.

– Ali zašto! Zašto bi me itko želio ubiti? – reče Mowgli.

– Pogledaj me – reče Bagheera; i Mowgli je čvrsto pogleda u oči. U sljedećem trenu velika Pantera okrene glavu u stranu.

– Eto zašto – reče, mašući šapom po lišću. – Ni ja te ne mogu gledati u oči, a rođena sam među ljudima, i volim te, Mali Brate. Drugi te mrze jer ne mogu izdržati tvoj pogled... jer si mudar... jer si vadio trnje iz njihovih šapa... jer si čovjek.

– Nisam to znao – reče Mowgli zlovoljno, a njegove se teške crne obrve namrštiše.

– Što je Zakon Džungle? Najprije udari, a onda se oglasi. Već po tvojoj bezbrižnosti znaju da si čovjek. Ali, budi pametan. Srce mi govori, čim Akela promaši plijen, a u svakom lovu sve mu je teže uhvatiti jelena, Čopor će se okrenuti protiv njega i protiv tebe. Održat će Zbor na Stijeni i tada... i tada... Sjetila sam se! – poviče Bagheera, skočivši na noge. – Idi brzo do ljudskih koliba u dolini i uzmi malo Crvenog Cvijeta koji ondje raste, pa ćeš, kad dođe vrijeme, imati prijatelja snažnijeg nego što sam ja, ili Baloo, ili oni u Čoporu koji te vole. Donesi Crveni Cvijet!

Crvenim Cvijetom nazivala je Bagheera vatru, jer nijedno biće u Džungli ne naziva vatru njezinim pravim imenom. Sve su zvijeri u smrtnom strahu od nje, pa joj izmišljaju stotine opisnih imena.

– Crveni Cvijet? – reče Mowgli. – Taj raste oko njihovih koliba u sumrak. Donijet ću ga.

– Tako govori Čovječje Mladunče – reče ponosno Bagheera. – Zapamti da raste u malim loncima. Brzo ga donesi, i čuvaj ga uza se za vrijeme nužde.

– Dobro! – reče Mowgli. – Idem. Ali, jesi li sigurna, moja Bagheera, da je sve to Shere Khanovo djelo?

Mowgli ogrli sjajni Bagheerin vrat i zagleda joj se u oči.

– Tako mi slomljenog lokota koji mi je dao slobodu, sigurna sam, Mali Brate.

– Onda će, tako mi vola koji me otkupio, Shere Khan platiti punu cijenu, i možda još malo više.

Tako reče Mowgli i otrči.

– To je čovjek. Tako se ponaša čovjek – promrmlja Bagheera sebi u bradu i ponovo se ispruži. – Oh, Shere Khane, nikad se nisi dao u nesretniji lov nego onaj na žabicu prije deset godina!

Mowgli je trčao i trčao kroz šumu, srce mu je žestoko udaralo. Kad se počela spuštati večernja magla, stigao je do spilje, duboko uzdahnuo i pogledao niz dolinu. Mladi vukovi bijahu izišli, no Majka Vučica ostala je u spilji; odmah je, po uzdahu, znala da nešto muči njezinu žabicu.

– Što je, sine? – upita.

– Čuo sam neke Shere Khanove brbljarije – odgovori Mowgli. – Večeras lovim na obrađenim poljima.

I on sjuri nizbrdo, kroz grmlje, do potoka u dnu doline. Tu se zaustavi, jer je čuo lavež Čopora u lovu, riku progonjenog jelena, zatim dahtanje opkoljene životinje. Onda se zaoriše opaki, zlobni povici mladih vukova:

– Akela! Akela! Neka Samotni Vuk pokaže svoju snagu! Mjesta za vođu Čopora! Skoči, Akela!

Sigurno je Samotni Vuk skočio i promašio plijen, jer Mowgli začuje škljocaj njegovih čeljusti, zatim cviljenje; jelen ga je udario prednjim nogama.

Mowgli prestane osluškivati i pojuri dalje; kako se približavao oranicama, povici iza njega postajali su sve tiši.

– Istinu je govorila Bagheera – prodašće, zavlačeći se u hrpu stočne hrane uz prozor neke kolibe. – Sutra će se odlučiti i Akelina i moja sudbina.

Pritisnuo je lice uz prozor i promatrao vatru na ognjištu. Neka žena hranila je vatru crnim grumenjem; a kad je došlo jutro puno bijele, hladne magle, vidio je kako dijete uzima pletenu posudu iznutra oblijepljenu zemljom, puni je užarenim ugljevljem, stavlja pod ogrtač i odlazi kravama u staju.

– Zar je to sve? – reče Mowgli. – Ako i mladunče to može, nemam se čega bojati.

Obišao je kolibu, presreo dječaka, uzeo mu posudu iz ruku i nestao u magli, dok je dječak preplašen stao vikati.

»Vrlo su mi slični«, pomisli Mowgli, pušući u posudu, kao što je vidio da čini žena u kolibi. »Ova stvar će umrijeti ako joj ne dam ništa za jelo.«

I on doda grančica i suhe kore na užareno grumenje.

Na pola puta prema vrhu brijega susreo je Bagheeru, na čijem je krznu jutarnja rosa sjala poput dragulja.

– Akela je promašio – reče Pantera. – Bili bi ga ubili prošle noći, ali trebaju i tebe. Tražili su te na brežuljku.

– Bio sam na oranicama. Spreman sam. Gledaj! – Mowgli podigne uvis lonac s vatrom.

– Dobro! Čuj, vidjela sam kako ljudi stavljaju u to suhu granu, a Crveni Cvijet odmah procvjeta na njezinom kraju. Zar se ne bojiš?

– Ne. Zašto bih se bojao? Sad se sjećam, ako to nije bio san, kako sam, prije nego što postadoh vuk, ležao blizu Crvenog Cvijeta i bilo mi je toplo i ugodno.

Cijeli dan Mowgli je sjedio u spilji, pazeći na svoju posudu s vatrom i stavljajući u nju suhe grane da vidi kako će gorjeti. Našao je granu kojom je bio zadovoljan, a kad je navečer Tabaqui došao do spilje i grubo mu rekao da ga traže na Zbornoj stijeni, smijao se sve dok Tabaqui nije pobjegao. Zatim je pošao na Zbor, još uvijek se smijući.

Akela, Samotni Vuk, ležao je pokraj svoje stijene, u znak da je mjesto vođe Čopora ispražnjeno. Shere Khan pred svima je šetao gore-dolje u pratnji svojih pristalica, glodača tigrovskih ostataka, koji su mu se ulagivali. Bagheera je ležala blizu Mowglija, a lonac s vatrom nalazio se između njegovih koljena. Kad su se svi okupili, Shere Khan počne govoriti, što se nikad ne bi usudio dok je Akela bio pri snazi.

– On nema prava – šapne Bagheera. – Reci mu to. On je pasji sin, prestrašit će se.

Mowgli skoči na noge.

– Slobodni narode – poviče – zar Shere Khan vodi Čopor? Kakvog posla ima tigar s našim vodstvom?

– Budući da je mjesto vođe ispražnjeno, i budući da su me zamolili da govorim... – započe Shere Khan.

– Tko te zamolio? – reče Mowgli. – Zar smo *svi* mi šakali da se klanjamo ovom ubojici stoke? Vođenje Čopora tiče se samo Čopora.

Začuše se povici:

– Šuti, ti Čovječje Mladunče!

– Pustite ga da govori, on se držao Zakona!

Napokon stariji vukovi zagrmješe:

– Neka govori Mrtvi Vuk!

Kad vođa Čopora jednom promaši plijen, nazivaju ga Mrtvim Vukom do kraja života što, u pravilu, ne traje dugo.

Akela umorno podiže svoju staru glavu.

– Slobodni narode, i vi, Shere Khanovi šakali, mnogo godina vodio sam vas u lov i iz lova, i kroz cijelo to vrijeme nitko od vas nije ozlijeđen niti je pao u zamku. Sad sam promašio plijen. Vi sami znate kako ste to udesili. Znate kako ste me naveli da lovim jelena kojega niste umorili hajkom, samo zato da bi se pokazala moja slabost. Vješto ste to smislili. Vaše je pravo da me sad ubijete, ovdje, na Zbornoj stijeni. Zato sad pitam, tko će dokrajčiti Samotnoga Vuka? Jer moje je pravo, prema Zakonu Džungle, da dolazite jedan po jedan.

Nastade duga šutnja; nijedan se vuk nije usuđivao boriti s Akelom na smrt. Zatim rikne Shere Khan:

– Bah! Zašto slušamo ovu krezubu budalu? Ionako će umrijeti! No, Čovječje Mladunče živjelo je predugo. Slobodni narode, on je oduvijek bio moj plijen. Dajte mi ga. Već mi je dosta ove ludosti po kojoj čovjek trči s vukovima. Deset godina dosađivao je Džungli. Dajte mi Čovječje Mladunče, ili ću uvijek loviti na vašem zemljištu, a vama neću dati ni kosti. On je čovjek, čovječje dijete i ja ga mrzim iz dna duše!

Nato zaurla više od pola Čopora:

– Čovjek! Čovjek! Što ima on s nama? Neka ide odakle je došao!

– I okrene seljane protiv nas? – vikne Shere Khan. – Ne! Dajte ga meni! On je čovjek i nitko od nas ne može mu gledati u oči!

Akela opet podiže glavu i reče:

– Jeo je našu hranu. Spavao je s nama. Gonio je divljač za nas. Nikad nije prekršio ni riječ Zakona Džungle.

– A ja sam volom platila da ga prihvatite. Vrijednost vola možda nije velika, no Bagheerina čast možda vrijedi borbe – reče Bagheera vrlo umiljatim glasom.

– Volom plaćen prije deset godina! – zareži Čopor. Baš nas briga za deset godina stare kosti!

– I za zadanu riječ! – reče Bagheera, a bijeli joj zubi zasjaše pod usnom. – Baš vam pristaje ime Slobodnog naroda!

– Ne može Čovječje Mladunče trčati uz stanovnike Džungle – urlao je Shere Khan. – Dajte ga meni!

– On je naš brat, po svemu osim po krvi – nastavi Akela a vi biste ga sad ubili! Zbilja sam predugo živio. Neki od vas jedu stoku, a za druge sam čuo da pod Shere Khanovim vodstvom navečer kradu djecu s pragova koliba. Znam, dakle, da ste kukavice, i da kukavicama govorim. Jasno je da moram umrijeti i da moj život ne vrijedi ništa, inače bih vam ga ponudio u zamjenu za život Čovječjeg Mladunčeta. No, radi časti Čopora, male stvari na koju ste zaboravili otkad ste bez vođe, obećavam vam da se, ako pustite Čovječje Mladunče da ide odakle je došlo, neću boriti kad dođe trenutak da umrem. Umrijet ću bez borbe. To će Čoporu uštedjeti bar tri života. Ne mogu učiniti više. No, ako pristanete, izbjeći ćete sramotu, ubojstvo brata koji se nije o vas ogriješio, brata koji je primljen u Čopor uz riječ i cijenu, u skladu sa Zakonom Džungle.

– On je čovjek! Čovjek! Čovjek! – režao je Čopor; i većina vukova stala se okupljati oko Shere Khana koji je počeo šibati repom.

– Sad je sve u tvojim rukama – reče Bagheera Mowgliju. – Mi ne možemo učiniti više ništa, osim da se borimo.

Mowgli ustane, držeći posudu s vatrom. Ispruži ruke i zijevne Zboru u lice; no bio je bijesan i žalostan jer, vukovi kao vukovi, nikad mu nisu rekli koliko ga mrze.

– Slušajte, vi! – poviče. – Možete prestati s tim psećim brbljanjem. Toliko puta ste mi večeras rekli da sam čovjek (a ja bih zaista ostao vuk s vama do kraja života), da vaše riječi već osjećam kao istinite. Zato vas više neću zvati braćom, nego *sag,* psima, kao što dolikuje čovjeku. Što ćete učiniti, ili nećete učiniti, o tome vi ne odlučujete. O tome odlučujem ja, i da bismo sve vidjeli jasnije, ja, čovjek, donio sam ovamo malo Crvenoga Cvijeta kojega se vi, psi, bojite.

On baci posudu s vatrom na tlo, a užareno ugljevlje zapali busen suhe mahovine koja naglo bukne; sav Zbor povuče se u strahu pred palucavim plamenovima.

Mowgli zarine svoju suhu granu u vatru, a kad su grančice na njoj planule i zapucketale, zavitla granom iznad glave i skoči među vukove šćućurene od straha.

– Sad si ti gospodar – reče Bagheera tiho. – Spasi Akelu od smrti. Uvijek ti je bio prijatelj.

Akela, oštri stari vuk koji nikad u životu nije tražio milost, žalosno pogleda Mowglija koji je stajao gol pred njim, a crna mu se kosa spuštala po ramenima, presijavala u nemirnom svjetlu goruće grane.

– Dobro! – reče Mowgli polako kružeći pogledom. – Vidim da ste psi. Odlazim od vas svojem narodu, ako oni jesu moj narod. Džungla je za mene zatvorena i morat ću zaboraviti vaš govor i vaše društvo. No bit ću milosrdniji od vas. Bijah vaš brat po svemu

e-Lektire
lektire.skole.hr

osim po krvi, te vam zato obećavam, kad budem čovjek među ljudima, neću vas izdati kao što ste vi mene danas izdali.

On udari nogom u vatru, a iskre poletješe.

– Neće biti sukoba između ikoga od nas i Čopora. Ali postoji dug koji moram platiti prije nego odem.

Mowgli pođe prema Shere Khanu koji je sjedio, glupo žmirkajući prema plamenovima, te ga uhvati za čuperak na bradi. Bagheera ga je slijedila, za svaki slučaj.

– Ustaj, psu! – poviče Mowgli. – Ustani kad čovjek govori, ili ću ti zapaliti krzno!

Shere Khanove uši polegoše uz glavu, a oči je zatvorio jer je užarena grana bila vrlo blizu.

– Ovaj ubojica stoke rekao je da će me ubiti na Zboru, jer me nije ubio kad bijah mladunče. A sad, gledajte, ovako tučemo pse kada smo ljudi. Makni samo brkom, Lungri, pa ću ti zataknuti Crveni Cvijet u ralje.

Udarao je Shere Khana granom po glavi, a tigar je u smrtnom strahu cvilio i cičao.

– Bježi, opaljena mačko Džungle, odlazi sad! Ali, zapamti, kad opet dođem na Zbornu stijenu, doći ću kao što dolikuje čovjeku, sa Shere Khanovim krznom na leđima. A vi, ostali, slušajte: Akelu ćete pustiti da ode kamo želi i živi kako mu se sviđa. *Nećete* ga ubiti, jer ja to ne želim. A ne mislim ni da ćete i dalje sjediti ovdje, plazeći jezike kao da ste važne osobe, a ne samo psi koje ću lako otjerati. Ovako! Odlazite!

Vatra je plamsala na kraju grane kojom Mowgli udari lijevo i desno; vukovi su zavijajući bježali pred iskrama što su im pržile krzna. Napokon ostadoše samo Akela, Bagheera i desetak vukova koji bijahu na Mowglijevoj strani. Tad Mowglija nešto zapeče u nutrini, osjeti se ranjenim kao nikad ranije, uzdahne i zajeca, a suze mu potekoše niz lice.

– Što je to? Što je to? – govorio je. – Ne želim ostaviti Džunglu... Ne znam što se to događa... Umirem li, Bagheero?

– Ne, Mali Brate. To su samo suze kakvim plaču ljudi – reče Bagheera. – Sad znam da si čovjek, a ne više mladunče. Odsad ti je Džungla zatvorena. Pusti ih, neka teku, Mowgli. To su samo suze.

I tako je Mowgli sjedio i plakao kao da će mu srce pući; nikad do tada nije plakao.

– Sad ću otići k ljudima – reče. – No najprije se moram oprostiti od svoje majke.

I on ode do spilje gdje je živio s Ocem Vukom i isplače se na krznu Majke Vučice, dok su četiri vučića žalosno zavijala.

– Nećete me zaboraviti? – reče Mowgli.

– Nikad, kao što ne možemo zaboraviti slijediti trag – rekoše mladi vukovi. – Kad budeš među ljudima, dođi ponekad do podnožja brijega, a mi ćemo doći k tebi; i doći ćemo noću do oranica i igrati se s tobom.

– Dođi nam brzo! – reče Otac Vuk. – Oh, mudra mala Žabo, dođi brzo opet, jer mi smo već stari, tvoja majka i ja.

– Dođi brzo, nago djetešce moje – reče Majka Vučica. – Jer tebe sam, znaj, voljela više nego sve svoje vučiće.

– Sigurno ću doći – reče Mowgli. – A kad dođem, prostrijet ću Shere Khanovo krzno po Zbornoj stijeni. Nemojte me zaboraviti! I recite svima u Džungli da me ne zaborave!

Svitala je zora kad se Mowgli sam spustio niz brežuljak da bi upoznao zagonetna bića koja se nazivaju ljudima.

LOVAČKA PJESMA SIONIJSKOG ČOPORA

U osvit zore Sambhur riknu
Jednom, dvaput i opet!
A košuta skoči, a košuta skoči
Od jezera šumskog gdje divljač pije.
Izviđajuć sam, ja to vidjeh,
Jednom, dvaput i opet!

U osvit zore Sambhur riknu
Jednom, dvaput i opet!
A vuk se šulja, a vuk se šulja
I javlja spremnom Čoporu vijest,
Tražismo, nađosmo, lajasmo na tragu
Jednom, dvaput i opet!

U osvit zore zalaje Čopor
Jednom, dvaput i opet!
Za šapama našim ne ostaje trag!
Oči nam vide kroz mrak – kroz mrak!
Lavež, lavež je znak! Oh, čuj!
Jednom, dvaput i opet!

e-Lektire
lektire.skole.hr

Kaaov lov

Pjege su radost leopardu, rogovi bivolu ponos.
Čist budi jer snaga lovca se vidi po sjaju njegova krzna.
Kad shvatiš da vol ritnut može il probosti namršten Sambhur,
Ne moraš prekinut posao i vikat, jer mi to već odavno znamo.
Ne gnjavi mladunčad stranca, već primi ih kao sestru i brata.
Jer, premda su mali, okruglasti jako, medvjedica možda je njihova mama
»Nitko nije mi ravan!« kaže mladunče u slavi prvoga lova,
No Džungla je velika, a mladunče malo.
Daj mu da misli i šuti.

Balooove izreke

Sve o čemu ćemo sad pričati dogodilo se prije nego što je Mowgli izbačen iz sionijskog vučjeg Čopora i prije no što se osvetio tigru Shere Khanu. Bijaše to u vrijeme kad ga je Baloo poučavao Zakonu Džungle. Veliki, ozbiljni, stari smeđi medvjed uživao je u ovom bistrom učeniku, jer vučići su htjeli učiti samo one dijelove Zakona Džungle koji se odnose na njihov čopor i pleme, te su bježali čim bi naučili Lovački Stih: »Bešumne noge, oči što vide u mraku, uši što čuju vjetar u logu, oštri bijeli zubi, znaci su naše braće, al naša braća nisu Šakal Tabaqui ni Hijena koje mrzimo.« No, Mowgli, kao Čovječje Mladunče, morao je učiti mnogo više. Ponekad bi Bagheera, Crna Pantera, svratila da vidi kako napreduje njezin ljubimac, te bi prela, naslonivši glavu na stablo, dok je Mowgli ponavljao Baloou dnevnu zadaću. Dječak se znao penjati po stablima gotovo jednako dobro kao plivati, a plivao je gotovo jednako dobro kao što je trčao; zato ga je Baloo, Učitelj Zakona, poučavao i Zakonima Šume i Zakonima Vode. Učio ga je razlikovati trulu granu od zdrave; učio kako će pristojno razgovarati s divljim pčelama kad naiđe na njihovu košnicu pedeset stopa iznad zemlje; što treba reći Šišmišu Mangu ako ga usred dana uznemiri na grani, i kako upozoriti vodene zmije u jezeru prije nego skoči među njih. Nitko u Džungli ne voli da ga se uznemiruje, i svatko je spreman napasti nametljivca. Mowgli je, povrh toga, morao naučiti Lovački Zov Stranca; taj povik dužni su glasno ponavljati svi koji love izvan vlastitog lovišta sve dok ne čuju odgovor, a preveden glasi ovako: »Dopusti mi da ovdje lovim, jer sam gladan!« A odgovor glasi: »Lovi onda za jelo, ali ne i za zabavu.«

Sad možete zamisliti koliko je Mowgli morao učiti napamet i koliko mu je dosadilo ponavljati iste riječi više od sto puta; no, kao što je Baloo rekao Bagheeri jednoga dana kad je pljusnuo Mowglija, a ovaj je bijesan pobjegao:

– Čovječje Mladunče je Čovječje Mladunče i mora znati *cijeli* Zakon Džungle.

– Ali, pomisli kako je malen – reče Crna Pantera, koja bi Mowglija sasvim razmazila da je bilo po njezinom. – Kako može njegova mala glava podnijeti tvoje beskrajne priče?

– Je li itko u Džungli premalen da bi bio ubijen? Nije. Zato ga učim svemu tome, i zato ga udarim, vrlo nježno, uostalom, kad god nešto zaboravi.

– Nježno! Što ti znaš o nježnosti, stara željezna šapo! – zagunđa Bagheera. – Danas mu je lice puno modrica od tvoje nježnosti. Uh!

– Bolje da bude od glave do pete pun modrica zbog mene koji ga volim, nego da mu se dogodi kakvo zlo zbog neznanja – odgovori Baloo vrlo ozbiljno. – Sad ga učim Lozinke koje će ga zaštititi od ptica, i zmijskog naroda, i svih koji love četveronoške, osim njegovog Čopora. Može zatražiti zaštitu svih bića Džungle, ako se samo sjeti pravih riječi. Nije li to vrijedno malih batina?

– Dobro, ali pazi da ne ubiješ dijete. Nije on stablo da na njemu oštriš svoje tupe čaporke. Ali, kakve su to Lozinke? Ja bih doduše, prije mogla pružiti nego tražiti pomoć – i tu Bagheera ispruži šapu i zadovoljno pogleda svoje čeličnoplave, poput dlijeta oštre pandže – ali bih ipak voljela znati te riječi.

– Pozvat ću Mowglija pa će ti reći, ako bude htio. Dođi, Mali Brate!

– U glavi mi zuji kao u pčelinjaku – začu se mrgodan glasić iznad njihovih glava i Mowgli, vrlo ljutit i uvrijeđen, sklizne sa stabla.

– Dolazim zbog Bagheere, a ne zbog tebe, debeli stari Baloo – reče čim je dotaknuo tlo.

– To mi je svejedno – reče Baloo, premda je bio povrijeđen i žalostan. – Reci onda Bagheeri Lozinke koje smo danas učili.

– Lozinke za koji narod? – upita Mowgli, sav sretan što se može malo praviti važan. – U Džungli ima mnogo jezika, no *ja* ih znam sve.

– Ponešto znaš, ali ne baš mnogo. Vidiš, Bagheero, nikad đaci ne zahvaljuju svojem učitelju. Niti jedan vučić nikad se nije sjetio zahvaliti starom Baloou na njegovim poukama. Hajde sad, veliki učenjače, reci nam Lozinku lovačkog naroda.

– Iste smo krvi, vi i ja – reče Mowgli s medvjeđim naglaskom kakvim se služi lovački narod.

– Dobro. Sad za ptice.

Mowgli ponovi iste riječi i završi sokolovim zviždukom.

– Sad za zmije – reče Bagheera.

Kao odgovor začuje se sasvim neopisivo siktanje, a onda Mowgli poskoči, zaplješće samome sebi i baci se Bagheeri na leđa, gdje ostane sjediti kao na konju, bubnjajući petama po sjajnom njezinom krznu, praveći najgore grimase prema Baloou.

– Evo, nije li to bilo vrijedno koje male modrice – reče smeđi medvjed blago. – Jednoga dana sjetit ćeš me se.

Onda se okrene Bagheeri i počne joj pričati kako je molio Hathija, Divljeg Slona, koji zna sve o Lozinkama, da mu ih kaže, i kako je Hathi odveo Mowglija do jezerca da bi mu vodena zmija rekla zmijsku Lozinku, jer je Baloo nije mogao izgovoriti kako treba, i kako je sad Mowgli prilično siguran od svake nevolje u Džungli, jer mu ni zmija, ni ptica, ni zvijer neće učiniti ništa nažao.

– Ne treba se, dakle, nikoga bojati – završi Baloo, gladeći se ponosno po svom velikom mekanom trbuhu.

– Osim svog vlastitog plemena – promrmlja Bagheera ispod glasa; zatim glasno reče Mowgliju:

– Pazi na moja rebra, Mali Brate! Kakvo je to plesanje gore-dolje?

Mowgli je pokušavao privući pažnju natežući Bagheerino krzno i lupajući jače nogama. Kad se ono dvoje okrenulo k njemu, vikao je iz svega glasa:

– I tako ću imati vlastito pleme i voditi ga po cijele dane kroz granje!

– Kakva je to nova ludost, sanjalo moje malo? – reče Bagheera.

– Da, i bacat ću grane i smeće na staroga Balooa – nastavi Mowgli. – To su mi obećali.

Bum! Balooova velika šapa sruši Mowglija s Bagheerinih leđa; dječak je sad, ležeći među krupnim medvjeđim prednjim nogama, mogao vidjeti da je Baloo ljutit.

– Mowgli – reče Baloo – razgovarao si s *Bandar-lozima,* Majmunskim narodom.

Mowgli baci pogled prema Bagheeri, da vidi je li i ona ljutita, no Bagheerine oči bijahu tvrde poput nefrita.

– Bio si s Majmunskim narodom, s onim sivim ludama koje ne priznaju Zakon, s onim svežderima! To je velika sramota.

– Kad me Baloo udario po glavi – reče Mowgli, još uvijek ležeći na leđima – pobjegao sam, a sivi majmuni sišli su sa stabala i sažalili se nada mnom. Nikog drugog nije bilo briga.

Mowgli malo šmrcne.

– Sažaljenje Majmunskog naroda! – prezrivo frkne Baloo. – Spokoj gorske bujice! Svježina ljetnog sunca! I što je dalje bilo, Čovječje Mladunče?

– Zatim, zatim, dali su mi oraha i finih stvari za jelo i... oni su... nosili su me na rukama do vrhova stabala i rekli su da sam njihov brat po krvi, samo što nemam repa, i da ću jednom postati njihov vođa.

– Oni *nemaju* vođe – reče Bagheera. – Lažu. Uvijek su lagali.

– Bili su vrlo ljubazni i pozvali me da dođem opet. Zašto me nikad niste odveli među Majmunski narod? Oni mogu stajati na nogama, poput mene. I ne udaraju me teškim šapama. Igraju se po cijele dane. Pusti me da ustanem! Zločesti Baloo, pusti me da ustanem! Želim se opet igrati s njima.

– Slušaj, Čovječje Mladunče – reče Baloo, a glas mu je tutnjao poput groma u sparnoj ljetnoj noći. – Naučio sam te cijelom Zakonu Džungle, za sve narode Džungle, osim zakona Majmunskog naroda koji živi na stablima. Oni nemaju zakona. Oni su izopćeni. Nemaju ni svojega jezika, nego se služe ukradenim riječima koje načuju osluškujući, vireći i vrebajući s grana. Njihovi običaji nisu naši običaji. Oni nemaju vođa ni sjećanja. Hvale se, brbljaju i umišljaju sebi da su veliki narod koji će stvoriti velika djela u Džungli, no pad kakvog oraha natjera ih na smijeh, i već su sve zaboravili. Mi iz Džungle nemamo s njima posla. Ne pijemo gdje majmuni piju; ne idemo kuda oni idu; ne lovimo gdje oni love; ne umiremo gdje oni umiru. Jesi li ikad, do danas, čuo mene da spominjem *Bandar-loge?*

– Ne – šapnu Mowgli, jer je šuma bila vrlo tiha kad je Baloo prestao govoriti.

– Narodi Džungle ih ne spominju, niti misle o njima Oni su brojni, pokvareni, prljavi, besramni i žele, ukoliko uopće imaju kakvu stalnu želju, da ih žitelji Džungle primijete. No, mi ih *ne* primjećujemo, čak ni kad nam na glavu bacaju orahe i smeće.

Jedva je dovršio rečenicu, kad se kroz granje prosu kiša oraha i grančica; mogli su čuti kako visoko u krošnjama majmuni kašlju, tule i bijesno skaču.

– Druženje s Majmunskim narodom je zabranjeno – reče Baloo. – Zabranjeno svim stanovnicima Džungle. Zapamti.

– Zabranjeno – reče Bagheera. – Ipak mislim da te Baloo trebao upozoriti na njih.

– Ja? Ja? Kako mi je moglo pasti napamet da bi se on htio igrati s takvim ološem? Majmunski narod! Fuj!

Nov pljusak spusti im se na glave, te medvjed i pantera otkasaše, uzevši sa sobom Mowglija.

Sve što je Baloo govorio o majmunima bilo je točno. Oni žive na vrhovima stabala i, kako zvijeri rijetko gledaju gore, rijetko se susreću s ostalim stanovnicima Džungle. No, kad god nađu bolesnoga vuka, ranjenoga tigra ili medvjeda, majmuni ga muče, a rado bacaju štapove i orahe na bilo koju životinju, sve za zabavu i u nadi da će biti primijećeni. Također često zavijaju i kriče besmislene pjesme, pozivaju stanovnike Džungle da se popnu na stabla i bore s njima, ili započinju bijesne bezrazložne bitke, a onda ostavljaju mrtve majmune na mjestima gdje ih stanovnici Džungle mogu vidjeti. Uvijek se spremaju izabrati vođu, stvoriti vlastite zakone i običaje, no nikad to ne učine, jer im sjećanje ne dopire ni dan unatrag. Stoga su, za utjehu, izmislili izreku: »Što *Bandar-lozi* misle danas, Džungla će misliti sutra.« Nijedna zvijer ne može ih doseći; s druge strane pak, nijedna zvijer ne želi imati s njima posla, te su bili vrlo zadovoljni kad je Mowgli došao igrati se s njima, i kad su čuli kako se Baloo naljutio.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Nisu namjeravali učiniti ništa više – *Bandar-lozi* nikad ništa ne namjeravaju. No jednome od njih pala je na pamet zamisao koja mu se činila sjajnom, te je rekao ostalima da bi Mowgli bio korisna osoba za njih, jer bi mogao plesti šiblje za zaštitu od vjetra. Naravno, Mowgli, drvosječino dijete, imao je neke urođene osjećaje; običavao je praviti kućice od grana koje bi našao na tlu, bez mnogo razmišljanja odakle mu ta vještina, a majmunima, koji su gledali odozgo, činila se njegova igra čudesnom. Ovaj put, govorili su, stvarno će dobiti vođu i postati najmudriji narod u Džungli, toliko mudar da će ga svatko primijetiti i zavidjeti mu. Zato su slijedili Balooa, Bagheeru i Mowglija kroz Džunglu, vrlo tiho, sve dok nije došlo vrijeme podnevnog odmora i Mowgli, vrlo posramljen, nije zaspao između pantere i medvjeda, odlučivši da neće više imati posla s majmunima.

Sljedeće čega se sjećao bili su dodiri ruku, čvrstih, snažnih, malih ruku, zatim pljuskanje grana po licu. U sljedećem trenutku gledao je kroz ustalasano granje Balooa koji je budio Džunglu gromkim povicima, i Bagheeru, koja se penjala uz deblo iskeženih zubi. *Bandar-lozi* su pobjednički kričali, penjući se prema gornjim granama, gdje ih se Bagheera nije usuđivala slijediti, i dovikivali:

– Primijetila nas je! Bagheera nas je primijetila! Sve životinje u Džungli dive se našoj lukavosti i vještini.

Zatim udariše u bijeg, a bijeg Majmunskog naroda kroz krošnje neopisiv je prizor. Oni imaju svoje putove i raskrižja, uzbrdice i nizbrdice, a sve pedeset, sedamdeset ili stotinu stopa iznad tla; tim stazama mogu putovati čak i noću. Dvojica najsnažnijih majmuna uhvatili su Mowglija ispod ruku i skakali s njim kroz krošnje, skokovima od dvadeset stopa. Da su bili sami, mogli su ići i dvostruko brže, no dječakova težina ih je usporavala. Premda je osjećao mučninu i vrtoglavicu, premda su ga plašili pogledi na zemlju duboko dolje, a strašno kočenje i trzaj na kraju svakog skoka nad prazninom tjerali su mu srce u pete, ipak je Mowgli uživao u ovom divljem bijegu. Njegovi pratioci nosili su ga uz stablo sve dok ne bi osjetio kako tanke visoke grane pucketaju i svijaju se pod njima, a onda se opet, uz grohot i vrisku, bacali u prazninu, da bi se rukama ili nogama uhvatili nižih grana sljedećeg stabla. Ponekad je Mowgli mogao vidjeti mirnu zelenu Džunglu miljama uokolo, kao što čovjek na vrhu jarbola može vidjeti široko more oko sebe, zatim bi ga opet lišće i granje šibalo po licu, te bi se sa svojom dvojicom čuvara spustio gotovo do zemlje. Tako je, skačući i lomeći, kričeći i vičući, cijelo pleme *Bandar-loga* prohujalo cestom u krošnjama sa svojim zarobljenikom.

Neko vrijeme bojao se da će ga majmuni ispustiti; zatim se počeo ljutiti, no bio je dovoljno pametan da se ne otima; onda je počeo misliti. Odluči najprije poslati poruku Baloou i Bagheeri, jer je znao da će njegovi prijatelji ubrzo zaostati za majmunima koji su brzo odmicali. Beskorisno je bilo gledati dolje – mogao je vidjeti samo granje odozgo – stoga pogleda gore i spazi Sokola Chila kako lebdi i kruži nad Džunglom, čekajući hoće li tko uginuti. Chil primijeti da majmuni nešto nose i spusti se stotinjak metara niže, da vidi je li njihov teret dobar za jelo. Zviznuo je iznenađen, kad je vidio kako kroz krošnje vuku Mowglija i čuo njegov zov: »Iste smo krvi, ti i ja.« Valovi granja zatvoriše se za

e-Lektire
lektire.skole.hr

dječakom, no Chil odleti do sljedećeg stabla dovoljno brzo da bi vidio malo smeđe lice kako ponovno izranja.

– Gledaj kamo me nose – poviče Mowgli. – I javi Baloou od sionijskog Čopora i Bagheeri od Zborne stijene.

– U čije ime, brate? – Chil nikad dotad nije vidio Mowglija, premda je, naravno, čuo za njega.

– Ja sam Mowgli, žaba. Zovu me i Čovječjim Mladunčetom! Gledaj kako me nose!

Posljednje riječi kriknuo je, ponovo leteći s majmunima, no Chil kimnu i počne se uzdizati sve više i više dok nije izgledao sićušan poput zrnca prašine. Na toj visini dugo je ostao, promatrajući svojim teleskopskim očima ljuljanje krošanja kroz koje je jurila Mowglijeva pratnja.

– Oni nikad ne idu daleko – nasmije se Chil u sebi. – Nikad ne učine ono što su odlučili učiniti. Uvijek čeprkaju za nečim novim, ti *Bandar-lozi.* No, ovaj put, čini mi se, uvalit će se u nevolju, jer Baloo nije žutokljunac, a Bagheera, koliko mi je poznato, ne ubija samo koze.

Tako se ljuljao raširivši krila, skupivši noge, i čekao.

U međuvremenu, Baloo i Bagheera bili su bijesni i žalosni. Bagheera se penjala kao nikad prije, ali tanke grane slomiše se pod njezinom težinom i ona sklizne niz deblo, s pandžama punim kore.

– Zašto nisi upozorio Čovječje Mladunče? – vikala je na jadnoga Balooa koji se dao u nespretan trk, nadajući se da će sustići majmune

– Kakva korist od toga što si ga zamalo ubio udarcima, kad ga nisi upozorio?

– Brzo...! Uh, požuri...! Možemo... Možemo ih još stići! – dahtao je Baloo.

– Ovom brzinom ne bismo stigli ni ranjenu kravu! Učitelju Zakona, ti koji tučeš mladunčad! Rasprsnuo bi se od jedne milje ovakvog kotrljanja. Sjedni i misli! Smisli nekakav plan. Ne treba jurili za njima. Mogli bi ga ispustiti ako mi dođemo preblizu.

– Arula! Vhuu! Možda su ga već ispustili, jer su se umorili od nošenja. Tko može vjerovati *Bandar-lozima?* Baci mi crknute šišmiše na glavu! Hrani me crnim kostima! Zakotrljaj me u košnicu divljih pčela, neka me izbodu do smrti! Zakopaj me pokraj hijene, jer ja sam najbjedniji među medvjedima! Arulala! Vahua! Oh, Mowgli! Mowgli! Zašto te nisam upozorio na Majmunski narod umjesto da te udaram po glavi? Možda sam mu udarcem baš izbio iz glave današnju zadaću, pa će sad biti u Džungli sam, bez Lozinki.

Baloo je šapama stisnuo uši i valjao se jadikujući.

– Još maloprije znao mi je ponoviti točno sve riječi – reče nestrpljivo Bagheera. – Baloo, ti nemaš ni pamćenja ni samopoštovanja. Što bi Džungla mislila kad bih se ja, Crna Pantera, smotala poput Dikobraza Ikkija i zavijala?

– Baš me briga što Džungla misli! Možda je Mowgli već mrtav.

– Dokle god ga ne bace s grana za šalu, ili ne ubiju iz dosade, ja se ne bojim za Čovječje Mladunče. Mudar je, svašta zna i, što je najvažnije, ima oči kojih se stanovnici Džungle boje. Ipak, on je u vlasti *Bandar-loga,* a to je vrlo loše, jer se oni pak, na svojim stablima, ne boje nikoga.

Bagheera je zamišljeno lizala prednju šapu.

– Baš sam budala! Debela, smeđa budala koja ne zna drugo do rovati za korijenjem – reče Baloo i uspravi se s trzajem. – Dobro je rekao Hathi, Divlji Slon: »Svatko se nečega boji.« A oni, *Bandar-lozi,* boje se Kaa, Udava sa Stijene. Kaa se može penjati vješto poput njih. Noću krade mlade majmune. Od samog njegovog imena, njihovi zločesti repovi protrnu. Idemo Kaau!

– Što će on učiniti za nas? On nije od našeg plemena, nema nogu, a ima vrlo zločeste oči – reče Bagheera.

– On je vrlo star i vrlo prepreden. Osim toga, uvijek je gladan – reče Baloo, pun nade. – Obećaj mu mnogo koza.

– Kaa spava mjesec dana nakon jela. Možda i sad spava, a čak i ako je budan, što ćemo ako radije sam ubija svoje koze?

Bagheera nije znala mnogo o Kaau, pa je bila nepovjerljiva.

– U tom slučaju, stari lovče, mogli bismo ga ti i ja nagovoriti da promijeni mišljenje.

Baloo očeše svoje olinjalo smeđe rame o panteru i oni zajedno pođoše tražiti Kaa, Udava sa Stijene.

Nađoše ga ispruženog na toplom grebenu, u popodnevnom suncu, kako se divi svom krasnom novom ruhu. Posljednjih desetak dana proveo je u skrovištu, mijenjajući kožu i sad je izgledao veličanstveno: pomicao je svoju veliku tupastu glavu ovamo-onamo uz zemlju, svijao svoje trideset stopa dugačko tijelo u čudesne čvorove i krugove, oblizujući se kad god bi pomislio na skoru večeru.

– Nije još jeo – zagunđa Baloo s olakšanjem. – Budi oprezna, Bagheera! On ne vidi dobro kad promijeni kožu, a udara vrlo brzo.

Kaa ne bijaše otrovna zmija – zapravo, prilično je prezirao otrovnice, držeći ih kukavicama. Njegova je moć bila u njegovom stisku, i kad bi jednom oko nekoga stegnuo svoje moćne prstenove, o tome se više nije imalo što reći.

– Dobar lov! – vikne Baloo i sjedne na stražnje noge. Poput svih zmija njegove vrste, Kaa je bio nagluh, te nije odmah dobro čuo pozdrav. Za svaki slučaj, sklupča se i spusti glavu, spreman na napad.

– Dobar lov svima nama! – odgovori. – Oho, to si ti Baloo, što radiš ovdje? Dobar lov, Bagheera! Bar jednome od nas potrebno je jelo. Ima li kakve divljači u blizini? Košuta možda, ili kakav mladi srndać? Prazan sam kao isušen zdenac.

– Mi smo pošli u lov – reče Baloo nehajno. Znao je da ne treba požurivati Kaa, jer je prevelik za žurbu.

– Dopustite da pođem s vama – reče Kaa. – Udarac više ili manje ne znače vama ništa, ali ja moram danima i danima čekati na kakvoj stazi i pola noći se penjati po stablima da bih uhvatio možda kakvog mladog majmuna. Pah! Grane nisu više ono što su bile u mojoj mladosti. Suhe grane i truli izdanci, ništa drugo!

– Možda tvoja velika težina ima nešto s tim – reče Baloo.

– Lijepu dužinu imam, lijepu dužinu – reče Kaa ponosno. – Ali, ovo novo drveće krivo je za sve. Posljednji put u lovu zamalo sam pao, samo što nisam, zaista, jer mi rep nije bio čvrsto omotan oko stabla. Buka je probudila *Bandar-loge,* pa su mi dobacivali kojekakve pogrde.

– Žuta gujavica! Žuta glista bez nogu! – reče Bagheera ispod brkova, kao da se pokušava nečega sjetiti.

– Sssss! Zar su me *tako* zvali? – reče Kaa.

– Nešto slično vikali su nam za punoga mjeseca, no mi se na njih ne obaziremo. Oni govore što bilo: čak i da si ti izgubio sve zube i da napadaš samo mladunčad zato (zbilja su besramni ti *Bandar-lozi!) š*to se bojiš jarčevih rogova – nastavi Bagheera slatko.

Zmije, naročito oprezni stari udavi poput Kaa, rijetko pokazuju ljutnju, no sad su Baloo i Bagheera jasno mogli vidjeti kako se veliki mišići za gutanje s obje strane Kaaovog ždrijela napinju i podrhtavaju.

– *Bandar-lozi* su promijenili stanište – reče Kaa mirno. – Kad sam danas izišao na sunce, čuo sam ih kako buče na stablima.

– Mi... mi baš sad slijedimo *Bandar-loge* – reče Baloo, a riječi su mu zapinjale u grlu. Bijaše to, koliko se sjećao, prvi put da netko od stanovnika Džungle priznaje da ga zanimaju majmuni.

– Sigurno nije sitnica navela na trag *Bandar-loga* takva dva lovca kao što ste vi, zacijelo vođe u svojem dijelu Džungle – odgovori pristojno Kaa koji je pucao od znatiželje.

– Zaista – poče Baloo – ja sam tek stari i ponekad vrlo budalasti Učitelj Zakona u sionijskom vučjem Čoporu, a Bagheera...

– Bagheera je Bagheera – reče Crna Pantera, škljocnuvši zubima, jer nije vjerovala da će joj poniznost donijeti ikakvog dobra. – Evo o čemu se radi, Kaa. Ti kradljivci oraha i berači palminih grana ukrali su nam Čovječje Mladunče o kojemu si možda čuo.

– Čuo sam nešto od Ikkija (taj je vrlo uobražen zbog svojih bodlji) o tom čovječjem nečemu što je ušlo u vučji Čopor, no nisam mu vjerovao. Ikki je pun priča koje je loše čuo, a priča ih još gore.

– Ova je ipak istinita. Takvoga mladunčeta još nije bilo – reče Baloo. – Najbolje, i najmudrije, i najhrabrije, moj vlastiti učenik koji će proslaviti Balooovo ime po cijeloj Džungli. Osim toga, ja... mi... mi ga volimo, Kaa.

– Tss! Tss! – sikne Kaa, njišući glavom. – I ja sam znao što je ljubav. Mogao bih vam ispričati takvih pripovijesti...

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Da je bistra noć i da smo svi siti, mogli bismo ih slušati kako valja – reče brzo Bagheera. – No sad je naše mladunče u rukama *Bandar-loga,* a mi dobro znamo da se oni od svih stanovnika Džungle boje jedino Kaa.

– Samo mene se boje. Imaju i razloga – reče Kaa. – Brbljavi, blesavi, tašti, tašti, blesavi i brbljavi ti su majmuni. No, čovječji stvor u njihovim rukama nije na dobrom mjestu. Njima dosade orasi koje beru, te ih pobacaju. Pola dana nose kakvu granu, namjeravajući s njom učiniti nešto vrlo značajno, a onda je jednostavno slome. Ne zavidim baš toj čovječjoj stvari. Kako su me ono zvali? Žutom ribom, zar ne?

– Crvom... crvom... glistom, zapravo – reče Bagheera – i drugim imenima koje ne mogu izreći od srama.

– Moramo ih podsjetiti kako se govori o gospodaru. A-sss! Osvježiti njihovo slabo pamćenje. Recite, na koju su stranu otišli s mladunčetom?

– To zna samo Džungla. Prema suncu na zalasku, čini mi se. Mislili smo da ćeš ti možda znati, Kaa.

– Ja? Otkud? Hvatam ih kad naiđu mojim putem, no ja ne lovim *Bandar-loge,* kao ni žabe, ni zelenu žabokrečinu na barama, koja nije ništa gora od njih.

– Gore, gore! Gore, gore! Hilo! Ilo! Ilo! Pogledaj gore, Baloo od sionijskog Čopora!

Baloo pogleda gore, tražeći odakle dolazi taj glas, te spazi Sokola Chila kako se spušta, a uzdignute vrške krila obasjava mu sunce. Bližilo se već Chilovo vrijeme za spavanje, no on je kružio i kružio iznad Džungle, uporno tražeći medvjeda nad kojim je već bio preletio, ne primijetivši ga pod gustim zelenilom.

– Što je? – vikne Baloo.

– Vidio sam Mowglija s *Bandar-lozima*. Molio me da vam kažem. Promatrao sam. Odnijeli su ga preko rijeke, do majmunskoga grada, do Hladnih brloga. Možda ostanu tamo, jednu noć, deset noći, ili jedan sat. Rekao sam šišmišima da stražare po noći. To je moja poruka. Dobar vam lov svima, tamo dolje!

– Pun kljun i dobar san tebi, Chil – vikne Bagheera. – Sjetit ću te se pri sljedećem lovu i ostaviti glavu samo za tebe, o najbolji među sokolovima!

– Nije to ništa. Nije to ništa. Dječak je rekao Lozinku. Nisam mogao učiniti manje!

Chil kružeći odleti prema svom noćištu.

– Sjetio se poslužiti jezikom – reče Baloo s ponosnim smiješkom. – Zamisli, tako mlad stvor, a sjetio se Lozinke za ptice dok su ga vukli kroz krošnje!

– Čvrsto mu je utuvljena u glavu, ta Lozinka – reče Bagheera. – No dobro, i ja sam ponosna na njega, ali sad moramo krenuti prema Hladnim brlozima.

Svi su znali gdje se to mjesto nalazi, no malobrojni su stanovnici Džungle odlazili onamo, jer Hladni brlozi bijaše ime za stari napušteni grad, sav obrastao raslinjem, a zvijeri rijetko odabiru za život mjesto gdje su stanovali ljudi. Divlja svinja možda, ali lovačka plemena ne. Osim toga, ako se za ijedno mjesto može reći da je stalno boravište

majmunima, onda su to Hladni brlozi, te već zato nijedna životinja koja drži do sebe ne prilazi tom gradu, osim u sušno doba kad se u napola srušenim bazenima i čatrnjama može naći malo vode.

– Trebat će nam pola noći do tamo, punom brzinom – reče Bagheera; Baloo je izgledao vrlo ozbiljno.

– Ići ću najbrže što mogu – reče uznemireno.

– Ne smijemo te čekati. Slijedi nas, Baloo. Kaa i ja ići ćemo najbržim korakom.

– Korakom ili ne, ja neću zaostati za tobom – reče kratko Kaa. Baloo pokuša potrčati s njima, no ubrzo je sav zadihan morao sjesti, te ga ostaviše da dođe za njima kasnije. Bagheera se žurila, brzim panterskim trkom. Kaa je šutio, no koliko god se Bagheera trudila, veliki Udav sa Stijene nije zaostajao. Kod potoka Bagheera je stekla izvjesnu prednost preskočivši vodu, dok je Kaa plivao, uzdignuvši glavu i dvije stope vrata; na suhom ju je opet stigao.

– Tako mi slomljenog lokota koji mi je dao slobodu – reče Bagheera u sumrak – ti si prilično brz.

– Gladan sam – reče Kaa. – Osim toga, nazvali su me pjegavom žabom.

– Crvom, glistom zapravo, i još k tome žutom.

– Svejedno. Idemo dalje!

Činilo se kao da se Kaa slijeva po tlu, svojim postojanim pogledom uvijek pronalazeći najkraći put i čvrsto ga se držeći.

Majmunski narod u Hladnim brlozima uopće nije mislio na Mowglijeve prijatelje. Dovukavši dječaka u Izgubljeni grad, majmuni su neko vrijeme bili vrlo zadovoljni sobom. Mowgli nikad ranije nije vidio indijski grad, i premda je ovaj bio sav u ruševinama, činio mu se čudesnim i sjajnim. Nekoć davno sagradio ga je neki kralj na niskom brežuljku. Još su bili vidljivi popločani putovi koji su vodili do ruševnih vrata, gdje su posljednji ostaci drva visjeli na istrošenim, zahrđalim šarkama. Iz zidova rasla su stabla, grudobrani s kruništima srušili su se i propali, divlje penjačice slijevale su se s prozora kula u teškim slapovima.

Velika palača bez krova okrunila je brežuljak, no mramorne ploče dvorišta i fontana bijahu razbijene, pune crvenih i zelenih mrlja; trava i mlada stabla obrasli su čak i krupne oblutke u dvorištu gdje su nekad živjeli kraljevi slonovi. Iz palače širio se pogled: na nizove i nizove kuća bez krovova zbog kojih je grad bio nalik napuštenoj košnici ispunjenoj mrakom; na bezobličnu kamenu gromadu koja nekoć bijaše kip božanstva postavljen na raskrižju četiriju putova; na jamice i udubine uz uglove kuća gdje nekoć bijahu javne česme, te na ruševne kupole hramova pokraj kojih su izrasla stabla divlje smokve. To mjesto majmuni su nazivali svojim gradom i pretvarali se da preziru stanovnike Džungle zato što žive u šumi. Ipak, nisu imali pojma zašto su podignute ove građevine, ni kako bi se njima mogli služiti. Sjeli bi u krug, u predvorju kraljeve dvorane za vijećanje, čistili se od buha i pravili se da su ljudi. Ili bi jurili kroz kuće bez krovova,

gomilajući komadiće žbuke i stare cigle u nekom kutu, a zatim, zaboravivši gdje su ih sakrili, navaljivali jedni na druge uz zaglušnu graju, onda pak naglo prekidali tučnjavu da bi se naganjali po terasama kraljevog vrta, gdje su za zabavu rado tresli stabla naranača i ruža i promatrali kako pada voće i cvijeće. Istražili su sve prolaze i tamne tunele u palači, kao i stotine mračnih soba, no nikad nisu pamtili što su vidjeli, a što nisu; u raspravi bi se razdvajali i, pojedinačno, po dvojica, ili u malim skupinama, tumačili jedni drugima da sve rade upravo kao ljudi. Pili su iz zdenaca i mutili vodu, tukli se zbog toga, ili odjednom pojurili svi zajedno, vičući:

– Nitko u Džungli nije mudar, ni dobar, ni spretan, ni snažan, ni blag kao *Bandar-lozi!*

Onda bi opet započinjali sve iz početka, dok im grad ne bi dosadio, pa bi se vratili u krošnje stabala, nadajući se da će ih stanovnici Džungle primijetiti.

Mowgliju, odgojenom u skladu sa Zakonom Džungle, nije se svidio taj način života, niti ga je razumio. Majmuni su ga u Hladne brloge dovukli kasno poslijepodne i, umjesto da pođu spavati, kao što bi Mowgli učinio nakon dugog puta, oni su se uhvatili za ruke i plesali, pjevajući svoje budalaste pjesmice. Jedan od majmuna održi govor, objavljujući ostalima da hvatanje Mowglija znači početak novog razdoblja u povijesti *Bandar-loga,* jer će ih Mowgli naučiti plesti šiblje i grančice kao zaštitu od vjetra i kiše. Mowgli ubere nekoliko penjačica i počne ih ispreplitati, a majmuni su pokušavali činiti što i on. No, već za nekoliko minuta posao ih je prestao zanimati, te počeše potezati jedni druge za repove ili skakati na sve četiri, nakašljavajući se.

– Želim jesti – reče Mowgli. – Stranac sam u ovom dijelu Džungle. Dajte mi jesti ili mi dopustite da ovdje lovim.

Dvadeset ili trideset majmuna odmah skoči da mu donese oraha i papaja; no usput su se potukli, a onda im se učini prenapornim odnijeti dječaku voće koje im je ostalo nakon tučnjave. Mowgli je bio žalostan i ljutit koliko i gladan, te je tumarao napuštenim gradom, povremeno izvikujući Lovački Zov Stranca, ali mu nitko nije odgovarao. Činilo mu se da je zaista dospio na vrlo loše mjesto.

»Sve je istina, sve što je Baloo govorio o *Bandar-lozima«,* mislio je. »Nemaju Zakona, nemaju Lovačkog Zova, nemaju vođa, ništa osim budalastih riječi i malih brzih lopovskih ruku. I, ako ovdje umrem od gladi ili me ubiju, sam ću biti kriv! Ali moram se pokušati vratiti u svoju Džunglu. Baloo će me sigurno istući, no i to je bolje nego juriti za ružinim laticama s glupim *Bandar-lozima.«*

Čim je stigao do gradskih zidina, povukoše ga majmuni natrag, govoreći mu da ne zna koliko je sretan, i štipajući ga da bi ga naučili zahvalnosti. Stisnuvši zube Mowgli ne reče ništa, nego pođe s brbljavim majmunima do terase iznad velikog spremnika za vodu od crvenog kamena pješčenjaka, koji bijaše napola pun kišnice. Nasred terase stajala je ruševna vrtna kućica od bijelog mramora, podignuta za kraljice koje su odavno umrle. Kupolasti svod napola se srušio, zatvorivši podzemni prolaz kojim su kraljice iz palače dolazile u vrtnu kućicu. No zidovi od šupljikavih mramornih ploča još su stajali, prekras-

ne mliječnobijele rezbarije, ukrašene ahatima, karneolima, jaspisom i lapis-lazulijem. Kad je mjesec izišao iza brijega i zasjao kroz otvore, po tlu se prosuše sjene nalik crnom baršunastom vezu. Iako bijaše umoran, pospan i gladan, Mowgli se morao nasmijati kad su mu *Bandar-lozi,* njih dvadesetak odjednom, počeli govoriti kako su veliki i mudri i snažni i blagi, a on da je lud ako ih želi napustiti.

– Mi smo veliki. Mi smo slobodni. Mi smo divni. Mi smo najdivniji narod u cijeloj Džungli! Svi to kažemo, pa mora biti istina – vikali su. – Sad, budući da si nam ti nov slušatelj i možeš naše riječi prenijeti stanovnicima Džungle kako bi nas ubuduće bolje poštivali, ispričat ćemo ti sve o našim izvanrednim svojstvima.

Mowgli se nije protivio, te se stotine majmuna skupiše na terasi da bi slušali kako drugi majmuni govore pohvale majmunima, i kad god bi koji govornik iscrpljen ušutio, ostali su vikali:

– Istina je! I mi to kažemo!

Mowgli je kimao i žmirkao, odgovarao »Da« kad bi ga što pitali, a u glavi mu je zujalo od galame.

– Sigurno je Tabaqui izgrizao ovaj narod – reče u sebi – pa su svi poludjeli. To ne može biti drugo do *dewanee,* ludilo. Zar nikad ne spavaju? Sad, onaj oblak se približava mjesecu. Kad bi samo bio dovoljno velik, mogao bih pokušati pobjeći u mraku. Ah, kako sam umoran!

Isti oblak promatrala su dva dobra prijatelja u razrušenom jarku podno gradskih zidina; Bagheera i Kaa, znajući kako su opasni majmuni kad ih je mnogo, nisu se htjeli nasumce izložiti pogibelji. Majmuni se upuštaju u borbu samo ako je stotinu na jednoga, a malo tko u Džungli prihvaća takvu neravnopravnu borbu.

– Otići ću do zapadnog zida – šapne Kaa – spustiti se brzo po nizbrdici koja će mi dobro doći. Oni neće u stotinama navaliti na *mene,* ali...

– Znam – prekine ga Bagheera. – Kad bi bar Baloo bio ovdje. No moramo učiniti što možemo. Kad taj oblak prekrije mjesec, otići ću do terase. Ondje kao da vijećaju o dječaku.

– Dobar ti lov! – reče Kaa mračno i otklizi prema zapadnom zidu. Slučajno, taj je zid bio najmanje oštećen, te je velikoj zmiji trebalo nešto vremena da nađe put uz kamenje. Oblak je sakrio mjesec, kad Mowgli, upravo razmišljajući što će se sljedeće dogoditi, začuje Bagheerine lake šape na terasi. Crna Pantera dotrčala je uz brežuljak gotovo bešumno i sad je udarala – nije gubila vrijeme grizući – desno i lijevo po majmunima koji su sjedili oko Mowglija u pedeset ili šezdeset krugova. Začuše se povici straha i bijesa, a zatim, dok je Bagheera skakala preko majmuna koji su se valjali i bacakali, neki od njih poviče:

– Samo je jedan! Ubijte ga! Ubijte!

Bijesna gomila majmuna, koji su grizli, grebli, gurali se i bjesnjeli, navali na Bagheeru, dok ih je pet ili šest zgrabilo Mowglija, odvuklo uza zid vrtne kućice i gurnulo kroz

rupu na kupoli. Dječak kojega su odgajali ljudi jako bi se ozlijedio pri tom padu s visine oko petnaest stopa, no Mowgli je pao kao što ga je Baloo naučio, i dočekao se na noge.

– Ostani ovdje – vikali su majmuni – dok ne ubijemo tvoje prijatelje. Kasnije ćemo se igrati s tobom, ako te Otrovni narod ostavi na životu.

– Iste smo krvi, vi i ja – prosikće Mowgli brzo Lozinku za zmije. Čuo je šuškanje i siktanje oko sebe, te još jednom, za svaki slučaj ponovi zov.

– Dobro, dobro! Kape dolje! – reče nekoliko tihih glasova. Svaka ruševina u Indiji prije ili kasnije postaje boravište zmija, a stara vrtna kućica bila je puna naočarki.

– Budi miran, Mali Brate, jer nas tvoje noge mogu ozlijediti.

Mowgli je stajao najmirnije što je mogao, i zurio kroz otvore u zidu i slušao zvuke bjesomučne borbe oko Crne Pantere: krikove, dreku i tučnjavu, zatim Bagheerino duboko, promuklo rezanje dok se povlačila i navaljivala, izmicala i bacala se među svoje neprijatelje. Prvi put, Bagheera se borila za svoj život.

»Baloo je sigurno u blizini, Bagheera ne bi došla sama«, pomisli Mowgli, a onda poviče glasno:

– K spremniku za vodu, Bagheero! Otkotrljaj se do bazena! Otkotrljaj se do vode! Otkotrljaj se i zaroni! Idi do vode.

Bagheera ga je čula. Povik koji je značio da je Mowgli na sigurnom dao joj je novu hrabrost. Očajnički je probijala put, korak po korak, ravno prema bazenima, udarajući bezglasno. A onda se s ruševnog zida uz Džunglu zaori Balooov bojni poklič. Stari medvjed dao je sve od sebe, no nije uspio stići prije.

– Bagheera! – vikao je. – Ovdje sam. Penjem se! Žurim! Ahuvoraa! Kamenje mi klizi pod šapama! Čekajte samo, vi besramni *Bandar-lozi!*

Teško dašćući popeo se na terasu tek da bi preko glave potonuo među majmunima, no odmah se uspravio na stražnje noge, te je raširivši prednje šape, stisnuo nemilice uza se koliko je god mogao majmuna, a onda ih je počeo udarati, *bat-bat-bat,* u pravilnom ritmu, poput velikog parobrodskog kotača. Začu se pljusak; sad je Mowgli znao da se Bagheera probila do bazena gdje je majmuni nisu mogli slijediti. Teško je dahtala, držeći samo glavu iznad vode, dok su majmuni stajali u tri reda na stubama, poskakujući od bijesa, spremni sa svih strana navaliti na Bagheeru ako bi pokušala pomoći Baloou. Tad Bagheera podigne svoju mokru bradu iz vode i, u očaju, prosikće Zmijsku Lozinku – »Iste smo krvi, ti i ja« – jer je vjerovala da je Kaa u zadnji čas pobjegao. Čak i Baloo, napola ugušen navalom majmuna na rubu terase, nije mogao suzdržati smijeh kad je čuo kako Crna Pantera traži pomoć.

Kaa se tek tada probio preko zapadnog zida, srušivši u skoku pokriveni kamen u jarak. Namjeravao je iskoristiti svu prednost svog položaja, te se jednom ili dvaput smota i odmota da bi bio sasvim siguran u svaki djelić svog dugačkog tijela. Za sve to vrijeme trajala je i dalje borba s Balooom, kao i majmunska galama oko bazena s Bagheerom; Šišmiš Mang pak, leteći ovamo i onamo, raznosio je Džunglom vijesti o

velikoj bitki, sve dok Hathi, Divlji Slon nije počeo trubiti, a raštrkane skupine majmuna požurile putovima kroz krošnje prema Hladnim brlozima u pomoć svojim rođacima. Miljama oko napuštenoga grada od silne buke probudile su se sve dnevne ptice.

Tad stiže Kaa, bez okolišanja, brzo, sa željom da ubije. Bojna moć udava sva je u udarcu glavom koju podupire ukupna snaga i težina njegova tijela. Ako zamislite koplje, ili ovna za probijanje zidina, ili malj težak gotovo pola tone, kojim upravlja hladan i miran duh skriven u dršku, naslutit ćete kakav je Kaa bio u borbi. Udav dugačak četiri ili pet stopa može srušiti čovjeka ako ga udari u prsa, a Kaa bijaše tridesetak stopa dugačak, kao što vam je poznato. Njegov prvi udarac bijaše usmjeren prema središtu gomile oko Balooa, izveden u tišini, zatvorenih usta. Nije morao udarati još jednom. Majmuni se razbježaše, vičući:

– Kaa! To je Kaa! Bježite! Bježite!

Čitavim generacijama mladih majmuna roditelji su prijetili pričama o Kaau, noćnom tatu, koji može skliznuti granom tiho kao što mahovina raste, i ukrasti najsnažnijeg majmuna; o starom Kaau, koji je mogao toliko vješto oponašati suhu granu ili truli panj da su se i najmudriji prevarili, a »grana« ih progutala. Kaa bijaše majmunima ime za strah, jer nitko od njih nije znao granice njegove moći, nitko od njih nije ga mogao pogledati u lice, i nitko nikad nije živ izišao iz njegova stiska. Zato su sad bježali, posrćući od straha, prema zidovima i krovovima kuća, a Baloo je mogao odahnuti. Njegovo je krzno bilo mnogo gušće od Bagheerinog, pa ipak je stradao u borbi. Onda Kaa prvi put otvori usta i prosikće dugačku riječ. Od tog se zvuka majmuni iz daleka, koji su žurili u pomoć Hladnim brlozima, zaustaviše, šćućuriše se od straha, dok su se grane od njihove težine savijale i pucketale. Majmuni na zidovima i u kućama pak, naglo ušutješe i u tišini koja je odjednom zavladala gradom, Mowgli je čuo kako Bagheera izlazeći iz vode, stresa mokro krzno. Zatim se opet prolomi vika i majmuni se uzveraše još više uza zidove. Vješali su se oko vratova velikih kamenih kipova i vrištali jureći kruništima, dok je Mowgli, gledajući kroz rešetkasti zid vrtne kućice, plesao od radosti i zviždao poput sove da bi im pokazao svoj prezir i porugu.

– Izvadi Čovječje Mladunče iz klopke; ja više ne mogu – Izusti Bagheera teško dašćući. – Uzmimo dječaka i hajdemo. Mogli bi nas opet napasti.

– Neće se ni maknuti dok im ja ne naredim. Ssss-stojte gdje jessste! – sikne Kaa i gradom opet zavlada tišina. – Nisam mogao doći prije, Bagheero, ali čini mi se da sam čuo tvoj zov.

– Ja... ja sam možda povikala... u borbi – odgovori Bagheera. – Baloo, jesi li ozlijeđen?

– Kao da su me razvukli u stotinu malih medvjeda – zagunđa Baloo, stresajući šape jednu za drugom. – Uh! Sve me boli. Mislim, Kaa, da ti Bagheera i ja dugujemo živote.

– Ništa za to. Gdje je Čovuljak?

– Ovdje, u klopci. Ne mogu se izvući van – vikne Mowgli. Luk srušenog svoda nalazio mu se iznad glave.

– Vodi ga odavde! Pleše kao Paun Mao. Zgnječit će nam mlade – povikaše kobre.

– Ha! – nasmije se Kaa. – Ima svuda prijatelje, taj Čovuljak. Odmakni se, Čovuljče, sakrijte se, Otrovni narode! Srušit ću zid.

Kaa je pažljivo pregledavao zid sve dok nije pronašao pukotinu promijenjene boje gdje je očito bilo slabo mjesto. Dva-tri puta lagano ga dotakne glavom da bi odmjerio razmak, zatim, uzdigavši šest stopa tijela, udari desetak puta svom snagom. Šupljikavi zid sruši se i stropošta u oblaku prašine i otpadaka, a Mowgli iskoči kroz otvor i baci se k svojim prijateljima. Jednom rukom zagrli Bagheerin, drugom Balooov golemi vrat.

– Jesi li ozlijeđen? – upita Baloo, nježno ga privijajući uza se.

– Umoran sam, gladan i pun modrica. Ali, kako ste vi loše prošli, dragi moji! Oboje ste krvavi.

– Oni drugi također – reče Bagheera, oblizujući usne i gledajući mrtve majmune na terasi i oko bazena.

– Nije to ništa, nije to ništa, samo neka si ti živ i zdrav, najdraža moja mala žabo – plačnim glasom govorio je Baloo.

– O tome ćemo još razgovarati – reče Bagheera suhim glasom koji se Mowgliju uopće nije svidio. – Ali ovdje je Kaa, koji je dobio bitku za nas i kojemu duguješ život. Zahvali mu prema našim običajima, Mowgli.

Mowgli se okrene i ugleda veliku udavovu glavu kako se njiše stopu iznad njegove.

– To je, dakle, Čovuljak – reče Kaa. – Ima vrlo meku kožu i pomalo je nalik *Bandarlozima.* Pazi, Čovuljče, da te u sumrak, kad promijenim kožu, ne zamijenim za majmuna.

– Iste smo krvi, ti i ja – odgovori Mowgli. – Ti mi večeras vraćaš moj život. Neka zato moj ulov bude tvoj kad god si gladan, o Kaa.

– Hvala ti lijepa, Mali Brate – reče Kaa, premda su mu oči veselo treptale. – A što tako hrabar lovac može uloviti? Pitam zato da bih te mogao slijediti kad sljedeći put kreneš u lov.

– Ništa ne ubijam, jer sam premalen, ali mogu dotjerati koze onima koji su vještiji od mene. Kad budeš gladan dođi k meni, pa ćeš vidjeti govorim li istinu. Osim toga, prilično sam vješt s ovima – i on ispruži ruke. – Ako ikad padneš u klopku, mogao bih možda uzvratili dug koji dugujem tebi, kao i Baloou, i Bagheeri. Dobar vam lov svima, prijatelji!

– Dobro rečeno – promumlja Baloo, jer Mowgli je vrlo pristojno zahvalio. Udav na trenutak lako spusti glavu na Mowglijevo rame.

– Hrabro srce i udvoran jezik – reče Kaa. – Odnijet će te daleko kroz Džunglu, Čovuljče. Ali sad brzo odlazi odavde, zajedno sa svojim prijateljima. Odlazi spavati, jer mjesec zalazi, a ono što će se dogoditi bolje je da ne vidiš.

Mjesec je zapadao iza brežuljaka, a redovi drhtavih majmuna koji su se stisnuli na bedemima i na kruništima, izgledali su poput istrošenih, klimavih rubova zidina. Baloo je

otišao do bazena, utažiti žeđ, a Bagheera je upravo počela uređivati krzno, kad Kaa sklizne na sredinu terase i škljocnu čeljustima, a taj zvuk privuče k njemu poglede svih majmuna.

– Mjesec zalazi – reče Kaa. – Ima li ipak dovoljno svjetla?

Sa zidova začu se uzdah, poput vjetra u krošnjama:

– Vidimo te, o Kaa!

– Dobro. Sad počinje Ples, Ples Kaaove Gladi. Sjedite mirno i gledajte.

Udav napravi dva ili tri velika kruga, njišući glavom lijevo i desno. Zatim počne izvijati tijelo u petlje i osmice, meke vlažne trokute koji su se pretvarali u četverokutne i peterokutne oblike i spirale, bez žurbe, no nikad ne zastajući, nikad ne prekidajući svoju tihu duboku pjesmu. Postajalo je sve mračnije i mračnije, dok na posljetku pokretni skliski kolobari Kaaova tijela ne iščezoše, te se čulo samo još šuštanje njegovih ljusaka.

Baloo i Bagheera stajali su kao skamenjeni, tiho režući, naježene kože na vratu, dok je Mowgli promatrao i čudio se.

– *Bandar-lozi* – začu se napokon Kaaov glas – možete li pomaknuti nogu ili ruku bez moje zapovijedi? Govorite!

– Bez tvoje zapovijedi ne možemo pomaknuti ni nogu ni ruku, o Kaa!

– Dobro! Priđite svi sad korak bliže.

Redovi majmuna bespomoćno se primaknuše. Baloo i Bagheera također zakoračiše prema Kaau.

– Bliže! – sikne Kaa i svi se primaknuše opet korak bliže.

Mowgli položi ruke na Balooa i Bagheeru da ih oslobodi čini, a dvije velike zvijeri stresoše se kao da su se upravo probudile.

– Ostavi ruku na mojim leđima – šapne Bagheera. – Drži ih čvrsto, ili ću morati ponovno poći, poći prema Kaau. Aah!

– Ali to je samo stari Kaa koji se izvija u prašini – reče Mowgli. – Idemo odavde.

I njih troje šmugne kroz rupu u zidu, prema Džungli.

– Vuf! – reče Baloo, kad se opet našao pod stablima. – Nikad više neću tražiti Kaaovo savezništvo.

Medvjed se strese čitavim tijelom.

– On zna više nego mi – reče Bagheera drhteći. – Da sam ostala tamo, ubrzo bih odšetala ravno u njegove ralje.

– Mnogi će otići tim putem prije nego što se mjesec uzdigne – reče Baloo. – Imat će dobar lov, na svoj način.

– Ali, što sve to znači? – upita Mowgli koji nije znao ništa o udavovoj moći opčaravanja. – Ja sam vidio samo veliku zmiju koja se budalasto izvijala sve dok nije pao mrak. A nos joj je bio sav natučen. Ho! Ho!

– Mowgli – frkne bijesno Bagheera – Kaaov nos natučen je zbog tebe; kao što su moje uši i bokovi i šape, i Balooov vrat i ramena izgriženi zbog *tebe*. Ni Baloo ni Bagheera mnogo dana neće moći loviti sa zadovoljstvom.

– Nije to ništa – reče Baloo. – Glavno je da opet imamo naše mladunče.

– Istina, ali to nas je koštalo vremena koje je moglo biti potrošeno na dobar lov, koštalo nas je rana, krzna, jer moje je napola iščupano po leđima, i napokon, časti. Sjeti se, Mowgli, ja Crna Pantera, morala sam zvati Kaa u pomoć, a zatim sam, zajedno s Balooom ispala glupa poput kakve ptičice za vrijeme Kaaovog Plesa Gladi. A sve to, Čovječje Mladunče, dogodilo se zbog tvojega igranja s *Bandar-lozima*.

– Istina je – reče Mowgli žalosno. – Ja sam zločesto mladunče i sad mi je zlo od toga.

– Hm! Što kaže o tome Zakon Džungle, Baloo?

Baloo nije htio izazvati nove neugodnosti za Mowglija, ali sa Zakonom se nije mogao šaliti. Zato promrmlja:

– Kajanje ne štiti od kazne. Ne zaboravi ipak, Bagheero, on je vrlo malen.

– Neću zaboraviti. Ali, učinio je zlo i sad mora dobiti batina. Mowgli, imaš li što reći?

– Ništa. Loše sam učinio. Baloo i ti ste ranjeni. Zaslužio sam kaznu.

Bagheera mu udijeli nekoliko nježnih udaraca šapom. Takvi udarci jedva bi mogli probuditi njezino mladunče, no za sedmogodišnjeg dječaka bile su to ozbiljne batine, kakve biste rado izbjegli. Kad je bilo gotovo, Mowgli kihnu i ustane bez riječi.

– A sad – reče Bagheera – skoči mi na leđa, Mali Brate, pa ćemo poći kući.

Jedna od lijepih strana Zakona Džungle jest da kazna rješava sve račune. Poslije više nema prigovaranja.

Mowgli spusti glavu na Bagheerina leđa i usni tako dubokim snom da se nije probudio ni kad su ga položili pokraj Majke Vučice u spilji.

e-Lektire
lektire.skole.hr

PUTNA PJESMA BANDAR-LOGA

Jurimo sad poput letećeg vijenca,
Na pola puta do zavidnog mjeseca!
Zar se ne diviš gizdavoj družbi našoj?
Ne želiš imat još koju ruku?
Il možda rep svinut – tako –
Nalik Kupidonovu luku?
Sad si ljutit, al – ništa zato,
Tvoj rep visi straga, Braco!

Sjedimo sad na mnoštvu grana,
Misleći što sve prekrasno znamo,
Sanjajuć velika djela pred nama.
Za minutu, dvije bit će dovršeno
Veliko, dobro, plemenito nešto–
Od samih naših želja se stvara.
Sad ćemo odmah al – ništa zato,
Tvoj rep visi straga, Braco!

Sve što smo ikada igdje čuli,
Što reče šišmiš, zvijer ili ptica,
Krznen, pernat il krljuštast stvor –
Recimo sada svi zajedno!
Izvrsno! Sjajno! Još jednom, još!
Baš kao ljudi sad govorimo!
I recimo da smo... ah, ništa zato,
Tvoj rep visi straga, Braco!
Majmunski rod uvijek ide ovako.

Pridruži se našim skakutavim redovima, što skaču svud po borovima,
Deblima vitkim gdje, visoka i laka, penje se divlja loza svaka.
Po smeću na našem tragu, plemenitoj buci u našem gradu,
Siguran budi, siguran budi, mi spremamo sjajne stvari!

e-Lektire
lektire.skole.hr

Tigar! Tigar!

Lovče smjeli, kako si lovio?
Dugo, brate, smrznut sam vrebao.
Gdje je sad divljač koju htio si ubiti?
U Džungli je, brate, ostala brstiti.
Gdje ti je snaga, tvoj ponos i slava?
Otječe sad iz mog boka i bedra.
Što te sad tjera tako žuriti?
Brate, ja idem u brlog – umrijeti!

A sada se moramo vratiti našoj prvoj priči o Mowgliju. Kada je dječak, nakon sukoba s Čoporom na Zbornoj stijeni, napustio vučju spilju, spustio se do oranica i seoskih kuća, ali se nije htio ondje zaustaviti. Mjesto je bilo preblizu Džungli, a Mowgli je znao da je na Zboru stekao bar jednog ljutog neprijatelja. Zato je žurio dalje, držeći se loše ceste koja je vodila kroz dolinu, i slijedio je čvrstim laganim kasom nekih dvadeset milja, sve dok se nije našao u nepoznatom kraju. Dolina se otvorila u veliku ravnicu po kojoj je bilo rasutih stijena i vododerina. Na jednom kraju bilo je malo selo, na drugom se gusta Džungla spuštala sve do pašnjaka, a onda je naglo prestajala, kao odsječena. Svud po ravnici pasla su goveda i bivoli, pa kad su dječaci koji su čuvali stada ugledali Mowglija, odjurili su vičući, a žuti psi bez gospodara, kakvih ima u svakom indijskom selu, počeše lajati. Mowgli je išao dalje, jer bijaše gladan, a kad je stigao do vrata sela, primijeti uz njih veliki trnov grm koji su ljudi u sumrak navlačili pred vrata.

– Uh! – reče, jer je noću, tražeći nešto za jelo, često znao nabasati na takve prepreke. – Ljudi se, dakle, i ovdje boje naroda Džungle.

Sjeo je pokraj vrata, a kad je iz sela izišao neki čovjek, on ustane, otvori usta i pokaza rukom da želi jesti. Čovjek ga začuđeno pogleda, zatim otrči natrag seoskom ulicom, dozivajući svećenika, koji bijaše visok i debeo muškarac, odjeven u bijelo, s crveno-žutim znakom na čelu. Došao je do vrata, a s njim bar još stotinjak ljudi koji su zurili, i govorili, i vikali, i pokazivali na Mowglija.

»Zbilja se ne zna ponašati, taj čovječji svijet«, pomisli Mowgli. »Samo sivi majmuni ponašali bi se poput njih.«

On zabaci svoju dugu kosu i namršti se prema gomili.

– Čega se bojite? – reče svećenik. – Pogledajte ožiljke na njegovim rukama i nogama. Od vučjih su ugriza. To je tek dijete, odraslo s vukovima, koje je pobjeglo iz Džungle.

Naravno, u zajedničkoj igri, vučići su često znali ugristi Mowglija jače nego što su htjeli, te su njegove ruke i noge bile pune bijelih ožiljaka. No Mowgli je bio posljednja osoba na svijetu koja bi to nazvala ugrizima, jer je dobro znao kako izgleda pravi ugriz.

– *Are! Are!* – povikaše dvije ili tri žene. – Vukovi su ga grizli, jadno dijete! Baš je zgodan dječak. Oči su mu poput žeravice. Doista, Messua, sličan je tvojem dječaku kojega je oteo tigar.

– Dajte da pogledam – reče žena s teškim bakrenim narukvicama na zapešćima i gležnjevima; zasjenivši oči dlanom, ona poče promatrati Mowglija.

– Zbilja je sličan. Mršaviji je, no izraz lica mu je kao u mojega dječaka.

Svećenik bijaše pametan čovjek, a Messua žena najbogatijeg seljaka. Stoga on podiže pogled k nebu i reče svečano:

– Što je Džungla uzela, Džungla je i vratila. Povedi dječaka u svoju kuću, sestro, i ne zaboravi častiti svećenika čiji pogled prodire tako duboko u živote ljudi.

– Tako mi vola koji me otkupio – reče Mowgli u sebi – sve ovo pričanje izgleda mi kao još jedno primanje u Čopor! No dobro, ako sam čovjek, moram i postati čovjek.

Ljudi su se razišli kad je žena povela Mowglija u svoju kolibu. U njoj se nalazio crveno lakiran krevet, velika zemljana posuda za žito, ukrašena čudnim crtežima, nekoliko bakrenih lonaca, lik nekog hinduskog božanstva u maloj niši, i pravo ogledalo na zidu, onakvo kakva se prodaju po seoskim sajmovima.

Dala mu je kruha i mnogo mlijeka, a zatim položila ruku na njegovu kosu i zagledala mu se u oči. Mislila je, možda se to zbilja njezin sin vratio iz Džungle, kamo ga je odnio tigar.

– Nathoo, o Nathoo! – pozove ga, no Mowgli ničim nije pokazao da prepoznaje to ime.

– Zar se ne sjećaš dana kad sam ti dala tvoje nove cipele?

Ona dotakne njegova stopala i osjeti da su tvrda gotovo kao rog.

– Ne – reče žena žalosno – ova stopala nikad nisu nosila cipele, no ti si veoma nalik mojemu Nathoou i bit ćeš moj sin.

Mowgli se osjećao nelagodno, jer se još nikad nije nalazio u zatvorenom. Ali, kad je pogledao slamnati krov, uvidi odmah da ga može strgnuti ako bude htio pobjeći, a prozori, također utješno, nisu imali zasune.

– Kakva korist od čovjeka – reče napokon samome sebi – ako ne razumije ljudski govor? Sada sam glup i nijem kao što bi čovjek bio s nama u Džungli. Moram naučiti njihov jezik.

Nije uzalud, živeći s vukovima, učio oponašati jelenov zov i roktanje malih divljih svinja. Čim bi Messua izgovorila riječ, Mowgli ju je mogao gotovo savršeno ponoviti, i prije nego što je prošao prvi dan, već je naučio imena mnogih stvari u kolibi.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Kad je došlo vrijeme spavanju, u kolibi je opet bilo neprilika, jer Mowgli nije htio spavati u nečemu toliko nalik zamki za pantere, a kad su zatvorili vrata, izišao je kroz prozor.

– Pusti ga – reče Messuin muž. – Pomisli da možda nikad dosad nije spavao na krevetu. Ako nam je zaista poslan umjesto našega sina, neće pobjeći.

I tako se Mowgli ispružio u čistoj, visokoj travi na rubu polja, ali prije no što je sklopio oči, osjeti pod bradom dodir meke, sive njuške.

– Fuj! – reče Sivi Brat (najstariji sin Majke Vučice). – Ovo je jadna nagrada za dvadeset milja što sam ih za tobom pretrčao. Već mirišeš po dimu i stoci, baš kao čovjek. Budi se, Mali Brate, donosim vijesti.

– Jesu li svi u Džungli dobro? – upita Mowgli, ogrlivši ga.

– Svi osim vukova kojima si Crvenim Cvijetom opalio krzno. A sad, slušaj. Shere Khan otišao je na daleka lovišta dok se ne oporavi, jer je gadno ofuren. Zakleo se da će, kad se vrati, baciti tvoje kosti u Waingungu.

– Njegova riječ nije jedina. Ja sam također zadao malo obećanje. Ali novosti su mi uvijek dobrodošle. Večeras sam umoran, jako umoran od novih stvari, Sivi Brate, ali uvijek mi donesi svježe vijesti.

– Nećeš zaboraviti da si vuk? Ljudi te neće natjerati da zaboraviš? – uznemireno reče Sivi Brat.

– Nikada. Nikada neću zaboraviti da volim tebe i sve u našoj spilji. No uvijek ću se sjećati i kako sam izbačen iz Čopora.

– I da možeš biti izbačen i iz drugog čopora. Ljudi su samo ljudi, Mali Brate, a njihov govor je poput kreketanja žaba u bari. Kad opet siđem ovamo, čekat ću te među bambusima uz rub pašnjaka.

Kroz tri mjeseca nakon ove noći, Mowgli jedva da je izišao iz sela, toliko je bio zaposlen učenjem čovječjih običaja. Najprije se morao naviknuti da nosi platnenu odjeću oko bokova, što mu je strašno smetalo; zatim je morao naučiti što je novac, a to je teško razumijevao, i što je oranje, koje mu se činilo beskorisnim. Najviše su ga ljutila djeca u selu. Srećom, Zakon Džungle naučio ga je obuzdati svoj bijes, jer u Džungli život i ulov ovise o tome hoćeš li uspjeti zadržati hladnokrvnost. No, kad su mu se djeca rugala jer se nije htio igrati njihovih igara, ili puštati zmajeve, ili zato što bi pogrešno izgovorio koju riječ, samo osjećaj da je sramotno i kukavički ubijati malu golu mladunčad, zadržavao ga je da ih ne zgrabi i ne polomi im kosti.

Uopće nije poznavao vlastitu snagu. U Džungli, u usporedbi sa zvijerima bio je slab, no u selu su ljudi govorili da je jak poput bika.

Mowgli također nije imao pojma o kastama i razlikama između ljudi. Kad je lončarev magarac pao u jamu s ilovačom, Mowgli ga je izvukao za rep, i pomogao lončaru složiti lonce koje je htio ponijeti na sajam u Khanhiwaru. Time je izazvao sablazan, jer je lončar čovjek iz niske kaste, a njegov je magarac, naravno, još gori. Kad ga je svećenik

izgrdio, Mowgli zaprijeti da će i njega staviti na magarca, te je svećenik rekao Messuinom mužu da Mowgliju radije što prije zada kakav posao. Seoski starješina tad reče Mowgliju da sutradan mora poći s bivolima i čuvati ih dok pasu. Nitko sretniji od dječaka! Budući da su ga imenovali seoskim službenikom, on se iste večeri uputi do okupljališta na zidarskoj terasi pod velikom smokvom. Tu se svake večeri sastajalo društvance seoskih uglednika: starješina, stražari, brijač, koji je znao sve seoske brbljarije, te stari Buldeo, seoski lovac, koji je imao pušku. Na granama su sjedili i brbljali majmuni, u rupi pod terasom živjela je naočarka kojoj su svake večeri donosili tanjurić mlijeka jer su je smatrali svetom, a stari su ljudi sjedili ispod stabla, pušeći velike vodene lule, sve do duboko u noć. Pripovijedali su čudne priče o bogovima, ljudima i duhovima. Buldeo je pak, pričao još čudnije priče o zvijerima u Džungli, sve dok se oči djece koja su sjedila uokolo, ne raširiše od čuda i straha. Većina priča bila je o životinjama, jer Džungla im je oduvijek bila pred vratima. Jeleni i divlje svinje zalazili su im u nasade, a ponekad, u sumrak, tigar je znao odnijeti čovjeka gotovo pred vratima sela.

Mowgli, koji je naravno, ponešto znao o onome o čemu se pripovijedalo, morao je sakriti lice, da ostali ne vide kako se smije, dok je Buldeo, s puškom preko koljena, nizao čudesne priče jednu za drugom. Ipak, dječakova su se ramena tresla od smijeha.

Buldeo je objašnjavao kako je tigar koji je odnio Messuinog sina bio tigar-duh, jer je u njegovo tijelo ušao duh zločestog starog lihvara koji je umro prije nekoliko godina.

– A ja znam da je to istina – rekao je – jer je Purun Dass uvijek šepao, zbog udarca koji je zadobio u nekoj pobuni, kad su mu spalili računske knjige, a tigar o kojemu govorim, sigurno također šepa jer su mu tragovi šapa nejednaki.

– Istina, istina, sigurno je tako – kimali su sjedobradi slušači.

– Jesu li sve vaše priče takva paučina i mjesečarstvo? – reče Mowgli. – Taj tigar šepa zato što se rodio šepav, kao što je svakome poznato. Samo dijete može govoriti o duši lihvara u zvijeri koja nikad nije imala hrabrosti ni kao šakal.

Buldeo je za trenutak ostao bez riječi od iznenađenja, a starješina je samo zurio u Mowglija.

– Oho! To je derište iz Džungle, zar ne? – reče Buldeo. – Ako si tako mudar, odnesi tigrovu kožu u Khanhiwaru, jer je vlada odredila nagradu od sto rupija onome tko ga ubije. Ili, još bolje, šuti dok odrasli govore.

Mowgli ustane i htjede otići.

– Cijelu večer sjedio sam ovdje slušajući – dobaci im još preko ramena – i, osim jednom ili dvaput, Buldeo nije rekao nijednu istinitu riječ o Džungli. Kako bih onda mogao vjerovati u priče o duhovima, bogovima i demonima koje tvrdi da je vidio?

– Krajnje je vrijeme da taj dječak ode sa stadima – reče starješina, dok je Buldeo prezrivo otpuhivao i mrmljao zbog Mowglijeve drskosti.

Običaj je u Indiji da nekoliko dječaka rano ujutro povede goveda i bivole na pašu i vrati ih navečer; i ta stoka koja bi nasmrt izgazila bijelog čovjeka, dopušta da je udaraju,

e-Lektire
lektire.skole.hr

guraju i viču na nju djeca koja joj jedva dosežu do nosa. Dokle god se drže uz stada, dječaci su sigurni, jer čak ni tigar neće napasti gomilu stoke. No, ako se udalje da bi lovili guštere ili brali cvijeće, ponekad ih ugrabi kakva divlja zvijer.

Mowgli je u zoru prošao kroz selo, sjedeći na leđima Rame, bika predvodnika stada; slijedili su ga poput škriljevca plavi bivoli, vatrenih očiju i dugih, prema natrag svinutih rogova. Mowgli je djeci koja bijahu s njim jasno dao do znanja da je on tu gospodar. Udarao je bivole dugačkim, uglačanim bambusom, i zapovjedio Kamyi, jednome od dječaka, da s ostalima čuva goveda, dok će on poći s bivolima, te da svi budu oprezni i ne udaljuju se od stada.

Pašnjaci u Indiji često su sama šikara, stijene, veliko busenje i male vododerine; u takvom krajoliku stoka se razilazi i iščezava. Bivoli se obično drže kakvog jezerca ili blatnog mjesta gdje se satima valjaju i griju u toplom blatu. Mowgli ih odvede do ruba ravnice, gdje rijeka Waingunga izlazi iz Džungle. Zatim sklizne s Raminog vrata i otrči među bambuse, gdje je našao Sivog Brata.

– Ali! – reče Sivi Brat. – Već danima te ovdje čekam. Što znači taj pastirski posao?

– Takvu su mi zapovijed dali – reče Mowgli. – Bit ću neko vrijeme seoski pastir. Kakve su novosti o Shere Khanu?

– Vratio se u ovaj kraj i dugo te ovdje čekao. Sad je opet otišao, jer se divljač prorijedila. Ali namjerava te ubiti.

– Vrlo dobro – reče Mowgli. – Sve dok ga nema, ti, ili koji od naše braće, sjedite na onoj stijeni, tako da vas mogu vidjeti kad iziđem iz sela. A kad se vrati, čekajte me u jaruzi pokraj stabla *dhâk,* usred ravnice. Ne moramo baš utrčati u Shere Khanove ralje.

Zatim Mowgli nađe sjenovito mjesto, ispruži se i zaspi, dok su bivoli pasli oko njega. Čuvanje stada u Indiji jedan je od najljenjih poslova na svijetu. Goveda se polako miču i žvaču, legnu, pa opet idu, rijetko kada i muknu. Samo ponekad zagunđaju, dok bivoli rijetko puštaju ikakva glasa od sebe, samo se jedan za drugim spuštaju u blatna jezerca, ukopavaju se u blato sve dok im nad površinom ne ostanu samo nosovi i izbuljene, porculanski plave oči i tako leže, kao psi. Od vrućine se čini da stijene trepere na suncu, a djeca pastiri mogu čuti sokola, uvijek samo jednog, kako zviždi daleko od njihovih glava, jedva vidljiv, i znaju, kad bi umro netko od njih ili njihove stoke, sokol bi se odmah spustio, neki drugi sokol, miljama daleko vidio bi ga kako se spušta i pošao za njim, i još jedan, i još jedan, i prije nego smrt završi svoje djelo, pojavilo bi se desetak gladnih sokola, niotkuda.

Pastiri spavaju, bude se, opet spavaju; pletu male košare od suhe trave i stavljaju u njih skakavce, hvataju bogomoljke i tjeraju ih da se bore, ili prave ogrlice od crvenih i crnih oraha iz Džungle, promatraju guštera kako se sunča na stijeni ili zmiju kako lovi žabu pokraj bare. Pjevaju duge, duge pjesme, s uobičajenim čudnim podrhtavanjem glasa na kraju, i dan im se čini dužim nego većini ljudi cijeli život. Ponekad od blata grade dvorce, prave figurice ljudi, konja, bizona, stavljaju komadiće trske u ruke ljudskim figuricama, pa se igraju da su to kraljevi, vojnici i bogovi. Napokon dolazi večer,

djeca dozivaju, bivoli se izvlače iz ljepljivog blata uz zvukove nalik puščanim pucnjima, te se kroz sivu ravnicu upućuju prema treperavim svjetlima sela.

Dan za danom, Mowgli je vodio bivole do njihovog blata, dan za danom gledao je preko ravnice leđa Sivog Brata milju i pol daleko i po tome znao da se Shere Khan još nije vratio, dan za danom ležao je na travi slušajući zvuke oko sebe i sanjajući o starim danima u Džungli. Da je Shere Khan svojom šepavom šapom učinio koji pogrešan korak u Džungli iza Waingunge, Mowgli bi ga, u tim dugim, tihim jutrima, sigurno čuo.

Napokon je došao dan kad nije vidio Sivog Brata na ugovorenome mjestu. Nasmijao se i poveo bivole prema jaruzi kod stabla *dhâk,* koja bijaše sva prekrivena zlatnocrvenim cvjetovima. Tu je sjedio Sivi Brat, naježene dlake.

– Skrivao se mjesec dana, da bi ti zaboravio na oprez. Prošle noći prešao je preko gorja s Tabaquijem, žurno slijedeći tvoj trag.

Mowgli se namršti.

– Ne bojim se Shere Khana, ali Tabaqui je vrlo lukav.

– Ne boj se – reče Sivi Brat obliznuvši se. – Ja sam jutros sreo Tabaquija. Sad svoju mudrost dijeli sokolovima ali *meni* je već sve rekao, prije nego što sam mu slomio vrat. Shere Khan namjerava te čekati večeras kod seoskih vrata, samo tebe, i nikog drugog. Sad se odmara u velikom suhom rukavcu Waingunge.

– Je li se najeo danas, ili će loviti gladan? – upita Mowgli, a o odgovoru je ovisio njegov život.

– Jutros je ulovio prase, a i napio se. Znaš i sam, Shere Khan se ne može uzdržati od jela, čak ni kad je osveta u pitanju.

– Oh! Kako je lud, kako je lud! Ponaša se kao kakvo maleno mladunče! Najeo se i napio, i misli da ću čekati dok se još i naspava! Sad, reci mi gdje leži? Kad bi nas bilo samo deset, mogli bismo ga svladati dok spava. Ovi bivoli neće napasti osim ako ga nanjuše, a ja ne govorim njihov jezik. Možemo li doći na njegov trag, tako da ga nanjuše?

– Otplivao je niz Waingungu upravo zato da bi to izbjegao – reče Sivi Brat.

– Sigurno mu je Tabaqui to rekao, sam se nikad ne bi sjetio.

Mowgli je stajao, s prstom na usnama, razmišljajući.

– Veliki suhi rukavac... Taj se otvara u ravnicu ni pola milje odavde. Mogao bih povesti stado okolo, kroz Džunglu do vrha rukavca i onda nasrnuti... ali on bi se na drugom kraju odšuljao. Moramo zatvoriti tu jarugu i s druge strane. Sivi Brate, možeš li mi razdijeliti stado u dva dijela.

– Možda ne mogu sam, ali doveo sam mudrog pomagača.

Sivi Brat otrči i nestane u nekoj rupi. Zatim iz rupe izroni velika siva glava koju je Mowgli dobro poznavao, a toplim zrakom zaori najsamotniji krik Džungle, lovački zov vuka u podne.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Akela, Akela! – vikne Mowgli, pljesnuvši rukama. – Mogao sam znati da me ti nećeš zaboraviti. Veliki je posao pred nama. Podijeli stado u dvije skupine, Akela. Neka krave i telad budu na jednoj strani, a bikovi i volovi na drugoj.

Oba vuka potrčaše, te su se zalijetali u stado, dok su bivoli otpuhivali, podizali glave i razdvajali se. Ubrzo su se na jednoj strani našle bivolice koje su okruživale svoju telad topćući i sijevajući očima, spremne napasti i na smrt izgaziti vukove, ako bi se samo na trenutak zaustavili. Na drugoj strani toptali su i dahtali mužjaci; no premda su izgledali strašnije, bili su manje opasni od bivolica, jer nisu morali štititi telad. Ni šestorica odraslih ljudi ne bi tako vješto podijelila stado.

– Što sad? – prodašće Akela. – Pokušavaju se ponovno spojiti.

Mowgli skoči na Ramina leđa.

– Potjeraj bivole na lijevu stranu, Akela. Sivi Brate, kad im odemo, drži bivolice na okupu i goni ih kroz ravnicu, pa kroz suhi rukavac s donjega kraja.

– Koliko daleko? – upita Sivi Brat, daščući i škljocajući zubima.

– Sve dok strane jaruge ne budu više nego što Shere Khan može skočiti. Zadrži ih ondje sve dok se mi ne spustimo s gornje strane.

Bivoli se pokrenuše kako ih je Akela potjerao, a Sivi Brat stane pred bivolice. Napale su ga, no on im je izmakao i jureći malo ispred njih, vodio ih prema donjem kraju rukavca, dok je Akela tjerao mužjake daleko ulijevo.

– Odlično! Još jednom navali i krenut će kako treba. Ali oprezno, Akela, oprezno. Jedan skok previše i bivoli će napasti. Huja! Ovo je gore od jahanja na biku. Jesi li znao da se ti stvorovi mogu tako brzo kretati?

– Jesam... I njih sam nekoć lovio – soptao je Akela u prašini. – Da ih skrenem prema Džungli?

– Da, skreni ih! Brzo ih skreni! Rama je već lud od bijesa. Oh, kad bih mu samo mogao reći što mi danas treba!

Bivoli se sad okrenuše nadesno i jurnuše u šikarje. Ostali pastiri primijetili su kretanje stoke i otrčali do sela što su brže mogli, vičući da su bivoli poludjeli.

No Mowglijev plan bio je vrlo jednostavan. Htio je s bivolima poći uzbrdo u velikom krugu, doći do vrha jaruge, zatim potjerati stado niz rukavac i uhvatiti Shere Khana između bivolica i mužjaka; jer, dobro je znao da poslije obilnog jela i pila Shere Khan neće biti u stanju ni boriti se, ni penjati uza strme strane rukavca. Sad je glasom umirivao bivole, dok je Akela ostao sasvim straga, te bi tu i tamo kratko zalajao da požuri one koji su zaostali. Napravili su veliki, veliki krug, jer nisu željeli prići previše blizu jaruzi i tako upozoriti Shere Khana. Napokon, Mowgli okupi zbunjeno stado na malom travnjaku koji se pružao prema suhom rukavcu. S te visine moglo se preko vrhova stabala vidjeti ravnicu. No Mowgli je promatrao obronke rukavca, te je sa zadovoljstvom opazio da su jako strmi, te da loza i penjačice što su rasle uz rubove ne mogu dati uporišta tigru koji bi se htio popeti.

– Pusti ih da odahnu, Akela – reče podigavši ruku. – Još ga nisu nanjušili. Pusti ih da odahnu. Moram reći Shere Khanu tko dolazi. Sad ga imamo u klopci.

On savije ruke oko usta i poviče niz jarugu – bilo je to gotovo kao da viče u kakav tunel – a odjeci se razlijegahu od stijene do stijene.

Nakon duge stanke odazove mu se otegnuto pospano režanje sitog tigra koji se upravo probudio.

– Tko zove? – reče Shere Khan, a prekrasan paun kričeći odlepršа iz rukavca.

– Ja, Mowgli. Ti, kradljivče stoke, vrijeme je da pođemo na Zbornu stijenu. Dolje! Tjeraj ih dolje, Akela! Dolje, Rama, dolje!

Stado se na trenutak zaustavilo na rubu strmine, no pred Akelinim lovačkim zovom bivoli se jedan po jedan zaletješe niz rukavac baš kao što parobrodi kreću niz brzace, a pijesak i kamenje vrcali su oko njih. Kad su jednom krenuli, ništa ih više nije moglo zaustaviti; prije nego što su zašli dublje u jarugu, Rama nanjuši Shere Khana i rikne.

– Ha! Ha! – vikne Mowgli, sjedeći na njegovim leđima. – Sad znaš!

I bujica crnih rogova, zapjenjenih gubica, bijesnih očiju surva se poput stijena nošenih velikom vodom u kišno doba; slabiji bivoli bijahu odbačeni uz rubove jaruge gdje su se probijali kroz biljke penjačice. Sad su svi znali u čemu sudjeluju – u strašnom napadu stada, kojemu nijedan tigar ne može odoljeti. Shere Khan čuo je grmljavinu njihovih kopita, ustao i teško se sjurio niz rukavac, ogledavajući se lijevo i desno za kakvim izlazom; no rubovi bijahu strmi, te je morao trčati dalje, težak od jela i pila, spreman učiniti makar što samo da se ne mora boriti. Stado pljusnu u baru što ju je upravo napustio, ričući da je sve odzvanjalo. Mowgli ču odgovor s donjeg kraja suhog rukavca, vidje Shere Khana kako se okreće (jer tigar je znao, kad dođe do najgorega, bolje je suočiti se s bivolima nego s bivolicama koje štite telad), a zatim se Rama spotakne, posrne, jurne dalje preko nečeg mekanog i, s bivolima za petama, zaleti se u drugo stado; u sudaru stada slabiji bivoli poletješe uvis. Isti je zamah nosio oba stada prema ravnici, gdje zastadoše pušući, topćući i spuštajući rogove. Mowgli pričeka pogodan trenutak, pa sklizne s Raminog vrata udarajući štapom lijevo i desno.

– Brzo, Akela! Razdvoji ih. Raspрši ih brzo, inače će napasti jedni druge. Odvedi ih, Akela. Haj, Rama! Haj, haj, haj! dječice!... Polako sad, polako... Gotovo je...

Akela i Sivi Brat zalijetali su se k bikovima i lagano grizli po nogama; premda se stado okrenulo da još jednom jurne kroz suhi rukavac, Mowgli je uspio obuzdati Ramu, a za njim su i ostali bivoli krenuli opet prema svojem blatu.

Shere Khana više nije trebalo gaziti. Bio je mrtav, i sokoli su se već spuštali k njemu.

– Braćo, ovo je bila pasja smrt – reče Mowgli, uzimajući nož koji je, zataknut u korice, nosio na uzici oko vrata, otkad je živio s ljudima.

– No on se nikad ne bi htio pošteno boriti. Dobro će izgledati to krzno na Zbornoj stijeni. Sad brzo na posao.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Dječak odrastao među ljudima nikad ne bi ni sanjao da pokuša sam oderati tigra, no Mowgli je bolje od ikoga znao kako je prirasla životinjska koža i kako je se može skinuti. Ipak je to bio težak posao i Mowgli je mahao nožem i vukao i gunđao cijeli jedan sat, dok su vukovi plazili jezike ili povlačili krzno kako bi im naredio.

Odjednom ruka se spusti na Mowglijevo rame; podigavši pogled on spazi Buldea s puškom. Djeca su u selu ispričala o stampedu bivola, te je Buldeo bijesan izjurio izgrditi Mowglija jer ne pazi stado kako treba Vukovi su nestali čim su primijetili da dolazi čovjek.

– Kakva je to ludost? – bijesno će Buldeo. – Misliš da možeš oderati tigra! Gdje su ga bivoli ubili? Pa to je Šepavi Tigar, za kojega je raspisana nagrada od stotinu rupija. Dobro, dobro, zaboravit ćemo kako si pustio stado, a dat ću ti i jednu rupiju od nagrade kad odnesem tu kožu u Khanhiwaru.

Buldeo u prsluku potraži kresivo i sagne se da bi spalio Shere Khanove brkove. Većina indijskih lovaca spaljuje brkove ulovljenom tigru da ih ne bi progonio njegov duh.

– Hm! – zagunđa Mowgli, pokušavajući skinuti kožu s prednje šape. – Ti ćeš, dakle, odnijeti kožu u Khanhiwaru, uzeti nagradu i meni možda dati jednu rupiju? Lijepo, ali meni ta koža treba u drugu svrhu. Hej, starče, nosi odavde tu vatru!

– Kako to govoriš s glavnim seoskim lovcem? Puka sreća i glupost bivola pomogli su ti da ubiješ tigra. Osim toga, bio je sit, inače bi sad već bio dvadeset milja daleko. Ne znaš ga ni odrati kako treba, bezobrazno derište, a meni, Buldeu, usuđuješ se reći da mu ne spalim brkove. Mowgli, neću ti dati nijednog novčića nagrade, nego dobre batine. Ostavi tu životinju!

– Tako mi vola koji me otkupio – reče Mowgli, mučeći se s kožom na tigrovom ramenu – zar ću cijeli dan brbljati s tim starim majmunom? Hej, Akela, ovaj čovjek mi dosađuje.

Buldeo, koji je bio nagnut nad Shere Khanom, odjednom se nađe na travi; nad njim je stajao sivi vuk, dok je Mowgli i dalje radio kao da je sam u cijeloj Indiji.

– Da-a – reče kroza zube. – Sasvim si u pravu, Buldeo. Nećeš mi dati nijedan novčić nagrade. Odavno je rat između tog šepavog tigra i mene, odavno, i sad... ja sam pobijedio.

Istinu govoreći, Buldeo bi prihvatio borbu s vukom, da je bio deset godina mlađi i da ga je susreo u Džungli. Ali, vuk koji se pokorava naredbama dječaka, koji pak vodi svoj osobni rat s tigrovima ljudožderima, ne može biti obična životinja. To je čarolija, magija najgore vrste, mislio je Buldeo i pitao se hoće li ga zaštititi privjesak koji je nosio oko vrata. Ležao je najmirnije što je mogao, očekujući svakog trena da će se Mowgli pretvoriti u tigra.

– Maharadžo! Veliki kralju! – reče Buldeo napokon, promuklim šapatom.

– Da? – reče Mowgli, ne okrećući glavu, uz tih, kratak smijeh.

– Star sam, mislio sam da si običan pastir. Smijem li sam ustati i otići, ili će me tvoj sluga razderati na komade?

– Idi, idi s mirom. Ali drugi put se ne miješaj u moje poslove. Pusti ga, Akela.

Buldeo otetura prema selu najbrže što je mogao, ogledavajući se u strahu da će se Mowgli pretvoriti u nešto užasno. Kad je stigao u selo, ispričao je priču o magiji i čarobnjaštvu od koje je svećenikovo lice poprimilo vrlo ozbiljan izraz.

Mowgli je radio dalje, no bio je već sumrak kad su on i dvojica vukova uspjeli skinuti veliku tigrovu kožu s tijela.

– Ovo sad moramo sakriti i odvesti bivole kući. Pomozi mi da ih skupim, Akela.

Krenuli su, okupivši stado u maglenom sutonu, a kad su se približili selu, Mowgli ugleda svjetla i začuje kako odzvanjaju zvona i trube od školjaka. Činilo se da ga pola sela očekuje na vratima.

– Sigurno zato što sam ubio Shere Khana – reče za sebe Mowgli, no oko ušiju mu zazviždi kiša kamenja, dok su seljani vikali:

– Vještac! Vučji brat! Zloduh iz Džungle! Gubi se! Odlazi, ili će te svećenik opet pretvoriti u vuka! Pucaj, Buldeo, pucaj!

Stara puška bučno opali, a mlad bivol počne mukati od boli.

– Opet čarobnjaštvo! – vikali su seljani. – On može skrenuti metke! Buldeo, to je bio *tvoj* bivol.

– Što znači sve ovo? – reče zbunjeno Mowgli, dok je kamenje padalo sve gušće.

– Ne razlikuju se baš od Čopora, ta tvoja braća – reče Akela, mirno sjedajući. – Sad, meni se čini, ako metak išta znači, da te oni žele otjerati.

– Vuče! Vučje mladunče! Odlazi! – vikao je svećenik, mašući grančicom posvećene biljke *tulsi.*

– Zar opet? Prošli put zato što sam čovjek, sad zato što sam vuk. Idemo, Akela.

Tada žena, a bijaše to Messua, potrči prema stadu vičući:

– Oh, sine moj, sine moj! Kažu da si vještac i da se možeš pretvoriti u zvijer. Ja to ne vjerujem, ali ti otiđi odavde, inače će te ubiti. Buldeo kaže da si čarobnjak, ali ja znam da si osvetio Nathoouvu smrt.

– Vrati se, Messua! – čulo se iz gomile. – Vrati se, ili ćemo i tebe gađati kamenjem.

Mowgli se nasmije kratkim ružnim smijehom, jer ga je kamen pogodio u usta.

– Bježi natrag, Messua. To je tek jedna od glupih priča koje pričaju u suton pod velikim stablom. Bar sam osvetio smrt tvoga sina. Zbogom, i bježi brzo, jer ću poslati stado u selo brže nego što leti njihovo kamenje. Nisam čarobnjak, Messua! Zbogom!

– Sad još jednom, Akela! – poviče. – Uvedi stado.

Bivoli su bili dovoljno nestrpljivi, jedva da im je trebao Akelin lavež. Zaletjeli su se poput vihora prema vratima i raspršili gomilu.

– Brojite dobro! – vikne Mowgli prezrivo. – Možda sam vam ukrao kojega! Dobro brojite, jer vam više neću čuvati stada. Zbogom, djeco ljudi, i zahvalite Messui što neću ući sa svojim vukovima i loviti vas po ulicama.

Okrene se i ode sa Samotnim Vukom. A kad je pogledao u zvijezde, osjeti se sretnim.

– Gotovo je sa spavanjem u klopkama, Akela. Uzet ćemo Shere Khanovu kožu i otići. Ne, nećemo napasti selo, jer je Messua bila dobra prema meni.

Kad se mjesečina poput mlijeka razlila ravnicom, zaplašeni seljani vidjeli su Mowglija s dva vuka za petama i zavežljajem na ramenu kako se udaljava čvrstim vučjim kasom koji guta milje poput vatre. Tad zvona i školjke zabrujaše glasnije no ikad; Messua je plakala, a Buldeo pleo pripovijest o svojim doživljajima u Džungli, dok na kraju nije tvrdio da je Akela stajao na stražnjim nogama i govorio kao čovjek.

Mjesec je upravo zalazio, kad je Mowgli s vukovima stigao do brežuljka od Zborne stijene; zaustavili su se u spilji, kod Majke Vučice.

– Istjerali su me iz ljudskog čopora, majko – poviče Mowgli – ali došao sam sa Shere Khanovim krznom i održao riječ.

Teškim korakom iziđe Majka Vučica iz spilje u pratnji svoje djece; oči joj zasjaše kad je ugledala krzno.

– Rekla sam mu onoga dana kad je ugurao glavu i ramena u ovu spilju tražeći tebe, mala Žabo, rekla sam mu da će lovac jednom biti ulovljen. Dobro si to učinio.

– Dobro si učinio, Mali Brate – reče duboki glas iz guštare. – Bili smo usamljeni u Džungli bez tebe.

I Bagheera dotrči k Mowglijevim bosim nogama. Zajedno su se popeli uza Zbornu stijenu. Tu Mowgli prostre kožu po onom ravnom kamenu na kojemu je Akela običavao sjediti i pričvrsti je bambusovim štapovima. Akela legne na kožu i starim zovom počne dozivati vukove:

– Gledajte dobro, o vukovi! – baš kao što je izvikivao kad je Mowgli prvi put stajao pred Čoporom.

Otkad je Akela svrgnut, Čopor bijaše bez vođe; vuci su lovili i tukli se kako se kome sviđalo. Ipak, odazvali su se zovu, iz stare navike. Nekima su šape ozlijeđene u zamkama, neki su imali ožiljke od metaka, neki bijahu šugavi od loše hrane, a mnogi su nedostajali; ipak svi koji su ostali dođoše na Zbornu stijenu i vidješe prugastu Shere Khanovu kožu rasprostrtu i velike pandže kako se ljuljaju na kraju praznih, nemoćnih šapa. Tada je Mowgli spjevao pjesmu bez rime, pjesmu koja mu je sama došla, i pjevao je glasno skačući po tigrovom krznu, udarajući stopalima ritam, sve dok nije ostao bez daha, dok su Sivi Brat i Akela zavijali između stihova.

– Gledajte dobro, o vukovi! Jesam li održao riječ? – reče Mowgli kad je završio pjesmu, a vukovi zalajaše:

– Jesi!

e-Lektire
lektire.skole.hr

A neki otrcani vuk zatuli:

– Vodi nas opet, o Akela! Vodi nas opet, Čovječje Mladunče, jer nam je zlo od ovog bezakonja i htjeli bismo opet biti Slobodni narod!

– Ne – zaprede Bagheera – to nije moguće. Kad se pošteno najedete, možda vas opet uhvati ludilo. Ne zovu vas uzalud Slobodnim narodom. Borili ste se za slobodu i sad je imate. Pojedite je, o vukovi.

– Otjerali su me iz svojih čopora i ljudi i vukovi – reče Mowgli. – Sada ću loviti sam u Džungli.

– Mi ćemo loviti s tobom – rekoše četiri njegova vučja brata.

I tako je Mowgli otišao i od toga dana lovio u Džungli s četvoricom vukova. No nije uvijek ostao sam, jer je s vremenom postao odrastao muškarac i oženio se.

Ali, to je priča za odrasle.

MOWGLIJEVA PJESMA

KOJU JE PJEVAO NA ZBORNOJ STIJENI PLEŠUĆI
NA SHERE KHANOVOM KRZNU

Mowglijevu pjesmu ja, Mowgli pjevam.
Nek Džungla sluša što sam učinio.
Shere Khan reče: Ubit ću – ubit!
Kraj vrata u suton ubit ću Mowglija, Žabu!
Jeo je i pio. Napij se dobro, Shere Khane,
jer kada ćeš ponovno piti?
Spavaj i snivaj svoj lov.
Sâm sam na pašnjaku. Sivi Brate, dođi!
Dođi, Samotni Vuče, jer velika divljač je u blizini.
Snažne bivole dovedi, plavetne bikove
bijesnoga oka. I tjeraj ih kako ti kažem.
Spavaš li još, Shere Khane? Budi se, oh, budi!
Dolazim sad, i bivoli dolaze za mnom.
Glasno je toptao Rama, bivolji kralj.
Vode Waingunge, kamo je nestao tigar Shere Khan?
Nije on Ikki, da kopa rupe, ni Mao, Paun, da poletjet može.
Nije ni Mang, Šišmiš, da visjet može u granama.
Mali šuštavi bambusi, recite kud je otrčao.
Oh! On je ovdje. Ahu! Ovdje je. Pod nogama Rame
leži šepava zvijer! Ustaj, Shere Khane!

e-Lektire
lektire.skole.hr

Ustaj i ubij! Evo ti mesa, slomi bivolu vrat!
Pst! On sad spava. Budit ga nemoj jer silna je njegova snaga.
Sokoli žele je vidjet. Mravi je žele upoznat.
Skuplja se veliko društvo sada u njegovu čast.
Alala! Nikakve odjeće nemam. Vidjet će sokoli
kako sam gol. Stidim se susresti sve koji stižu.
Posudi mi kaput, Shere Khane. Posudi svoj veseli
prugasti kaput, da mogu poći na Zbornu stijenu.
Jer, tako mi vola koji me otkupio, obećah nešto,
i samo tvoj kaput nedostaje da održim riječ.
S nožem – kakvim se ljudi služe –
s lovačkim nožem dolazim po svoj dar.
Gledajte, vode Waingunge, Shere Khan mi poklanja kaput
iz ljubavi koju osjeća za me! Vuci, Sivi Brate!
Vuci, Akela! Teško je tigrovo krzno!
Al ljudski čopor je bijesan. Kamenje baca,
viče poput djece. Usta mi krvare, bježimo sad!
Kroz noć, kroz vrelu noć, hitro uz mene trče moja braća.
Ostavit ćemo seoska svjetla, prema niskom mjesecu poći.
Vode Waingunge, odbaciše me ljudi!
Ništa im nažao ne učinili, a oni me se boje.
Zašto?
Odbaciste me, vukovi, i vi. Zatvorena je
za mene Džungla i zatvorena su vrata sela.
Zašto?
Kao što Mang leti između zvijeri i ptica,
tako ja letim između sela i Džungle.
Zašto?
Sad plešem na Shere Khanovom krznu, no srce moje je teško.
Usna mi je ranjena kamenom iz sela,
no srce moje je lako jer sam opet u Džungli.
Zašto?
Dvije se strane bore u meni kao što se zmije
bore u proljeće. Voda mi dolazi na oči; ipak, smijem se
dok kaplje. Zašto?
Dva su Mowglija u meni, ali Shere Khanova koža
pod mojim je nogama.
Sva Džungla zna da sam ubio Shere Khana.
Gledajte – gledajte dobro, o vukovi!
Ahaj! Srce mi je teško od onoga što
ne razumijem.

Bijeli tuljan

Ali, djetešce, spavaj, noć za nama stiže,
I crne su vode, što svjetlucaju zeleno.
Nad valima mjesec spušta se niže,
U šumnoj spilji sred mora nas traži on.
Nek ti je uzglavlje meko, gdje val za valom stiže;
Ah, udobno se smjesti, umorna šapice!
Oluja te budit, ni zvijer zgrabit neće
U naručju mora što blago ljulja te.

Uspavanka tuljana

Sve što ću vam ispričati dogodilo se prije nekoliko godina u mjestu zvanom Nova Stošna ili Sjeveroistočni rt, na Otoku sv. Pavla, daleko, daleko na Beringovom moru. Priču mi je ispričao Limmershin, Zimski Kraljić, kad ga je vjetar donio na užad parobroda koji je plovio prema Japanu; uzeo sam ga u svoju kabinu, grijao i hranio nekoliko dana, sve dok se nije oporavio toliko da može odletjeti natrag do Svetoga Pavla. Limmershin je vrlo neobična mala ptica, no uvijek govori istinu.

U Novu Stošnu nitko ne dolazi, osim poslom, a jedini koji imaju posla tamo jesu tuljani. U ljetnim mjesecima stotine i stotine tisuća tuljana ondje izlaze iz hladnog sivog mora, jer plaža Nove Stošne za tuljane je najbolje mjesto na svijetu.

Oštrozub je to znao i svakog bi proljeća, ma gdje se nalazio, otplivao poput torpednog čamca ravno do Nove Stošne, i proveo mjesec dana boreći se s drugim tuljanima za dobro mjesto na stijenama što bliže moru. Oštrozub je bio veliki sivi petnaestogodišnji tuljan, s gustim krznom koje je na ramenima podsjećalo na grivu, i dugačkim, opasnim očnjacima. Kad bi se uspravio na prednjim perajastim šapama, izdizao se više od četiri stope iznad tla, a njegova težina, kad bi se našao itko dovoljno hrabar da ga stavi na vagu, iznosila bi gotovo tristo pedeset kilograma. Po cijelom tijelu imao je ožiljke divljih borbi, no uvijek je bio spreman za još jedan sukob. Prignuo bi glavu u stranu, kao da se boji pogledati neprijatelju u oči, a onda bi je trgnuo poput munje i kad bi se veliki zubi zarili u vrat drugog tuljana, drugi je tuljan smio otići ako je mogao, no Oštrozub mu pri tome nije pomagao.

Ipak, Oštrozub nikad nije progonio ugriženog tuljana jer se to protivilo Pravilima Žala. Želio je samo prostora za svoje potomstvo na stijeni blizu mora; no, kako je

e-Lektire
lektire.skole.hr

četrdeset ili pedeset tisuća drugih tuljana svakog proljeća željelo isto, žalom se razlijegalo zastrašujuće rikanje, lajanje i puhanje.

S maloga brijega, nazvanog Hutchinsonov brijeg, pruža se pogled na tri i pol milje tla prekrivenog tuljanima koji se bore, dok iz valova izviruju glave tuljana koji žure prema obali da bi se uključili u tučnjavu. Bore se u valovima, bore se u pijesku, bore se na glatkim bazaltnim stijenama; jer, nisu ništa pametniji ni susretljiviji jedni prema drugima nego ljudi. Njihove žene dolaze na otok tek krajem svibnja ili početkom lipnja, jer im se ne mili da ih razderu na komade; a mladi, dvogodišnji, trogodišnji i četverogodišnji tuljani koji još nisu počeli živjeti obiteljskim životom, prolaze kroz pola milje široke redove boraca, igraju se u velikim skupinama na pješčanim dinama i uništavaju svaku zelenu travku što ondje raste. Njih nazivaju »holušiki« – neženje – a samo na Novoj Stošnoj bilo ih je možda dvije ili tri stotine tisuća.

Oštrozub je upravo završio svoju četrdeset i petu borbu toga proljeća, kad je iz mora izronila Matka, njegova sjajna, blaga, milooka žena. On je uhvati za nabore kože na vratu, odvuče do mjesta koje je osvojio i reče mrgodno:

– Kasniš, kao obično. Gdje si bila?

Kroz četiri mjeseca koliko je bio na žalu, Oštrozub nije ništa jeo, te je bio uglavnom vrlo loše volje. Matka je znala da je bolje ne odgovoriti. Zato se samo ogleda oko sebe i nježno reče:

– Kako je to lijepo od tebe! Opet si zauzeo naše staro mjesto.

– Jesam, i te kako – zagunđa Oštrozub. – Pogledaj me samo.

Bio je sav izgreben, na dvadesetak mjesta je krvario, na jedno oko bio je gotovo slijep, a s bokova su mu visjele krpe oderane kože.

– Ah, muškarci, muškarci! – reče Matka, hladeći se stražnjom šapom. – Zašto ne možete biti razumni i mirno se smjestiti? Izgledaš kao da si se borio s Kitom Ubojicom.

– Od sredine svibnja nisam radio ništa drugo nego se borio. Obala je ove godine sramno pretrpana. Susreo sam bar stotinu tuljana s Lukannonskog žala u potrazi za kućom. Zašto ti stvorovi ne mogu ostati lamo gdje spadaju?

– Često sam mislila kako bismo bili mnogo sretniji kad bismo se smjestili na Vidrinom otoku, umjesto u ovoj gužvi.

– Bah! Samo holušiki odlaze na Vidrin otok. Kad bismo tamo otišli, svi bi rekli da se bojimo. Moramo ipak držati do sebe, draga moja.

Oštrozub ponosno spusti glavu među svoja debela ramena; nekoliko minuta pravio se da će zaspati, no ispod oka budno je motrio ne dolazi li kakav protivnik. Sada, kad su svi tuljani i njihove žene stigli na kopno, miljama daleko i kroz najjači vjetar moglo se čuti njihovu galamu. Na žalu se nalazilo više od milijun tuljana – staraca, majki, novorođenih beba, i holušika, uvijek zaigranih, uvijek u tučnjavi, natezanju, brbljanju. U velikim družinama spuštali su se tuljani u more i vraćali na obalu, prekrivajući svaku stopu tla

e-Lektire
lektire.skole.hr

dokle god seže pogled i sukobljavajući se tu i tamo u magli. Na Novoj Stošni gotovo je uvijek magla, tek ponekad iziđe sunce i na trenutak sve oboji bisernim i duginim bojama.

Kotick, Matkina beba, rodio se usred te zbrke, a bio je, poput druge tuljanske mladunčadi, sav od glave i ramena, blijedih vodenasto-plavih očiju; no nešto na njegovoj koži natjeralo je Matku da ga izbliza bolje pogleda.

– Oštrozube – reče ona napokon – naše dijete bit će bijelo!

– Praznih mi školjaka i suhe morske trave! – zagunđa Oštrozub. – Nikada na svijetu nije postojao bijeli tuljan.

– Sada će postojati – reče Matka. – Ja tu ne mogu ništa.

I ona zapjeva tihu pjesmu koju sve tuljanice pjevaju svojim bebama:

Dok ti nije šest tjedana plivati nemoj
jer će ti glava povući šape pod vodu;
I znaj, ljetni vjetri i Kitovi Ubojice
opasni su za male tuljane.
Opasni za tuljane, štakorčiću dragi,
koliko opasnost opasna može biti.
No ti samo pljusni i rasti sve jači
i ne možeš pogriješiti
Djetešce pučine!

Naravno, mali stvor na početku nije razumio riječi. Veslao je šapama i koprcao se pokraj svoje majke, a naučio je maknuti se u stranu kad bi se njegov otac borio s nekim drugim tuljanom, hripajući i valjajući se po skliskim stijenama. Matka je odlazila do mora po hranu; Kotick je dobivao jelo samo jednom u dva dana, no tada bi smazao sve što je mogao.

Kad je malo narastao, otpuzao je dublje na kopno, gdje je sreo desetke tisuća djece svoje dobi, te bi se zajedno igrali poput malih psića, spavali na čistom pijesku i ponovno se igrali. Stariji se nisu na njih osvrtali, a holušiki su se držali svojega zemljišta, te su se djeca divno zabavljala.

Kad bi se Matka vratila iz ribolova u dubokom moru, otišla bi ravno do dječjeg igrališta, zazvala kao što ovca doziva janje i čekala Kotickov odgovor. Onda bi krenula ravno prema njemu, razmahujući prednjim šapama i rušeći male tuljane lijevo i desno. Uvijek je nekoliko stotina majki tražilo svoju djecu na igralištu, a djeca su bila živahna. Matka je znala reći Koticku:

– Ako ne ležiš u blatnoj vodi koja izaziva bolest, ako ne utrljaš grub pijesak u ogrebotinu i ne pokušavaš plivati u uzburkanom moru, ne može ti se dogoditi nikakvo zlo.

Mali tuljani ne plivaju ništa bolje od male djece, no vrlo su nesretni dok ne nauče. Kad je Kotick prvi put sišao do mora, val ga je odnio u dublju vodu i glava mu je potonu-

e-Lektire
lektire.skole.hr

la, a stražnje šape poletjele gore, upravo kao što mu je majka pjevala; i da ga sljedeći val nije vratio u pličinu, sigurno bi se bio utopio.

Nakon toga naučio je ležati u plitkoj uvalici, puštajući da ga valovi lako prekriju ili uzdignu dok je pljuskao po vodi, uvijek na oprezu pred velikim valovima koji bi ga mogli ozlijediti. Dva tjedna učio je služiti se svojim perajastim šapama u vodi; za to vrijeme teturao je po pličini, kašljao, gunđao, puzao uz žal, odmarao se na pijesku i opet vraćao, sve dok napokon nije osjetio da doista pripada moru.

Možete zamisliti kako se zabavljao s drugim tuljanima, naglo roneći pod goleme valove; ili izranjajući na krijesti vala i padajući s pljuskom; ili stojeći na repu i grebući se po glavi kao što čine stariji tuljani; ili igrajući se igre »Ja sam kralj zamka« na skliskim stijenama prekrivenim morskom travom koje su upravo izronile iz pjene. Ponekad bi primijetio tanku peraju, nalik peraji morskoga psa, kako kruži u blizini obale; znao je da ona pripada Kitu Ubojici, Grampusu, koji jede mlade tuljane kad ih se uspije dočepati. Tada bi Kotick poput strijele pojurio k obali, a peraja bi otplesala dalje, kao da uopće ništa ne traži.

Krajem listopada tuljani su počeli napuštati Otok sv. Pavla. Cijele obitelji i veće družine odlazile su na duboko more, više nije bilo tučnjave oko mjesta na žalu, a holušiki su se mogli igrati gdje god su htjeli.

– Sljedeće godine – reče Matka Koticku – i ti ćeš biti holušik, ali ove godine moraš još naučiti loviti ribu.

Zajedno su krenuli kroz Tihi ocean. Matka je pokazivala Koticku kako može spavati na leđima, stisnuvši šape uz tijelo i držeći samo nosić iznad vode. Nijedna kolijevka nije tako udobna kao dugi ljuljuškavi pacifički valovi. Kad je Kotick osjetio da ga sva koža svrbi, Matka mu je rekla da upravo uči »osjećati vodu« i da to bockavo škakljanje najavljuje nevrijeme, te da zato treba jače zaplivati i otići što dalje.

– Uskoro – rekla je – ti ćeš i sam znati kamo treba plivati, ali sad ćemo samo slijediti Morsko Prase, Pliskavicu, jer je ono vrlo mudro.

Jato pliskavica zaranjalo je i sjeklo valove, a mali Kotick slijedio ih je najbrže što je mogao.

– Kako znate kamo treba ići? – upita ih, dašćući.

Vođa jata zakoluta očima i kratko zaroni.

– Rep me škaklja, mladiću – reče. – To znači da bura ide za mnom. Dođi! A kad budeš južno od Sparne vode (mislio je na ekvator), pa te rep počne škakljati, to znači da je bura pred tobom i da treba krenuti na sjever. Hajde! Ovdje voda nije dobra.

To je bila samo jedna od mnogih stvari koje je Kotick naučio, a učio je neprestano. Matka ga je učila kako će slijediti bakalara i iverka uz podvodne sprudove i kako može istjerati manića iz njegova skrovišta među algama; kako treba plivati uz olupine brodova, stotinu hvati ispod površine mora i jurnuti poput metka kroz jedan okrugli prozor unutra, kroz drugi van kao što čine ribe; kako plesati na valovima kad se munje utrkuju

nebom i kako pristojno mahnuti kratkorepom Albatrosu i Jastrebu zvanom Ratni Brod kad se spuste s vjetrom; kako skočiti tri ili četiri stope iz vode, poput dupina, s perajastim šapama čvrsto uz bok i svinutim repom; kako ne treba hvatati leteće ribe jer su previše koščate i kako se može otkinuti komad bakalara plivajući punom brzinom deset stopa ispod površine; učio je još da nikad ne smije stati i razgledati čamac ili brod, a naročito barku na vesla. Nakon šest mjeseci ono što Kotick nije znao o ribolovu u dubokom moru nije bilo ni vrijedno učenja, a za čitavo to vrijeme nije ni jednom spustio šapu na čvrsto tlo.

No, jednoga dana, ležeći u polusnu u toplim vodama, negdje kod Otoka Juan Fernandez, mlitav i lijen poput ljudi kad osjećaju da dolazi proljeće, sjetio se dobrog, čvrstog žala Nove Stošne sedam tisuća milja daleko, igara kojih se igrao s drugim tuljanima, mirisa morske trave, galame i tučnjave. Istog trena okrenuo se k sjeveru; plivao je postojano i usput susretao desetine mladih tuljana koji su se kretali svi u istom smjeru i vikali:

– Pozdrav, Kotick! Ove godine svi smo holušiki i smijemo plesati Vatreni ples na valovima kod Lukannona i igrati se na svježoj travi. Ali, odakle ti to krzno?

Kotickovo krzno bijaše sad gotovo sasvim bijelo i, premda se njime vrlo ponosio, rekao je samo:

– Plivajte brzo! Kosti mi traže čvrsto tlo.

I tako su svi stigli do plaža na kojima su rođeni i gdje su mogli slušati starije tuljane, svoje očeve, kako se bore u talasavoj magli.

Te noći Kotick je plesao Vatreni ples s jednogodišnjim tuljanima. Za ljetnih noći more se iskri sve od Nove Stošne do Lukannona, pa tuljani plivajući ostavljaju za sobom brazde kao od gorućeg ulja, a kad skaču za njima sijevaju plamsaji; valovi se tu prelamaju u velikim svjetlucavim prugama i virovima. Nakon plesa pođoše na kopno do svojega prostora na otoku, gdje su se valjali po mladom divljem žitu i pripovijedali što im se sve dogodilo na širokom moru. Pričali su o Tihom oceanu kao što dječaci pričaju o šumarku gdje su skupljali orahe i da ih je itko razumio, mogao je, slušajući ih, napraviti kartu oceana kakve još nije bilo. Trogodišnji i četverogodišnji holušiki spuštali su se niz Hutchinsonov brijeg vičući:

– Mičite se s puta, mališi! More je duboko i ne znate još što je sve u njemu. Čekajte, dok obiđete Rt Horn. Hej, ti jednogodišnji, gdje si našao to bijelo krzno?

– Nisam ga našao – reče Kotick – naraslo je.

I baš kad je htio prevrnuti sugovornika, iza pješčane dine pojavila su se dva crnokosa čovjeka s plosnatim crvenim licima, te Kotick, koji nikad još nije vidio čovjeka, zakašlje i spusti glavu. Holušiki su se odsklizali još nekoliko metara i ostali sjediti glupo zureći. Ona dvojica ljudi bijahu Kerick Booterin, glavni lovac na tuljane na cijelom otoku,

i njegov sin Patalamon.[4] Došli su iz maloga sela, ni pola milje udaljenog od tuljanskoga žala i upravo su raspravljali koje će tuljane potjerati do klaonice (jer tuljane tjeraju, baš kao ovce) da bi kasnije od njihove kože napravili kapute.

– Ho! – uzvikne Patalamon. – Gledaj! Bijeli tuljan!

Lice Kericka Booterina problijedi ispod gustog sloja ulja i čađi; on bijaše Aleut, a Aleuti nisu baš čist svijet. On počne mrmljati molitvu.

– Ne diraj ga, Patalamone. Bijelog tuljana nije bilo još otkad... otkad sam se ja rodio. Možda je to duh starog Zaharova. On je nestao prošle godine u velikoj buri.

– Neću mu ni prići blizu – reče Patalamon. – On donosi nesreću, Zar zbilja misliš da se to stari Zaharov vratio? Dugujem mu za nekoliko galebljih jaja.

– Ne gledaj ga – reče Kerick. – Potjeraj onu skupinu četverogodišnjaka. Naši bi ljudi danas trebali odrati dvjestotinjak tuljana, ali tek je početak sezone, a oni su novi na ovom poslu. Ako obrade stotinu, bit će dobro. Požuri!

Patalamon zazveči parom tuljanskih koščica pred krdom holušika, a oni stadoše kao ukopani dašćući i pušući. On im priđe bliže i oni se pokrenuše; Kerick ih je vodio dublje u kopno, a oni nisu pokušavali pobjeći. Stotine i stotine tisuća tuljana vidjele su kako ih odvode, ali nisu prekinuli svoje igre. Kotick je jedini postavljao pitanja, no nitko mu nije znao reći ništa osim da ljudi tako odvode tuljane šest tjedana ili dva mjeseca svake godine.

– Slijedit ću ih – reče Kotick. Oči mu gotovo iskočiše iz glave dok se s mukom vukao za otjeranim krdom.

– Bijeli tuljan ide za nama – poviče Patalamon. – Prvi put da tuljan sam ide na klaonicu.

– Psst! Ne osvrći se – reče Kerick. – To je zbilja Zaharovljev duh! Moram o tome razgovarati sa svećenikom.

Samo pola milje dijelilo ih je od mjesta gdje su ubijali tuljane, no trebao im je čitav sat za tu udaljenost, jer je Kerick dobro znao da će se tuljani previše ugrijati ako budu brzo trčali, te da će im se krzno trgati u komade kad ih bude trebalo odrati. Zato su išli vrlo sporo, pokraj Hrpta morskoga lava, pokraj Websterove kuće, sve dok nisu stigli do Solane, izmaknuvši pogledu tuljana s plaže. Kotick ih je slijedio, dašćući i čudeći se... Mislio je da se nalazi na kraju svijeta, ali galama s tuljanskog žala iza njega bila je još uvijek glasna poput vlaka u tunelu. Kerick je pak sjeo na mahovinu, izvukao teški kositreni sat i pustio tuljane da se hlade tridesetak minuta; Kotick je mogao čuti kako kaplju maglene kapi s ruba njegove kape. Zatim se pojave desetorica ili dvanaestorica ljudi, s toljagama dugim tri ili četiri stope, okovanim željezom. Kerick im pokaže jednoga ili dva tuljana koji su bili izgriženi ili pregrijani te ih oni, teškim čizmama od kože s

[4] *Kerick Booterin* (čitaj: *Kerik Buterin*) i *Patalamon* – pisac u ovoj pripovijesti koristi ruska imena i nazive (holušiki, Nova Stošna) jer se na Aleutskim otocima, gdje se odvija radnja, govori ruski.

morževa vrata, odgurnuše u stranu. Tada Kerick vikne: »Kreni!« a ljudi počeše udarati tuljane po glavama što su brže mogli.

Deset minuta kasnije mali Kotick više nije mogao prepoznati svoje prijatelje jer im je koža bila razrezana od nosa do stražnjih šapa, zderana i bačena na hrpu.

Koticku je bilo dosta. Okrenuo se i odjurio (jer tuljan može vrlo brzo trčati za kratko vrijeme) natrag do mora, a mali su mu se brkovi ježili od užasa. S Hrpta morskoga lava, gdje veliki morski lavovi sjede na rubu obale, bacio se naglavce u hladnu vodu; tu se ljuljao žalosno stenjući.

– Sâm sam! Sasvim sâm... Ubijaju sve holušike na *svim* žalima!

Morski lav okrene glavu prema obali.

– Besmislica! – reče. – Tvoji prijatelji na žalu bučni su kao uvijek. Sigurno si vidio staroga Kericka kako sređuje neko krdo. On to čini već trideset godina.

– To je strašno – reče Kotick, okrenuvši leđa valu koji ga je zapljusnuo, a zatim, zavitlavši šapicama, uspravi se sasvim uz zupčasti rub stijene.

– Vrlo vješto za jednogodišnjaka! – reče morski lav koji je cijenio dobro plivanje. – Pretpostavljam da za tebe to zbilja jest strašno. No, ako vi tuljani dolazite ovamo iz godine u godinu, naravno da ljudi to saznaju i, osim ako nađete otok na koji ljudi uopće ne dolaze, uvijek će vas ovako goniti.

– Zar ne postoji neki takav otok? – upita Kotick.

– Dvadeset godina slijedio sam morem iverke, ali nikad nisam našao takav otok. Ali, čekaj, čini se da ti voliš razgovarati s boljima od sebe; mogao bi otići do Morževog otočića i razgovarati s Morskim Vješcem. Možda on zna štogod. Nemoj tako nagliti! Do tamo ima šest milja i da sam na tvom mjestu, mališu, ja bih se izvukao na kopno i najprije malo odrijemao.

Koticku se savjet učini dobrim, te otpliva naokolo do svojega žala, iziđe na obalu i odspava pola sata, trzajući se cijelim tijelom, kao što tuljani čine. Zatim se uputi ravno prema Morževom otočiću, niskom i stjenovitom, koji se nalazio sjeveroistočno od Nove Stošne. Tu su sami za sebe, među hridima i galebljim gnijezdima, živjeli morževi.

Isplivao je blizu starog Morskog Vješca – velikog, ružnog, podbuhlog, prištavog sjevernopacifičkog morža, debela vrata i dugih kljova, koji se pristojno ponašao samo u snu. Sad je spavao, a stražnje su mu perajaste šape bile dopola u vodi.

– Budi se! – zalaje Kotick; htio je nadglasati galebove koji su bučali.

– Ha! Ho! Hmp! Što je sad? – reče Morski Vještac i probudi susjednog morža udarivši ga kljovom; ovaj pak udari sljedećeg i tako dalje, dok se nisu svi probudili i počeli ogledavati na sve strane osim na pravu.

– Hej! Ja sam tu! – reče Kotick, poskakujući na valu, nalik maloj bijeloj lopti.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Dobijesa! Ma, neka sam – odran! – reče Morski Vještac, a morževi se zagledaše u Koticka kao što bi se pospana starija gospođa zagledala u kakvog dječaka. Kotick nije htio čuti ni riječ ni o kakvom odiranju; toga mu je bilo dosta. Zato poviče:

– Postoji li za tuljane kakvo mjesto gdje ne dolaze ljudi?

– Idi pa ga nađi – reče Morski Vještac, zatvarajući oči. – Odlazi odavde. Imamo posla.

Kotick skoči poput dupina i vikne najglasnije što je mogao:

– Školjkojed! Školjkojed!

Znao je da Morski Vještac nikad u životu nije ulovio ribu, nego je uvijek rovao za školjkama i morskom travom, premda se pretvarao da je vrlo strašan. Naravno, gnjurci, morske lastavice, čigre, veliki i troprsti galebovi i tupici, koji samo vrebaju trenutak da budu nepristojni, preuzeše povik i – tako mi je Limmershin ispričao – gotovo pet minuta trajala je takva galama na Morževom otočiću da se ne bi čuo ni pucanj. Svi stanovnici otoka vikali su i derali se:

– Školjkojed! Starček!

A Morski se Vještac ljuljao s boka na bok, kašljući i gunđajući.

– Hoćeš li *sad* reći? – upita Kotick, sav bez daha.

– Idi i upitaj Morsku Kravu – reče Morski Vještac. – Ako je još na životu, reći će ti.

– Kako ću prepoznati Morsku Kravu kad je sretnem? – upita Kotick odmičući se od morža.

– Na cijelom moru ona je jedina ružnija od Morskog Vješca – klikne neki galeb proletjevši ispred nosa moržu. – Ružnija, i nepristojnija! Starček!

Kotick otpliva natrag do Nove Stošne, ostavivši galebove da kriješte. Na žalu je otkrio da nitko nema razumijevanja za njegovu namjeru da pronađe mirno mjesto za tuljane. Rekli su mu da ljudi oduvijek odvode holušike – to je dio njihovog svakodnevnog posla – i da nije trebao otići do mjesta gdje ih ubijaju ako ne želi gledati ružne stvari. No drugi tuljani nisu vidjeli ubijanje i u tome je bila velika razlika između njih i Koticka. Osim toga, on je bio bijeli tuljan.

– Ono što moraš učiniti – rekao je stari Oštrozub kad mu je sin ispričao svoje pustolovine – jest da odrasteš, postaneš veliki tuljan poput svojega oca, imaš svoju djecu na žalu, tada će te ljudi pustiti na miru. Za pet godina moraš biti kadar boriti se sam za sebe.

Čak je i Matka, njegova nježna mati, rekla:

– Nikad nećeš moći zaustaviti ubijanje. Idi, igraj se u moru, Kotick.

I Kotick je otišao, i plesao Vatreni ples, ali maleno srce bilo mu je tužno.

U jesen ostavi žal čim je mogao, i uputi se sam na široko more, s jednom jedinom mišlju u svojoj okrugloj glavi. Pronaći će Morsku Kravu, ako u morima postoji takva osoba, pronaći će za tuljane miran otok, s dobrim, čvrstim obalama, gdje ih ljudi neće moći ubijati. Sam je istraživao ocean, od sjevera prema jugu, plivajući po tri stotine milja

u jednom danu i noći. Doživio je više pustolovina nego što se može ispričati, jedva uspio pobjeći morskim psima, susreo razne nepouzdane lupeže koji se skitaju morem, i pristojne teške ribe, i purpurno pjegaste školjke koje su usidrene stotinama godina na istom mjestu i time se osobito ponose; ali nikada nije susreo Morsku Kravu, niti je pronašao otok koji bi mu se svidio.

Ako je obala bila dobra i tvrda, s brežuljkom u zaleđu, gdje bi se tuljani mogli igrati, uvijek se na obzorju nazirao dim kitolovaca u kojemu se topi kitovo salo, a Kotick je znao što takav dim znači. Na drugim otocima primijetio bi da su ih tuljani već posjetili i da su ih ljudi lovili, a znao je i da se ljudi vraćaju na mjesta na kojima su bili.

Jednom je pošao s nekim starim, tuporepim albatrosom koji mu je rekao da je Otok Kerguelen pravo mjesto za onoga tko traži mir i tišinu, a kad je stigao onamo, zamalo ga je teška snježna oluja razbila o crne oštre stijene. Kada se ipak, boreći se s vjetrom, uspio izvući na obalu, mogao je vidjeti da su se čak i tu jednom rađali tuljani. Slično je bilo na svim otocima koje je posjetio.

Limmershin mi je nabrojio cijeli niz tih otoka jer je Kotick, kako je rekao, pet godina proveo istražujući; četiri mjeseca svake godine odmarao se na Novoj Stošni gdje su se holušici smijali i njemu i njegovim izmišljenim otocima. Bio je na Galapagosu, užasnom suhom otoku na ekvatoru, gdje ga je sunce gotovo spržilo; vidio je Otočje Georgiju, Južne Orkneyje, Smaragdni otok, Mali otok slavuja, Goughov otok, Bouverov otok, otočje Crossets, pa čak i otočić južno od Rta dobre nade. No posvuda mu je morski narod govorio isto. Tuljani su dolazili na otoke, no ljudi su ih ubijali. Čak i kad je otplivao tisuće i tisuće milja izvan Tihoga oceana, do mjesta zvanog Rt Corrientes (bilo je to kad se vraćao s Goughovog otoka), pronašao je na nekoj hridi par stotina šugavih tuljana koji mu rekoše da ljudi dolaze i k njima.

Tad mu je od žalosti zamalo puklo srce; obeshrabren uputio se oko Rta Horn, natrag prema svojemu žalu. Na putu prema sjeveru zaustavio se na otoku punom zelenih stabala, gdje je našao vrlo starog tuljana kojemu se bližila smrt. Kotick je za njega lovio ribu i ispričao mu o svojim mukama.

– Vraćam se u Novu Stošnu – zaključio je – i ako me potjeraju s holušikima na klaonicu, neće me biti briga.

No stari tuljan reče:

– Pokušaj još jednom. Ja sam posljednji od Izgubljenih tuljana s Masafuere, i u danima kada su nas ljudi ubijali na stotine tisuća, na žalima se pričalo da će jednom sa sjevera doći bijeli tuljan i povesti nas na sigurno. Star sam i neću doživjeti taj dan, ali drugi hoće. Pokušaj još jednom.

Kotick frkne brkovima (a bili su prekrasni) i reče:

– Ja sam jedini bijeli tuljan koji se ikad rodio na žalu i jedini tuljan, bijel ili crn, kojemu je ikad palo na pamet da potraži nove otoke.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Taj ga je razgovor silno ohrabrio; a kad se toga ljeta vratio na Novu Stošnu, Matka, njegova mati, molila ga je da se oženi i smiri, jer više nije holušik, već odrasli tuljan, s kovrčavom bijelom grivom na ramenima, velik, težak i vatren poput oca.

– Daj mi još jednu godinu – rekao je. – Sjeti se, majko, uvijek je sedmi val onaj koji dopire najdalje uz žal.

Začudo, na otoku se našla tuljanica koja je također mislila da može odgoditi udaju do sljedeće godine; s njom je Kotick plesao Vatreni ples uz plaže Lukannona one noći prije nego što se uputio na posljednje istraživanje.

Ovaj put pošao je na zapad, za velikim jatom iveraka, jer mu je bilo potrebno barem pedeset kilograma ribe dnevno da bi ostao zdrav i snažan. Lovio ih je dok se nije umorio, a onda se smotao u nekoj udubini, u zavjetrini Bakrenog otoka i zaspao. Savršeno je poznavao obalu, te oko ponoći, kad je osjetio da ga nešto gurka na postelji od morskih trava, on reče:

– Hm, baš je noćas jaka plima.

Preokrene se u vodi, polako otvori oči i protegne se. Zatim skoči kao mačka, jer je ugledao velike stvorove kako njuškaju po plitkoj vodi i brste debele vrške algi.

– Velikih mi Magellanovih valova! – zagunđa ispod brkova. – Tko su, zaime dubokog mora, ovi stvorovi?

Nisu nalikovali ni moržu, ni morskom lavu, ni tuljanu, ni medvjedu, ni kitu, ni morskom psu, ni ribi, ni lignju ni školjci. Bili su dugački dvadeset do trideset stopa i nisu imali stražnjih perajastih šapa nego lopati slične repove koji su izgledali kao izrezani od mokre kože. Kad nisu pasli, balansirali su na repovima u dubokoj vodi, ozbiljno kimali jedni drugima glavama smješnijim od ičega što ste dosad vidjeli, i mahali prednjim perajastim šapama, kao što debeli ljudi mašu rukama.

– Ahm! – reče Kotick. – Dobro se zabavljate, gospodo?

Veliki stvorovi odgovoriše kimajući i mašući šapama, poput Žabe Lakaja. Kad su opet počeli jesti, Kotick primijeti da im se gornja usna može razvući u dva dijela i privući cijeli busen morske trave. Tako su trpali hranu u usta i svečano je žvakali.

– Baš neuredan način hranjenja – reče Kotick.

Stvorovi opet kimnuše, a Kotick počne gubiti strpljenje.

– Vrlo dobro! – reče. – Ako imate dodatan zglob u prednjim šapama, ne morate se toliko praviti važni. Vidim da se znate lijepo klanjati, ali bih volio znati kako se zovete.

Čudne usne trgnuše se i pomaknuše, a staklaste zelene oči zagledaše se u njega; no nikakav odgovor nije dobio.

– Dakle – reče Kotick – među svim stvorovima koje sam sreo, vi ste jedini ružniji od Morskog Vješca, i nepristojniji također!

I tad mu sijevnu što mu je viknuo onaj galeb kad je kao jednogodišnji tuljan bio na Morževu otoku. Napokon je pronašao morske krave!

Morske su krave nastavile pasti i mljackati i valjati se među algama, a Kotick im je postavljao pitanja na svim jezicima što ih je naučio na svojim putovanjima – morski narod govori gotovo jednako toliko jezika kao ljudska bića. No morske krave nisu odgovarale, jer one ne mogu govoriti. Umjesto sedam, one imaju šest kostiju u vratu i, kako se u moru priča, to im onemogućuje svaki razgovor. Ali, kao što već znate, morske krave imaju dodatni zglob u prednjim perajastim šapama, te se, mašući gore, dolje i naokolo, mogu, doduše nespretno, sporazumijevati znakovima.

Kad je svanuo dan, Kotickova griva bila je sva naježena, a njegovo je strpljenje otišlo onamo kamo odlaze mrtvi rakovi. Ali tada morske krave polako krenuše prema sjeveru, zaustavljajući se s vremena na vrijeme da bi održale nerazumljiv dogovor mašući i kimajući. Kotick ih je slijedio, govoreći u sebi:

– Tako budalasti stvorovi odavno bi već bili ubijeni da nisu pronašli kakav siguran otok. A ono što je dovoljno dobro za morsku kravu, dobro je i za morskog tuljana. Ipak, volio bih da se požure.

Bijaše to za Koticka vrlo dosadan posao. Morske krave nisu išle više od četrdeset ili pedeset milja na dan, zaustavljale su se noću da bi se najele, i cijelo su se vrijeme držale blizu obale. Kotick je plivao oko njih, i preko njih, i ispod njih, ali nije ih uspio ubrzati ni za jednu milju. Kako su odmicali prema sjeveru, savjetovanje kimanjem održavalo se svakih nekoliko sati i Kotick je grizao brkove od nestrpljenja, sve dok nije shvatio da slijede neku toplu struju u moru i počeo više poštivati svoje vodiče.

Jedne noći oni potonuše kroz bistru vodu – potonuše kao kamenje – i, prvi put otkad ih je Kotick upoznao, zaplivaše brzo. Slijedio ih je, začuđen njihovom brzinom, jer ni u snu još nije pomislio da bi morske krave mogle biti dobri plivači. Usmjeriše se prema klisuri uz obalu – klisuri koja je izranjala iz duboke vode – i zaroniše kroz mračnu rupu u njezinu podnožju, četrdesetak metara ispod morske površine. Dugo su, dugo plivali i Kotick je osjećao da mu nedostaje zraka prije nego je izronio iz mračnoga tunela kojim su ga morske krave provele.

– Tako mi krzna i brkova! – reče, daščući i pušući, kad je napokon izronio na drugom kraju. – Bilo je to dugo ronjenje, no vrijedilo je truda!

Morske krave se razdvojiše, te stadoše lijeno pasti uz rubove najljepšeg žala što ga je Kotick ikad vidio. Tu su se miljama prostirale glatke stijene baš zgodne za tuljanske obitelji s djecom; iza njih nizali su se pješčani obronci za igru. Bilo je tu velikih valova za tuljanski ples, visoke trave za valjanje i pješčanih dina za penjanje i spuštanje; no, najbolje od svega, a Kotick je to odmah osjetio po kakvoći vode, ljudi nikad nisu bili ovdje.

Najprije se uvjerio da ribe ima u izobilju, a zatim zapliva duž obale i prebroji krasne niske pješčane otočiće, napola skrivene u divnoj talasavoj magli. Dalje prema sjeveru protezao se morem lanac prudova, hridi i pličina koji bi zaustavio svaki brod šest milja od obale; između otoka i čvrstoga kopna pak, bijaše potez duboke vode koja se razbijala u strme stijene, a negdje među stijenama otvor kroz koji su došli.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Ovo je kao Nova Stošna, samo deset puta bolje – reče Kotick. – Ipak su morske krave mudrije nego što sam mislio. Ljudi se ne mogu spustiti po tim stijenama, čak i kad bi ih bilo ovdje, a s morske strane brodovi bi se razbili na hridima. Ako postoji sigurno mjesto na moru, sad sam ga našao.

On pomisli na tuljanicu koju je ostavio, no premda mu se žurilo natrag na Novu Stošnu, najprije je temeljito istražio novi kraj da bi mogao odgovoriti na sva tuljanska pitanja.

Onda zaroni, potraži prolaz i zaleti se kroza nj prema jugu. Nitko osim morskih krava i jednoga tuljana ne bi mogao ni sanjati da postoji ono mjesto; kad se Kotick osvrnuo prema strmim klisurama jedva je mogao vjerovati da je ronio ispod njih.

Trebalo mu je šest dana da stigne kući, premda nije plivao sporo, a kad je isplivao, baš pokraj Hrpta morskoga lava, prvu je susreo tuljanicu koja ga je čekala i koja je po njegovom pogledu odmah znala da je napokon pronašao svoj otok.

Ali, holušiki, i Oštrozub, njegov otac, i drugi odrasli tuljani smijali su se svemu što im je ispričao, a neki mladi tuljan, otprilike njegove dobi reče:

– Sve je to lijepo, Kotick, ali ne možeš samo tako doći tko zna odakle i naređivati nam da selimo. Sjeti se, mi smo se ovdje borili za svoj dio tla, što ti nisi nikad činio. Tebi je bilo draže skitati se morem.

Ostali se tuljani nasmijaše, a onaj mladac počne mahati glavom ovamo-onamo. On se te godine upravo oženio, pa je dizao veliku galamu oko toga.

– Ja nemam obitelj za koju bih se borio – reče Kotick. – Želim vam samo pokazati mjesto na kojemu ćete biti sigurni. Koja korist od borbe?

– Oh, ako se ti želiš izvući, onda ja, naravno, nemam više što reći – uzvrati mladi tuljan uz podrugljiv smijeh.

– Hoćeš li poći sa mnom ako pobijedim? – reče Kotick, a oči mu sijevnuše zelenim sjajem jer je bio vrlo ljutit što se uopće mora boriti.

– Vrlo dobro – reče mladi tuljan nehajno. – *Ako* pobijediš, poći ću s tobom.

Nije stigao promijeniti mišljenje, jer Kotick naglo pruži glavu i zari zube u njegov debeli vrat. Onda se podiže na bokove, otkotrlja neprijatelja do žala, protrese ga i sruši. Zatim rikne ostalim tuljanima:

– Zbog vas sam se trudio ovih pet godina. Našao sam otok na kojemu ćete biti sigurni, ali ako vas netko ne nauči pameti vi nećete vjerovati. Ja ću vas sad poučiti. Čuvajte se!

Limmershin mi je rekao da nikad u životu – a on je svake godine vidio desetke tisuća odraslih tuljana u borbi – nikad u cijelom svom kratkom životu nije vidio ništa nalik Kotickovoj navali. Bacio se na najvećeg tuljana što ga je vidio, uhvatio ga za vrat i davio ga i tresao i natezao, sve dok ovaj nije molio milost, zatim ga odgurnuo u stranu i napao sljedećeg. Jer, vidite, Kotick nije gladovao četiri mjeseca kao što su svake godine činili odrasli tuljani, plivanje dubokim morem održavalo ga je u savršenom zdravlju i snazi, i –

e-Lektire
lektire.skole.hr

što je bilo najvažnije – nije se još borio. Njegova kovrčasta bijela griva nakostriješila se od bijesa, oči su mu sijevale, a veliki očnjaci sjali, te je izgledao veličanstveno.

Stari Oštrozub, njegov otac, vidio ga je kako juri, baca stare sijede tuljane naokolo kao da su ribe i rastjeruje mlade neženje na sve strane; tada Oštrozub rikne i poviče:

– Možda je lud, ali je najbolji lovac na žalu. Ne napadaj oca, sinko! On je na tvojoj strani!

Kotick rikne u odgovor, a stari Oštrozub odgega u borbu, nakostriješenih brkova i pušući poput lokomotive; Matka i mlada tuljanica, Kotickova prijateljica, šćućurile su se i divile njima dvojici. Bila je to silna borba, jer Kotick i njegov otac nisu popustili dokle god se ijedan tuljan na žalu usuđivao podići glavu; a onda stadoše pobjednički šetati obalom, jedan pokraj drugoga, lajući.

Navečer, kad je polarna svjetlost zablistala kroz maglu, Kotick se popne uz stijenu i pogleda raštrkane obitelji i ranjene tuljane.

– Sad – reče – sad sam vas naučio pameti.

– Tako mi krzna! – reče stari Oštrozub protežući se ukočeno, jer je dobio dosta batina. – Ni Kit Ubojica ne bi ih gore sredio. Ponosim se tobom, sine, i štoviše, poći ću s tobom na tvoj otok, ako postoji takav otok.

– Slušajte vi, debeli morski prasci! Tko ide sa mnom do Prolaza morskih krava? Odgovarajte, ili ću vas opet poučiti razumu!

Začu se mrmor sa žala, nalik žuborenju plime.

– Poći ćemo – rekoše tisuće umornih glasova. – Slijedit ćemo Koticka, Bijelog Tuljana.

Tad Kotick spusti glavu na ramena i ponosno sklopi oči. Nije više bio bijel, nego crven od glave do repa. Ipak, s prezirom bi odbio pogledati ili dotaknuti svoje rane.

Tjedan dana kasnije, on i njegova vojska (gotovo deset tisuća holušika i starijih tuljana) uputiše se na sjever prema Prolazu morskih krava. Kotick ih je vodio, a tuljani koji su ostali na Novoj Stošni nazivali su ih glupanima. No sljedećeg proljeća, kad su se svi opet susreli loveći ribu po Tihom oceanu, Kotickovi su tuljani ispričali takve priče o žalima s druge strane Prolaza morskih krava da je sve više tuljana napuštalo Novu Stošnu.

Naravno, nije se to dogodilo odjednom, jer tuljanima treba vremena da razmisle, no iz godine u godinu sve više ih je ostavljalo Novu Stošnu, Lukannon i slična mjesta i odlazilo prema mirnim, zaklonjenim obalama, gdje Kotick sjedi cijelo ljeto, postaje svake godine veći, i deblji, i jači, dok se oko njega igraju holušiki, u moru do kojega ne dolaze ljudi.

e-Lektire
lektire.skole.hr

LUKANNON

(OVO JE VELIKA PJESMA KOJU PJEVAJU SVI TULJANI S OTOKA SV. PAVLA KADA SE LJETI VRAĆAJU SA ŠIROKOG MORA NA SVOJE ŽALE, NEŠTO POPUT ŽALOSNE TULJANSKE HIMNE.)

Susreo sam prijatelje jutros (ah jao, ja sam već starac!)
Gdje ljetni val, bučeć, kroz grebene se valja;
Zbor njihov sam čuo, gdje guši pjesmu vala –
Oh, Lukannonski žali – i milijun glasova nad vama!

Pjevamo o odmoru uz slane lagune,
O zadihanoj družbi što spušta se niz dine,
O ponoćnom plesu od kog se more vatrom pjeni,
Oh, Lukannonski žali – dok ne stigoše lovci!

Susreo sam prijatelje jutros (i neću ih susrest nikad više!);
Crnjela se obala od njihova broja.
Kroz bijele krijeste vala dokle god seže glas
Pozdravljasmo tuljane što stizahu na žal.

Oh, Lukannonski žali – zimsko žito meko –
Opor, mokar lišaj i morska magla koja vlaži,
Igralište naše, ugaženo, sjajno, glatko!
Lukannonski žale – dome naš najdraži!

Ujutro prijatelje tražim – razbijenu, raspršenu družbu.
U vodi ljudi pucaju po nama, na kopnu nas do smrti tuku.
Tjeraju nas prema Slanoj kući, poput glupih, pokornih ovaca,
A mi još o Lukannonu pjevamo – kakav bješe prije dolaska lovaca!

Okreni, kreni k jugu! Oh, lastavice, pođi sad!
Potkraljima mora ispričaj naš jad!
Jer, prazni poput ljušture koju more baca,
Naši žali neće više vidjet svoje djece!

Rikkii-tikki-tavi

Kod rupe gdje se skrio
Naboranog Crvenooki pozove.
I slušaj što mu reče mali Crvenooki:
Nag, ustaj, i sa smrću ples zapleši!

Okom prema oku, licem prema licu,
(Drž' se ritma, Nag!)
Završit će kad netko mrtav padne;
(Sve po tvojoj želji, Nag!)
Pokret za pokret i okret za okret,
(Bježʹ i skrij se, Nag!)
Ha! Promašila je zakukuljena Smrt!
(I sad jao tebi, Nag!)

Ovo je pripovijest o velikom ratu koji je Rikki-tikki-tavi izvojevao sâm u kupaonicama velikog ljetnikovca u pokrajini Segowlee. Pomogao mu je Darzee, ptica krojačica, a Chuchundra, mošusni štakor, koji nikad ne ide kroz sredinu prostorije nego se uvijek drži zidova, davao mu je savjete; no, pravu je borbu Rikki-tikki vodio sâm.

On bijaše mungos, repom i krznom nalik maloj mački, no njuškicom i navikama sličniji lasici. Oči i vršak uvijek nemirnoga nosa bijahu mu ružičasti; svakom svojom šapicom bilo prednjom, bilo stražnjom, mogao se grepsti gdje god bi mu se svidjelo; rep je mogao našušuriti tako da bude sličan četkici za boce, a jureći kroz travu izvikivao bi svoj bojni poklič: *Rikk-tikk-tikki-tikki-čk!*

Jednoga dana, velika ljetna poplava iznijela ga je iz rupe u kojoj je živio s roditeljima i ponijela ga, premda se koprcao i cičao, niz jarak pokraj ceste. Tu spazi neki čuperak trave kako pluta, te se uhvati za njega; čvrsto ga se držao sve dok nije izgubio svijest. Kad je došao k sebi, ležao je na vrelom suncu nasred vrtne staze, sav mokar i blatan, a neki mali dječak govorio je:

– Tu je mrtvi mungos. Hajde da napravimo sprovod.

– Ne – reče njegova majka. – Uzet ćemo ga unutra i osušiti. Možda nije mrtav.

Unijeli su ga u kuću, gdje ga je neki veliki čovjek uzeo između palca i kažiprsta, i rekao da nije mrtav nego se zamalo utopio; zato ga umotaše u pamučnu vatu, te su ga grijali sve dok nije otvorio oči i kihnuo.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Sad – reče veliki čovjek (a bio je to Englez koji se upravo uselio u ljetnikovac) – nemojte ga prestrašiti, pa ćemo vidjeti što će učiniti.

Jedna od najtežih stvari na svijetu jest prestrašiti mungosa, jer on od nosa do repa gori od znatiželje. Geslo svih mungoskih obitelji glasi: »Trči i istraži«; a Rikki-tikki bijaše pravi mungos. Pogledao je pamučnu vatu, zaključio da nije dobra za jelo, optrčao oko stola, sjeo i uredio svoje krzno, počešao se i skočio dječaku na rame.

– Ne boj se, Teddy – reče njegov otac. – Tako se stvaraju prijateljstva.

– Au, škaklja me pod bradom – reče Teddy.

Rikki-tikki zaviri između dječakovog ovratnika i vrata, ponjuši mu uho, zatim se spusti na pod, gdje je malo sjedio trljajući nos.

– Mili Bože – reče Teddyjeva majka – i to je divlja životinja! Valjda je tako pitom jer smo bili dobri prema njemu.

– Svi su mungosi takvi – reče njezin muž. – Ako ga Teddy ne bude vukao za rep ili pokušavao strpati u kavez, trčat će po cijeli dan u kuću i iz kuće. Dat ćemo mu nešto za jelo.

Dali su mu komadić sirova mesa. To se Rikki-tikkiju jako svidjelo, a kad je završio s jelom, izjurio je na verandu i sjedeći na suncu, našušurio krzno da bi se temeljito prosušilo. Sad se osjećao bolje.

– Ima više stvari koje se mogu istražiti u ovoj kući – rekao je sam sebi – nego što će cijela moja obitelj ikada istražiti. Sigurno ću ostati ovdje i istraživati.

Cijeli dan proveo je švrljajući po kući. Zamalo se utopio u kadi, spustio nos u tintu na pisaćem stolu i opržio se na cigari, jer se bio popeo u krilo velikom čovjeku da bi vidio kako se piše. Navečer je odjurio u Teddyjevu sobu i gledao kako se pale petrolejske svjetiljke, a kad je Teddy otišao u krevet, i Rikki-tikki se popeo k njemu; no nije dugo mogao ostati miran, jer je morao ustati, oslušnuti svaki noćni zvuk i otkriti odakle potječe. Teddyjevi roditelji uđoše još jednom pogledati svojega dječaka, a Rikki-tikki sjedio je budan na jastuku.

– To mi se ne sviđa – reče Teddyjeva majka. – Mogao bi ugristi dijete.

– Neće učiniti ništa takvo – reče otac. – S tom malom životinjom Teddy je sigurniji nego da ga čuva veliki lovački pas. Kad bi u sobu ušla zmija...

Ali Teddyjeva majka nije htjela ni misliti o nečemu toliko strašnom.

Rano ujutro Rikki-tikki je, jašući na Teddyjevom ramenu, stigao na verandu na doručak. Dali su mu bananu i kuhano jaje. Sjedio je svima u krilu, jer se svaki dobro odgojeni mungos uvijek nada da će jednom postati kućni mungos i trčati po sobama, a Rikki-tikkijeva majka (koja je nekoć živjela u generalskoj kući u Segowleeju) dobro je poučila svojega sina što mu je činiti ako se ikad susretne s ljudima.

Zatim Rikki-tikki ode u vrt da bi vidio što se ondje može vidjeti. Bio je to veliki vrt, tek napola uređen, s grmovima ruža velikim poput vrtnih kućica, stablima naranči i limunova, gajićima bambusa i travnatim gušticima. Rikki-tikki se oblizne.

– Sjajno mjesto za lov – reče, a rep mu se našušuri od same pomisli, te je jurio ovamo-onamo po vrtu, njuškajući i zagledajući kojekuda, sve dok odjednom ne začu neke vrlo žalosne glasove iz trnjaka.

Bijahu to ptice krojačke, Darzee i njegova žena. Njih dvoje napravili su prekrasno gnijezdo tako da su privukli dva velika lista, biljnim vlakancima zašili jedan za drugi, a unutrašnjost ispunili pamukom i paperjem. Sad se gnijezdo ljuljalo dok su njih dvoje stajali na rubu i vikali.

– Što se događa? – upita Rikki-tikki.

– Mi smo vrlo nesretni – reče Darzee. – Jedno od naše djece jučer je ispalo iz gnijezda i Nag ga je pojeo.

– Hm – reče Rikki-tikki – to je vrlo žalosno. No, ja sam ovdje stranac. Tko je Nag?

Darzee i njegova žena samo se šćućuriše u gnijezdu bez riječi, jer se iz guste trave pokraj grma začulo tiho siktanje – užasni, hladni zvuk od kojega je Rikki-tikki odskočio dvije stope unatrag. Zatim, malo-pomalo iz trave izroniše glava i kukuljica Naga, velike crne naočarke, pet stopa dugačke od jezika do repa. Kad je jednu trećinu tijela podigao od tla, Nag zastane i počne se njihati amo-tamo baš kao što se maslačak njiše na vjetru; on pogleda Rikki-tikkija zlim zmijskim pogledom koji nikad ne mijenja izraz, ma što zmija mislila.

– Tko je Nag? – reče. – Ja sam Nag. Veliki bog Brahma stavio je znak na sav naš rod još onoga dana kad je prva naočarka raširila svoju kukuljicu da bi ga zaštitila od sunca dok je spavao. Gledaj i boj se!

Nag raširi kukuljicu jače no ikad i Rikki-tikki spazi na njoj znak sličan naočalama. Na trenutak je bio uplašen; no mungos se ne može dugo bojati i, premda Rikki-tikki još nikad nije susreo živu naočarku, majka ga je često hranila mrtvima, te je dobro znao da je glavni posao odrasloga mungosa boriti se sa zmijama i jesti ih. Nag je također to znao, te se u dnu svog ledenog srca i on bojao.

– Dobro – reče Rikki-tikki, a rep mu se opet počne šuškuriti – sa znakom ili bez znaka, zar ti misliš da je pravedno pojesti ptića koji ispadne iz gnijezda?

Nag je razmišljao, vrebajući svaki, i najmanji pokret u travi iza Rikki-tikkija. Znao je da mungos u vrtu za njega i njegovu obitelj znači smrt, prije ili kasnije, te ga je htio uhvatiti nespremnog. Stoga malo spusti glavu i nagne je u stranu.

– O tome bismo mogli popričati – reče. – Ti jedeš jaja. Zašto ja ne bih mogao jesti ptice?

– Iza tebe! Pazi! – poviče Darzee.

Rikki-tikki nije gubio vrijeme ogledavajući se. Skočio je uvis najviše što je mogao, a ispod njega šušne Nagaina, Nagova pakosna žena. Dok je Nag razgovarao s Rikki-tikkijem, ona se mungosu prišuljala straga da bi ga napala; čuo je njezino bijesno siktanje kad je promašila. Doskočio je gotovo na njezina leđa, a svaki odrasli mungos znao bi da je upravo to trenutak kad joj jednim ugrizom može slomiti kralježnicu; no on

se bojao silovitog naočarkinog uzvratnog udarca. Ugrizao je, ali nije grizao dovoljno dugo, nego je odskočio, što dalje od njezina opasnog repa, ostavivši je ranjenu i bijesnu.

– Zločesti, zločesti Darzee! – reče Nag i sune uvis prema gnijezdu u trnovom grmu; ali Darzee ga je sagradio izvan domašaja zmija, te se samo zanjihalo.

Rikki-tikki osjeti da mu oči postaju crvene i vrele (a kad su mungosu oči crvene, znači da je ljutit), te je sjeo na stražnje šape i rep poput maloga klokana i ogledavao se na sve strane škrgućući zubima od bijesa. Ali, Nag i Nagaina nestali su u travi. Kad zmija promaši plijen, ona ništa ne govori, niti ičim pokazuje što namjerava učiniti nakon toga. Rikki-tikki nije ih htio slijediti jer nije bio siguran da može izići na kraj s dvjema zmijama odjednom. Zato je odskakutao do pošljunčane staze blizu kuće, gdje je sjeo i počeo razmišljati. Za njega je to bio ozbiljan događaj.

U starim prirodopisnim knjigama možete pročitati da mungos, ako ga zmija ugrize u borbi, odjuri i pojede neke trave koje ga izliječe. No to nije točno. Pobjedu donosi samo brzina oka i brzina pokreta – zmijin udarac protiv mungosova skoka – a kako nijedno oko ne može slijedili zmijsku glavu koja udara, mungosova brzina čudesnija je od čarobnih trava. Rikki-tikki je znao da je još vrlo mlad, te je bio osobito zadovoljan pri pomisli da je uspio izbjeći udarac odostraga. To mu je dalo novog samopouzdanja i, kad je Teddy dotrčao stazom, Rikki-tikki je bio baš raspoložen za maženje.

Ali, tek što se Teddy sagnuo, nešto se pomakne u prašini, a tanak glasić reče:

– Pazi, ja sam smrt!

Bijaše to Karait, smeđa zmijica koja najradije leži na prašnom tlu; njezin ugriz opasan je kao naočarkin. No toliko je sićušna da je nitko ne primjećuje, pa tim više zla čini ljudima.

Rikki-tikkijeve oči opet pocrvenješe i on otpleše prema Karaitu skakutavim, vijugavim pokretima koje je baštinio od svoje obitelji. Premda izgleda vrlo smiješno, to je savršeno uravnotežen način hoda pri kojemu se može naglo skočiti u bilo kojem smjeru, što je, u borbi sa zmijama, značajna prednost. No Rikki-tikki nije znao da se sad nalazi u većoj opasnosti nego kad se borio s Nagom, jer je Karait sitan i brz, te će ga ugristi u oko ili njušku, ako mungos ne ugrize njega tik iza glave. Rikki nije imao pojma o tome, oči su mu bile sasvim crvene, te je skakutao naprijed-natrag, tražeći zgodno uporište. Karait udari. Rikki skoči u stranu i pokuša uzvratiti, no pakosna prašna glavica zamalo ga pogodi u rame, te je morao preskočiti zmiju čija mu se glava sad našla za petama.

Teddy poviče prema kući:

– Gledajte, gledajte! Naš mungos ubija zmiju!

Nato Rikki-tikki začuje vrisak Teddyjeve majke. Teddyjev otac istrči sa štapom, no prije nego što je stigao do staze, Karait se prejako zaletio; Rikki-tikki se odbaci, skoči zmiji na leđa, spusti glavu među prednje šape i zagrize Karaitov vrat što bliže glavi. Od ugriza zmija je ostala nepomična i Rikki-tikki ju je upravo htio početi jesti, od repa

e-Lektire
lektire.skole.hr

prema glavi kao što je običaj njegove obitelji, kad se sjetio da je mungos punoga želuca spor mungos, te da mora ostati vitak ako želi zadržati snagu i brzinu.

On ode do ricinusova grma i stade se valjati u prašini, dok je Teddyjev otac udarao mrtvog Karaita.

»Čemu to?« mislio je Rikki-tikki. »Ja sam već sve sredio.«

Zatim ga Teddyjeva majka podiže iz prašine, privine uza se, govoreći kroz suze da je spasio Teddyju život, dok je otac mrmljao da je sam Bog poslao tog mungosa, a Teddy ih promatrao velikim uplašenim očima. Sve to uzrujavanje prilično je zabavljalo Rikki-tikkija, premda, naravno, ništa nije razumio. Da je Teddyjeva majka, recimo, izgrdila Teddyja zbog igranja u prašini, Rikki bi se jednako dobro zabavljao.

Toga dana, za večerom, mogao se tri puta najesti dobrih jela, šetajući među vinskim čašama; no on nije zaboravio Naga i Nagainu pa, premda je uživao kad bi ga pogladila Teddyjeva majka ili kad bi sjedio na Teddyjevom ramenu, povremeno bi mu se oči zacrvenjele, te bi ispustio svoj dugački ratni poklič: *Rikk-tikk-tikki-tikki-čk!*

Teddy ga ponese u krevet; htio je da mu Rikki-tikki spava uz obraz. Mungos je bio previše dobro odgojen da bi ogrebao ili ugrizao dječaka, no čim je Teddy zaspao, on se odšulja u noćni obilazak kuće. U mraku naleti na Chuchundru, mošusnog štakora, koji se šuljao uza zid. Chuchundra je žalosna mala životinjica. On cvili i pišti cijelu noć, pokušava skupiti hrabrosti da se zaleti do sredine sobe, no nikad mu ne uspijeva.

– Nemoj me ubiti – reče Chuchundra, gotovo plačući. – Rikki-tikki, nemoj me ubiti.

– Zar misliš da lovac na zmije ubija mošusne štakore? – reče Rikki-tikki prezrivo.

– Oni koji ubijaju zmije, od zmija i pogibaju – reče Chuchundra, tužnije no ikad. – A kako ja mogu biti siguran da me Nag neće u mraku zamijeniti s tobom?

– Nema nikakve opasnosti – reče Rikki-tikki – jer Nag je u vrtu, a ti ne ideš u vrt.

– Moj bratić, štakor Chua, rekao mi je – počne Chuchundra, ali naglo ušuti.

– Što ti je rekao?

– Pst! Nag je posvuda, Rikki-tikki. Trebao si razgovarati s Chuom u vrtu.

– Ali nisam, zato mi ti moraš reći. Brzo, Chuchundra, ili ću te ugristi!

Chuchundra sjedne i stane plakati, te je plakao sve dok mu se suze ne počeše slijevati niz brkove.

– Jadan sam ja stvor – zajeca. – Nikad se nisam usudio otrčati do sredine sobe! Pst! Ne moram ti ništa reći. Zar ne *čuješ,* Rikki-tikki?

Rikki-tikki oslušne. Kuća je bila vrlo tiha, no učini mu se da razabire najtiši šušanj na svijetu – tih poput koraka ose na staklu – suho struganje zmijskih ljusaka po opekama.

– To je Nag, ili Nagaina – reče u sebi. – Pokušava ući u kupaonicu kroz žlijeb. Imaš pravo, Chuchundra, trebao sam razgovarati s Chuom.

Odšulja se do Teddyjeve kupaonice, no ondje nije bilo nikoga; otrči do kupaonice Teddyjeve majke. Tu, na dnu glatkoga zida bijaše izvađena opeka da bi se mogao napraviti odvod za vodu iz kade. Rikki-tikki se po rubu kade prišulja do otvora i začu kako Nag i Nagaina šapću vani na mjesečini.

– Kad u kući ne bude ljudi – reče Nagaina mužu – *on* će morati otići, i tada će vrt opet biti samo naš. Uđi tiho, i ne zaboravi da najprije moraš ugristi velikog čovjeka koji je ubio Karaita. Onda se vrati po mene, pa ćemo zajedno loviti Rikki-tikkija.

– No, jesi li sigurna da ćemo išta postići ubijajući ljude? – upita Nag.

– Sve. Jesmo li imali mungose u vrtu dok je ljetnikovac bio prazan? Dokle god u toj kući nema ljudi, mi smo gospodari vrta. I sjeti se da će našoj djeci trebati prostora i sigurnosti kad se izlegnu iz jaja u gredici s dinjama, što može biti već sutra.

– O tome nisam mislio – reče Nag. Idem, ali ne moramo poslije loviti Rikki-tikkija. Ubit ću velikog čovjeka, i njegovu ženu, i dijete ako uspijem, i tiho se odšuljati. Tada će ljetnikovac ostati prazan, pa će Rikki-tikki otići.

Rikki-tikki je sav podrhtavao od bijesa slušajući ovaj razgovor. Zatim kroz otvor odvoda proviri Nagova glava, a za njom pet stopa dugačko hladno tijelo. Premda je bio ljutit, Rikki-tikki se prestraši Nagove veličine. Nag se smota, podigne glavu i obazre se po mračnoj kupaonici; Rikki je mogao vidjeti kako mu oči blistaju.

– Sad, ako ga ubijem ovdje, Nagaina će čuti; ako ga napadnem nasred polja, on je u prednosti. Što da radim? – reče u sebi Rikki-tikki-tavi.

Nag se zaljulja, a zatim ga je Rikki-tikki čuo kako pije vodu iz najvećeg vrča kojim su ljudi običavali puniti kadu.

– Baš dobro – reče zmija. – Hm, veliki čovjek je imao štap kad je ubio Karaita. Možda i sad ima taj štap, ali kad se ujutro dođe kupati sigurno ga neće imati. Čekat ću ga ovdje. Nagaina, čuješ me? Čekat ću ovdje, u hladu, do jutra.

Izvana ne dođe nikakav odgovor, te Rikki-tikki zaključi da je Nagaina otišla. Nag se polako omota oko vrča, dok je Rikki-tikki stajao nepomično i jedva dišući. Jedan sat kasnije krenuo je, malo-pomalo, prema vrču. Nag je spavao, a Rikki-tikki promatrao njegova dugačka leđa, pitajući se koje je najbolje mjesto za napad.

»Ako mu ne slomim kralježnicu prvim ugrizom«, mislio je, »moći će se još boriti, a ako se bude borio... oh, Rikki!«

Pogleda vrat ispod kukuljice, no tu je bio predebeo, a ugriz blizu repa samo bi razbjesnio Naga.

– Moram mu skočiti na glavu – reče napokon – iznad kukuljice. I kad ga jednom uhvatim, ne smijem pustiti.

Tada skoči. Glava je bila malo dalje od posude; skočivši, Rikki se osloni leđima o vrč, da bi bolje stisnuo Naga. To mu je dalo jednu sekundu prednosti i on ju je dobro iskoristio. Nag ga se htio otresti, te ga je bacao kao što pas baca štakora – gore, dolje, naprijed, natrag, i u velikim krugovima; no mungosove oči bijahu crvene, te se čvrsto

e-Lektire
lektire.skole.hr

držao dok je zmijsko tijelo šibalo po podu, rušeći kositreni vrč i posudu za sapun i četku, i udaralo u kadu. Držeći se, Rikki je sve jače stiskao čeljusti, uvjeren da će ga Nag ubiti udarcima: ipak, zbog časti svoje obitelji, htio je da ga nađu stisnutih zuba. Maglilo mu se pred očima i sve kosti su ga boljele, kad tik iza njega nešto odjeknu kao grom; od vreloga vjetra na trenutak izgubi svijest, a vatra mu oprži krzno. Veliki se čovjek bio probudio od buke, te je metke iz obje cijevi svoje puške ispalio Nagu ispod kukuljice.

Rikki-tikki se držao i dalje, zatvorenih očiju, jer je sad bio sasvim siguran da je mrtav; no zmijska glava više se nije pomaknula, a čovjek podignu mungosa i reče:

– Opet mungos, Alice; mališ je sad spasio naše živote.

Ušla je Teddyjeva majka, vrlo blijeda, i vidjela ono što je ostalo od Naga; Rikki-tikki se pak odvukao do Teddyjeve spavaonice i pola noći proveo, lagano se stresajući, da provjeri je li zbilja slomljen u četrdeset komadića kako mu se činilo.

Kad je svanuo dan, bio je sav ukočen, ali zadovoljan sobom.

– Sad mi preostaje Nagaina, a ona će biti gora nego petorica Nagova, i još k tome ne znam kad će se izleći mladi o kojima je govorila. Nebesa! Moram otići k Darzeeju!

I, ne čekajući doručak, Rikki-tikki odjuri do trnovog grma, gdje je Darzee iz svega glasa pjevao pobjedničku pjesmu. Novost o Nagovoj smrti proširila se vrtom, jer je sluga njegovo tijelo bacio na smetlište.

– Oh, ti šašava hrpo perja! – reče Rikki-tikki bijesno. – Zar je sad vrijeme za pjevanje?

– Nag je mrtav! Mrtav! Mrtav! – pjevao je Darzee. – Hrabri Rikki-tikki zgrabio ga je za glavu i držao čvrsto. Veliki čovjek donio je drvo bang i Nag se raspao u dva dijela! Nikad više neće jesti moju djecu!

– Sve je to istina, ali gdje je Nagaina? – reče Rikki-tikki, oprezno se ogledavajući.

– Nagaina je došla do kupaoničkog odvoda i dozivala Naga – nastavi Darzee. – A Nag je izišao na kraju štapa, sluga ga je štapom podigao i bacio na smetlište. Pjevajmo o velikom, crvenookom Rikki-tikkiju!

I Darzee duboko uzdahne i zapjeva.

– Da se mogu popeti do tvog gnijezda, izbacio bih svu tvoju djecu! – reče Rikki-tikki. – Ne znaš učiniti pravu stvar u pravo vrijeme. Ti si dovoljno siguran gore, u svom gnijezdu, no za mene ovdje dolje traje rat. Prestani pjevati na trenutak, Darzee!

– Za ljubav velikom, prekrasnom Rikki-tikkiju, ja ću prestati pjevati – reče Darzee. – Što je, o pobjedniče nad strašnim Nagom!

– Gdje je Nagaina, treći put te pitam?

– Na smetlištu pokraj staje oplakuje Naga. Veliki je Rikki-tikki bijelih zuba!

– Pusti moje zube na miru! Znaš li gdje ona čuva jaja?

– U gredici s dinjama, na strani prema zidu, gdje sunce grije gotovo cijeli dan. Sakrila ih je prije tri tjedna.

– A ti nisi nikad pomislio da bi mi mogao to reći? Na kraju do zida, rekao si?

– Rikki-tikki, nećeš valjda pojesti njezina jaja?

– Ne baš pojesti, ne. Darzee, ako imaš imalo pameti, odleti do tih staja, pretvaraj se da ti je slomljeno krilo i namami Nagainu prema ovome grmu. Ja moram do gredice s dinjama, no ako sad odavde krenem, ona će me primijetiti.

Darzee bijaše lakoumni mali stvor koji nije mogao držati više od jedne misli u glavi; znao je da se Nagainina djeca rađaju iz jaja kao i njegova, te mu se u prvi mah učinilo da nije pravedno ubijati ih. No njegova žena bila je razumna ptica, svjesna da iz zmijskih jaja izlaze nove zmije. Stoga ostavi Darzeeja da čuva djecu i pjeva o Nagovoj smrti, i odleti, Darzee se ponekad ponašao vrlo slično čovjeku.

Ptica odleti do smetlišta, zalepršа pred Nagainom i poviče:

– Jao, krilo mi je slomljeno! Dječak iz kuće bacio je na mene kamen i ranio me!

I zalepršа još očajnije.

Nagaina podigne glavu i prosikće:

– Ti si upozorila Rikki-tikkija kad sam ga htjela napasti. Izabrala si loše mjesto za šepanje, vjeruj mi!

I ona krene kroz prašinu prema Darzeejevoj ženi.

– Dječak mi je slomio krilo kamenom! – jadala se Darzeejeva žena.

– Kad ti budeš mrtva, ja ću se, znaj, obračunati s dječakom. Možda ti to može biti utjeha. Moj muž jutros leži na hrpi smeća, ali prije nego padne noć dječak iz kuće također će ležati vrlo mirno. Zašto bježiš. Sigurno ću te uloviti. Ludo mala, pogledaj me!

Darzeejeva žena znala je da upravo to ne smije učiniti, jer se ptica, ako pogleda zmiju u oči, toliko prestraši, da se više ne može ni pomaknuti. Darzeejeva žena i dalje je lepršala po tlu, žalosno pijučući, a Nagaina ubrza korak.

Rikki-tikki ih je čuo kako odlaze stazom dalje od staja, te potrči prema gredici s dinjama. Ondje je, u toplom gnoju oko dinja, našao dvadeset pet dobro skrivenih jaja; bijahu velika poput jaja bantamske kokoši, ali su umjesto ljuske imala bjeličastu kožicu.

– Nisam došao prerano – reče; jer mogao je vidjeti male naočarke smotane ispod kožice, a znao je da svaka od njih čim se izlegne može ubiti čovjeka, ili mungosa. Najbrže što je mogao odgrize vrške jaja i izgnječi mlade naočarke, te stane rovati po gnoju da vidi nije li koje previdio. Napokon su ostala samo tri jaja i Rikki-tikki se već počeo smijuckati kad začuje krik Darzeejeve žene:

– Rikki-tikki! Odvela sam Nagainu prema kući, otišla je na verandu i, oh, dođi brzo! Ubit će ih!

Rikki-tikki zgnječi još dva jajeta, s trećim u ustima otkotrlja se niz gredicu, te pojuri prema verandi što su ga noge nosile. Teddy i njegovi roditelji sjedili su za doručkom, no Rikki-tikki odmah primijeti da ništa ne jedu. Sjedili su kao skamenjeni, blijedih lica.

Nagaina se smotala na rogožini pokraj Teddyjevog stolca, blizu dječakove gole noge, i njihala se, pjevajući pobjedničku pjesmu.

– Sine velikoga čovjeka koji je ubio Naga – siktala je – budi miran! Nisam još spremna. Čekaj malo! Budite sasvim mirni, svi troje! Ako se tko pomakne, napadam, i ako se nitko ne pomakne, napadam. O vi budalasti ljudi koji ste ubili mojega Naga!

Teddy je ukočeno zurio u svojega oca, a otac mu je mogao tek šapnuti:

– Sjedi mirno, Teddy. Ne smiješ se pomaknuti. Budi miran.

Tad Rikki-tikki skoči i vikne:

– Okreni se Nagaina, okreni se i bori!

– Sve u svoje vrijeme – odgovori zmija ne skrenuvši pogled.– Ubrzo ću se obračunati i s *tobom.* Pogledaj svoje prijatelje, Rikki-tikki. Blijedi su i ukočeni; boje se. Oni se ne usuđuju ni pomaknuti, a ako ti priđeš samo korak bliže, ja ću napasti.

– Pogledaj svoja jaja – reče Rikki-tikki – u gredici s dinjama, pokraj zida. Idi i pogledaj, Nagaina.

Velika zmija okrene se za pola kruga i primijeti jaje na verandi.

– Ah! Daj mi ga! – uzviknu.

Rikki-tikki spusti šape na jaje, a oči su mu bile krvavocrvene.

– Što daješ za zmijsko jaje? Za mladu naočarku? Za kraljevsku mladu naočarku? Za posljednju, posljednju iz legla? Jer, mravi jedu sve ostale u gredici s dinjama.

Nagaina se naglo odmota, zbog posljednjeg jajeta zaboravljajući sve ostalo; Rikki-tikki vidje kako je Teddyjev otac ispružio ruku, zgrabio dječaka za rame i povukao preko malog stola sa šalicom na sigurno, izvan Nagaininog dohvata.

– Prevarena! Prevarena! Prevarena! *Rikk-čk-čk!* – hihotao je Rikki-tikki. – Dječak je na sigurnom, a ja, ja sam uhvatio Naga za kukuljicu sinoć u kupaonici!

I on počne skakati gore-dolje, na sve četiri noge, držeći glavu što niže.

– Bacakao me na sve strane, ali me se nije mogao otresti. Bio je mrtav prije nego što ga je veliki čovjek raznio u dva dijela. Ja sam ga ubio! *Rikki-tikki-čk-čk!* Hajde, Nagaina, dođi i bori se sa mnom. Nećeš dugo biti udovicom!

Nagaina shvati da je propustila trenutak za napad na Teddyja, a jaje je još ležalo između Rikki-tikkijevih šapa.

– Vrati mi jaje, Rikki-tikki. Daj mi posljednje moje jaje, pa ću otići i nikad se više neću vratiti – reče, spustivši kukuljicu.

– Da, otići ćeš, i nikad se nećeš vratiti, jer ćeš otići na smetlište k Nagu. Bori se, udovice! Veliki je čovjek otišao po pušku! Bori se!

Rikki-tikki je poskakivao oko Nagaine, držeći se malo izvan njezina dohvata, a malene njegove oči sjale su poput žeravice. Nagaina se smota i baci prema njemu. Rikki-tikki odskoči unatrag. Opet, i opet, i opet, ona je napadala, no svaki put njezina bi glava udarila u rogožinu na podu, a tijelo se ponovno skupljalo poput opruge u satu. Rikki-

tikki zapleše ukrug da bi joj zašao za leđa, dok se ona vrtjela, licem prema njegovom licu, a njezin rep šuškao po rogožini kao suho lišće na vjetru.

Zaboravio je jaje. Još je uvijek ležalo na verandi, Nagaina mu je prilazila sve bliže, sve dok ga nije, u trenu kad je Rikki-tikki uzimao dah, zgrabila ustima, zaokrenula prema stubama verande i poletjela poput strijele niz stazu; Rikki-tikki pojuri za njom. Kad naočarka bijegom spašava život, brza je poput biča koji leti prema konjskom vratu.

Rikki-tikki je znao da je mora uloviti, inače će nevolje početi iz početka. Uputila se ravno prema visokoj travi pokraj trnovog grma; trčeći za njom Rikki-tikki je čuo Darzeeja kako još uvijek pjeva svoju ludu pobjedničku pjesmicu. No Darzeejeva žena bila je mudrija. Ona poleti iz gnijezda i zalepeće krilima oko Nagainine glave. Da joj je Darzee pomogao, mogli su skrenuti zmiju s njezine putanje; ali Nagaina samo spusti kukuljicu i nastavi dalje. Ipak, u trenutku neodlučnosti Rikki-tikki je sustigne i, kad se zaletjela u štakorsku rupu gdje su ona i Nag stanovali, mali bijeli zubi čvrsto su zgrabili njezin rep. Rikki se spusti s njom dolje – a malo je mungosa, makar kako stari i mudri bili, koji bi se usudili slijediti naočarku u njezinu rupu. Dolje bijaše mračno, Rikki-tikki nije znao kad će se prolaz proširiti i dati Nagaini mjesta za okret i napad. Bijesno je stisnuo zube i ispružio noge kao kočnice na mračnom spustu kroz toplu, vlažnu zemlju.

Tada se trava uz otvor rupe prestala talasati, a Darzee je rekao:

– Svršeno je s Rikki-tikkijem! Moramo mu pjevati posmrtnu tužaljku. Hrabri Rikki-tikki je mrtav! Jer Nagaina će ga sigurno ubiti pod zemljom.

On zapjeva vrlo žalosnu pjesmu slijedeći poriv svog srca i baš kad je stigao do najdirljivijega dijela, trava se opet zanjiše, a iz rupe se, šapu po šapu, izvuče Rikki-tikki, prekriven blatom, oblizujući brkove. Darzee prestane pjevati i klikne. Rikki-tikki otrese nešto prašine s krzna i kihne.

– Sve je svršeno – reče. – Udovica više neće izići.

A crveni mravi, koji žive među vlatima trave, čuli su njegove riječi i počeli se spuštati u rupu, jedan za drugim, da vide je li govorio istinu.

Rikki-tikki se smota u travi i zaspi. Spavao je i spavao, sve do kasnog poslijepodneva, umoran od teškog posla.

– Sad idem natrag u kuću – reče kad se probudio. – Ti kaži Bakrenom Kovaču, Darzee, a on će objaviti cijelom vrtu da je Nagaina mrtva.

Bakreni Kovač je ptica čiji glas zveči baš kao udarci maloga čekića po bakrenom loncu; takvu buku diže zato što obavlja posao izvikivača u svakom indijskom vrtu i javlja novosti svakome tko želi slušati. Idući stazom, Rikki-tikki je čuo njegovo »Pozor, pozor!«, poput maloga gonga koji poziva na objed; a zatim ravnomjerno:

– *Ding-dong-tok!* Nag je mrtav – *dong!* Nagaina je mrtva! *Ding-dong-tok!*

Na to zapjevaše sve ptice i zakreketaše sve žabe u vrtu; jer Nag i Nagaina običavali su, osim malih ptica, jesti i žabe.

Kad je Rikki stigao do kuće, Teddy, njegova majka (još vrlo blijeda, jer se bila onesvijestila) i njegov otac iziđoše i zamalo zaplakaše nad njim; te je večeri jeo sve što su mu dali, dokle god je mogao, a onda pošao u krevet na Teddyjevu ramenu, gdje ga je Teddyjeva majka vidjela i kad je kasno navečer zavirila u sobu.

– Spasio je Teddyjev život i naše živote – reče ona mužu. – Pomisli samo, svima nam je spasio život!

Rikki-tikki se probudi i skoči jer je, kao svi mungosi, imao lagan san.

– Oh, to ste vi – reče. – Zašto se uzrujavate? Sve su naočarke mrtve, a i da nisu, ja sam ovdje.

S pravom se Rikki-tikki mogao ponositi; no nije postao suviše ohol, te je čuvao vrt kao što priliči mungosu, zubom i skokom i trkom i ugrizom, sve dok više nije bilo naočarke koja bi se usudila pomoliti nos s unutarnje strane zidova.

DARZEEJEV PJEV

(SPJEVAN U ČAST RIKKI-TIKKI-TAVIJU)

Pjevač i krojač sam ja –
Dvostruku radost ja znam–
Ponosnu pjesmu k nebu šaljem,
Ponosnu kuću na grmu šijem –
Gore i dolje, pleteni svoj pjev – i pleteni svoj novi stan.

Ptićima zapjevaj opet, majko,
Oh, podigni glavu sada!
Pjevaj o pogibiji zla što nas muči,
O smrti u vrtu što mrtva leži!
O nemoćnoj stravi iz ružina grma – na smetlište bačenoj, mrtvoj!

Tko nas je spasio, reci!
Njegovo gnijezdo i ime mi kaži.
Rikki, srčani, hrabri,
Tikki, plamena oka.
Rik-tikki-tikki, s očnjacima od bjelokosti, lovac plamena oka.

Ptičju trtu zahvalu odaj,
Šireći sve repno perje!
Slavujskom riječju ga hvali –
Ne, ja ću ga hvalit umjesto tebe.
Slušaj! Sad pjevam u slavu četkastorepom Rikkiju, lovcu crvena oka.

(Ovdje ga je Rikki-tikki prekinuo, te je ostatak pjesme izgubljen.)

Toomai od slonova

Sjetit ću se što sam bio. Sit sam lanca i konopca.
Sjetit ću se svoje stare snage i svih šumskih poslova.
Ne želim ljudima prodavat svoja leđa za svežanj šećerne trske,
Otići ću svojem rodu i svijetu iz šumskih brloga.

I bit ću vani sve do dana, sve dok jutro ne svane.
Poći u susret poljupcu vjetra i čistom dodiru vode.
Zaboravit ću prsten oko gležnja, slomit stup gdje me vežu,
Pohodit ću svoje izgubljene ljubavi i prijatelje bez gospodara!

Kala Nag, što znači Crna Zmija, služio je u indijskoj vladi kroz četrdeset i sedam godina na sve načine na koje slon može služiti, a kako je imao punih dvadeset godina kad su ga uhvatili, sad mu je bilo blizu sedamdeset – zrela dob za jednoga slona. Sjećao se kako je, s debelim kožnatim remenom preko čela, izvlačio top iz dubokog gliba, a to bijaše prije afganistanskoga rata 1842., kada još nije bio pri punoj snazi. Njegova majka, Radha Pyari – Radha Miljenica – koja je bila uhvaćena zajedno s Kala Nagom, rekla mu je, prije nego što su mu ispale male mliječne kljove, da slonovi koji se boje uvijek stradaju; Kala Nag shvati da je bila u pravu kad je prvi put vidio eksploziju granate i vičući uzmaknuo, ravno na hrpu naslaganih pušaka, te su ga bajuneti izboli po najosjetljivijim mjestima. Tako je odustao od straha prije nego što je navršio dvadeset i petu, te zbog toga postao najomiljeniji i najopaženiji slon u službi indijske vlade. Nosio je šatore, šest stotina kilograma teške, za vrijeme marša u gornjoj Indiji; parnom su ga dizalicom podigli u brod, te je danima plovio preko vode, a zatim prenosio veliki top na leđima u čudnoj i stjenovitoj zemlji daleko od Indije; tamo je, u Magdali, vidio mrtvog cara Teodora, a onda se opet parobrodom vratio kući odlikovan, kako rekoše vojnici, Kolajnom abesinijskog rata.[5] Deset godina kasnije gledao je kako drugi slonovi umiru od hladnoće, epilepsije, gladi i sunčanice kod mjesta zvanog Ali Musjid; još kasnije pak, poslali su ga tisuće milja južno da vuče i slaže velike balvane tikovine na krčevinama kod Moulmeina. Ondje je zamalo ubio neposlušnog mladog slona koji nije htio raditi svoj dio posla.

Poslije toga odveli su ga s te službe i zaposlili, s nekoliko desetaka izvježbanih slonova, u lovu na divlje slonove na brežuljcima Garo. Indijska vlada dobro čuva slonove.

[5] *Abesinijski rat* – engleski pohod protiv Abesinije (danas Etiopije) 1865. godine.

Cijeli jedan odjel zadužen je samo za to da ih lovi, obučava i šalje širom zemlje, gdje god ih trebaju za neki posao.

Kala Nag bijaše visok punih devet stopa, kljove su mu skraćene na pet stopa, te na krajevima okovane bakrom kako se ne bi cijepale; no on je tim krnjotinama mogao učiniti više nego izvježbani slon zaoštrenim kljovama.

Kada bi, nakon tjedana i tjedana opreznog vođenja raspršenih slonova kroz brda, četrdeset ili pedeset životinja bilo stjerano u posljednji ograđen prostor, a velika se vrata, napravljena od balvana zatvorila za njima, Kala Nag bi, na zapovijed, zašao u taj uzvitlani, bučni pakao (obično noću, kad je pod treperavim svjetlom baklji teško procijeniti udaljenosti), izabrao najvećeg i najdivljijeg kljovaša iz gomile i udarcima ga natjerao da se smiri, dok su ljudi na leđima drugih slonova hvatali konopima one manje i vezali.

U borbenoj vještini nije bilo ničega što Kala Nag, mudra stara Crna Zmija, ne bi znao; jer, nije on jednom morao dočekati napad ranjenoga tigra; tada bi smotao osjetljivu surlu uvis da je zaštiti, te bi odbacio razjarenu zvijer u stranu, brzim okretom glave što ga je sam izumio; zatim bi je srušio i kleknuo na nju golemim svojim koljenima, pa bi je život napustio uz krkljanje i urlikanje, a ostala bi samo čupava prugasta stvar na tlu koju bi Kala Nag odvukao za rep.

– Da – reče Veliki Toomai, njegov gonič, sin Crnoga Toomaija, koji ga je vodio u Abesiniju, unuk Toomaija od Slonova, koji je vidio kad su ga ulovili – ničega se Crna Zmija ne boji osim mene. Tri naraštaja moje obitelji hranila su ga i pazila, a mislim da će vidjeti i četvrti.

– I *mene* se također boji – reče Mali Toomai, uspravljajući se u svojoj punoj visini od četiri stope, zaogrnut samo nekom krpom. Bio je najstariji sin Velikog Toomaija, bilo mu je deset godina, a prema običajima imao je, kad odraste, naslijediti mjesto svojega oca na leđima Kala Naga, i teški željezni ankus, palicu za slonove, uglačanu rakama njegova oca, i djeda, i pradjeda. Dobro je znao o čemu govori; jer, rodio se u sjeni Kala Naga, igrao se njegovom surlom prije negoli je prohodao, a čim je prohodao, vodio ga je na vodu. Kala Nag nije ni u snu pomišljao da se ne bi pokorio njegovim kreštavim malim naredbama, kao što nije ni u snu pomislio da bi ga mogao ubiti onoga dana kada mu ga je, kao malu smeđu bebu Veliki Toomai donio pod kljove i rekao da pozdravi svoga budućega gospodara.

– Da – reče Mali Toomai – *mene* se boji.

I velikim koracima priđe Kala Nagu, nazove ga debelim starim prascem i natjera ga da podiže noge, jednu za drugom.

– Eah! – reče Mali Toomai. – Ti si veliki slon.

On mahne čupavom glavom, ponavljajući riječi svojega oca.

– Vlada, doduše, plaća za slonove, no oni ipak pripadaju nama, mahoutima. Kad budeš star, Kala Nag, doći će kakav bogat radža i kupiti te, zbog tvoje veličine i dobroga vladanja, a onda nećeš morati više ništa raditi; samo ćeš nositi zlatne ukrase na ušima, i

e-Lektire
lektire.skole.hr

zlatnu nosiljku na leđima, i na bokovima crvenu prostirku prošaranu zlatom, pa ćeš stupati na čelu kraljevske povorke. Ja ću tada sjediti na tvojemu vratu, Kala Nag, sa srebrnim ankusom u ruci, a ljudi sa zlatnim štapovima trčat će pred nama izvikujući: »Mjesta za kraljeva slona!« Bit će to lijepo, Kala Nag, ali ipak ne toliko dobro kao naš lov u džungli.

– Hm! – zagunđa Veliki Toomai. – Ti si tek dječak, i divlji si kao bivolji junac. Za mene ovo trčanje po brdima nije baš najbolja državna služba. Ja nisam više mlad, i ne volim divlje slonove. Daj mi radije zidane obore, s posebnom stajom za svakoga slona, velike panjeve za koje ih mogu sigurno vezati, i široke ravne putove za vježbu, a ne ova privremena logorišta. Ah, kako su dobre bile barake u Cawnporeu. Samo tri sata rada na dan, i bazar u blizini.

Mali Toomai sjećao se staja za slonove u Cawnporeu i šutio. Njemu je logorovanje bilo mnogo draže; mrzio je one široke, ravne putove, donošenje trave iz rezervi stočne hrane, i beskrajne, dosadne sate u kojima je mogao tek promatrati Kala Naga kako se vrpolji iza ograde.

Mali je Toomai volio veranje strmim stazama na koje se ne usuđuje nitko osim slona i spuštanje u doline; pogled na divlje slonove koji pasu miljama daleko; sušanj zaplašenog pauna ili praseta pred nogama Kala Naga; zasljepljujuće vruće kiše od kojih se puše i brežuljci i doline; prekrasna maglena jutra u kojima nitko još ne zna gdje će spavati iduće večeri; odmjereno, oprezno gonjenje divljih slonova, i divlju navalu, riku i metež posljednje noći, kada slonovi nagrnu u ogradu kao kamenje niz odron, a zatim, otkrivši da ne mogu van, srljaju na teške stupove, dok ih ljudi povicima, zubljama i slijepim pucnjima tjeraju natrag.

Čak i mali dječak mogao je tu biti od koristi, a Toomai je vrijedio za trojicu dječaka. Uzimao je baklju, i mahao, i vikao s najglasnijima. No najbolja zabava počinjala je kada bi slonove gonili van, te je keddah – ograđeni prostor – izgledao poput slike kraja svijeta, a ljudi se, u silnoj buci sporazumijevali znakovima. Tada bi se Mali Toomai popeo na ogradu koja je podrhtavala, smeđa mu je kosa, posvijetljela od sunca, padala po ramenima, te je u svjetlosti zublji izgledao poput vražićka; i čim bi nastalo malo zatišje, čuo bi se njegov visoki glas kako hrabri Kala Naga i uzdiže se iznad trubljenja i lomljave, fijukanja konopa i stenjanja sputanih slonova:

– *Maîl, maîl, Kala Nag!* (Naprijed, naprijed, Crna Zmijo!) *Dant do!* (Udri ga kljovom!) *Somalo! Somalo!* (Oprezno, oprezno!) *Maro! Mar!* (Tresni ga! Tresni!) Pazi na stup! *Arré! Arré! Hai! Yai! Kya-a-ah!*

Tako bi vikao dok je u keddahu bjesnjela borba između Kala Naga i divljega slona, a stari su lovci na slonove brisali znoj s očiju i nalazili vremena da kimnu Malom Toomaiju koji je od veselja skakutao po stupovima ograde.

Učinio je i više od skakutanja. Jedne je noći skliznuo sa stupa, zavukao se među slonove, i dobacio slobodni kraj užeta goniču koji je pokušavao svezati nemirnog mladog

e-Lektire
lektire.skole.hr

slonića (mlade životinje uvijek zadaju više muke no odrasle). Kala Nag ga spazi, uhvati surlom i doda Velikom Toomaiju, koji ga udari nekoliko puta i vrati na stup.

Sljedećega jutra izgrdio je dječaka i rekao mu:

– Tebi nisu dovoljne staje i nošenje šatora, ti baš moraš ići u lov na slonove za svoj račun, nesrećo mala? Sad su ovi ludi lovci, čija je plaća manja od moje, sve ispričali Petersenu Sahibu.

Mali Toomai se uplaši. O bijelim ljudima nije mnogo znao, no Petersen Sahib bio je za njega najveći bijeli čovjek na svijetu. On bijaše zapovjednik njima svima – čovjek koji je ulovio sve slonove indijske vlade i koji je o slonovima znao više no itko na svijetu.

– Što... što će se dogoditi? – reče Mali Toomai.

– Dogoditi! Najgore što se može dogoditi. Petersen Sahib je lud čovjek. Zašto bi inače lovio ove divlje vragove? Možda će čak zatražiti da budeš lovac na slonove, spavaš gdje bilo u ovim šumama punim groznice i na kraju te slonovi na smrt izgaze u keddahu. Bit će dobro ako ta besmislica sretno svrši. Idućeg tjedna lov završava i mi iz ravnice vraćamo se svojim postajama. Opet ćemo hodati glatkim putovima i zaboraviti ovaj lov. Ali, sine, zbilja sam ljutit što se miješaš u posao onih prljavih Asamižana iz džungle. Kala Nag sluša samo mene, zato moram ući s njim u keddah; no on je samo slon koji se bori, ne pomaže pri vezivanju. Tako ja udobno sjedim, kao što dolikuje mahoutu – ne običnom lovcu, nego mahoutu, kažem, čovjeku koji dobiva mirovinu na kraju službe. Zar da potomak Toomaija od Slonova bude zgažen u blatu keddaha? Zločesti derane! Nevrijedni sine! Odlazi, operi Kala Naga, očisti mu uši i pogledaj nema li koji trn u stopalima; ili će te Petersen Sahib uhvatiti i učiniti divljim lovcem, njuškalom slonovskih tragova, prašumskim medvjedom. Bah! Sramota! odlazi!

Mali Toomai ode bez riječi, ali je sve svoje jade ispričao Kala Nagu, pregledavajući mu stopala.

– Ništa za to – reče Mali Toomai, okrećući rub golemog Kala Nagovog desnoga uha. – Rekli su moje ime Sahibu Petersenu, i možda... i možda... tko zna? Haj! Sad sam ti izvukao veliki trn!

Sljedećih nekoliko dana proveli su okupljajući slonove, vježbajući tek uhvaćene životinje, tjerajući ih da hodaju između pitomih, kako bi imali manje muke s njima pri silasku u ravnicu, i popisujući pokrivače, konope i ostale stvari, da bi utvrdili što su istrošili ili izgubili u šumi.

A onda se pojavi Petersen Sahib na svojoj pametnoj slonici Pudmini. Isplaćivao je ljude u logorima po brdima, jer bližio se kraj sezone lova. Za stolom ispod stabla sjedio je urođenički pisar i isplaćivao goničima njihove zarade. Kako bi koji čovjek uzeo novac, tako se vraćao svojemu slonu i s njim stao u red onih koji čekaju polazak. Lovci, hajkači i hvatači slonova stalno zaposleni pri keddahu, koji su ostajali u džungli cijele godine, sjedili su na leđima slonova iz Sahib Petersenova stalnog odreda, ili stajali naslonjeni na stabla, s puškama preko ramena, zbijajući šale na račun goniča koji su odlazili, i smijući se kad bi koji tek ulovljeni slon razbio red i stao trčati naokolo. Veliki Toomai priđe

pisaru, a Mali Toomai držao se iza njega. Tada Machua Appa,[6] glavni tragač, poluglasno reče prijatelju:

– Evo napokon jednoga koji ima smisla za lov na slonove. Šteta je poslati tog šumskog ptića da pljesnivi u ravnici.

Sahib Petersen pak, imao je uši posvuda, kao što mora imati čovjek koji osluškuje najtiša bića – divlje slonove. On se okrene na Pudmininim leđima i reče:

– Što to čujem? Nikad još nisam susreo goniča iz doline koji bi bio kadar svezati makar i mrtvoga slona.

– Nije to odrasli čovjek, nego dječak. Ušao je u keddah za posljednje hajke i dobacio konop Barmau koji je pokušavao odvojiti od i majke onoga mladog slona s mrljom na ramenu.

Machua Appa pokaže na Malog Toomaija, Petersen Sahib ga pogleda, a Mali Toomai nakloni se do zemlje.

– On je bacio konop? Manji je od klina u ogradi. Maleni, kako ti je ime? – upita Petersen Sahib.

Mali Toomai bijaše previše uplašen da bi mogao govoriti, no Kala Nag je stajao iza njega, te mu dječak dade znak, a slon ga uhvati surlom i podigne do visine Pudminina čela, pred velikog Sahiba Petersena. Mali Toomai pokri lice rukama; ipak on bijaše još dijete i, osim kada se radilo o slonovima, plah poput druge djece.

– Oho! – reče Petersen Sahib, smiješeći se ispod brkova. – A zašto si svojega slona naučio *ovoj* vještini? Da bi ti pomogao krasti zeleno žito kad se klasje suši na krovovima?

– Ne zeleno žito, zaštitniče siromašnih, nego dinje – reče Mali Toomai, a svi ljudi uokolo prasnuše u smijeh. Mnogi su od njih kao dječaci učili slonove istoj vještini. Mali je Toomai lebdio osam stopa iznad tla i žarko želio da se nalazi osam stopa ispod zemlje.

– On je moj sin, Toomai, Sahibe – reče Veliki Toomai, mršteći se. – Zločest je dječak i završit će u zatvoru.

– U to baš ne vjerujem – reče Petersen Sahib. – Dječak koji se u njegovoj dobi usuđuje ući u pun keddah, ne završava u zatvoru. Gle, mali, evo ti četiri anne za slatkiše, jer pod tom velikom grivom imaš i glavu. S vremenom možda i ti postaneš lovac.

Veliki Toomai mrštio se više no ikad.

– Zapamti, ipak – nastavi Petersen Sahib – da keddah nije dobro mjesto za dječju igru.

– Zar nikad više ne smijem tamo, Sahibe? – upita Mali Toomai s teškim uzdahom.

– Smiješ – nasmiješi se opet Petersen Sahib. – Kad vidiš ples slonova. Tada će biti pravo vrijeme. Kad vidiš kako slonovi plešu, dođi k meni i ja ću te pustiti u sve keddahe.

[6] *Machua Appa* (čitaj: *Mačua Apa*) – vjerojatno od hindskog *machua* – ribar, *apa* – Vi (iz poštovanja).

Ljudi se ponovo grohotom nasmijaše, jer je to bila stara šala među lovcima na slonove; kad vidiš ples slonova, značilo je: nikad. Skriveni u šumi postoje veliki ravni proplanci, koje nazivaju slonovskim plesnim dvoranama, no i na njih čovjek može naići samo slučajno, a nitko nikad nije vidio kako slonovi plešu. A kada se koji gonič stane hvastati svojom vještinom i hrabrošću, drugi mu dovikuju: »A kada si ti vidio ples slonova?«

Kala Nag spusti Maloga Toomaija, koji se još jednom pokloni do zemlje i ode s ocem; onaj novčić od četiri anne odnese svojoj majci koja je upravo dojila njegovog malenog brata. Zatim se svi smjestiše na leđima Kala Naga i povorka slonova, trubeći i ričući, krene šumskom stazom prema ravnici. Bijaše to vrlo živahno putovanje, jer su novi slonovi zadavali muke na svakom gazu kroz vodu, te ih je stalno trebalo umirivati ili tući.

Veliki Toomai bijesno je podbadao Kala Naga, jer je bio vrlo ljutit, no Mali Toomai bijaše presretan. Petersen Sahib ga je primijetio, dao mu novac, te se dječak osjećao poput vojnika kojega zapovjednik pozove iz stroja i pohvali pred svima.

– Što je mislio Petersen Sahib kad je govorio o plesu slonova? – upita napokon tiho svoju majku.

Veliki Toomai čuo ga je i progunđao:

– Da ti nikad nećeš biti jedan od tih brdskih bivola, lovaca. Eto, sto je mislio. Hej, vi naprijed, što nam je zapriječilo put?

Neki asamski gonič, na drugom ili trećem slonu ispred njih, bijesno se okrene i viknu:

– Dovedi Kala Naga i nauči ovog mog mladca lijepom ponašanju. Zašto je Petersen Sahib poslao baš *mene* s vama, majmunima s rižinih polja? Dovedi mi uz bok tu svoju zvijer, Toomai, i neka podbode malo kljovama. Tako mi svih planinskih bogova, sam je vrag ušao u te nove slonove, ili pak mogu osjetiti miris slonova u džungli.

Kala Nag udari novog slona u rebra i istjera iz njega vjetar, kao što je običavao reći Veliki Toomai.

– Ali mi smo u posljednjem lovu očistili brda od divljih slonova. Kriv je samo vaš nemar. Zar ja moram održavati red u cijeloj povorci?

– Slušajte ga samo! – reče drugi gonič. – *Mi* smo očistili brda! Ho! ho! Jako ste mudri, vi ljudi iz ravnice! Svatko osim praznoglavca koji nikad nije vidio džungle, zna da *oni* znaju da je lov za ovu godinu završen. Stoga će večeras svi divlji slonovi... Ali, zašto bih trošio mudrost na riječnu kornjaču poput tebe?

– Što će učiniti slonovi? – upita Mali Toomai.

– *Ohe,* maleni. I ti si tu? Dobro, tebi ću reći, jer imaš nešto razuma u glavi. Oni će plesati, i bilo bi korisno da ih tvoj otac, koji je očistio *sva* brda od *svih* slonova, sveže uz stupove dvostrukim lancem.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Kakve su to brbljarije? – reče Veliki Toomai. – Četrdeset smo se godina moj otac i ja bavili slonovima, a nikad nismo čuli takve ludorije o plesanju.

– Da; ali čovjek iz ravnice koji živi u kolibi, poznaje samo svoja četiri zida. Dobro, ostavi večeras slonove nevezane pa ćeš vidjeti što će se dogoditi. A što se tiče plesanja, vidio sam mjesto gdje – *Bapree-Bap!* Koliko zavoja ima ova rijeka Dihang? Opet je gaz pred nama, opet moramo tjerati mladunčad da plivaju. Stanite, vi tamo straga!

Tako su, pričajući, i svađajući se, i pljuskajući kroz rijeke, hodali sve do svojevrsnog prihvatnog logorišta za nove slonove; no strpljenje su izgubili mnogo prije nego što su stigli.

Ondje slonovima privezaše stražnje noge lancima za stupove, a za nove životinje bijahu pripremljeni dodatni konopi; pred njih naslagaše hranu, a zatim se razdvojiše: brdski goniči krenuše kroz sumrak natrag k Petersenu Sahibu, dovikujući goničima iz ravnice da te noći budu posebno oprezni, i smijući se kad bi ovi pitali zašto.

Mali se Toomai pobrinuo za Kala Nagovu večeru, a zatim je, kako se večer spuštala, tumarao logorom, neizrecivo sretan, tražeći mali bubanj. Kad je indijskom djetetu srce prepuno, ono ne juri okolo dižući galamu, nego sjedne i uživa samo. A s Malim Toomaijem razgovarao je sam Petersen Sahib! Da nije našao ono što je tražio, vjerujem da bi se razbolio. No prodavač slatkiša u logoru posudio mu je mali tom-tom – bubnjić u koji se udara dlanom – te je sjeo, prekriženih nogu ispred Kala Naga, s tom-tomom u krilu i, dok su zvijezde izlazile, on je bubnjao, i bubnjao, i bubnjao, i što je više mislio o velikoj časti koja mu je ukazana, to više bubnjao, sasvim sam između hrpa sijena. Nije tu bilo ni melodije ni riječi, no i samo bubnjanje činilo ga je sretnim.

Novi su slonovi natezali svoje konope, povremeno cvileći i trubeći, a dječak je mogao čuti kako njegova majka u logorskoj kolibi uspavljuje njegovog malenog brata starom, starom pjesmom o velikom bogu Shivi,[7] koji je nekoć rekao svim životinjama što moraju jesti. To je vrlo umirujuća uspavanka čiji prvi stihovi glase:

Shiva, koji kišu dade žitu i pravi zamah vjetru,
Na vratnicama sjedeć nekog davnog dana,
Svakome je njegov udes dao: hranu, trud, sudbinu,
Od kralja do *djeteta* i prosjaka kraj vrata.
Sve stvorio je on: Zaštitnik Shiva!
Mahadeo! Mahadeo! On stvorio je sve –
Trnov grm za devu i sijeno za krave,
I majčino srce za pospanu glavu, o maleni moj sine!

[7] *Shiva* (čitaj: *Šiva*) – jedno od tri božanstva hindskog trojstva, tvorac i rušitelj, bog glazbe i plesa.

Na kraju svakog stiha Mali se Toomai pridružio veselim *tunk-a-tunk*, sve dok se ne osjeti pospanim i ispruži na sijenu pokraj Kala Naga.

Napokon su slonovi počeli lijegati, jedan za drugim, kao što je njihov običaj, sve dok u desnom redu nije na nogama ostao samo Kala Nag; on se lagano ljuljao, raširivši uši da bi bolje čuo noćni vjetar koji je lagano puhao s brda. Zrak bijaše pun svih noćnih zvukova koji zajedno tvore tek veliku tišinu: šušanj jedne bambusove stabljike o drugu, trk nečeg živog kroz šipražje, čeprkanje i pijuk neke napola budne ptice (a ptice su noću budne češće nego što mislimo) i šum vodopada negdje vrlo daleko. Mali Toomai spavao je neko vrijeme, a kad se probudio, bijaše sjajna mjesečina; Kala Nag je još uvijek stajao uzdignutih ušiju. Mali Toomai se okrenuo, šuškajući na sijenu, i promatrao obris velikih slonovih leđa prema zvijezdama; i dok je promatrao, začuo je, toliko daleko da je zvučalo tek kao najtanji ubod zvuka kroz tišinu, toptanje divljega slona.

Svi slonovi u redovima skočiše kao na pucanj, a njihovo mumljanje napokon probudi usnule mahoute koji iziđoše, učvrstiše kolce velikim batovima, skratiše jedno uže, pritegnuše drugo, te se opet sve smiri. Neki novi slon u blizini bio je zamalo izvukao svoj stup, te je Veliki Toomai skinuo Kala Nagov lanac s noge da bi i njime sputao prednje i stražnje noge nemirnoga slona; oko Kala Nagove noge pak, prebaci konop spleten od kokosova vlakna i reče mu da je dobro vezan. Znao je da su i on, i njegov otac, i njegov djed, već stotinu puta učinili tako. Kala Nag ne odgovori uobičajenim mumljanjem. Mirno je stajao, malo uzdignute glave, raširivši uši poput lepeza, zagledan u velike obronke brda Garo obasjane mjesečinom.

– Pripazi na njega ako noćas bude nemiran – reče Veliki Toomai Malome Toomaiju, ode u kolibu i zaspi. Mali Toomai također je tonuo u san, kad začu kako konop od kokosovih vlakana puca, a Kala Nag se izvlači između kolaca sporo i tiho kao što se oblak valja iz kotline. Mali Toomai bosonog zatapka za njim; trčao je putem obasjanim mjesečinom i dozivao ispod glasa:

– Kala Nag! Kala Nag! Povedi i mene, o Kala Nag!

Slon se bez glasa okrenu, vrati se tri koraka prema dječaku na mjesečini, spusti surlu, uzdigne ga na svoj vrat i, prije nego što je dječak stigao smjestiti koljena, zamakne u šumu.

Iz slonovskih redova začu se bijesno trubljenje, zatim opet zavlada tišina, a Kala Nag krenu dalje. Ponekad bi mu visoka trava zapljusnula bokove kao što valovi zapljuskuju brod; ponekad bi ga vitice divljega papra ogreble po leđima ili bi bambus zaškripio pod dodirom njegova ramena; u međuvremenu se kretao potpuno bešumno, klizeći kroz gustu šumu Garo kao da je dim. Išao je uzbrdo, a Mali Toomai, premda je promatrao zvijezde između krošanja, ne bi znao reći u kojem smjeru.

Kala Nag stiže do vrha uspona i zaustavi se na trenutak; Mali je Toomai sad mogao vidjeti vrhove krošanja, pjegaste i mekane pod mjesečinom, milje i milje uokolo, te plavobijelu maglu nad rijekom u dolini. Toomai se nagne naprijed, zagleda se i osjeti da je šuma pod njim budna – budna, i živa, i napučena. Veliki smeđi šišmiš koji jede voće

e-Lektire
lektire.skole.hr

proleti mu pokraj uha; dikobrazove bodlje šušnuše u guštiku, a u tmini između stabala čuo je nekog medvjeda kako ruje u vlažnoj, toploj zemlji i njuška kopajući.

Onda se granje ponovo sklopi iznad njegove glave, a Kala Nag krene nizbrdo, prema dolini; sad nije išao tiho, već poput topa koji se kotrlja kad popucaju konopi, u jednom zamahu. Veliki njegovi udovi micali su se ravnomjerno kao klipovi parnoga stroja, grabeći osam stopa svakim korakom, a nabrana je koža na zglobnim pregibima šuštala. Nisko raslinje s obje strane praskalo je poput razderanog platna, a mladice koje je razmicao ramenima lijevo i desno, odskakivale su i šibale ga po bokovima; spletovi povijuša visjeli su mu s kljova dok je mašući glavom krčio put. Mali Toomai stisnuo se uz veliki slonov vrat, da ga neka grana ne bi zbacila na tlo, i želio da je opet u logorištu.

Trava postade mekana, noge Kala Nagove tonule su u nju i šljapkale; noćna magla u dolini razbudi Maloga Toomaija. Začu se pljuskanje i topot, i žubor brze vode, i već je Kala Nag koračao koritom rijeke oprezno napipavajući put. Kroz bučanje vode koja se vrtložila oko slonovih nogu, Mali je Toomai mogao razabrati neko pljuskanje i trubljenje, i uzvodno i nizvodno – teško mumljanje i bijesno dahtanje, a činilo se da je magla oko njega puna ustalasanih velikih sjena.

– Ai! – uzvikne poluglasno, cvokoćući zubima. – Slonovski narod je vani. Ipak će biti plesa, dakle.

Kala Nag iziđe iz vode, ispuše surlu i počne se opet penjati; no sada nije bio sam i nije morao probijati put. Pred njim se otvarala šest stopa široka ugažena staza, gdje se trava pokušavala oporaviti i uspraviti. Mnogi su slonovi morali proći ovuda samo nekoliko minuta ranije. Mali Toomai se osvrne i ugleda velikog divljeg slona čije su sitne praseće oči sjale poput ugljevlja, kako se izvlači iz magle nad rijekom. Krošnje se još jednom sklopiše, i oni su se opet uspinjali i uspinjali, kroz trubljenje, i lomljavu, i pucketanje grana, što dopirahu sa svih strana.

Napokon se Kala Nag zaustavi između dva stabla na samom vrhu brda. Stabla bijahu dio vijenca što je okruživao nepravilan prostor, tri ili četiri jutra velik, a na cijelom tom prostoru, vidio je Mali Toomai, tlo bijaše ugaženo i tvrdo poput opekom popločanog poda. Usred proplanka raslo je nekoliko stabala, no njihova kora bijaše zguljena, a svijetlo uglačano drvo sjalo je na mjesečini. S gornjih grana spuštale su se penjačice, a njihovi veliki voštano bijeli zvonoliki cvjetovi nalik cvjetovima slaka, visjeli su u dubokom snu; ali na cijelom proplanku ne bijaše ni jedne zelene travke, ničega osim ugažene zemlje.

Mjesečina je obasjavala poput željeza sivo tlo i nekoliko slonova čije sjene bijahu crne poput tinte. Mali je Toomai promatrao, zadržavajući dah, razrogačenih očiju, i što je više tako zurio, sve se više slonova pomaljalo između stabala. Mali Toomai znao je brojiti do deset, te je pomoću prstiju brojio i brojio desetice sve dok nije izgubio račun, a u glavi mu se zavrtjelo. Mogao ih je čuti kako se kroz grmlje probijaju prema proplanku; no, čim bi se našli unutar vijenca stabala, kretali su se kao sablasti.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Bilo je tu bjelozubih divljih mužjaka, s opalim lišćem, orasima i grančicama po naborima na vratu i ušima; debelih sporih slonica s nemirnim ružičastim slonićima, visokim samo tri ili četiri stope, koji su trčkarali ispod njihovih trbuha; mladih slonova koji su se vrlo ponosili svojim još jedva vidljivim kljovama; mršavih, koščatih slonica usidjelica, s upalim, zabrinutim obrazima i surlama nalik gruboj kori drveta; divljih starijih mužjaka, punih ožiljaka i brazgotina od prošlih bitaka, kojima se s bokova osipalo skoreno blato, trag samotnih kupelji u mulju; i bijaše tu slon razbijene kljove, sa znakovima strašne borbe, bokova išaranih tigrovim pandžama.

Stajali su jedni naspram drugih, ili šetali proplankom u parovima, ili se osamljeni ljuljali – desetine i desetine slonova.

Toomai je znao da mu se ništa neće dogoditi dokle god mirno leži na Kala Nagovom vratu; jer čak ni u gužvi i metežu keddaha divlji slon neće posegnuti surlom i odvući čovjeka s vrata pitomog slona, a slonovi te noći uopće nisu mislili na ljude. Jednom su samo zastali i oslušnuli jer se začuo zveket željeza, no to bijaše Pudmini, slonica Sahiba Petersena, koja se, s otkinutim lancem uspinjala uz brijeg, pušući i gunđajući. Sigurno je srušila ogradu i došla, ravno iz Sahib Petersenovog logora. Mali je Toomai vidio još jednoga, njemu nepoznatoga slona s dubokim žuljevima od konopa na leđima i prsima! Sigurno je i taj pobjegao iz nekog logora u brdima.

Napokon se više nije moglo čuti slonove koji dolaze kroz šumu, te Kala Nag napusti svoje mjesto između stabala i stupi u sredinu gomile, cokćući i grgoljeći. Svi slonovi počeše razgovarati svojim jezikom i kretati se uokolo.

Još uvijek ležeći, Mali je Toomai gledao bezbrojna široka leđa, uši koje mašu i uzvitlana rila, i stotine malih sjajnih očiju. Slušao je struganje kljova kad bi se slučajno srele, suh sušanj zajedno spletenih surla, trljanje golemih bokova i ramena u gomili, te neprestano zviždanje i siktanje velikih repova. Tada oblak zasjeni mjesec i dječak se nađe u mrklom mraku; no mirno, uporno šuškanje, gurkanje i grgotanje nastavilo se kao i prije. Znao je da su posvuda oko Kala Naga slonovi i da ne može izvući svog slona iz tog skupa; zato stisnu zube i strese se. U keddahu je bar bilo baklji i čuli su se povici, a ovdje je bio sasvim sam u mraku; jednom se podigla neka surla i dotaknula ga.

Jedan slon zatrubi, a svi ostali preuzeše njegov zov na pet il deset strašnih sekundi. Rosa je sa stabala padala poput kiše po nevidljivim leđima, a zatim počne potmula buka, isprva tiho, no Mali Toomai nije znao što je to. Buka je rasla i rasla, Kala Nag podiže jednu prednju nogu pa drugu i spusti ih opet na tlo – jedan-dva, jedan-dva, ravnomjerno poput parnog čekića. Slonovi su sad toptali svi zajedno, što je zvučalo poput ratnog bubnja na ulazu u kakvu spilju. Rosa je padala sa stabala dok nije pala i posljednja kap, a bubnjanje se nastavljalo; zemlja se tresla i podrhtavala, a Mali je Toomai rukama pokrio uši da bi ublažio buku. Ipak je osjećao da ga cijeloga potresa to bubnjanje stotina teških nogu po golome tlu. Jednom ili dvaput osjetio je da Kala Nag i ostali srljaju nekoliko koraka naprijed i tada se toptanje pretvorilo u zvuk gnječenja sočnih zelenih biljaka, no, nakon par časaka nastavilo bi se bubnjanje nogu po tvrdoj zemlji. Negdje u blizini

e-Lektire
lektire.skole.hr

škripalo je i ječalo neko stablo. Dječak ispruži ruku i dodirnu koru, no Kala Nag pođe naprijed, još uvijek topćući, a njegov maleni jahač nije znao na kojem se dijelu čistine nalazi. Slonovi nisu puštali glasa od sebe, osim jednom, kada su zajedno zacviljela dva-tri slonića. Zatim začu potmuo udarac i struganje nogama, a toptanje se nastavi. Sigurno je trajalo više od dva sata; Maloga je Toomaija bolio svaki živac, ali po mirisu noćnoga zraka znao je da se bliži zora.

Jutro je granulo trakom blijedoga žutila iza zelenih brda; s prvom sunčevom zrakom bubnjanje prestade, kao da je svjetlost zapovijed. Još se nije stišala buka u glavi Maloga Toomaija, još nije uspio ni promijeniti položaj, a na proplanku su ostali samo Kala Nag, Pudmini i slon sa žuljevima od konopa; ni znak, ni šušanj, ni šapat koji bi odali kamo su nestali ostali slonovi.

Mali je Toomai gledao i gledao. Proplanak je, činilo se, preko noći postao veći. U sredini je stajalo više stabala nego ih se sjećao, ali grmlje i prašumska trava na rubovima bijahu potisnuti. Mali se Toomai još jednom zagleda u proplanak. Sad je razumio toptanje. Slonovi su ugazili više prostora – gustu travu i sočnu trsku pretvorili su u kašu, kašu u iver je, iverje u tanka vlakna, a vlakna u tvrdu zemlju.

– Ah! – uzdahne Mali Toomai, čije su se oči sklapale. – Kala Nag, gospodaru moj, hajde da se držimo uz Pudminu i odemo do logora Sahiba Petersena, ili ću pasti s tvojega vrata.

Treći slon gledao je ono dvoje kako odlaze, zatim je otpuhnuo, okrenuo se i otišao svojim putem. Možda je pripadao kakvom malom indijskom dvoru, udaljenom pedeset, šezdeset ili stotinu milja.

Dva sata kasnije, dok je Petersen Sahib jeo doručak, slonovi, koji te noći bijahu dvostruko svezani, počeli su trubiti, a Pudmini, blatna do ramena, i Kala Nag, vrlo bolnih nogu, uteturaše u logor.

Lice Maloga Toomaija bilo je sivo i iscrpljeno, kosa puna lišća i vlažna od rose; ipak on pokuša pozdraviti Sahiba Petersena i povikne slabašnim glasom:

– Ples... ples slonova...! Vidio sam ga... i... umirem!

Kala Nag je sjeo, a dječak je skliznuo s njegova vrata i onesvijestio se.

No, kako indijska djeca nemaju naročito nježne živce, dva sata kasnije Mali je Toomai ležao vrlo zadovoljno u visećoj ležaljci Sahiba Petersena, sa Sahibovim lovačkim kaputom ispod glave i čašom toplog mlijeka s nešto malo alkohola i kininom u želucu. I dok su stari lovci iz džungle, kosmati i puni brazgotina, sjedili u tri reda oko njega i gledali ga kao da je sablast, on im je ispričao svoju priču, kratko, kao što pričaju djeca, i završio ovako:

– Sad, ako mi ne vjerujete, pošaljite ljude, i oni će vidjeti da su slonovi proširili svoju dvoranu za ples, i pronaći će deset, i deset, i mnogo puta po deset ugaženih staza prema proplanku. Nogama su načinili više mjesta. Vidio sam. Kala Nag me uzeo sa sobom i vidio sam. I Kala Nagove noge su vrlo umorne.

Mali je Toomai opet legao i prospavao cijelo dugo poslijepodne i predvečerje, a za to su vrijeme Sahib Petersen i Machua Appa slijedili trag dvoje slonova petnaest milja kroz brda. Petersen Sahib osamnaest je godina lovio slonove i samo je jednom ranije nabasao na takav proplanak za ples. Machua nije morao dvaput pregledati ugaženo mjesto da bi vidio što se tu dogodilo, niti zagrepsti nožnim prstima ugaženo, nabijeno tlo.

– Dijete govori istinu – reče. – Sve je to učinjeno prošle noći, a izbrojio sam sedamdeset tragova preko rijeke. Gledajte, Sahibe, tu je Pudminin lanac zasjekao koru stabla! Da, i ona je bila ovdje.

Njih dvojica se pogledaše, osvrnuše još jednom oko sebe i ostadoše u čudu; jer, običaje slonova nijedan čovjek, ni crn ni bijel, ne može razumjeti.

– Četrdeset i pet godina – reče Machua Appa – slijedio sam svojega gospodara slona, ali nikad nisam čuo da je ijedan čovjek vidio to što je vidio onaj dječak. Tako mi svih planinskih bogova, to je... ali, što da kažem?

I on zatrese glavom.

Kad su se vratili do logorišta, bilo je vrijeme za večeru. Petersen Sahib jeo je sam u svojemu šatoru, ali je naredio da se za ostale pripreme dvije ovce i nekoliko kokoši, kao i dvostruka količina brašna, riže i soli, jer je znao da će se održati svečanost.

Veliki je Toomai dojurio iz logora u ravnici, tražeći svojega sina i svojega slona, a sada kad ih je našao, gledao ih je kao da ih se obojice boji. I započe svečanost uz velike logorske vatre, ispred niza privezanih slonova, i svi su slavili Maloga Toomaija. Krupni smeđi lovci na slonove, tragači, goniči i krotitelji, ljudi koji su znali izići nakraj i s najdivljijim slonovima, dodavali su dječaka iz ruku u ruke, a čelo mu obilježiše krvlju tek ubijenog pjetlića iz džungle, u znak da i on sada pripada šumi, te mu je otvoren put u njezine tajne.

Napokon, kada su plamenovi utihli, a slonovi u svjetlu žara izgledali kao da su i oni poškropljeni krvlju, Machua Appa, vođa svih goniča u svim keddasima – Machua Appa, drugo »ja« Sahiba Petersena, čovjek koji u četrdeset godina nije vidio ljudskom rukom građene ceste, čovjek koji bijaše toliko velik da nije imao drugog imena osim Machua Appe – skoči na noge, podiže Maloga Toomaija visoko iznad glave i poviče:

– Slušajte, braćo! Slušajte i vi, moja gospodo, tamo u redovima, jer govorim vam ja, Machua Appa! Ovaj se dječak više neće zvati Mali Toomai, nego Toomai od Slonova, kao što se zvao njegov pradjed. On je gledao cijele noći ono što nijedan čovjek još nije vidio, on je u milosti slonovskoga roda i bogova džungle. I postat će veliki lovac, veći i od mene, Machua Appe! Bistrim će okom slijediti nov trag, i stari trag, i miješani trag! I nikakvo mu se zlo neće dogoditi kad skoči u keddah da bi vezao divlje kljovaše; i ako sklizne pred noge slonu koji napada, slon će ga prepoznali i neće mu nauditi. *Aihai!* Moja gospodo u lancima! – I on pojuri uz red kolaca. – Evo dječaka koji je vidio vaš ples na skrovitom mjestu, što nijedan čovjek još nije vidio! Odajte mu počast, gospodo! *Salaam karo,* dječice! Pozdravite Toomaija od Slonova! Gunga Pershad, ahaa! Hira Guj, Birchi Guj,

Kuttar Guj, ahaa! Pudmini, ti si ga vidjela na plesu, i ti, Kala Nag, biseru među slonovima, ahaa! Zajedno! Za Toomaija od Slonova! *Barrao!!*

Na posljednji njegov divlji povik svi slonovi zabaciše surle do čela i tad se zaori njihov počasni pozdrav, gromoglasno trubljenje kakvo sluša samo indijski potkralj, *Salaam-ut* keddaha.

No sve je to bilo samo u čast Maloga Toomaija koji je vidio ono što nijedan čovjek nije vidio prije njega – ples slonova usred noći, sâm, u. srcu brda Garo!

SHIVA I SKAKAVAC

(PJESMA KOJU JE TOOMAIJEVA MAJKA
PJEVALA NJEGOVOM MALOM BRATU)

Sniva, koji kišu dade žitu i pravi zamah vjetru,
Na vratnicama sjedeć nekog davnog dana,
Svakome je njegov udes dao: hranu, trud, sudbinu,
Od kralja do *djeteta* i prosjaka kraj vrata.
Sve stvorio je on – Zaštitnik Shiva!
Mahadeo! Mahadeo! On stvorio je sve! –
Trnov grm za devu i sijeno za krave,
I majčino srce za pospanu glavu, o maleni moj sine!

Bogatima žito dade, a proso siromašnima,
Ostatke jela isposniku kad od vrata do vrata prosi;
Nahrani on tigra stokom, sokola pak strvinama,
Vucima bez noćnog loga dade otpatke i kosti.
Nitko ne bje preuzvišen ni presitan za Shivu –
Parbati je, pokraj njega sjedeć, sve po redu gledala,
Tad pomisli prevariti muža, s njime zbijat šalu,
Ukrala je skakavca i u njedra ga skrila.
Tako ga je prevarila, Zaštitnika Shivu.
Mahadeo! Mahadeo! Okreni se i gledaj!
Visoke su deve i krave su teške,
No gdje je onaj mali stvor, maleni moj sine!

e-Lektire
lektire.skole.hr

Kad sud taj dođe kraju, reče ona nasmiješena:
»Gospodaru, od milijun usta jedna su nenahranjena.«
Smijući se Shiva reče: »Svak dobio je svoje,
Čak i onaj sitni stvorić skriven uz srce tvoje.«
Parbati, kradljivica, skakavca izvadi
I vidje da se mališ svježim listom sladi!
Vidje, i molitvu sroči u stravi i čudu,
Shivi koji dade hranu svakom živom stvoru.
Sve stvorio je on – Zaštitnik Shiva!
Mahadeo! Mahadeo! On stvorio je sve! –
Trnov grm za devu i sijeno za krave,
I majčino srce za pospanu glavu, o maleni moj sine!

Službenici Njezinog Veličanstva

Možeš pokušati razlomcima il pravilom o broju tri,
Ali Tweedle-dum ne čini isto što i Tweedle-dee.
Okrenuti, izvrnuti, plesti možeš dok ti ne dosadi,
No Pilly-Winky ne čini ono što Winkie-Pop baš radi!

Cijeli mjesec padale su teške kiše – padale po taboru od trideset tisuća ljudi, s mnoštvom deva, slonova, konja, volova i mula. Svi su se oni skupili u mjestu zvanom Rawalpindi, da bi indijski potkralj izvršio smotru. Kod njega je u posjetu bio afganistanski emir – divlji kralj vrlo divlje zemlje. On je pak, kao tjelesnu stražu doveo osam stotina ljudi i konja koji nikad prije nisu vidjeli vojnički logor ni lokomotivu – divljih ljudi i divljih konja negdje duboko iz Srednje Azije. Svake bi se noći krdo tih konja oslobodilo konopaca i jurilo taborom kroz blato u mraku, ili bi se pak, oslobodile deve i trčale i padale preko šatorske užadi. Možete zamisliti koliko je to bilo ugodno ljudima koji su pokušavali spavati. Moj šator bio je daleko od deva pa sam mislio da sam siguran; no jedne noći neki čovjek gurne glavu pod šatorsko krilo i vikne:

– Van, brzo! Dolaze! Moj šator je već srušen!

Znao sam tko dolazi; zato navukoh čizme i kabanicu, pa otrčah u blato. Mala Vixen, moja foksterijerka, iziđe s druge strane; a onda se začu rika i mumljanje i šljapkanje, i vidjeh kako se šator klima, šipka puca i šator počinje plesati kao ludi duh. Deva se o njega spotaknula i kolikogod bijah mokar i ljutit, ipak sam se morao smijati. Zatim potrčah dalje, jer nisam znao koliko se deva oslobodilo i ubrzo sam izišao iz logora probijajući se kroz blato.

Na koncu sam pao preko nekog topa i tako razabrao da se nalazim negdje blizu topništva, na mjestu gdje se navečer oružje slaže na hrpe. I kako nisam želio dalje lutati kroz kišu i mrak, prebacih kabanicu preko cijevi nekog topa i načinih svojevrsni wigwam pomoću dvije ili tri šipke za nabijanje pušaka, što sam ih našao. Legao sam uz top, pitajući se kamo je otišla Vixen i gdje se ja to nalazim.

I baš kad sam počeo tonuti u san, začuh zveket konjske opreme i neko gunđanje; pokraj mene prođe mulac otresajući mokre uši. Po zveketu lanaca, prstenja, remenja i drugih stvari o njegovom sedlu, odmah sam znao da pripada odjelu »topova na vijak«. To su mali topovi, načinjeni od dva dijela koji se sastavljaju pomoću vijaka kad dođe vrijeme da se vojska njima posluži. Nose ih uzbrdo, gdje god mula može pronaći put, i vrlo su korisni za borbe u stjenovitom kraju.

Iza mulca išla je deva, šljapkajući i kližući se po blatu svojim velikim mekanim nogama, trzajući vratom poput zalutale kokoši. Srećom, od urođenika sam naučio dovoljno životinjskoga jezika – naravno, ne jezik divljih životinja, nego onih iz vojničkoga tabora – da sam mogao razumjeti što govore.

Deva sigurno bijaše ona koja se zaplela u moj šator, jer je doviknula mulcu:

– Što ću sad? Kamo da idem? Borila sam se s nečim bijelim što je mahalo, a onda je uzelo štap i udarilo me po leđima.

Bila je to šipka iz mojega šatora i bilo mi je drago što to čujem.

– Hoćemo li trčati dalje?

– Oh – reče mulac – to ste ti i tvoje društvo uznemirili logor? Vrlo dobro. Ujutro ćete dobiti batine zbog toga, no ja ti mogu dati nešto i unaprijed.

Čuo sam kako je orma zazvečila kad se mulac okrenuo i ritnuo devu dvaput u rebra, što je odjeknulo poput bubnja.

– Drugi put – reče mulac – nećeš noću nasrnuti na odred mula derući se »Lopovi!« i »Vatra!«. Sjedni tu i smiri taj svoj glupi vrat.

Deva klekne kao što to deve rade, poput metra na sklapanje, i sjedne tiho cmizdreći. U mraku se začu pravilan topot kopita i golem vojnički konj dokaska odmjerenim korakom kao da je na paradi, preskoči top i zaustavi se pokraj mule.

– Strava i užas – reče, otpuhujući nozdrvama. – Te deve opet su se zaletjele u naše redove, treći put ovog tjedna. Kako konj može ostati u dobrom stanju, ako mu ne daju spavati? Tko je tu?

– Ja sam mulac, nosilac topa broj dva, prvog odjela topova na vijak – reče mulac. – A ovdje je i jedna od tvojih prijateljica. I mene je probudila. Tko si ti?

– Broj petnaest, vod E, Deveta kopljanička pukovnija. Ja sam konj Dicka Cunliffea. Pomakni se malo u stranu.

– Oh, oprosti – reče mulac. – U ovom mraku ništa ne vidim. Zar nisu grozne te deve? Izišao sam iz svojega reda ne bih li našao malo mira i počinka.

– Gospodo moja – reče deva ponizno – mi smo noćas sanjale ružne snove i jako smo se preplašile. Ja sam samo teretna deva Trideset devete pješačke domorodačke, i nisam hrabra poput vas, gospodo.

– Zašto onda, zaime svih kolaca, nisi ostala i nosila prtljagu Trideset devetoj pješačkoj, umjesto da juriš po čitavom taboru? – upita mulac.

– Tako su strašni bili ti snovi – reče deva. – Slušajte! Što je to? Hoćemo li opet bježati?

– Sjedni – reče mulac. – Ili ćeš slomiti te svoje duge noge između topova.

On uzdigne uho i oslušne.

– Volovi – reče. – Topovski volovi. Tako mi svega, ti i tvoje prijateljice probudile ste cijeli logor. Treba prilično dugo toptati da bi se uznemirilo topovskoga vola.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Čuo sam kako se neki lanac vuče po tlu i tada se pojavi, rame o rame, par velikih zlovoljnih bijelih volova kakvi vuku teške opsadne topove kad se slonovi ne usuđuju prići bliže puščanoj vatri; a za njima, gotovo gazeći po njihovom lancu, išao je još jedan mulac, divljim glasom dozivajući Billyja.

– To je jedan od naših novaka – reče stari mulac konju. – Mene doziva. Tu sam, mladiću, prestani se derati! Mrak još nikoga nije ozlijedio!

Topovski volovi legoše zajedno i počeše preživati, a mladi mulac stisne se uz Billyja.

– Strašne stvari! – reče. – Užasne i grozne stvari, Billy! Došle su u naše redove dok smo spavali. Misliš da će nas ubiti?

– Baš bih te izlupao – reče Billy. – Tako veliki mulac, vojnički odgojen, sramoti se pred ovim gospodinom!

– Polako, polako! – reče konj. – Sjeti se da su svi takvi na početku. Kada sam prvi put u životu vidio čovjeka (bijaše to u Australiji, kad su mi bile tri godine), trčao sam pola dana, a da sam vidio i devu, trčao bih još uvijek.

Gotovo svi konji engleske konjice dovode se u Indiju iz Australije, te ih vojnici sami uvježbavaju.

– Istina – reče Billy. – Prestani se tresti, mladiću. Kad su na mene prvi put stavili punu opremu sa svim onim lancima, stao sam na prednje noge i zbacio sve do posljednjeg komadića. Tada još nisam bio izučio pravu vještinu ritanja, no drugi su mi rekli da takvo što još nisu vidjeli.

– Ali, to nije bila oprema, niti išta slično što zvecka – reče mladi mulac. – Znaš da mi to više ne smeta, Billy. Ovo su bile stvari poput stabala, nasrtale su kroz naše redove i šljapkale; i moj konop je puknuo, i nisam mogao naći svojega goniča, i nisam mogao naći tebe, Billy, pa sam pobjegao, s ovom gospodom.

– Hm! – reče Billy. – Čim sam čuo da su se deve oslobodile, otišao sam po svojoj volji, mirno. No, kada mulac od topova na vijak naziva topovske volove gospodom, sigurno je jako potresen. Tko ste vi, tamo na tlu?

Topovski volovi mljacnuše gubicama i progovoriše u isti mah:

– Sedma zaprega prvog topa iz odjela velikih topova. Spavali smo kad su došle deve, no kad su počele gaziti po nama, ustali smo i otišli. Bolje je ležati u miru u blatu, nego na dobroj stelji biti uznemiravan. Rekli smo ovom tvom prijatelju da se nema čega bojati, no on je znao više od nas, pa je mislio drugačije. Bah!

I oni nastaviše preživati.

– Evo što se događa kad se bojiš – reče Billy. – Rugaju ti se topovski volovi. Nadam se da ti se to sviđa, mladiću.

Mladi mulac škljocnu zubima; čuo sam kako mrmlja nešto o tome kako se ne boji nikakvih mišićavih, starih volova na svijetu. Volovi se samo kucnuše rogovima i nastaviše žvakati.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Nemoj se sad ljutiti, *nakon* što si se prestrašio. To je najgora vrsta kukavičluka – reče konj. – *Ja* mislim da se svakome može oprostiti ako se prestraši kad usred noći vidi nešto što ne razumije. Mi smo rušili ograde, nas četiri stotine i pedeset, opet i opet, samo zato jer nam je neki novak pričao priče o zmijama kod kuće u Australiji, sve dok se nismo na smrt preplašili slobodnih krajeva naših konopa.

– Sve je to lijepo u taboru – reče Billy. – I sam se rado otrgnem, onako za zabavu, kad me dan ili dva ne puste van; ali, što radite dok ste u službi?

– Oh, to je sasvim nešto drugo – reče konj. – Tada je Dick Cunliffe na mojim leđima, podbada me koljenima, a ja moram samo paziti kako hodam, čuvati stražnje noge da se ne omaknu i biti oprezan na uzdu.

– Što znači biti oprezan na uzdu? – upita mladi mulac.

– Nebesa! – frkne konj. – Zar ćeš mi reći da vas u vašoj službi ne uče kako ćete biti oprezni na uzdu? Kako možeš išta učiniti, ako se ne znaš smjesta okrenuti kad te uzda pritisne po vratu? O tome ovisi život tvojega čovjeka i, naravno, tvoj život također. Čim osjetiš uzdu, odmah se zaokreni, držeći stražnje noge ispod sebe. Ako nemaš mjesta za puni zaokret, propni se malo i okreni na stražnjim nogama. To znači biti oprezan na uzdu.

– Nas tome ne uče – reče mulac Billy ukočeno. – Nas uče da slušamo čovjeka koji je na čelu: odstupimo kad on kaže, pristupimo kad on kaže. Čini mi se da to na kraju dolazi na isto. No reci mi što ti stvarno *radiš,* osim tog tvog kićenog okretanja i propinjanja, što je sigurno vrlo loše za tvoje gležnjeve?

– Ovisi – reče konj. – Obično se moram zaletjeti u gomilu bučnih, dugokosih ljudi s noževima, dugačkim i sjajnim, gorim od onih koje imaju potkivači. Moram paziti da Dickova čizma bude baš uz čizmu susjednog čovjeka, a da je ne pritišće. S desne strane mogu vidjeti Dickovo koplje, pa znam da sam zaštićen. Ne bih rado bio čovjek ili konj koji se usprotive Dicku i meni kad smo u žurbi.

– Zar noževi ne bodu? – upita mladi mulac.

– Pa, jednom me jedan dohvatio po prsima, ali Dick nije bio tome kriv.

– Baš me briga tko je kriv, ako boli! – reče mladi mulac.

– Mora te biti briga – reče konj. – Ako nemaš povjerenja u svojega čovjeka, možeš isto tako odmah pobjeći. To i čine neki naši konji i ja ih ne krivim. Kao što rekoh, Dick nije bio kriv. Čovjek je ležao na zemlji, ja sam se istegnuo da ga ne zgazim, a on me dohvatio odozdo. Sljedeći put kad budem morao prijeći preko čovjeka koji leži, stat ću na njega, čvrsto.

– Hm! – reče Billy. – To mi zvuči vrlo glupo. Noževi su gadna stvar u svako doba. Ono što treba činiti jest penjati se uz brdo, s dobro namještenim sedlom, čvrsto se držati na sve četiri noge, pa čak i ušima, i vući se i puzati i koprcati se, dok se ne nađeš nekoliko stotina stopa iznad svih drugih, na izbočini uz ponor, gdje jedva ima mjesta za tvoja kopita. Onda samo stojiš mirno i tiho – nikad ne traži da ti čovjek drži glavu, mladiću! –

e-Lektire
lektire.skole.hr

tiho stojiš dok oni sastavljaju topove, a zatim gledaš kako male granate padaju duboko dolje među krošnje stabala.

– Zar ti se nikad ne omakne noga? – upita konj.

– Izreka veli: kad se muli omakne noga, moći ćeš rascijepiti kokošje uho – reče Billy. – Tu i tamo *možda* loše složeno sedlo može uznemiriti mulu, no to se rijetko događa. Volio bih da vam mogu pokazati naš posao. Prekrasan je. Tri godine mi je trebalo da shvatim što ljudi hoće. Bit stvari je u tome da se nikad ne pokažeš naspram nebu, jer ako to učiniš, oni odozgo mogu pucati na tebe. Zapamti to dobro, mladiću! Uvijek se drži što više možeš skrivenim, makar morao skrenuti s puta i milju daleko. Kad dođe do takvog penjanja, ja vodim sve mule od topova na vijak.

– Da pucaju na mene, a ja se ne smijem zaletjeti u njih – reče konj nakon duga razmišljanja. – To ne bih mogao podnijeti. Htio bih napasti, zajedno s Dickom.

– Oh ne, ne bi! Penjući se znaš da će, kad se nađu na odgovarajućem mjestu, *topovi* napadati. To je znanstveno i uredno; ali noževi, fuj!

Teretna deva već je neko vrijeme trzala glavom, čekajući da dođe do riječi. Onda je začuh kako, pročistivši grlo, nervozno govori:

– Ja... ja... ja sam se malo borila, ali ne penjući se, ni trčeći.

– To sigurno nisi – reče Billy. – Kad već to spominješ, mogu ti reći da ne izgledaš kao da si stvorena za veliko penjanje ili trčanje. Onda, kako je to bilo, stara vrećo sijena?

– Na pravi način – reče deva. – Mi smo sjele...

– Oh, grom i pakao! – reče konj ispod glasa. – One su sjele?

– Sjele smo, nas stotinu – nastavi deva. – Napravile smo veliki četverokut, a ljudi su s vanjske strane četverokuta naslagali našu prtljagu i sedla, a onda su pucali preko naših leđa, na sve četiri strane.

– Kakvi ljudi? Koji god naiđu? – reče konj. – Nas u jahaćoj školi uče da legnemo i pustimo svoje gospodare da pucaju preko nas, ali Dick Cunliffe jedini je čovjek kojemu vjerujem dovoljno da bih mu to dopustio. To me škaklja uz remenje, osim toga ništa ne vidim kad mi je glava na tlu.

– A što te briga tko puca preko tebe? – reče deva. – Uz tebe je mnoštvo ljudi i mnoštvo deva, a sve obaviju veliki oblaci dima. Ja se toga uopće ne bojim. Samo mirno sjedim i čekam.

– A ipak – reče Billy – sanjaš ružne snove i budiš noću cijeli logor. Dobro! Dobro! No prije nego što bih ja legao, da i ne spominjem sjedenje, i dopustio čovjeku da puca preko mene, moja bi kopita imala nešto reći njegovoj glavi. Jeste li ikad čuli nešto toliko grozno?

Zavlada duga tišina, a onda jedan od topovskih volova podiže svoju veliku glavu i reče:

– Zbilja je to vrlo glupo. Postoji samo jedan način borbe.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– O, samo nastavi – reče Billy. – *Molim te,* ne obaziri se na mene. Bit će da se vi borite stojeći na repovima?

– Samo jedan način – rekoše volovi zajedno. (Sigurno su bili blizanci.) – A to je ovaj način. Dvadeset naših zaprega upregne se u veliki top, čim Dvorep zatrubi. (»Dvorep« je logorski nadimak za slona.)

– A zašto Dvorep zatrubi? – upita mladi mulac.

– Tako pokazuje da neće ići bliže dimu na drugoj strani. Dvorep je velika kukavica. Onda mi, svi zajedno, povučemo veliki top. *Heya – Hullah! Heeyah! Hullah!* Ne penjemo se kao mačke i ne trčimo poput teladi. Idemo glatko ravnicom, nas dvadeset zaprega, sve dok nas ne. oslobode jarma, i onda mi pasemo, dok veliki topovi govore preko ravnice nekom gradu sa zidovima od blata, i komadi zidova padaju, i uzdiže se silna prašina, kao da se gomila stoke vraća kući.

– Oh! I baš u to vrijeme vi pasete? – reče mladi mulac.

– To ili bilo koje drugo. Jesti je uvijek dobro. Jedemo dok nas opet ne upregnu, pa odvučemo top natrag do mjesta gdje ga Dvorep čeka. Ponekad iz grada odgovore veliki topovi i neki od nas poginu, no tim više trave ostane za one koji prežive. To je sudbina, ništa drugo nego sudbina. Ipak, Dvorep je velika kukavica. To je pravi način borbe. Mi smo braća iz Hapura. Naš otac bijaše posvećeni Shivin bik. Mi smo rekli svoje.

– Dakle, večeras sam svašta naučio – reče konj. – A vi, gospodo od topova na vijak, imate li vi volje za jelom kad na vas pucaju veliki topovi, a iza vas se nalazi Dvorep!

– Otprilike onoliko koliko imamo volje sjesti i pustiti ljude da pucaju preko nas, ili se zaletjeti među ljude s noževima. Još nikad nisam čuo takvo što. Dajte mi gorsku stazu, dobro namješten teret i goniča koji će me pustiti da sam biram put, i vaš sam; no sve ono drugo... ne! – reče Billy, topnuvši nogom.

– Naravno – reče konj – nije svatko jednako sazdan, i sasvim mi je jasno da tvoja obitelj, s očeve strane, koješta ne može razumjeti.

– Pusti na miru moju obitelj s očeve strane – reče Billy bijesno, jer nijedna mula ne voli kad je podsjećaju da joj je otac bio magarac. – Moj je otac bio gospodin s juga i mogao je srušiti, i izgristi, i izritati svakog konja s kojim bi se susreo. Zapamti to, ti veliki smeđi *Brumby!*

Brumby znači divlji konj bez ikakva odgoja. Sad zamislite osjećaje trkačkog prvaka kojega bi tramvajski konj nazvao kljusetom, i znat ćete kako se osjećao australijski konj. Vidio sam kako mu bjeloočnice svjetlucaju u mraku.

– Slušaj ti, sine uvezenog malaškog magarca – protisnu kroza zube. – Hoću da znaš, da sam ja po majčinoj strani u srodstvu s Carbineom, pobjednikom Melbourne kupa; i da ondje odakle *ja* dolazim nismo navikli da nas ritaju ikakve mule, sa svojim svinjskim glavama i gubicama poput papige, životinje koje nose topiće na grašak! Jesi li spreman?

– Na stražnje noge! – zavrišti Billy. Oni se propeše jedan nasuprot drugome i već, sam očekivao bijesnu borbu, kad se s desne strane iz mraka začu duboko mrmljanje:

– Dječice, zbog čega se svađate? Budite mirni.

Obje životinje spustiše se na prednje noge i frknuše od nezadovoljstva, jer ni konj ni mula ne podnose slonov glas.

– To je Dvorep – reče konj. – Njega ne trpim. Rep s obje strane, to nije pravedno!

– To baš i ja mislim – reče Billy, približivši se konju da ne bude sam. – U nekim smo stvarima ti i ja ipak vrlo slični.

– Bit će da smo ih naslijedili od naših majki – reče konj. – Nećemo se više svađati. Hej, Dvorepi, jesi li svezan?

– Jesam – reče Dvorep, smijući se cijelom surlom. – Tu su me privezati za noć. Čuo sam što ste govorili, ali ne bojte se, neću doći k vama.

Volovi i deva rekoše poluglasno:

– Bojati se Dvorepa, kakva besmislica!

A volovi nastaviše:

– Žao nam je što si čuo, ali govorili smo istinu. Dvorepi, zašto se ti bojiš topova kad pucaju?

– Pa – počne Dvorep, trljajući jednu stražnju nogu o drugu, kao dječak koji mora odrecitirati pjesmicu. – Ne znam baš hoćete li razumjeti.

– Mi ne razumijemo, ali moramo vući topove – rekoše volovi.

– Znam ja to, i znam također da ste mnogo hrabriji nego što i sami mislite da jeste. No sa mnom je drugačije. Moj me odjelni satnik nekidan nazvao debelokožnim anakronizmom.

– To je neki način borbe, pretpostavljam? – reče Billy, već dolazeći k sebi.

– Ti, naravno, ne znaš što to znači, ali ja znam. To znači ni jedno ni drugo, na pola puta, a to je baš ono gdje sam ja. U glavi mogu vidjeti što će se dogoditi kad granata eksplodira, a vi, volovi, ne možete.

– Ja mogu – reče konj. – Bar donekle. Ali pokušavam ne misliti o tome.

– Ja mogu vidjeti više nego ti i *razmišljam* o tome. Znam da mene ima mnogo, pa me je lako pogoditi, i znam da me nitko ne zna liječiti kad sam bolestan. Sve što oni znaju jest ne dati plaću mojemu goniču sve dok ne ozdravim, a ja se u goniča ne pouzdajem.

– Ah! – reče konj. – To sve objašnjava. Ja se pouzdajem u Dicka.

– Možeš staviti cijelu regimentu Dickova na moja leđa, no od toga se neću osjećati bolje. Znam dovoljno da budem uznemiren, ali ne dovoljno da bih krenuo unatoč tome.

– Ne razumijemo – rekoše volovi.

– Znam da ne razumijete. I ne govorim vama. Vi ne znate što je krv.

– Znamo – rekoše volovi. – Crveno što natopi zemlju i miriše.

Konj se ritnu i poskoči i zanjišti.

– Ne govori o tome – reče. – Osjećam taj miris kad samo pomislim na njega. Od njega želim pobjeći, kad mi Dick ne sjedi na leđima.

– Ali ovdje nema nikakve krvi – rekoše deva i volovi. – Kako možete biti tako glupi?

– Gadno je to – reče Billy. – Ja ne želim bježati, ali ne želim ni govoriti o tome.

– Tu smo dakle! – reče Dvorep, mašući repom u znak da je objasnio.

– Naravno. Tu smo već cijelu noć – rekoše volovi.

Dvorep zatopće nogom, a željezni prsten na njoj zvekne.

– Oh, ne govorim vama. Vi ne možete ništa vidjeti u svojim glavama.

– Ne. Mi gledamo očima – rekoše volovi. – Gledamo ravno pred sebe.

– Kad bih ja mogao činiti samo to i ništa drugo, vi ne biste morali vući velike topove. Ili, kad bih bio poput svojega satnika, koji vidi sve u glavi prije nego počne pucnjava, pa se sav trese, ali on zna još i nešto više, pa ne bježi. Kad bih bio poput njega mogao bih vući top. No, kad bih bio toliko mudar, ne bih uopće bio ovdje. Bio bih kralj šume, što sam nekoć i bio, spavao bih pola dana i kupao se kad god me volja. Već cijeli mjesec nisam se pošteno okupao.

– Sve je to lijepo – reče Billy – ali, ako nešto nazoveš dugačkim imenom, ne činiš to boljim.

– Pst! – reče konj. – Mislim da razumijem što Dvorep želi reći.

– Začas ćeš razumjeti bolje – bijesno će Dvorep. – Sad ti meni lijepo objasni zašto ne voliš *ovo!*

I on počne bijesno trubiti iz sve snage.

– Prestani! – povikaše Billy i konj; mogao sam ih čuti kako udaraju kopitima i tresu se. Slonovsko trubljenje uvijek je zastrašujuće, a u mračnoj noći naročito.

– Neću prestati – reče Dvorep. – Nećete li mi to objasniti, molim? *Hhrrmph! Rrrt! Rrrmph! Rrrhha!*

Odjednom on prestade, a ja začuh tiho cviljenje u mraku, po kojemu sam znao da me Vixen napokon pronašla. Znala je dobro, kao i ja, da na svijetu ne postoji ništa čega bi se slon bojao više nego malenog psa koji laje; zato je počela dražiti privezanog Dvorepa, lajući i skačući oko njegovih velikih nogu. Dvorep je strugao stopalima i vikao:

– Odlazi, mali psu! Nemoj mi njuškati gležnjeve, jer ću te zviznuti. Dobar mali pas... dragi mali psić... Hajde, idi kući, mala lajava životinjo! Oh, zašto je netko ne odvede odavde? Začas će me ugristi!

– Čini mi se – reče Billy konju – da se naš prijatelj Dvorep najviše boji. Kad bih dobio dobar ručak za svakog psa kojega sam zviznuo na vježbalištu, bio bih već debeo gotovo kao on.

Zviznuh, i Vixen dotrči k meni, sva blatna, lizne me po nosu i ispriča mi dugu priču, kako me tražila po cijelom logoru. Nikad joj nisam rekao da razumijem govor životinja,

e-Lektire
lektire.skole.hr

inače bi počela sebi svašta dopuštati. Uzeo sam je k sebi u kabanicu i zakopčao, a Dvorep je i dalje strugao i toptao i gunđao samome sebi.

– Neobično! Vrlo neobično! – rekao je. – Čini se da mi je to u obitelji. Gdje je sad otišla ta gadna mala zvijer?

Čuo sam ga kako surlom pipa uokolo.

– Svatko ima svoje razloge za strah, čini se – nastavi, ispuhujući nos. – Sad, gospodo, vi ste se, vjerujem, prestrašili kad sam trubio?

– Ne baš prestrašili – reče konj. – Ali, od toga sam se osjećao kao da imam stršljenove na leđima umjesto sedla. Nemoj početi ponovo.

– Ja se pak, bojim maloga psa, a deva se boji ružnih snova.

– Sreća da se ne moramo svi boriti na isti način – reče konj.

– Ali, ja bih volio znati – započe mladi mulac, koji je već dugo šutio – zaista bih volio znati zašto se uopće moramo boriti?

– Jer nam tako kažu – odgovori konj uz prezrivo frktanje.

– Zapovijed! – reče Billy i škljocne zubima.

– *Hukm hai!* (Takva je naredba!) – reče deva grgućući, a Dvorep i volovi ponoviše:

– *Hukm hai!*

– Da, ali tko izdaje naredbe? – upita mladi mulac.

– Čovjek koji ide pokraj tvoje glave... Ili sjedi na tvojim leđima... Ili drži tvoj konopac... Ili okreće tvoj rep – rekoše Billy, konj, deva i volovi, jedan za drugim.

– Ali, tko njima izdaje naredbe?

– Sad želiš previše znati, mladiću – reče Billy – i mogao bi dobiti batine zbog toga. Slušaj čovjeka koji ti zapovijeda i ne postavljaj suvišna pitanja.

– U pravu si – reče Dvorep. – Ja ne mogu uvijek slušati jer sam između i na pola puta, ali Billy je u pravu. Pokoravaj se čovjeku koji je uz tebe, ili izdaje naredbe, ili ćeš zaustaviti sve iza sebe i dobiti batine.

Topovski volovi ustadoše.

– Jutro se bliži – rekoše. – Vratit ćemo se u svoje redove. Istina je da mi gledamo samo očima i da nismo jako mudri; pa ipak, jedino nas dvojica nismo se noćas ničega prestrašili. Laku noć, hrabri narode!

Nitko ne odgovori, a konj, da bi promijenio temu, reče:

– Gdje je onaj mali pas? Kad se pojavi pas, to obično znači da je i čovjek u blizini.

– Tu sam – zalaje Vixen – ispod topa, sa svojim čovjekom. Ti, velika nespretna životinjo, ti si nam srušila šator. Moj čovjek je vrlo ljutit.

– Pu! – rekoše volovi. – Sigurno je bijelac!

– Naravno – reče Vixen. – Zar mislite da se za mene brine kakav crni gonič volova?

– Hua! Uaaa! Uh! – povikaše volovi. – Idemo brzo odavde!

e-Lektire
lektire.skole.hr

Zaletješe se kroz blato, udariše u neka kola za streljivo i tu im. se ukliješti jaram.

– Lijepo ste to izveli – reče Billy mirno. – Nemojte se koprcati. Tu ćete ostati do jutra. Što vam se dogodilo, zaime svijeta?

Volovi udariše u neko dugo, siktavo dahtanje, kako to čini indijska stoka, te su gurali, natezali, trzali, udarali nogama i sklizali se. Zamalo su pali u blato, divlje mumljajući.

– Još malo, i slomit ćete vratove – reče konj. – Što ne valja kod bijelih ljudi? Ja živim s njima.

– Oni... oni... nas... jedu! Guraj! – reče bliži vol. Jaram se s praskom oslobodi, a oni zajedno odtutnjiše.

Dotad nisam znao zašto se indijska stoka toliko boji Engleza. Mi jedemo govedinu, što indijski goniči nikad ne čine, i naravno, stoka nas ne voli.

– Ma, neka me išibaju mojim vlastitim remenjem! – reče Billy. – Tko bi mislio da će ta dva velika troma tipa ovako izgubiti glavu?

– Ništa zato. Idem potražiti toga čovjeka. Znam da većina bijelih ljudi ima kojekakve stvari po džepovima – reče konj.

– Onda vas ja napuštam. Ne mogu reći da su mi bijeli ljudi osobito dragi. Osim toga, bijeli čovjek koji nema pristojno mjesto za spavanje, vrlo je vjerojatno kakav lopov, a ja na leđima nosim lijepu količinu državne imovine. Dođi, mladiću, idemo u naše redove. Laku noć, Australijo! Vidimo se sutra na paradi... Laku noć, stara vrećo sijena! I pokušaj obuzdati svoje osjećaje, hoćeš li? Laku noć, Dvorepi! Ako sutra na vježbalištu prođeš pokraj nas, nemoj trubiti. Pokvarit ćeš nam poredak.

I mulac Billy ode, razmetljivim korakom staroga vojnika, a konj dođe k meni; dotaknuo me njuškom, a ja mu dadoh dvopeka. Vixen, koja je vrlo uobražen mali pas, pričala mu je izmišljotine o desetinama različitih konja koje ona i ja tobože imamo.

– Ja dolazim sutra na paradu u svojoj kočiji – reče ona. – Gdje ćeš ti biti?

– Na lijevoj strani drugog eskadrona. Ja određujem korak za cijelu svoju skupinu, mala damo – reče konj pristojno. – Ali sada se moram vratiti Dicku. Rep mi je pun blata i Dick će imati dva sata teškoga posla dok me ne uredi za paradu.

Toga poslijepodneva održao se veliki mimohod svih trideset tisuća ljudi; Vixen i ja imali smo dobro mjesto, blizu potkralja i afganistanskog emira, s njegovom visokom crnom kapom od astrahanske vune, i velikom dijamantnom zvijezdom na njoj. Sunce je obasjavalo početak mimohoda, nizao se val za valom nogu u ravnomjernom pokretu, red za redom pušaka, dok nam se nije zavrtjelo u glavi. Onda nastupi konjaništvo, uz lijepu konjaničku pjesmu »Bonnie Dundee«; Vixen ih je gledala iz kočije, uzdignutog uha. Drugi kopljanički eskadron prolazio je pokraj nas; tu vidjesmo našeg poznanika konja, s repom spletenim poput svile, uzdignute glave, s jednim uhom prema naprijed, drugim prema natrag, kako daje ritam cijeloj skupini, kaskajući glatko poput plesača. Zatim se pojaviše veliki topovi: Dvorep i još dva slona išli su upregnuti u opsadni top od četrdeset funti, a iza njih dvadeset volovskih zaprega. Sedmi je par imao nov jaram, a koračao je umorno i

e-Lektire
lektire.skole.hr

pomalo ukočeno. Posljednji dođoše topovi na vijak; mulac Billy držao se kao da svima zapovijeda, a oprema mu bijaše nauljena i izglačana do sjaja. Sam viknuh »Živio!« mulcu Billyju, no on se nije osvrtao ni lijevo ni desno.

Kiša je opet počela padati i neko vrijeme od izmaglice nismo mogli vidjeti vojnike. Napravili su veliki polukrug u dolini i sad su se širili u jednu crtu. Ona je rasla i rasla, dok ne bijaše dugačka tri četvrtine milje – čvrst zid od ljudi, konja i topova. Svi zajedno krenuše prema potkralju i emiru, i kako su se približavali, tlo je počelo podrhtavati, kao što podrhtava paluba parobroda kad strojevi brzo rade.

Tko nije bio tamo, ne može zamisliti kako zastrašujuć dojam ostavlja na gledatelje to čvrsto i odmjereno približavanje vojske, čak i kad znaju da je to samo smotra. Promatrao sam emira. Do toga trenutka nije pokazao ni najmanjeg znaka čuđenja ili kakvog drugog osjećaja, no sad su mu oči postajale sve veće i veće, te on dohvati uzdu s vrata svojega konja i obazre se oko sebe. Na trenutak se činilo da će izvući mač i probiti sebi put kroz kočije pune Engleza i Engleskinja, koji su gledali smotru. No vojska se zaustavi, tlo se prestane tresti, svi zajedno pozdraviše, a trideset vojnih glazbi zasvira zajedno. To bijaše kraj smotre, te se vojnici po kiši vratiše u svoje tabore, a pješadijski orkestar udari:

Životinje idu dv'je po dv'je,
  Hura!
Životinje idu dv'je po dv'je,
  Hura!
Slonovi idu i mule sve,
U Arku brzo uđoše
  Da bi pobjegli svi od kiše!

Uto začuh kako neki stari dugokosi srednjoazijski knez, koji je došao s emirom, postavlja pitanja nekom indijskom časniku.

– Recite mi, na koji je način postignuta ova čudesna stvar?

A časnik odgovori:

– Izdana je zapovijed i svi su poslušali.

– Pa zar su i životinje mudre poput ljudi? – reče knez.

– One se pokoravaju poput ljudi. Mula, konj, slon, ili vol pokorava se svojemu goniču, gonič svojemu naredniku, narednik poručniku, poručnik satniku, satnik bojniku, bojnik pukovniku, pukovnik brigadiru koji zapovijeda trima pukovnijama, a brigadir se pokorava svojemu generalu, koji pak sluša potkralja, koji je službenik Njezinog Veličanstva. Tako se to postiže.

– Kad bi tako bilo u Afganistanu! – reče knez. – Jer, mi tamo slušamo samo svoju vlastitu volju.

– I zato – reče indijski časnik, gladeći brkove – vaš emir kojemu se vi ne pokoravate, mora doći ovamo i primati zapovijedi našega potkralja.

PARADNA PJESMA VOJNIČKIH ŽIVOTINJA

TOPNIČKI SLONOVI

Aleksandru posudismo herkulsku snagu,
Mudrost naših čela, koljena vještinu;
U službi pognusmo vrat, ne vratismo više slobodu –
Mjesta dajte, mjesta, za zapregu tešku
I top od četrdeset funti!

TOPNIČKI VOLOVI

Junaci silni u ormi boje se topovskog zrna,
Sve što o barutu znaju njih uvijek muči i smeta;
Al stižemo mi i vučemo top – O, mjesta!
Mjesta za dvadeset jarama dajte
I top od četrdeset funti!

KONJI

Tako mi znaka na hrptu, najljepši napjev od svih
Uvijek sviraju kopljanici, draguni i husari,
Slađa no »Staja!« il »Voda!« je meni
Konjička pjesma »Bonnie Dundee«!

Zato nas hranite, vježbajte, timarite,
Dobre jahače i staze nam dajte,
Složite nas u četverokut neka se vidi
Gdje vojni konj stupa uz »Bonnie Dundee«!

MULE

Dok smo se moje društvo i ja verali uz strmi brijeg,
U odronu nestade staza, no to nas ne tjera u bijeg;
Jer mi se provući znamo i popet, uzverat se možemo bilo gdje,

Naša je radost na planinskom visu, napretek su nam noga il dv'je!
Svakom vojaku želimo sreću koji nas pušta da biramo put!
No nesreća stiže svakog goniča, što nam je loše smjestio teret!
Jer mi se provući znamo i popet, uzverat se možemo bilo gdje,
Naša je radost na planinskom visu, napretek su nam noga il dv'je!

TERETNE DEVE

Mi nemamo vlastitu devinsku pjesmu
Da nam pomogne svladati put,
No svaki naš vrat je trombon pravi
(*Rtt-ta-ta-ta!* je trombon pravi!)
A ovo je naša koračnica:
Ne mogu! Nemoj! Ne želim! Neću!
Prenesi odmah dalje taj poj!
Neč'ji je teret skliznuo s leđa,
Oh, kad bi barem bio baš moj!
Neč'ji se teret rasuo po putu –
Hura za zastoj i buku!
Urr! Yarrh! Grr! Arrh!
Neka nas opet svrsta tko zna!

SVI ZAJEDNO

Vojničkog logora mi smo djeca,
Svak od nas služi kako zna;
Jarma i palice mi smo djeca,
Orme, sedla i tereta.
Pogledaj samo naš red u ravnici,
Napet je kao konopac sad,
Pruža se, trza, kotrlja daleko,
Noseći sobom sve živo u rat!
Dok ljudi koji idu uz nas,
Šutljivi, prašni, teška oka,
Ne znaju zašto i oni i mi
U maršu se mučimo iz dana u dan.
Vojničkog logora mi smo djeca,
Svak od nas služi kako već zna
Jarma i palice mi smo djeca
Orme, sedla i tereta.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Druga knjiga o džungli

e-Lektire
lektire.skole.hr

Kako se rodio strah

Rijeka je niska – jezerce suho,
U istoj smo nevolji, ti i ja,
Drhtavih čeljusti, prašnjavog boka,
Vučemo se duž obala;
Sad stišana strahom od žeđi
Nestaje misao na potragu i lov,
Uz majku stisnuto jelenče vidi
Da suše se boji i mršavi vuk.
A veliki jelen, ne uzmičuć gleda
Zube što proždriješe njegova djeda.
Rijeka je niska – jezerce suho,
U istoj smo nevolji, ti i ja,
Dok onaj oblak – Dobar lov! – ne pusti
Kišu što razbija primirja.

Zakon Džungle – koji je daleko najstariji zakon na svijetu – ima odredbe za gotovo sve što bi se moglo dogoditi narodu Džungle, te je sada toliko savršen koliko ga samo vrijeme i običaji mogu učiniti savršenim. Sigurno se sjećate da je Mowgli velik dio života proveo u sionijskom vučjem Čoporu, učeći Zakon od Balooa, Smeđeg Medvjeda; a kad je dječak negodovao zbog vječnoga poučavanja, Baloo mu je rekao da je Zakon nalik Divovskoj penjačici, jer svakome pada na leđa i nitko mu ne može izbjeći.

– Kad budeš živio koliko ja već živim, Mali Brate, vidjet ćeš da se sva Džungla pokorava bar jednome Zakonu. A to ti neće biti ugodan prizor – rekao je Baloo.

Te su riječi otišle na jedno uho unutra, na drugo van, jer dječak koji provodi život u jelu i spavanju, ni o čemu ne brine, sve dok ga nevolja ne pogleda u lice. No jedne se godine obistiniše Balooove riječi, i Mowgli vidje kako se sva Džungla pokorava jednom Zakonu.

Počelo je kada su zimske kiše gotovo sasvim izostale, a Ikki, Dikobraz, rekao Mowgliju, susrevši ga u bambusovom guštiku, da se divlji jam počeo sušiti. No svakome je poznato koliko je Ikki smiješno izbirljiv pri jelu, te da odbija sve što nije najbolje i najzrelije. Stoga se Mowgli nasmija i reče:

– Što se to mene tiče?

– *Sada* te se još ne tiče mnogo – reče Ikki, šuškajući bodljama na nekakav krut, neugodan način – no vidjet ćemo kasnije. Ne roniš li još u dubokom jezeru pod Pčelinjom stijenom, Mali Brate?

– Ne. Budalasta voda odlazi, a ja ne želim razbiti glavu – reče Mowgli, koji u ono doba bijaše sasvim siguran da zna koliko svih pet naroda Džungle zajedno.

– Šteta. Kroz malu pukotinu moglo bi ući nešto mudrosti.

Ikki se brzo smota da ga Mowgli ne bi povukao za brkove, a dječak ispriča Baloou što mu je rekao Dikobraz. Baloo je izgledao vrlo ozbiljno i mrmljao je napola za sebe:

– Da sam sâm odmah bih promijenio lovišta, ne čekajući da ostali počnu razmišljati. Ali, lov među strancima obično završava borbom, Čovječje Mladunče moglo bi stradati. Moramo čekati i vidjeti kako cvjeta *mohwa.*

Toga proljeća *mohwa,* koju je Baloo toliko volio, uopće nije cvjetala. Vrućina je ubila njezine blijedožute cvasti još prije nego su se i rodile, pa kad je medvjed stao na stražnje noge i zatresao stablo, palo je tek nekoliko trulih latica. Korak po korak, strašna se žega uvlačila u srce Džungle, bojeći je žutom, smeđom, i napokon crnom bojom. Zeleno raslinje uz rubove jaruga pretvaralo se u izlomljene suhe grane i smežurano mrtvo lišće; skrivena jezerca isušiše se i stvrdnuše, a posljednji tragovi nogu zadržaše se na njihovim rubovima kao da su izliveni u željezu; sočne penjačice odvojiše se od svojih stabala i umriješe uz njihovo korijenje; isušeni bambusi zveckali su na vrelom vjetru, a mahovina se ljuštila sa stijena duboko u šumi, dok ne postadoše gole i vruće, kao i veliki plavkasti obluci u koritu rijeke.

Rano te godine ptice i majmuni otišli su na sjever, jer su znali što se sprema; a jeleni i divlje svinje bježali su daleko, do propalih oranica, i umirali pred očima ljudi, koji nisu imali dovoljno snage da ih ubiju. Sokol Chil ostao je u Džungli i debljao se, jer je bilo mnogo uginulih životinja, te je iz večeri u večer javljao zvijerima, preslabim da bi se probile do novih lovišta, kako sunce ubija Džunglu tri dana leta uokolo.

Mowgli, koji do tada nije znao što znači prava glad, spao je na ustajali med, tri godine star, koji je strugao iz napuštenih košnica u stijenama – med crn poput gloginja, suh i ušećeren. Tražio je i ličinke koje se zavlače duboko pod koru stabala, i otimao osama nova legla. Divljač u Džungli bila je kost i koža, i Bagheera je lovila triput u jednoj noći da bi pojela jedva jedan pristojan obrok. Ali, najgora bijaše nestašica vode, jer premda narodi Džungle piju rijetko, moraju piti obilno.

A žega bijaše sve veća i veća; isisavala je vlagu iz Džungle, sve dok glavno korito Waingunge nije bilo jedino mjesto gdje je između mrtvih obala teklo još malo vode. Kada je Hathi, Divlji Slon, koji živi stotinu godina i više, vidio kako usred rijeke izranja suh rub plavičaste stijene, znao je da gleda Stijenu mira, te odmah uzdigne surlu i proglasi Vodeno primirje, kao što je učinio njegov otac prije pedeset godina. Jelen, divlja svinja i bivol preuzeše promuklo zov; Sokol Chil ponavljao ga je zviždeći i kričeći, dok je letio u velikim krugovima posvuda nad šumom.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Po Zakonu Džungle, onoga tko ubije na pojilištu nakon što je proglašeno Vodeno primirje, stići će smrtna kazna. Odredba je takva, jer je piće važnije od jela. Svatko u Džungli može se nekako snaći kad je divljač rijetka, no voda je voda i kad preostane samo jedno vrelo, svaki lov prestaje dok se narod Džungle napaja. U dobrim godinama, kad vode ima u izobilju, oni koji odlaze piti na Waingungu – ili na druga mjesta, također – čine to izlažući opasnosti svoj život, i upravo je opasnost imala velik udio u uzbuđenjima noćnih zbivanja. Spustiti se dolje toliko vješto da se ne pomakne ni list; zagaziti do koljena u bučne pličine u kojima se utapa svaki zvuk; piti, ogledajući se preko ramena, napetih mišića, spremnih na očajni skok pred užasom; valjati se na pješčanom rubu rijeke i vratiti se, mokre gubice i dobro napojen, zadivljenom stadu – u tome su uživali svi mladi mužjaci velikih rogova, upravo zato jer su znali da svakog trena na njih mogu skočiti Bagheera ili Shere Khan i svladati ih. No sada je došao kraj toj zabavi na život i smrt; žitelji Džungle, izgladnjeli i iscrpljeni, dolazili su k opaloj rijeci – tigar, medvjed, jelen, bivol, prase, svi zajedno – pili su mutnu vodu i ostajali nad njom, preslabi da bi krenuli dalje.

Jeleni i svinje cijeli su dan hodali u potrazi za nečim boljim od suhe kore i uvela lišća. Bivoli nisu našli nijedne lokve u kojoj bi se hladili, ni zelenih usjeva koje bi pasli. Zmije su napustile Džunglu i spustile se do rijeke, u nadi da će naći kakvu zalutalu žabu. Smotale su se oko mokroga kamenja i nisu se podizale na udarac kad bi ih praseće rilo pomaknulo s mjesta. Riječne je kornjače već odavno poubijala Bagheera, najmudriji lovac, a ribe su se zavukle duboko u suho blato. Samo je Stijena mira ležala u plitkoj vodi kao dugačka zmija, a umorni su valići šištali udarajući u njezin vreli bok.

Ovamo bi Mowgli dolazio svake noći, tražeći hlad i društvo. I najgladniji njegovi neprijatelji sad jedva da bi marili za njega. Pod svojom golom kožom, izgledao je mršavije i jadnije nego ijedna životinja. Od sunca izblijedjela kosa bijaše sad boje kudjelje; rebra su se isticala kao rebra kakve košare, a suhi su mu udovi, zbog zadebljanja na koljenima i laktovima, na kojima se vukao okolo četveronoške, bili nalik čvornatim stabljikama. No njegov pogled, pod čuperkom na čelu, bijaše miran i hladan, jer mu je Bagheera, njegov savjetnik u nevolji, rekla da hoda mirno, lovi polako i nikad, ni po koju cijenu, ne gubi strpljenje.

– Ovo je zlo vrijeme – reče Crna Pantera jedne užareno vrele večeri. – Ali, proći će, samo ako uspijemo ostati živi do kraja. Je li ti želudac pun, Čovječje Mladunče?

– Ima nečega u njemu, ali od toga kao da nema koristi. Što misliš, Bagheero, jesu li nas kiše zaboravile i više nikad neće doći?

– Naravno da ne mislim! Vidjet ćemo mi opet *mohwu* u cvatu i lanad okruglastu od nove trave. Dođi, idemo do Stijene mira, čuti što ima novo. Skoči mi na leđa, Mali Brate!

– Sad nije vrijeme da nosiš teret. Još uvijek mogu stajati na nogama, no... zbilja ne izgledamo kao dva debela vola, nas dvoje.

Bagheera baci pogled na svoje mršave prasne slabine i šapne:

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Prošle sam noći ubila vola pod jarmom. Bila sam toliko slaba, mislim da se ne bih usudila skočiti da je bio slobodan. *Wou!*

Mowgli se nasmije.

– Da, sad smo zbilja slavni lovci – reče. – Ja sam neustrašiv, u lovu na ličinke.

I njih dvoje krenuše zajedno kroz praskavo grmlje prema riječnoj obali i mreži prudova koji su se na sve strane pružali iz vode.

– Voda ne može živjeti još dugo – reče Baloo, prilazeći im. – Pogledajte prijeko! Ondje su utrte staze široke kao ceste koje prave ljudi.

Malo dalje, na drugoj, niskoj obali rijeke, krute su prašumske trave usahle stojeći, i sasušile se. Duboko utrte staze jelena i svinja, koje su vodile prema rijeci, išarale su bezbojnu zaravan prašnim prolazima kroz deset stopa visoku travu i, premda je bilo još rano, svi su ti dugački prolazi vrvjeli ranoraniocima koji su žurili k vodi. Čulo se kako srne i njihova mladunčad kašlju u prašini sličnoj burmutu.

Uzvodno, kod zavoja gdje se tromo jezero stvorilo oko Stijene mira, čuvara Vodenog primirja, stajao je Hathi, Divlji Slon sa svojim sinovima; ispijen i siv na mjesečini, ljuljao se amo-tamo, neprestano ljuljao. Malo niže od njega stajala je predstraža, srna i jelena; još malo niže, divlje svinje i bivoli; a na drugoj strani, gdje su se stabla spuštala sve do ruba vode bijaše mjesto za mesojede: tigra, vukove, panteru, medvjeda i druge.

– Pod jednim smo Zakonom, zaista – reče Bagheera, gazeći u vodu i gledajući preko rijeke prema nemirnim redovima rogova i zaplašenih očiju, prema mjestu gdje su se gurali jeleni, srne i divlje svinje.

– Dobar vam lov, svima koji ste moje krvi – doda Bagheera; ona se ispruži punom dužinom, vireći iz plićaka jednim bokom, te promrmlja kroza zube:

– A da nema Zakona, ovo bi bio *vrlo* dobar lov.

– Mir tamo, mir! – zamrmori Hathi, Divlji Slon. – Primirje vrijedi, Bagheera! Nije vrijeme za priče o lovu.

– Tko to zna bolje od mene? – odgovori Bagheera, zakolutavši žutim očima, prema uzvođu. – Ja sam sad lovac na kornjače, ribar koji hvata žabe. *Ngaayah!* Kad bi mi bar pomoglo žvakanje grana!

– I *mi* bismo to voljeli, jako voljeli – zamekeće mladi srndać koji se bio rodio toga proljeća i kojemu se to uopće nije sviđalo. I ma koliko sav narod Džungle bio nesretan, čak se i Hathi morao nasmiješiti, dok se Mowgli, ležeći u toploj vodi oslonjen na laktove, glasno smijao i pljuskao nogama stvarajući pjenu.

– Dobro si to rekao, roščiću pupoljčiću – zaprede Bagheera. – Bit će zapamćeno u tvoju korist kad završi Primirje.

I Bagheera oštro pogleda kroz mrak, da bi dobro zapamtila srndaća.

Malo-pomalo raspričaše se životinje duž rijeke. Moglo se čuti kako prase, stružući i rokćući traži više mjesta; kako bivoli gunđaju među sobom, teturajući preko pješčanih

prudova, a jeleni i srne pričaju žalosne priče o dugim lutanjima u potrazi za hranom i svojim bolnim nogama. Tu i tamo postavili bi poneko pitanje mesojedima na drugoj strani rijeke, no sve su vijesti bile loše, a vreli je prašumski vjetar hujao između stijena i suhih grana, sijući grančice i prašinu po vodi.

– I ljudi također umiru pokraj svojih plugova – reče mlad sambhur. – Pokraj trojice sam prošao između zalaska sunca i noći. Ležali su mirno, a njihovi volovi s njima. I mi ćemo uskoro mirno ležati.

– Rijeka je opala od prošle noći – reče Baloo. – O Hathi, jesi li ikada vidio ovakvu sušu?

– Proći će, proći će – reče Hathi, štrcajući vodu po svojim leđima i slabinama.

– Imamo ovdje jednoga koji ne može dugo izdržati – reče Baloo i pogleda dječaka kojega je volio.

– Zar ja? – reče Mowgli uvrijeđeno i podigne se u sjedeći položaj. – Ja nemam dugačko krzno koje bi mi pokrilo kosti, ali... ali, kad bi netko skinuo tvoje krzno, Baloo...

Hathi se sav strese na tu pomisao, a Baloo strogo reče:

– Čovječje Mladunče, tako se ne razgovara s učiteljem Zakona. Još me *nikad* nitko nije vidio bez mojega krzna.

– Ne, nisam mislio ništa loše, Baloo; samo da si ti, tako reći, kao kokosov orah u ljusci, a ja sam isti kokosov orah, ali gol. Sad, ta tvoja smeđa ljuska...

Mowgli je sjedio prekriženih nogu i objašnjavajući mahao kažiprstom na svoj uobičajeni način, kad Bagheera ispruži mekanu šapu i sruši ga natraške u vodu.

– Sve gore i gore – govorila je Crna Pantera, dok se dječak uspravljao kašljući. – Najprije Baloou treba odrati kožu, a sad je on kokosov orah. Pazi da ne učini ono što zreli kokosovi orasi čine.

– A to je? – reče Mowgli, zatečen, premda to bijaše jedna od najstarijih šala u Džungli.

– Razbije ti glavu – reče Bagheera mirno, gurajući ga opet u vodu.

– Nije lijepo zbijati šalu sa svojim učiteljem – reče Baloo, kad je Mowgli zagnjuren i treći put.

– Nije lijepo! Što biste htjeli? Taj goli stvor trči amo-tamo, majmunski se izruguje onima koji nekoć bijahu dobri lovci, a najbolji među nama iz obijesti vuče za brkove.

To reče Shere Khan, Šepavi Tigar, spuštajući se prema vodi. Zastane na tren da bi uživao u dojmu koji je izazvao među jelenima i srnama na drugoj obali; zatim spusti svoju uglatu, kovrčastu glavu i počne laptati režeći:

– Džungla se pretvorila u igralište za golu štenad. Pogledaj me, Čovječje Mladunče!

Mowgli ga pogleda, zapilji se u njega, bolje rečeno, što je mogao drskije; za tren Shere Khan zbunjeno odvrati glavu.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Čovječje Mladunče ovamo, Čovječje Mladunče onamo – gunđao je, nastavljajući piti. – Taj niti je čovjek, niti mladunče, jer bi se inače bojao. Sljedeće godine morat ću ga moliti za dopuštenje kad budem htio piti. Augrr!

– I to bi se moglo dogoditi – reče Bagheera, gledajući ga čvrsto u oči. – I to bi se moglo dogoditi... Fuj, Shere Khane! Kakvu si nam novu sramotu donio?

Šepavi je Tigar umočio bradu i čeljusti u vodu, a od njih su potekle tamne, uljene pruge.

– Čovjek! – reče Shere Khan hladno. – Ubio sam ga prije jedan sat.

I nastavi presti i mrmljati sebi u bradu.

Red zvijeri strese se i zaljulja; podiže se šapat koji preraste u krik:

– Čovjek! Čovjek! Ubio je čovjeka!

Tada svi pogledaše prema Hathiju, Divljem Slonu, no činilo se da ih on ne čuje. Hathi nikad ništa ne čini prije vremena, to je jedan od razloga, što tako dugo živi.

– U ovakvo doba ubiti čovjeka! Zar nije bilo druge divljači na nogama? – reče Bagheera prezrivo, izvlačeći se iz zaprljane vode i stresajući svaku šapu, na mačji način.

– Ubio sam ga jer mi je to bilo po volji, ne zbog hrane.

Prestravljeni šapat započe opet, a Hathijevo budno malo oko okrene se prema Shere Khanu.

– Bilo mi je po volji – otegne Shere Khan. – I sad sam došao piti i očistiti se. Hoće li mi netko zabraniti?

Bagheerina leđa počeše se savijati poput bambusa na jakom vjetru, no Hathi podiže surlu i reče mirno:

– Ubio si jer ti je bilo po volji? – upita; a kad Hathi postavi pitanje, najbolje je odgovoriti.

– Upravo tako. Bijaše to moje pravo i moja Noć. Ti znaš, o Hathi.

Shere Khan govorio je gotovo uljudno.

– Da, ja znam – odgovori Hathi; zatim, nakon kratke šutnje, upita: – Jesi li ispio svoju mjeru?

– Jesam, za ovu noć.

– Onda odlazi. Rijeka je za piće i ne treba je kaljati. Nitko osim Šepavog Tigra ne bi se došao hvaliti svojim pravom u ovo doba kad... kad patimo svi zajedno... i ljudi i žitelji Džungle. Čist, ili nečist, odlazi u svoj brlog, Shere Khane!

Posljednje riječi odjeknuše poput srebrnih trublji; Hathijeva tri sina zakoraknuše prema tigru premda nije bilo nužno. Shere Khan se pokunjeno odšulja, ne usuđujući se zarežati, jer je znao, kao što svatko zna, da je na koncu konca ipak Hathi gospodar Džungle.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Kakvo je to pravo o kojemu govori Shere Khan? – šapne Mowgli u Bagheerino uho. – Ubiti čovjeka *uvijek* je sramotno. Tako kaže Zakon. A ipak, Hathi je rekao...

– Pitaj njega. Ja ne znam, Mali Brate. S pravom ili ne, da Hathi nije progovorio, bila bih naučila pameti tog šepavog krvnika. Doći na Stijenu mira nakon što je ubio čovjeka i hvaliti se time, to može samo šakal. Osim toga, ukaljao je dobru vodu.

Mowgli malo pričeka, skupljajući hrabrost, jer se nitko nije lako usuđivao obratiti se izravno Hathiju. Napokon vikne:

– Što je Shere Khanovo pravo, o Hathi?

Poput jeke ponoviše obje obale njegovo pitanje, jer su stanovnici Džungle vrlo znatiželjni, a upravo su vidjeli nešto što nitko osim Balooa, koji je stajao duboko zamišljen, nije razumio.

– Stara je to priča – reče Hathi – priča starija od Džungle. Budite tiho, vi uz obale, pa ću vam je ispričati.

Još minutu ili dvije vladalo je guranje i komešanje među prasadi i bivolima, zatim vođe stada i čopora jedan za drugim zagunđaše:

– Čekamo!

Hathi stupi naprijed i sad je stajao gotovo do koljena u vodi jezerca oko Stijene mira. I premda bijaše mršav i naboran i požutjelih kljova, ipak je izgledao kao onaj kojim ga je smatrala cijela Džungla – njihov gospodar.

– Znate i sami, djeco – započe on – da se od svega na svijetu najviše bojite čovjeka.

Začu se odobravajući žamor.

– Ova priča tiče se tebe, Mali Brate – reče Bagheera Mowgliju.

– Mene? Ja sam član Čopora, lovac Slobodnog naroda – odgovori Mowgli. – Što ja imam s čovjekom?

– No vi ne znate zašto se bojite čovjeka? – nastavi Hathi. – Evo zašto. Kad je tek nastala Džungla, a nitko od nas ne zna kada je to bilo, svi njezini žitelji hodali su zajedno, ne bojeći se jedni drugih. U to doba nije bilo suše, list i cvijet i plod rasli su na istom stablu, a mi smo svi jeli lišće, i cvijeće, i travu, i voće i koru.

– Drago mi je da se nisam rodila u to doba – reče Bagheera. Kora je dobra samo za oštrenje pandža.

– Gospodar Džungle bijaše Tha, Prvi od Slonova. On je svojom surlom izvukao Džunglu iz dubokih voda; i gdje je kljovama izbrazdao zemlju, tu potekoše rijeke; i gdje je udario nogom, stvorilo se jezerce puno slatke vode; a kad je zatrubio surlom, evo ovako, stabla su se spustila na zemlju. Na taj je način Tha stvorio Džunglu, a meni je priča tako ispričana.

– Pričanjem nije izgubila na debljini – šapne Bagheera, a Mowgli se nasmije iza dlanova.

– U to doba nije bilo žita ni dinja, ni papra, ni šećerne trske, niti onih malih koliba kakve ste svi vidjeli; i žitelji Džungle nisu ništa znali o čovjeku, nego su živjeli zajedno u Džungli, svi kao jedan narod. No ubrzo se počeše svađati oko hrane, premda je bilo dovoljno raslinja za sve. Bili su lijeni. Svatko je želio jesti ondje gdje je ležao, kao što i mi ponekad možemo činiti kad su proljetne kiše dobre. Tha, Prvi od Slonova, imao je mnogo posla: stvarao je nove džungle i vodio rijeke njihovim koritima. On nije mogao biti posvuda, stoga gospodarem i sucem u Džungli učini Prvoga od Tigrova, te su od tada stanovnici Džungle njemu iznosili svoje sporove. U to doba, Prvi od Tigrova jeo je voće i travu s ostalima. Bio je velik poput mene i prekrasan, cijeli u boji cvijeta žute penjačice. Nijedne pruge ni biljega ne bijaše na njegovu krznu u tim dobrim danima kada Džungla bijaše mlada. I svi njezini žitelji dolazili su pred njega bez straha, a njegova riječ bijaše Zakon cijeloj Džungli. Tada još bijasmo, ne zaboravite, jedan narod.

No jedne noći, posvađaše se dva jelena – bijaše to svađa oko pašnjaka, kakvu biste vi danas riješili rogovima i prednjim nogama – i priča se da je tada, dok su njih dvojica govorili pred Prvim od Tigrova koji je ležao među cvijećem, jedan jelen gurnuo svojega suca rogovima; tad ovaj zaboravi da je gospodar i sudac Džungli, skoči jelenu na leđa i slomi mu vrat.

Do te noći nitko od nas nije umro, a Prvi od Tigrova, vidjevši što je učinio, izbezumi se od mirisa krvi i odjuri prema sjevernim močvarama. Mi smo u Džungli pak, ostali bez suca i počeli se međusobno tući. Tha je čuo buku i vratio se. Tada su mu neki govorili ovo, drugi ono, no on je vidio mrtvoga jelena među cvijećem i upitao tko ga je ubio. No mi mu nismo rekli, jer smo poludjeli od mirisa krvi. Jurili smo u krugovima, ovamo i onamo, poskakujući, kričeći i mašući glavama. Tada Tha izda naredbu stablima čije su grane visjele nisko, kao i dugim penjačicama, neka obilježe ubojicu jelena, tako da ga on može prepoznati. I reče:

»Tko će sad biti gospodar Narodu Džungle?«

Skoči Sivi Majmun koji je živio među granama i reče:

»Ja ću biti gospodar Džungle.«

Nato se Tha nasmije i reče:

»Neka tako bude!« i ode, vrlo ljutit.

Djeco, vi poznajete Sivoga Majmuna. Onda nije bio nimalo bolji nego danas. Najprije je napravio mudro lice, no ubrzo se počeo grepsti i skakati gore-dolje, pa kad se Tha vratio, zatekao je Sivoga Majmuna kako visi s grane glavom prema dolje i ruga se svima koji stoje na tlu, a oni se pak, rugaju njemu. Tako u Džungli nije postojao Zakon – samo budalasto brbljanje i besmislene riječi.

Onda nas Tha sazove i reče:

»Prvi vaš gospodar donio je Smrt u Džunglu, drugi je donio Sramotu. Sad bi bilo vrijeme da dobijete Zakon, i to Zakon koji ne smijete prekršiti. Upoznat ćete Strah; kad njega pronađete, znat ćete da vam je on gospodar, a ostalo će doći samo po sebi.«

Tad mi iz Džungle upitasmo:

»Što je Strah?«

A Tha reče:

»Tražite dok ne nađete.«

I mi krenusmo Džunglom u potragu za Strahom, i ubrzo bivoli...

– Uh! – oglasi se Mysa, vođa bivola, sa svoje pješčane obale.

– Da, Mysa, bijahu to bivoli. Došli su s viješću da u nekoj spilji u Džungli sjedi Strah, te da on nema krzno, a hoda na stražnjim nogama. Onda smo mi iz Džungle pošli za bivolima prema toj spilji; Strah je stajao pokraj njezina otvora i bio je, kao što rekoše bivoli, bez dlaka, i stajao je na stražnjim nogama. Kad nas je primijetio, on vikne, a nas njegov povik ispuni strahom kakvim nas i sada ispunja taj glas, te mi pobjegosmo, gazeći jedni preko drugih, prestravljeni. Te noći, priča kaže, nisu žitelji Džungle zajedno legli kao što im je bio običaj, nego se svako pleme izdvojilo – svinja uz svinju, jelen uz jelena, rog uz rog, kopito uz kopito – svi su se držali sebi sličnih, i tako su, drhteći, ležali u Džungli.

Jedino Prvi od Tigrova nije bio s nama, jer još življaše skriven u močvarama na sjeveru, a kad do njega stiže glas o Stvoru kojega smo vidjeli u spilji, on reče:

»Otići ću k tom Stvoru i slomiti mu vrat.«

I trčao je cijele noći dok nije stigao do spilje; no stabla i penjačice na putu sjetiše se Thaove naredbe, spustiše granje i obilježiše ga dok je trčao, povlačeći prste po njegovim leđima, bokovima, čelu i čeljustima. Gdje god ga dotaknuše, ostao je biljeg ili pruga po njegovom žutom krznu. *I te pruge njegova djeca nose do današnjega dana!* Kad je stigao do spilje, Strah, Bezdlaki, ispruži ruku i nazove ga »Prugastim koji dolazi noću«. Prvi od Tigrova uplaši se Bezdlakog i zavijajući odjuri natrag u močvare.

Tu se Mowgli tiho nasmija, s bradom u vodi.

– Tako je glasno zavijao da ga je Tha čuo i rekao:

»Kakva te žalost snašla?«

A Prvi od Tigrova, podižući njušku k mladome nebu, koje je danas tako staro, reče:

»Vrati mi moju moć, o Tha! Posramljen sam pred cijelom Džunglom, pobjegao sam od Bezdlakoga, a on me nazvao sramotnim imenom.«

»A zašto?« upita Tha.

»Jer sam prljav od močvarnoga blata«, reče Prvi od Tigrova.

»Plivaj, onda, valjaj se po mokroj travi, i ako je blato na tvom krznu, isprat će se«, reče Tha.

I Prvi je od Tigrova plivao, valjao se i valjao po travi, sve dok mu se Džungla nije počela okretati pred očima, no nijedna se crtica na njegovu krznu nije izbrisala; Tha se smijao gledajući ga. Tad Prvi od Tigrova reče:

»Što sam učinio da me ovo snašlo?«

e-Lektire
lektire.skole.hr

A Tha mu odgovori:

»Ubio si jelena i pustio Smrt u Džunglu, a sa Smrću je došao Strah, te se sad stanovnici Džungle boje jedni drugih, kao što se ti bojiš Bezdlakog.«

Prvi od Tigrova reče:

»Mene se oni neće bojati, jer ih poznajem od početka.«

Tha reče:

»Idi i pogledaj.«

I Prvi od Tigrova potrči, ovamo, onamo, glasno dozivajući srnu i prase i sambhura i dikobraza i sve prašumske narode, no oni su bježali od njega koji nekoć bijaše njihov sudac, jer su se bojali.

Prvi od Tigrova vrati se slomljena ponosa; udarajući glavom u tlo, derao je zemlju pandžama i govorio:

»Sjeti se da jednom bijah gospodar Džungle. Nemoj me zaboraviti, o Tha! Neka se moja djeca sjećaju da nekoć bijah bez srama i straha!«

A Tha reče:

»Toliko ću učiniti, jer smo i ti i ja vidjeli kako je nastala Džungla. Jedne će noći u svakoj godini biti kao što bijaše prije nego što si ubio jelena, za tebe i tvoju djecu. I ako u toj noći sretnete Bezdlakoga, koji sebe naziva čovjekom, nećete ga se bojati, nego će se on bojati vas, kao da ste opet suci u Džungli i gospodari svega što postoji. Budi milostiv prema njemu u toj noći njegovog straha, jer ti si spoznao strah.«

Prvi od Tigrova odgovori:

»Zadovoljan sam.«

Ali, kad je sljedeći put pio, ugleda crne pruge po svojim slabinama i bokovima, sjeti se imena koje mu je dao Bezdlaki i obuze ga bijes. Godinu dana živio je u močvarama, čekajući da Tha održi obećanje. A one noći kada je Mjesečev Šakal (zvijezda večernjica) jasan sjao nad Džunglom, on osjeti da je to njegova Noć i ode do spilje da potraži Bezdlakoga. I dogodi se kao što je Tha obećao, jer je Bezdlaki pao pred tigrom, i ležao je pred njim, no Prvi od Tigrova udari ga i slomi mu kralježnicu, jer je mislio da postoji samo jedan takav stvor u Džungli i da će tako ubiti Strah. Tada, njuškajući ubijenoga, čuo je kako Tha dolazi iz šuma na sjeveru i ubrzo začu glas Prvoga od Slonova, a to je glas koji mi čujemo sada...

Grmljavina je odjekivala među suhim i raspucalim brežuljcima, no nije donosila kišu; samo su munje palucale uz grebene, a Hathi nastavi:

– *To* bijaše glas koji je čuo, a taj glas reče:

»Zar je ovo tvoja milost?«

Prvi od Tigrova oblizne njušku i reče:

»Pa što? Ubio sam Strah.«

A Tha reče:

»O, slijepi i ludi stvoru! Oslobodio si noge Smrti, i ona će slijedili tvoj trag sve dok ne umreš. Naučio si čovjeka ubijati!«

Prvi od Tigrova, stojeći ukočeno uz svoj plijen, reče:

»On leži kao što je ležao jelen. Straha više nema. Sada ću opet biti sudac žiteljima Džungle.«

A Tha mu odgovori:

»Nikad više oni neće doći k tebi. Neće prijeći tvoj trag, ni spavati blizu tebe, ni slijediti te, ni pasti blizu tvojega brloga. Samo Strah će te slijediti, i udarcem koji ne možeš vidjeti prisilit će te da čekaš njegovu volju. Učinit će da se tlo otvori pod tvojim nogama, a penjačice spletu oko tvojega vrata, i učinit će da oko tebe narastu stabla viša nego što ih možeš preskočiti, i na kraju će ti uzeti tvoju kožu da bi umotao svoje mlade kad im je hladno. Ti nisi prema njemu imao milosti, neće je ni on imati prema tebi.«

Prvi od Tigrova bijaše vrlo hrabar, jer je još trajala njegova Noć, pa reče:

»Thaovo obećanje je Thaovo obećanje. Zar će mi Tha uzeti moju Noć?«

A Tha odgovori:

»Noć je tvoja, kao što sam rekao, no postoji cijena koju moraš platiti. Naučio si čovjeka ubijati, a on brzo uči.«

Prvi od Tigrova reče:

»Tu je, pod mojom nogom, kralježnica mu je slomljena. Reci Džungli da sam ubio Strah.«

Tha se nasmije i reče:

»Ubio si jednoga od mnogih, no sam ćeš to reći Džungli, jer tvojoj je Noći došao kraj.«

Tako je svanuo dan; kroz otvor spilje iziđe drugi Bezdlaki, ugleda ubijenog na stazi i Prvoga od Tigrova iznad njega, te uze zašiljen štap...

– Sad bacaju stvar koja reže – reče Ikki, šuškajući niz obalu; jer narod Gonda smatra dikobraze vrlo ukusnima – nazivaju ih *Ho-Igoo* – te su Ikkiju bile poznate zlokobne male gondske sjekire koje lete kroz čistinu poput vretenca.

– Bijaše to zašiljeni štap, onakav kakve stavljaju na dno zamki – reče Hathi. – Bacio ga je i pogodio Prvoga od Tigrova duboko među rebra. Tako se dogodilo kao što je Tha rekao, jer je Prvi od Tigrova urlajući jurio Džunglom, sve dok nije iščupao štap, te je cijela Džungla saznala da Bezdlaki može udariti iz daleka, pa je zavladao još veći strah. Tako je Prvi od Tigrova naučio Bezdlakoga ubijati – a svi znate koliko nam je to dosad nanijelo jada – zamkom, i jamom, i skrivenom klopkom, i letećim štapom, i žalcem koji dolazi iz bijeloga dima (Hathi je mislio na pušku), i Crvenim Cvijetom koji nas tjera na otvoreno. No one jedne noći u godini Bezdlaki se boji tigra, kao što je Tha obećao, a tigar mu nikad nije dao razloga da se manje boji. Gdje ga nađe, ubije ga, sjećajući se kako je osramoćen Prvi od Tigrova. U sve ostalo vrijeme, Strah hoda Džunglom danju i noću.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– *Ahi! Aoo!* – riknuše jeleni, misleći što sve to za njih znači.

– I samo kada je jedan veliki strah nad svima, kao što je sad, možemo mi iz Džungle odložiti naše male strahove i susresti se na jednom mjestu kao što sada činimo.

– I samo u jednoj noći čovjek se boji Tigra? – reče Mowgli.

– Samo u jednoj noći – odgovori Hathi.

– Ali ja... ali mi... ali cijela Džungla zna da Shere Khan ubije čovjeka dva ili tri puta u mjesecu.

– Istina je. *Tada* on napada s leđa i okreće glavu u stranu jer je pun straha. Ali u svojoj Noći spušta se otvoreno do sela. Hoda između kuća, gura glavu kroz vrata, a ljudi padaju na lica. I tada ubija. Jedno ubojstvo u njegovoj Noći.

– Oh! – reče Mowgli za sebe, valjajući se u vodi. – *Sad* znam zašto je Shere Khan htio da ga pogledam! Nije mu ništa vrijedilo; jer nije mogao izdržati moj pogled, a ja, ja naravno nisam pao pred njegove noge. No ja ipak nisam čovjek, nego pripadam Slobodnom narodu.

– Umm! – zaprede Bagheera dubokim glasom. – Zna li tigar koja je njegova Noć?

– Ne zna, sve dok Mjesečev Šakal ne zasja bez večernje magle. Ponekad dolazi usred suhoga ljeta, ponekad u kišnom razdoblju, ta jedna tigrova Noć. Ali, da nije bilo Prvoga od Tigrova, sve se to ne bi dogodilo i nitko od nas ne bi poznavao strah.

Jeleni žalosno zamumljaše, a Bagheera se zlobno nasmiješi:

– Znaju li ljudi ovu... priču? – upita.

– Nitko je ne zna osim tigrova i nas, slonova, Thaove djece. Sada ste je čuli i vi uz rijeku, i ja sam završio.

Hathi spusti surlu u vodu, u znak da ne želi više govoriti.

– Ali... ali... ali – reče Mowgli, okrećući se prema Baloou – zašto nije Prvi od Tigrova nastavio jesti travu i lišće i stabla? On je samo slomio jelenu vrat. Nije ga *pojeo. Š*to ga je navelo da jede toplo meso?

– Stabla i penjačice obilježiše ga, Mali Brate, pretvoriše u prugastu životinju koju poznajemo. Nikada više on neće jesti njihovih plodova; no od onoga dana on se sveti jelenima, srnama i drugima koji jedu travu – reče Baloo.

– Dakle, i *ti* znaš priču! Zašto je ja nisam nikada čuo?

– Jer je Džungla puna takvih priča. Kad bih jednom počeo pričati, nikad ne bih stigao do kraja. Pusti moje uho, Mali Brate!

ZAKON DŽUNGLE

Da biste lakše mogli zamisliti veliku raznolikost Zakona Džungle, preveo sam u stihovima (Baloo ih je uvijek recitirao pjevuckajućim glasom) nekoliko odredbi koje se odnose na vukove. Ima ih, naravno, još na stotine, no ove neka posluže kao primjer jednostavnijih pravila.

Ovo je Zakon Džungle – valjan i star poput neba;
Uspijeva vuk što ga slijedi, ali prekršitelj umrijeti treba.

Kao penjačica koja obavija deblo, Zakon se posvuda pruža –
Jer snaga Čopora vuk je, a Čopor je snaga vuka.

Dnevno se peri od vrška nosa do vrška repa; pij mnogo, al previše ne;
I zapamti, noć je vrijeme za lov, i sjeti se, dan je za spavanje.

Šakal može slijediti tigra, no tebi, mali, kad brci narastu,
Sjeti se: vuk je lovac – kreni i sam sebi nabavi hranu.

Živi u miru s gospodom u Džungli – Medvjedom, Tigrom, Panterom,
Ne smetaj Hathiju, Tihom, ne rugaj se vepru u njegovu logu.

Kad se u Džungli Čopor s Čoporom sretne, i nijedan ne odustaje od traga,
Lezi, dok vođe ne kažu svoje – jer možda se riječima razriješi svađa.

Ako se s vukom iz Čopora sporiš, bori se sam, daleko od drugih,
Jer, kad se i oni uključe u tuču, Čopor će stradat u borbi.

Vučji je brlog skrovište vuku, i ondje gdje njegov je dom
Ni vođa Čopora ne smije ući, pa čak niti vučji Zbor.

Vučji je brlog skrovište vuku, no ako ga plitko iskopa,
Zbor će mu poruku slati, pa će ga kopat iznova.

Kad uspiješ u lovu prije pola noći, ne budi zavijanjem šumu,
Jer braća će tvoja ostat bez jela, kad preplašiš divljač u žitu.

Smiješ loviti za se, za ženu i djecu koliko im treba,
No nikad ne ubij iz zadovoljstva i sedam puta nikad ne ubij čovjeka!

Ako slabijem otmeš plijen, u svojoj slavi nemoj proždrijeti sve,
I najmanji u Čoporu ima svoja prava: pripadaju mu bok i glava.

Čoporov plijen je Čoporov ručak; gdje leži treba ga jest
Taj plijen neka nitko ne nosi u brlog, jer kazna tome je smrt.

Plijen vuka jelo je vuka: s njim može činit što želi,
I bez njegovog dopuštenja, Čopor taj plijen ne smije jesti.

Vučiću pripada Pravo mladunca: od svakog u Čoporu on smije tražiti
Pun obrok čim se lovac najede; i nitko mu ovo ne smije odbiti.

Majci pripada Pravo brloga: od cijelog svog godišta ona smije tražiti
But za mladunčad od svakoga lova; i nitko joj to ne smije odbiti.

Spiljsko pak pravo pripada ocu – kad sam lovi za svoju obitelj:
Slobodan tad je od zahtjeva Čopora; samo Zbor tada sudit mu može.

Sve što ne rješava Zakon, riješit će riječ vučjeg vođe,
Zbog njegove dobi, lukavstva, zahvata oštrog i snažne šape.

Ovo su Zakoni Džungle, brojni su oni i moćni;
No glava i kopito, stegno i grba tih Zakona kažu: slušaj!

Čudo Puruna Bhagata

U noći kad osjetismo da će se pokrenuti zemlja,
Došuljasmo se i povukosmo ga za ruku,
Jer mi smo ga voljeli ljubavlju koja zna,
Al ne može razumjet što osjeća.

I kad se uz tutnjavu lomio brijeg
I sav naš svijet odnosile kiše,
Mi smo ga spasli, mi sitni,
Al jao! On nam ne dolazi više!

Plačite, jer spasismo ga i voljesmo
Skromno i tiho, kako već divlji mogu;
Plačite! naš brat se neće probudit
A mi ne smijemo blizu njegovu rodu!

Tužaljka langura

Živio jednom u Indiji čovjek koji bijaše ministar predsjednik neke od napola neovisnih država u sjeverozapadnom dijelu zemlje. On bijaše brahman, toliko visoka roda da kaste za njega više nisu imale nikakva značenja; a njegov otac bijaše uvaženi službenik u šarolikom metežu nekog staromodnog hinduskog dvora. Odrastajući, Purun Dass je osjećao da se mijenja stari poredak stvari, te da onaj tko želi napredovati u svijetu, mora biti u dobrim odnosima s Englezima i oponašati sve što Englezi smatraju dobrim. U isti mah ipak, državni službenik mora zadržati naklonost svojega vladara. Bijaše to teška igra, no mirnom i šutljivom mladom brahmanu uspjelo je, uz pomoć dobrog engleskog obrazovanja na bombajskom sveučilištu, odigrati je hladnokrvno i uspeti se, korak po korak, do položaja ministra predsjednika u svojemu kraljevstvu. A to znači da je imao više stvarne vlasti nego njegov gospodar, maharadža.

Kada je umro stari kralj – koji bijaše nepovjerljiv prema Englezima, njihovim željeznicama i telegrafima – Purun Dass bijaše visoko u milosti njegova mladog nasljednika kojega je odgojio engleski učitelj. Njih dvojica, premda se Purun Dass uvijek trudio da sve zasluge pripadnu njegovom gospodaru, osnivali su škole za djevojčice, gradili ceste, otvarali državne ljekarne za sirotinju, priređivali izložbe ratarskih sprava, te su svake

godine objavljivali plavu knjigu »O moralnom i materijalnom napretku države«. Britanskoj upravi i ministarstvu sve se to jako sviđalo. Mali broj indijskih domaćih država usvaja engleski napredak, jer ne žele vjerovati, kao što je vjerovao Purun Dass, da ono što je dobro u Engleskoj mora biti bar dvostruko dobro u Aziji. Tako je ministar predsjednik postao uvaženi prijatelj potkraljeva, guvernera i zamjenika guvernera, kao i liječnika i misionara, te engleskih časnika, neumornih konjanika koji su dolazili loviti u državnim lovištima, a napokon i čitave vojske turista koji za hladna vremena putuju Indijom, govoreći kako treba urediti život. U slobodno vrijeme osnivao bi zaklade za studiranje medicine i strojarstva na strogo engleski način, i pisao pisma *Pioneeru*, najvećim indijskim dnevnim novinama, u kojima je objašnjavao namjere i ciljeve svojega kralja.

Napokon je posjetio Englesku, a kad se vratio, morao je svećenicima dati goleme novce; jer čak i brahman toliko visokoga roda kao Purun Dass, izgubio je prava svoje kaste kad je zaplovio preko mora. U Londonu se sastao i razgovarao sa svakim koga vrijedi poznavati – s ljudima čija su imena poznata po cijelome svijetu – a vidio je mnogo više nego što je govorio. Slavna sveučilišta dodijeliše mu počasne doktorate, te je držao govore i engleskim gospođama u večernjim haljinama pričao o indijskim društvenim reformama, sve dok cijeli London nije povikao: »Ovo je najzanosniji čovjek kojega smo upoznali za večerom, otkada se stolnjaci prostiru po stolovima!«

Velika bijaše njegova slava kad se vratio u Indiju, jer tada je sam potkralj došao u njegovu zemlju da bi odlikovao maharadžu velikim križem reda indijske zvijezde – sve sami dijamanti, vrpce i caklina; u istoj svečanosti, uz počasnu grmljavinu topova, Purun Dass je proglašen vitezom komturom Reda Indijskoga Carstva, te je od tada njegovo ime glasilo Sir Purun Dass, K. C. I. E. (Knight Commander of the Order of the Indian Empire).

Toga dana, pri večeri u velikom potkraljevom šatoru, ustao je, s obilježjima svojega viteškog reda na prsima, i, odgovarajući na zdravicu, izrečenu u zdravlje njegovog gospodara, održao govor koji bi malo koji Englez mogao nadmašiti.

Sljedećega mjeseca, kada se grad opet vratio svom osunčanom miru, učinio je nešto što nijedan Englez ne bi ni u snu učinio; bijaše to, što se svjetskih poslova tiče, isto kao da je umro. Viteško njegovo odličje s draguljima otišlo je natrag indijskoj vladi, novi je ministar predsjednik preuzeo poslove, a u svim podređenim službama započe borba za glavna mjesta. Svećenici su znali što se dogodilo, a narod je nagađao; no Indija je jedino mjesto na svijetu gdje čovjek može učiniti što želi, a da ga nitko ne pita zašto, te činjenica da je Dewan Sir Purun Dass, K. C. I. E., napustio svoj položaj, palaču i moć, da bi uzeo prosjačku posudu i obukao žutu odjeću *sunnyasina,* svetoga čovjeka, nikome se nije činila neobičnom. On bijaše, kao što preporučuje stari indijski zakon, dvadeset godina mladić, dvadeset godina borac – premda nikad u životu nije u ruke uzeo oružje – i dvadeset godina glava obitelji. Koristio se bogatstvom i vlašću, tamo gdje je znao da bogatstvo i vlast mogu biti od koristi; prihvatio je časti koje bi mu došle u susret; vidio je različite ljude i gradove, daleke i bliske, a ljudi i gradovi ustali su i odali mu počast. Sada će sve to napustiti, kao čovjek koji odlaže kabanicu kad mu više ne treba.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Dok je izlazio kroz gradska vrata, noseći pod jednom rukom antilopinu kožu i štaku s mjedenom drškom, a u drugoj ruci prosjačku posudu od uglačanoga smeđeg kokosa, bosonog, sam, pogleda uprta u tlo, iza njega su odjekivali plotuni sa zidina, u čast njegovom sretnom nasljedniku. Purun Dass kimnu glavom. Taj život bio je za njega završen; nije o njemu mislio ni s dobrim ni s lošim osjećajima, baš kao što čovjek ne misli o bezbojnom noćnom snu. Sad je bio *sunnyasi,* beskućnik, lutalica i prosjak, čiji svagdanji kruh ovisi o drugima; ali dok postoji u Indiji ijedan komadić hrane koji je moguće podijeliti, ni isposnik ni prosjak ne gladuju. Nikad u životu nije jeo meso, čak i ribu vrlo rijetko. Novčanica od pet funti isplatila bi njegove godišnje troškove za hranu u bilo kojoj od onih godina kada je raspolagao milijunima. Čak i dok su ga slavili u Londonu, on je imao pred očima svoj san o smirenosti – dugačku, bijelu, prašnu indijsku cestu, punu otisaka bosih stopala, njezin neprestan spori promet, i oštar miris dima koji se uzdiže nad smokvina stabla u suton, gdje putnici sjedaju uz večeru.

Kad je došlo vrijeme da se ostvari taj san, ministar predsjednik učini što treba i, tri dana kasnije lakše biste našli mjehurić u golemom koritu Atlantskoga oceana, nego Puruna Dassa među milijunima Indijaca koji lutaju, susreću se i rastaju.

Noću bi prostro antilopinu kožu ondje gdje se zatekao – ponekad u samostanu pokraj ceste; ponekad uz glinene stupove svetišta Kala Pir, gdje bi ga jogini, drugi neobičan red svetih ljudi, primili kao što primaju one koji znaju koliko vrijede kastinske i druge podjele. Ponekad je spavao na rubu kakvog hinduskog sela, gdje bi se k njemu došuljala djeca s hranom koju su pripremili njihovi roditelji; ponekad pak, na padini pustoga pašnjaka, gdje bi plamičci njegove vatre od trješća budili pospane deve. Bijaše to svejedno Purunu Dassu – ili Purunu Bhagatu,[8] kako se sada nazivao. Zemlja, ljudi, hrana, sve mu bijaše jedno. Ali, noge su ga nesvjesno vodile prema sjeveru i prema istoku: iz južnih krajeva prema Rohtaku; iz Rohtaka prema Kurnoolu; iz Kurnoola prema razrušenom Samanahu, zatim uz suho korito rijeke Gugger, koje se napuni samo kad kiša pada u brdima, sve dok jednoga dana nije spazio pred sobom u daljini vrhove Himalaje.

Purun Bhagat se nasmiješi, sjetivši se da njegova majka bijaše iz reda rajputskih brahmana, iz Kulua – žena s planina, uvijek je čeznula za snjegovima – te da i jedna kap planinske krvi čovjeka napokon odvuče onamo gdje pripada.

– Ondje – reče Purun Bhagat, penjući se srčano uz niže obronke Sewalika, gdje kaktusi stoje kao sedmerokraki svijećnjaci – ondje ću sjesti i steći znanje.

Hladni vjetar s Himalaje zviždao mu je oko ušiju dok je išao putem koji vodi prema Simli.

Posljednji put kada je prošao tuda bio je u svečanoj odjeći, a slijedio ga je topot konjaničke pratnje; išao je u posjete prijaznom i blagom potkralju. Njih dvojica razgovarali su tada čitav sat o zajedničkim prijateljima u Londonu i o tome što obični indijski narod misli o svijetu. Ovaj put, Purun Bhagat nije nikoga posjetio, nego se naslonio na ogradu

[8] *Purun Bhagat* – Bhagat na hindskom znači svetac ili vrlo pobožan čovjek.

gradskog parka, promatrajući ravnicu koja se dolje širi četrdeset milja daleko, sve dok mu muslimanski stražar nije rekao da ometa promet; Purun Bhagat pokloni se zakonu s poštovanjem, jer je znao njegovu vrijednost, a i sam je tražio neki, svoj vlastiti zakon. On pođe dalje i te je noći spavao u napuštenoj kolibi kod Chota Simle, koja izgleda poput kraja svijeta, no to bijaše tek pravi početak njegovoga putovanja.

Išao je putem koji vodi u Tibet preko Himalaje, malom cestom, širokom deset stopa, koja bijaše usječena u živoj stijeni ili se pak pružala preko drvenih nosača iznad ponora dubokih na tisuće stopa. Ta cesta spušta se u tople, vlažne, zatvorene doline, te se penje uz puste travnate obronke gdje sunce žeže kao kroz lupu; ili pak skreće kroz mokre, tamne šume, gdje paprat obrasta stabla od korijena do vrha, a fazan doziva svoju družicu. Susretao je tibetske pastire, s njihovim psima i stadima ovaca – a svaka je ovca na leđima nosila malu vreću punu boraksa; susretao je putujuće drvosječe, tibetanske svećenike, lame, ogrnute plaštevima i kabanicama, koji su odlazili u Indiju na hodočašće; poslanike iz malih, samotnih brdskih država, koji su bijesno jurili na svojim prugastim i crno-bijelim ponijima, ili pak pratnju kakvoga radže koji je pošao nekamo u posjete. A ponekad, u dugom, bistrom danu ne bi vidio nikoga osim mrkog medvjeda koji je mumljajući kopao u nekoj dolini. Kad je krenuo, buka svijeta koji je napustio još mu je odjekivala u ušima, kao što odjekuje buka tunela kad ga je vlak već odavno napustio; ali, kada je ostavio za sobom prijevoj Mutteeanee, buka je utihnula, te je Purun Bhagat ostao sam sa sobom; hodao je, čudio se i razmišljao, pogleda spuštenog prema tlu, s mislima u oblacima.

Jedne večeri prešao je najviši prijevoj do tada – dva dana penjao se do njega – i našao se pred vijencem snježnih vrhunaca posvuda na obzorju, vijencem planina visokih petnaest do dvadeset tisuća stopa; činilo se da su blizu, da bi mogao do njih dobaciti kamen, premda bijahu udaljene pedeset ili šezdeset milja. Prijevoj bijaše obrastao gustom, tamnom šumom – deodarima, orasima, divljim trešnjama, divljim maslinama i divljim kruškama, no najviše deodarima koji su himalajski cedrovi. A u sjeni deodara stajalo je napušteno svetište božice Kali – koju zovu i Durgom, ili pak Sitalom, i koju ponekad štuju kao zaštitnicu od boginja.

Purun Dass očisti kameni pod svetišta, nasmiješi se kipu božice, napravi od blata maleno ognjište iza hrama, prostre antilopinu kožu preko svježih borovih iglica, namjesti svoju mjedom okovanu štaku pod pazuho, i sjedne da se odmori.

Tik ispred njega spuštao se obronak, pust i ogoljen, nekih tisuću i petsto stopa, sve do kamenih kuća i zemljanih krovova maloga sela koje se priljubilo uza strminu. Svud oko sela prostirahu se terasasta polja, poput šarenih pregača oko koljena planine, a krave, naizgled sitne poput bubica, pasle su između gumna od glatkoga kamena. Gledajući preko doline, oko se lako moglo prevariti u veličini stvari, te bi mu se u prvi mah učinilo da na suprotnom brijegu raste nisko grmlje, ondje gdje se zapravo uzdiže šuma borova, visokih po stotinu stopa. Purun Bhagat gledao je orla kako se spušta u ovaj silni ponor, ali se velika ptica pretvorila u točku prije nego je prešla pola puta. Nekoliko

e-Lektire
lektire.skole.hr

skupina raspršenih oblaka vuklo se dolinom ovamo-onamo; poneki bi zapeo o hrbat brijega, ili bi se pak uzdignuo i rasplinuo na visini prijevoja.

– Ovdje ću naći mir – rekao je Purun Bhagat.

Za ljude s planina nekoliko stotina stopa gore ili dolje ne znači mnogo, te čim su seljani vidjeli kako se pokraj napuštenog svetišta uzdiže dim, njihov svećenik pođe uz brijeg da bi pozdravio nepoznatog.

Kad se susreo s pogledom Puruna Bhagata – pogledom čovjeka nekoć naviklog da vlada tisućama ljudi – on se pokloni do zemlje, uze bez riječi prosjačku posudu i vrati se u selo govoreći:

– Napokon imamo svetoga čovjeka. On je iz ravnice, ali je svijetle puti, brahman među brahmanima. Tada sve domaćice u selu rekoše:

– Misliš li da će ostati s nama?

I svaka se potrudila da skuha najbolje jelo za Bhagata. Hrana ljudi u brdima vrlo je jednostavna, no vješta žena zna napraviti tečan obrok od heljde i kukuruza, riže i crvenoga papra, malih riba iz potoka koji protječu dolinom, meda iz košnica što su poput kamina ugrađene u kamene zidove, suhih marelica, đumbira i kukurme, i pogače od brašna, te je svećenik Bhagatu odnio punu posudu. Upitao ga je hoće li ostati. Treba li mu *chela* – učenik – koji bi prosio za njega? Ima li pokrivač za hladno vrijeme? Je li mu hrana dobra?

Purun Bhagat je jeo, i zahvalio svećeniku. Da, namjerava ostati. To je dovoljno, reče svećenik. I reče mu još neka svakoga dana ostavi posudu izvan hramića, u šupljini između isprepletenih korijena, i uvijek će tu naći jelo. Jer, selo je počašćeno što ovakav čovjek – tu on plaho pogleda Bhagata u lice – namjerava ostati među njima.

Toga su se dana Purun Bhagatova lutanja završila. Stigao je na mjesto koje mu je predodređeno – tu je bilo slobodnoga prostora i tišine. Tada kao da se vrijeme zaustavilo, a on, sjedeći uz otvor svetišta, ne bi mogao reći je li živ ili mrtav; je li čovjek koji može savršeno vladati svojim udovima, ili je dio brijega, oblaka, kiše i sunčevoga svjetla što se smjenjuju. Ponavljao bi Ime stotine i stotine puta, sve dok mu se nije činilo da se svakim ponavljanjem udaljuje sve više od svojega tijela, uzdižući se k dverima nekog golemog otkrića; no upravo kad bi se vrata počela otvarati, tijelo bi ga povuklo natrag, i on bi s tugom osjetio da je opet sputan mesom i kostima Puruna Bhagata.

Svakoga jutra netko bi tiho spustio napunjenu posudu u šupljinu među korijenjem izvan svetišta. Ponekad bi je donio svećenik, ponekad bi se neki trgovac iz Ladatha, koji je stanovao u selu i trudio se steći ugled, s mukom penjao stazom; no najčešće bi jelo donosila žena koja ga je preko noći skuhala; i tada bi promrmljala, jedva čujno: »Reci bogovima koju riječ za mene, Bhagate. Reci koju riječ za tu i tu, ženu toga i toga.« Tu i tamo čast bi dopala kakvom hrabrijem djetetu, te bi ga Purun Bhagat čuo kako spušta posudu i trči koliko ga malene noge nose, no sam Bhagat nikada se nije spustio do sela. Ležalo je pod njegovim nogama kao na karti. Mogao je gledati večernja okupljanja na gumnima, koja na toj padini jedina bijahu ravna; mogao je gledati čudesnu bezimenu

e-Lektire
lektire.skole.hr

zelenu boju mlade riže, ljubičasto-plavo talasanje kukuruza, guste nasade heljde i, u doba cvata, crvene cvjetove amaranta, biljke čije sićušne sjemenke koje nisu ni zrna ni mahune, hindusi smiju jesti i u doba posta.

Ujesen krovovi kuća pretvarali su se u male kvadrate od čistoga zlata, jer su na krovovima ostavljali klipove kukuruza da se suše. Pred očima mu je promicalo vađenje meda, žetva, sijanje riže, ljuštenje mahuna, sve kao izvezeno dolje na podlozi polja, a on je razmišljao o tim poslovima i pitao se čemu svi oni konačno vode.

Ni u nastanjenim mjestima u Indiji čovjek ne može mirno sjediti cijeli dan, a da koja divlja životinja ne pretrči preko njega kao da je od kamena; a u toj divljini, divlja se bića, koja dobro poznavahu Kalino svetište, ubrzo vratiše da pogledaju nezvanoga gosta. *Languri,* veliki himalajski majmuni sivih brkova, došli su, naravno, prvi, jer oni uvijek gore od znatiželje; a kad su prevrnuli prosjačku posudu i zakotrljali je po tlu, okušali zube na štaki s mjedenom drškom, i iskezili se antilopinoj koži, oni zaključiše da je ljudsko biće koje tako mirno sjedi sasvim bezopasno. Navečer su skakali s borova i ispruženim rukama prosili štogod za jelo, zatim bi se opet dražesnim skokom vinuli gore. Sviđala im se i toplina vatre, uz koju su se stiskali, sve dok ih Purun Bhagat nije morao odgurnuti da bi dodao drva; a ujutro bi često pod svojim pokrivačem našao i čupavoga majmuna. Cijelog dana sjedio bi uz njega netko iz majmunske družbe, bulјeći u snježne vrhunce, pjevuckajući i držeći se neizrecivo mudro i ozbiljno.

Poslije majmuna stigao je *barasingh,* veliki jelen sličan europskome, ali snažniji. Htio je ostrugati baršunast ovoj s rogova na hladnom kamenu Kalina kipa; kad je vidio čovjeka pokraj svetišta, zatoptao je nogama. No Purun Bhagat nije se ni pomaknuo, te kraljevski jelen malo-pomalo priđe bliže i njuškom dodirne njegovo rame. Purun Bhagat položi hladnu ruku na vruće paroške, a taj dodir utješi uznemirenu životinju; ona spusti glavu i Purun Bhagat vrlo nježno ostruže i ukloni baršunastu kožicu. Kasnije, *barasingh* je znao dovesti svoju košutu i jelenče – umiljate životinje koje su mumljale liježući na pokrivač svetoga čovjeka – ili bi sam noću dolazio po svoj dio svježih oraha, a oči su mu, uz svjetlo vatre, zeleno sjale. Napokon se pojavi i jelen mošutnjak, najplašljiviji i jedan od najmanjih u jelenskome rodu, uspravnih velikih ušiju, nalik zečjima; jer čak je i pjegavi, tihi *mushick-nabha* morao otkriti što znači svjetlo u svetištu i spustiti svoj nos sličan losovom Purunu Bhagatu u krilo, pojavljujući se i nestajući sa sjenama oko vatre. Sve njih nazivao je Purun Bhagat svojom braćom, a njegov tihi poziv *»Bhai! Bhai!«* dozvao bi ih iz šume i u podne ako su ga mogli čuti. Himalajski tamni medvjed, zlovoljan i nepovjerljiv – Sona, s bijelim biljegom u obliku slova V ispod brade – nekoliko je puta prošao pokraj svetišta; i, kako Purun Bhagat nije pokazivao straha, medvjed se nije razljutio, nego ga je promatrao, a zatim prišao bliže, zatražio svoj udio u milovanju i komadić kruha ili malo divljih bobica. Često, u tihim praskozorjima, kad bi se Bhagat penjao do vrha prijevoja da gleda kako se crvena svjetlost širi po snježnim vrhuncima, Sona bi njuškao i gunđao za njegovim petama, gurajući znatiželjnu šapu među srušena stabla, izvlačeći je s nestrpljivim *Whoof!;* ili bi koraci u zoru probudili Sonu koji se negdje

smotao na san, te bi se velika zvijer uspravila i već spremala za borbu, sve dok ne bi začula Bhagatov glas i prepoznala svog najboljeg prijatelja.

Vjeruje se da gotovo svi isposnici i sveti ljudi koji žive daleko od velikih gradova, mogu činiti čuda s divljim životinjama, no cijelo je čudo u tome da čovjek ostane miran, nikad ne učini nagao pokret i da zadugo ne gleda izravno u svoje posjetitelje. Seljani vidješe *barasinghov* obris kako poput sjene promiče mračnom šumom iza svetišta; vidješe *minaula,* himalajskoga fazana kako sja raširenoga perja ispred Kalina kipa; i *langure* kako se unutra igraju orahovim ljuskama. Neka su djeca također čula Sonu kako pjevucka na medvjeđi način iza srušenih stijena, te je cijelo selo bilo uvjereno da je Bhagat čudotvorac.

No njegovom umu ništa ne bijaše dalje nego čudesa. Vjerovao je da je sav svijet jedno veliko čudo, a onaj tko to zna, može razmišljanjem doći i do drugih spoznaja. Bio je siguran da na svijetu ništa nije veliko i ništa nije maleno, i danju i noću pokušavao je mislima prodrijeti do srca stvari, sve do mjesta odakle je potekla njegova duša.

Dok je tako razmišljao, nepočešljana kosa mu je padala po ramenima, njegova mjedom okovana štaka izdubla je udubinu u kamenu pokraj antilopine kože, mjesto među korijenjem, gdje je iz dana u dan stajala prosjačka posuda udubilo se također i pretvorilo u šupljinu glatku gotovo kao sama posuda; a svaka je zvijer točno znala svoje mjesto pokraj vatre. S godišnjim dobima polja su mijenjala boju, gumna su se punila i praznila i punila, opet i opet. Opet i opet, kada bi dolazila zima, skakutali su *languri* po granama, pokrivenim lakim snijegom, sve dok se u proljeće ne bi iz toplijih dolina vratile majke majmunice sa svojim bebama žalosnih očiju. U selu nije bilo mnogo promjena. Svećenik je ostario, a mnoga od one djece koja su dolazila s punom posudom sada su slala vlastitu djecu; i kad biste pitali seljane koliko već dugo živi njihov sveti čovjek pokraj Kalina svetišta na prijevoju, oni bi odgovarali: »Oduvijek«.

A onda dođoše takve ljetne kiše kakve se odavna ne pamte u brdima. Tri cijela mjeseca dolina bijaše umotana u oblak i mokru maglu – bijaše to uporna, nepopustljiva kiša, koja se svako toliko pretvarala u pljusak s grmljavinom. Kalino svetište ostajalo je uglavnom iznad oblaka, a kroz čitav mjesec dana Bhagat nije uspio nijednom baciti pogled na svoje selo. Ono bijaše skriveno pod bijelim pokrovom od oblaka koji su se lelujali i valjali se, okretali i nadimali se, nikad ne napuštajući svoje oslonce – strme obronke oko doline.

Cijelo to vrijeme nije čuo ništa osim milijuna sitnih potočića koji su tekli sa stabala iznad njegove glave i po tlu pod njegovim nogama, natapajući borove iglice, slijevajući se niz blatne jezike paprati i probijajući nove kanale niz strminu. Onda granu sunce, pa izmami ugodan miris deodara i rododendrona i onaj udaljeni čisti miris koji ljudi s planina nazivaju mirisom snijega. Tjedan dana sunce je toplo sjalo, a onda se kiše još jednom okupiše za posljednji pljusak, te je voda padala u mlazovima koji su nosili zemlju s brijega i pretvarali je u blato. Te večeri Purun Bhagat naloži veliku vatru, jer bijaše

e-Lektire
lektire.skole.hr

siguran da će njegovoj braći biti potrebna toplina; ali nijedna zvijer nije došla k svetištu, premda ih je dozivao i dozivao, sve dok nije zaspao, pitajući se što se to događa u šumi.

Usred mračne noći, dok je kiša bubnjala poput tisuću bubnjeva, probudi ga neko trzanje pokrivača; ispruživši ruku on osjeti malu *langurovu* šapu.

– Ovdje je bolje nego na stablima – pospano reče, odmotavajući rub pokrivača. – Dođi i ugrij se.

Majmun ga uhvati za ruku i povuče.

– Zar si gladan? – reče Purun Bhagat. – Pričekaj malo i nešto ću ti pripremiti.

Kad je kleknuo, da bi dodao granja na vatru, *langur* otrči do vrata svetišta, zagunđa, zatim se brzo vrati i povuče čovjeka za koljeno.

– Što je? Što te muči, brate? – reče Purun Bhagat, jer *langurove* oči bijahu pune nečega što nije mogao izreći. – Osim ako je netko od tvojih pao u zamku, premda ovdje nitko ne postavlja zamke, neću izići na tu kišu. Gledaj, brate, čak i *barasingh* dolazi u zaklon!

Jelenovi rogovi zveknuše kad je ušao u svetište, udarivši u nasmiješen kip božice Kali. On ih spusti prema Purunu Bhagatu, nestrpljivo zatopće, pušući kroz napola stisnute nozdrve.

– Hai! Hai! Hai! – reče Bhagat, pucnuvši prstima. – Zar mi je *to* plaća za prenoćište?

Ali jelen ga gurne prema vratima, a u tom trenu Purun Bhagat začuje kako se nešto s uzdahom otvara, te vidje kako se dovraci razmiču, a ljepljiva zemlja ispod njih počinje se razdvajati.

– Sad vidim – reče Purun Bhagat. – Nisu kriva moja braća što večeras ne dođoše sjediti pokraj vatre. Brijeg će se odroniti. A ipak, zašto bih otišao odavde?

Onda mu pogled padne na praznu prosjačku posudu, a izraz lica mu se promijeni.

– Svakoga dana donosili su mi hranu još otkad... još otkad sam došao, i ako ne budem brz, sutra u dolini neće biti ni žive duše. Zaista, moram otići i upozoriti ih. Odmakni se, brate! Pusti me do vatre!

Barasingh se nevoljno odmakne, a Purun Bhagat uroni borovu granu u vatru, te ju je okretao dok se nije dobro razgorjela.

– Ah! Vi ste došli da me upozorite – reče, ustajući. – Učinit ćemo nešto bolje, nešto još bolje... Dođi, sad, brate, i daj da se oslonim na tvoj vrat, jer ja imam samo dvije noge.

On lijevom rukom ogrli nakostriješen jelenov vrat, desnom podigne baklju, pa iziđe iz svetišta u strašnu noć. Nije bilo vjetra, no kiša je zamalo ugušila plamen dok se veliki jelen spuštao niza strminu, skližući se na stegnima stražnjih nogu. Čim su izišli iz šume, pridružiše im se druga Bhagatova braća. Čuo je, premda ih nije mogao vidjeti, *langure* kako se stišću oko njega, a iza njih Sonino *uhh! uhh!* Kiša je splela u konopce njegovu dugu bijelu kosu, voda mu je pljuskala po golim nogama, žuta se odjeća lijepila uz njegovo krhko staro tijelo, no on je koračao postojano, oslanjajući se na *barasingha.* Sad

nije bio sveti čovjek, nego sir Purun Dass, K. C. I. E., ministar predsjednik velike države, navikao zapovijedati; i krenuo je spašavati ljudske živote. Jurili su zajedno, Bhagat i njegova braća, strmim, glibovitim putem, dolje, dolje, sve dok se jelen ne spotaknu o zid nekog gumna; frknuo je, nanjušivši ljude. Nalazili su se na početku vijugave seoske ulice i Bhagat štakom pokuca na zatvoreni prozor kovačeve kuće, dok mu se baklja rasplamsala u zaklonu strehe.

– Ustajte i izlazite! – poviče Purun Bhagat, ne prepoznajući svoj vlastiti glas, jer već godinama nije govorio glasno, ljudima.

– Brijeg će se odroniti! Brijeg se ruši! Ustajte i iziđite, vi unutra!

– To je naš Bhagat – reče kovačeva žena. – Stoji među svojim životinjama. – Skupi djecu i probudi selo.

Jedna po jedna kuće su se budile, dok su se životinje, stiješnjene u uskoj ulici, meškoljile i stiskale oko Bhagata, a Sona je nestrpljivo otpuhivao.

Ljudi istrčaše na ulicu – u cijelom selu živjelo ih je sedamdesetak – i ugledaše svojega Bhagata kako zadržava zaplašenoga *barasingha,* dok su mu se ubogi majmuni držali uz skute, a Sona mumljao sjedeći na stražnjim nogama.

– Idite preko doline, pa uz sljedeći brijeg! – viknu Purun Bhagat. – Nemojte nikoga ostaviti! Mi ćemo vas slijediti!

Ljudi potrčaše kako samo planinski ljudi trče, jer su znali da se u slučaju velikog odrona moraju popeti visoko uz brijeg na suprotnoj strani doline. Bježali su, pljuskajući kroz malu rijeku u dnu doline, teško dišući penjali se uz terasasta polja na drugoj strani, a za njima su išli Bhagat i njegova braća. Uspinjali su se i uspinjali, dozivajući se po imenima svojim seoskim »lančanim zovom«, a za petama im je soptao *barasingh,* koji je s mukom vukao sve slabijega Puruna Bhagata. Napokon, jelen se zaustavi u sjeni duboke borove šume, pet stotina stopa uz brijeg. Nagon, koji ga je upozorio prije odrona, sad mu je rekao da je tu na sigurnom.

Purun Bhagat spusti se klonulo uz jelenov bok; hladna kiša i težak uspon bijahu za njega smrtonosni. Ipak, on poviče raspršenim bakljama ispred sebe:

– Stanite i prebrojite se!

A zatim, gledajući kako se skupljaju svjetla, šapne jelenu:

– Ostani pokraj mene, brate. Ostani... dok... ja... ne odem...

Začu se uzdah u zraku, taj uzdah se pretvori u mrmor, mrmor u tutanj, a tutanj zagluši bjegunce: brijeg na kojemu su stajali, zatrese se u mraku pod udarcem. Na nekoliko trenutaka sve se utopilo u silnom, dubokom jecanju, muklom poput dubokog C na orguljama, od kojega je podrhtavalo i samo korijenje borova. Jecanje utihnu, a zvuk kiše koja pada po tvrdom tlu i travi pretvorio se u prigušeno bubnjanje vode po mekoj zemlji. I to je govorilo dovoljno.

Nijedan seljanin, pa čak ni svećenik, nije imao hrabrosti progovoriti ni riječ Bhagatu koji im je spasio živote. Skutrili su se pod borovima i čekali dan. Kad je svanulo, oni

e-Lektire
lektire.skole.hr

pogledaše preko doline i vidješe da se ono što nekoć bijahu šuma, terasasta polja i izgaženi pašnjaci, pretvorilo u sirovu, crvenkastu, poput lepeze raširenu mrlju; na strmini je tek nekoliko stabala visjelo krošnjama nadolje. Crvenilo se širilo visoko uz brijeg na koji su se sklonili, prepriječivši put maloj rijeci koja se počela širiti u jezero boje pečene gline. Od sela, puta k svetištu, svetišta samog, i šume iza njega, nije ostalo ni traga. U širini od jedne milje i dubini od dvije tisuće stopa, obronak se odronio, kao odsječen, od vrha do dna.

A seljani, jedan po jedan pridoše kroz šumu Bhagatu, da bi se pomolili pred njim. Vidjeli su kako *barasingh* stoji iznad njega, no kad su došli bliže jelen je pobjegao; čuli su *langure* kako jadikuju na granama i Sonu kako žalosno stenje negdje na brijegu. No njihov Bhagat bijaše mrtav, prekriženih nogu, oslonjen na stablo, sa štakom ispod pazuha, lica okrenuta sjeveroistoku.

Svećenik reče:

Pogledajte, čudo za čudom! Jer upravo u ovom položaju moraju biti pokopani *sunnyasini.* Tu gdje on sjedi, mi ćemo sagraditi hram našemu svetom čovjeku.

I sagradili su hram, prije nego što je godina došla svome kraju, maleni hram od kamena i zemlje; a brijeg su nazvali Bhagatovim brijegom i do današnjega dana onamo odlaze s cvijećem, svjetiljkama i darovima. No oni ne znaju da je svetac kojega štuju pokojni Sir Purun Dass, K. C. I. E., doktor građanskoga prava i doktor filozofije, nekoć ministar predsjednik napredne i prosvijećene države Mohiniwale, počasni ili dopisni član većeg broja učenih i znanstvenih društava, nego što će nam koristiti na ovom ili na drugom svijetu.

KABIROVA PJESMA

Oh, lagan bje svijet što ga je rukom odvagnuo!
Oh, teška bje priča o njegovim dobrima!
Ostavio je djecu, omotao se plaštem,
I otišao putem kao pravi *bairagi!*[9]

Sad je bijeli put k Delhiju otirač njegovim nogama,
Stabla *sal* i *kikar* od vrućine ga čuvat moraju,
Dom mu je sad logor, il pustoš, il gomila,
Jer on traži Put pravoga *bairagija!*

[9] *Bairagi* – pustinjak

Gledao je ljude i pogled mu je bistar
(Sve bje Jedno i uvijek je jedno, Kabir[10] reče);
Crvena izmaglica djela ljudskih sad je tanak oblak,
Jer on ide Stazom pravoga *bairagija!*

Spoznati i učiti od svog brata, seljaka,
Od svog brata, zvijeri, i od svog brata, Boga;
Napustio je vijeće (Čujete li? – Kabir reče)
I obukao isposnički plašt pravoga *bairagija!*

[10] *Kabir* – Kabir Panthi (1440. – 1518.) bio je hindski pjesnik i mistik čiji su sljedbenici osnovali sektu kabira.

Džungla napada

Zastri ih, pokrij, ogradi –
Cvasti, penjačice, visoka travo!
Zaboravit želimo izgled i glas,
Miris i dodir tog roda!

Za gust crni pepeo kraj svetišta
Stiže bjelonoga kiša;
U nezasijanom polju sad rađaju srne
I nitko ih neće prestrašit više;
I zidovi slijepi neznani se ruše,
Dom više nikom pružiti neće.

Sjećate se da je Mowgli, rasprostrijevši Shere Khanovo krzno na Zbornoj stijeni, rekao svima koji preostadoše od sionijskog Čopora, da će ubuduće loviti sam, a četvero djece Majke Vučice i Oca Vuka rekoše da će i oni loviti s njim. No nije lako u trenu izmijeniti svoj život – naročito u Džungli. Kad se raspušteni Čopor pokunjeno povukao, Mowgli najprije ode u spilju koja mu nekoć bijaše dom, te je spavao cijeli dan i noć. Onda je Majci Vučici i Ocu Vuku pričao o svojim doživljajima među ljudima, sve što su mogli razumjeti, a kad je izvadio svoj nož i okrenuo sjajnu oštricu prema jutarnjem suncu – to bijaše isti nož kojim je odrao Shere Khana – oni rekoše da je nešto naučio. Zatim su Akela i Sivi Brat morali objasniti svoj udio u velikoj navali bivola u klancu. Baloo se uspio popeti uz brijeg da bi čuo sve o tom događaju, a Bagheera se grebla po cijelome tijelu, od čistog uživanja u Mowglijevoj ratnoj vještini.

Odavna je sunce izišlo, a nitko nije ni sanjao o odlasku na počinak; Majka bi Vučica ponekad podigla glavu i sa zadovoljstvom duboko udahnula miris tigrove kože što je vjetar donosio sa Zborne stijene.

– Ali, da nije bilo Akele i Sivoga Brata – reče Mowgli na koncu – ništa ne bih mogao učiniti. Oh, majko, majko! da si samo mogla vidjeti crne bikove kako jure niz klanac, ili kako navaljuju na vrata sela kad je ljudski čopor bacao kamenje na mene!

– Drago mi je da nisam vidjela ovo posljednje – reče Majka Vučica namrgođeno. – Nije *moj* običaj trpjeti da moje mlade gone naokolo kao šakale. Lijepu bih cijenu za to naplatila ljudskome čoporu; ali bih poštedjela ženu koja ti je davala mlijeko. Da, jedino nju bih poštedjela.

– Mir, mir, Raksha! – reče Otac Vuk lijeno. – Naša se Žabica vratila, i toliko je mudra da joj njezin vlastiti otac mora lizati noge. A što znači ogrebotina više ili manje na glavi? Ostavi ljude na miru.

Baloo i Bagheera ponoviše kao jeka:

– Ostavi ljude na miru.

Mowgli se zadovoljno smiješio, naslonivši glavu na bok Majke Vučice, i rekao da, što se njega tiče, on ne želi više ni vidjeti, ni čuti, ni omirisati ljude.

– Ali ipak – reče Akela, uzdigavši jedno uho – što ako ljudi tebe ne ostave na miru, Mali Brate?

– Nas ima *pet* – reče Sivi Brat, škljocnuvši zubima i gledajući društvo.

– I mi bismo se mogli pridružiti tom lovu – reče Bagheera trznuvši repom i baci pogled prema Baloou. – Ali, zašto bismo sada razmišljali o ljudima, Akela?

– Postoji razlog – odgovori Samotni Vuk. – Kad je koža onoga žutog razbojnika obješena na stijeni, ja sam se vratio do sela, gazeći našim tragom, skrećući u stranu, zaustavljajući se tu i tamo, da bih zavarao onoga tko bi možda pošao za nama. I kad sam tako ispremiješao tragove da sam ih jedva sam mogao prepoznati, Mang Šišmiš, doleti kroz granje i objesi se iznad mene. Rekao mi je da selo ljudskoga čopora iz kojega su istjerali Mladunče, zuji poput stršljenskoga gnijezda.

– Zbog velikog kamena koji sam im bacio – nasmije se Mowgli, koji se često zabavljao bacajući zrele papaje u stršljenska gnijezda i bježeći do najbližeg jezerca, prije nego što ga uspiju ubosti.

– Upitao sam Manga što je vidio. Reče mi da Crveni Cvijet cvjeta na vratima sela, a ljudi sjede oko njega s puškama. Sad, *ja* znam iz iskustva – i Akela pogleda stare ožiljke na svojemu boku – da ljudi ne nose puške za zabavu. Uskoro, Mali Brate, bit će čovjek s puškom na našem tragu, ako već nije.

– Ali, zašto bi nas slijedio? Ljudi su me izopćili! Što sad još hoće? – reče Mowgli ljutito.

– Ti si čovjek, Mali Brate – odvrati Akela. – Nije na nama, slobodnim lovcima, da ti govorimo što rade tvoja braća, ili zašto.

On naglo povuče šapu, a lovački nož zabi se u tlo ispred nje Mowglijev udarac teško bi slijedilo obično ljudsko oko, ali Akela bijaše vuk; pa čak se i pas, vrlo različit od divljeg vuka, svojega pretka, može probuditi iz dubokog sna na dodir kotača i odskočiti prije nego što ga ozlijedi.

– Sljedeći put – reče Mowgli mirno, vraćajući nož u korice – ne spominji ljudski čopor i Mowglija *u jednom* dahu.

– Pff! Oštar zub – reče Akela, njuškajući zarez koji je oštrica ostavila u zemlji. – Ali, život s ljudima pokvario ti je vid, Mali Brate. Dok si udarao, mogao sam uloviti jelena.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Bagheera naglo skoči na noge, podiže glavu koliko je mogla, ponjuši i ukoči se cijelim tijelom. Sivi Brat brzo učini isto, okrenuvši se ulijevo da bi uhvatio vjetar koji je puhao zdesna, dok je Akela otrčao pedeset stopa uz vjetar, sjeo i također se ukrutio. Mowgli ih je gledao zavidno. Rijetki su ljudi imali njuh oštar poput njega, no nikada nije uspio doseći brzu osjetljivost nosova iz Džungle; a tri mjeseca provedena u zadimljenom selu žalosno su mu otupila čulo mirisa. Ipak, on ovlaži prst, protrlja njime nos i uspravi se, da bi ulovio gornji miris koji je, doduše, najslabiji, ali i najpouzdaniji.

– Čovjek! – zareži Akela i legne.

– Buldeo! – reče Mowgli i sjedne. – Slijedi naš trag, sunce mu obasjava pušku. Gledajte!

Bijaše to tek trenutačni bljesak sunčeva svjetla koje se odbijalo od mjedenih dijelova stare puške, no ništa u Džungli ne blista takvim sjajem, osim kad se oblaci naganjaju nebom. Tada komadić tinjca, kakvo jezerce ili čak neki sjajan list mogu bljesnuti poput heliografa.[11] No dan bijaše tih i vedar.

– Znao sam da će nas ljudi slijediti – reče Akela pobjednički. – Nisam ja uzalud vodio Čopor.

Četiri mlada vuka ne rekoše ništa, nego potrčaše nizbrdo, držeći se nisko uz tlo i nestadoše u grmlju i trnju, kao što krtica nestane na livadi.

– Kamo idete, tako bez riječi? – zazove Mowgli.

– Hšš! Dokotrljat ćemo ti njegovu lubanju još prije podneva! – odgovori Sivi Brat.

– Natrag! Natrag, i čekajte! Ljudi ne jedu ljude! – zavrišti Mowgli.

– A tko je još maloprije bio vuk? Tko je povukao na mene nož jer sam pomislio da je možda čovjek? – rekao je Akela, dok su se četiri vuka zlovoljno vraćala i sjedala.

– Zar ja moram objašnjavati sve što namjeravam učiniti? – reče Mowgli bijesno.

– To je čovjek! Tako govori čovjek! – promrmlja Bagheera ispod brkova. – Upravo tako govorili su ljudi oko kraljevskih kaveza u Oodeyporeu. Mi iz Džungle znamo da je čovjek najmudriji. Ali, kad bismo vjerovali svojim ušima, mislili bismo da je najluđi.

Ali glasno Bagheera reče:

– Čovječje Mladunče je u pravu. Ljudi love u čoporima. Ubiti jednoga, a da ne znamo što će ostali učiniti, nije pametno. Dođite, vidjet ćemo što namjerava taj čovjek.

– Mi ne idemo – zareži Sivi Brat. – Lovi sam, Mali Brate. *Mi* znamo što mislimo. Dosad bismo već bili donijeli tu lubanju.

Mowgli je gledao svoje prijatelje, jednoga za drugim, prsa su mu se nadimala, a oči ispunile suzama. On stupi naprijed k vukovima i, kleknuvši, reče:

– Zar ja ne znam što mislim? Pogledajte me!

[11] *Heliograf* – uređaj za telegrafsko odašiljanje poruka pomoću zrcala od kojega se odbijaju sunčeve zrake.

Pogledaše ga s nelagodom i, kad bi odvratili pogled, on ih je zvao, opet i opet, dok se nisu nakostriješili cijelim tijelom, i zadrhtali svakim mišićem, od Mowglijevog upornog gledanja.

– Sad – reče Mowgli – tko je od nas petorice vođa?

– Ti si vođa, Mali Brate – reče Sivi Brat i lizne Mowglijevu nogu.

– Onda me slijedite – reče Mowgli, a vukovi pođoše za njim, podvivši repove između nogu.

– Evo što se događa kad netko živi s ljudima – reče Bagheera, skliznuvši za njima. – Sad postoji u Džungli još nešto osim Zakona, Baloo.

Stari medvjed ne reče ništa, no mnoge su mu se misli vrzmale po glavi.

Mowgli je bešumno išao kroz Džunglu, prečicom prema Buldeu, sve dok razmaknuvši grmlje ne ugleda staroga čovjeka, s puškom preko ramena, kako pasjim kasom slijedi sinoćnji trag.

Sigurno se sjećate da je Mowgli napustio selo noseći na leđima težak teret, Shere Khanovu svježu kožu, dok su Akela i Sivi Brat trčali uza nj, te je trostruki njihov trag ostao jasno vidljiv na tlu. Buldeo je upravo stigao do mjesta do kojega je, kao što znate, došao Akela, miješajući tragove. Čovjek je sjeo, kašljao je i gunđao, zatim se ogledavao po Džungli, ne bi li ponovno našao jasan trag, a za cijelo to vrijeme mogao je baciti kamen preko onih koji su ga promatrali. Nitko ne može biti toliko tih kao vuk koji ne želi da ga čuju; a i Mowgli, premda su vukovi mislili da se kreće vrlo nespretno, mogao se pojaviti i nestati kao sjena. Okružili su starca, kao što jato pliskavica okruži parobrod koji plovi punom brzinom, razgovarajući bezbrižno, glasovima dubljim od najdubljih tonova što ih neizvježbano ljudsko uho može čuti. (Suprotnu, gornju granicu čujnosti označava pištanje Mangovo, koje mnogi ljudi uopće ne čuju. Još višim tonovima razgovaraju ptice, šišmiši i kukci.)

– Ovo je bolje od ikakvog ubijanja – reče Sivi Brat, gledajući kako se Buldeo saginje, zuri i otpuhuje. – Izgleda kao izgubljena svinja u Džungli, pokraj rijeke. Što govori?

Buldeo je bijesno mrmljao.

Mowgli prevede:

– Kaže da su oko mene sigurno plesali čopori vukova. Kaže da nikad u životu nije vidio ovakav trag. Kaže da je umoran.

– Počivat će u miru prije nego što ga nađe – reče hladno Bagheera skliznuvši iza nekog debla u toj igri skrivača koju su igrali.

– A što sada radi taj bijedni stvor?

– Guta, ili puše dimove iz usta. Ljudi se uvijek igraju svojim ustima – reče Mowgli, a njegovi tihi pratioci vidješe kako starac puni, i pali, i puši lulu, i zapamtiše dobro miris duhana, te bi prepoznali Buldea i u najcrnjoj noći kad bi bilo potrebno.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Uto putem naiđe mala družina ugljenara i oni se, naravno, zaustaviše, da popričaju s Buldeom čija je slava dopirala bar dvadeset milja uokolo. Svi sjedoše i zapališe lule, a Bagheera i ostali priđoše bliže, te su promatrali Buldea koji je počeo ispočetka pričati priču o Mowgliju, đavoljem djetetu, s brojnim dodacima i izmišljotinama. Pripovijedao je kako je zapravo on sam ubio Shere Khana, kako se Mowgli pretvorio u vuka i borio se s njim cijelo poslijepodne, a zatim se opet pretvorio u dječaka i začarao Buldeovu pušku, tako da je zrno, kad je gađao Mowglija, zaokrenulo oko ugla, i pogodilo jednoga od Buldeovih bivola; i kako je selo, znajući da je on, Buldeo, najbolji lovac na sionijskim brežuljcima, upravo njega poslalo da ubije to đavolje dijete. A u međuvremenu u selu su zarobili Messuu i njezinoga muža, koji su očito roditelji đavoljeg djeteta, zatvorili su ih u njihovoj vlastitoj kolibi i mučit će ih ako ne priznaju svoja vještičja djela i čarolije, a zatim će ih spaliti.

– Kada? – upitaše ugljenari, koji su željeli vidjeti tu svečanost.

Buldeo reče da ništa neće biti učinjeno dok se on ne vrati, jer selo želi da on najprije ubije dječaka iz Džungle. Onda će se riješiti Messue i njezinog muža, i podijeliti njihove bivole i zemlju. A Messuin muž ima osobito lijepe bivole. Vrlo je korisno uništavati čarobnjake, mislio je Buldeo; a ljudi koji primaju vučju djecu iz Džungle, očito su najgora vrsta čarobnjaka.

Ipak, rekoše ugljenari, što ako Englezi čuju za to? Englezi su, priča se, savršeno ludi ljudi, koji ne dopuštaju poštenim seljacima da u miru ubiju svoje vještice.

No Buldeo im reče da će seoski starješina izvijestiti kako su Messua i njezin muž stradali od zmijskoga ugriza. *To* je već sređeno, i sad još jedino treba ubiti vučje dijete. Jesu li oni možda vidjeli takvoga stvora?

Ugljenari se ogledavahu oprezno, zahvalni zvijezdama što nisu; no bijahu sigurni da će ga toliko hrabar čovjek kao što je Buldeo naći, ako je to uopće moguće. Sunce već bijaše nisko, a njima je palo na pamet da bi mogli otići do Buldeovog sela i vidjeti zločestu vještičicu. A Buldeo reče da, premda je njegova dužnost ubiti đavolje dijete, ipak ne može bez pratnje pustiti nenaoružane ljude kroz Džunglu iz koje svakoga trena može iskočiti vučji demon. Stoga će on poći s njima, a ako se čarobnjačko dijete pojavi, tim bolje, onda će im pokazati kako najbolji sionijski lovac postupa s takvima. Svećenik mu je, reče, dao čini protiv toga stvora, te je dobro zaštićen.

– Što govori? Što govori? Što govori? – ponavljali su vuci svakih nekoliko minuta; a Mowgli im je prevodio sve dok nisu dospjeli do priče o vještičama, što ni sam nije mogao dobro razumjeti, te im reče samo da su čovjek i žena koji bijahu prema njemu toliko dobri sada u klopci.

– Zar ljudi hvataju ljude? – reče Bagheera.

– Tako on kaže. A ja to ne razumijem. Ludi su, svi zajedno. Što imaju sa mnom Messua i njezin muž, pa da ih bace u klopku; i kakvo je to brbljanje o Crvenom Cvijetu? Moram vidjeti što se događa. Što god namjeravaju s Messuom, neće to učiniti dok se Buldeo ne vrati. Dakle...

e-Lektire
lektire.skole.hr

Mowgli je brzo mislio, igrajući se drškom noža, dok su Buldeo i ugljenari junački odmicali jedan za drugim.

– Vraćam se ljudskom čoporu najbržim trkom – reče napokon Mowgli.

– A ovi tamo? – upita Sivi Brat, gladno pogledavši smeđa leđa ugljenara.

– Otpratite ih pjesmom – reče Mowgli, nacerivši se. – Ne želim da stignu do vrata sela prije mraka. Možete li ih zadržati?

Sivi Brat prezrivo sijevnu zubima.

– Možemo ih goniti u krug, kao sputane ovce, koliko ja poznajem ljude.

– To mi sad ne treba. Pjevajte im malo, da ne budu osamljeni putem i, Sivi Brate, pjesma ne mora biti baš najslađa. Pođi s njima, Bagheera, i pomozi im pjevati. Kad padne noć, naći ćemo se pokraj sela, Sivi Brat zna gdje.

– Nije lak posao taj lov za Čovječje Mladunče. Kada ću ja spavati? – reče Bagheera zijevajući, premda joj se u očima vidjelo da je veseli ta zabava. – Ja da pjevam golim ljudima! No dobro, pokušajmo!

Ona spusti glavu, tako da se zvuk bolje širi, i urlikne otegnuto »Dobar lov...«, ponoćni zov sred podneva, što je za početak bilo sasvim dovoljno užasno. Mowgli je slušao njezin glas kako tutnji, uzdiže se i spušta, te nestaje u nekom jezovitom cičanju, i smijao se trčeći Džunglom. Mogao je vidjeti kako su se ugljenari stisnuli svi zajedno, a Buldeova se puška njiše kao list banane nišaneći na sve strane u isti mah. Zatim se oglasi Sivi Brat svojim *Ya-la-hi! Yalaha!,* zovom kojim Čopor tjera nilghaje, velike plave krave, a činilo se da taj zov polazi sa samoga kraja svijeta, zatim sve bliži, bliži i bliži, završava naglo prekinutim krikom. Ostala trojica odgovoriše, te bi se čak i Mowgli mogao zakleti da cijeli Čopor viče iz svega glasa, a zatim svi zajedno zapjevaše veličanstvenu Jutarnju pjesmu Džungle, sa svim njezinim obratima, prijelazima i ukrasima, kako to vuk dubokoga glasa zna. Ovo je grub prepjev pjesme, no morate je zamisliti kako razbija podnevnu šumsku tišinu:

Trenutak prije naša tijela nisu
Na livadi bacala sjene;
Sad jasne i crne našim tragom slijede,
I brzo se vraćamo kući.
U jutarnjem miru, stijena i grm
Kruti su, uspravni, svježi:
Tad krikni zov: *Svim' dobar san*
Što drže se Zakona Džungle!

Nestaju naši rogovi i krzna
U skrovišta se povlače;
Šćućureni, tihi, u spilje i brda
Žure se kneževi Džungle.

Sad krepki i bistri volovi iz sela
Vuku tek upregnut plug;
Gola i silna, rumena zora
Korača po obasjanom tlu.

Hoj! U brlog sad! Sunce već gori
Kroz jutarnjih trava dah!
Uz sušanj sad kroz bambus mlad
Širi se opomene glas.
Švrljamo šumom čudnom od svjetla,
Gledamo teško, treptava oka,
Dok, nisko leteć, divlja patka viče:
»Dan je! Dan je za ljude!«

Suha je rosa što nam je močila krzno,
Ili nam sjala na putu;
A blatna obala na kojoj smo pili
Steže se u tvrdu glinu. Prijetvorni
Mrak sad izdaje trag
Kopita kao i pandže;
Sad vikni zov: *Svim dobar san*
Što drže se Zakona Džungle!

Nijedan prijevod, ipak, ne može prenijeti njezinu snagu, kao ni prezir koji su četiri vuka unijela u svaku njezinu riječ, slušajući kako praskaju grane stabala uz koja su se ljudi žurno penjali, i Buldea kako ponavlja zazivanja i čarobne riječi. Zatim su legli i zaspali, jer bijahu, kao svi koji žive od vlastitog truda, navikli promišljeno postupati; a onaj tko se ne naspava, ne može dobro raditi.

U međuvremenu, Mowgli je ostavljao za sobom milju za miljom, po devet na sat, mašući rukama, sav sretan što je toliko gibak nakon svili onih mjeseci života u zatvorenom, među ljudima. Jedina mu je misao bila da izbavi Messuu i njezinoga muža iz klopke, ma kakva ona bila; jer bijaše po prirodi nepovjerljiv prema klopkama. A kasnije, obećavao je samome sebi, odužit će se već cijelome selu.

U suton ugleda pašnjake kojih se dobro sjećao, i stablo *dhâk* kraj kojega ga je čekao Sivi Brat onoga jutra kada je ubio Shere Khana. Koliko god bijaše bijesan na cijeli ljudski rod i ljudsko društvo, nešto mu poskoči u prsima i natjera da duboko uzdahne, kad je spazio seoske krovove. Primijetio je da su se svi neobično rano vratili s polja, te da se, umjesto oko večernjeg jela, skupljaju ispod seoskoga stabla, razgovaraju i viču.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Ljudi moraju praviti klopke za druge ljude, inače nisu zadovoljni – reče Mowgli. – Prošli put pravili su je za Mowglija, no čini se da je otada prošlo mnogo kiša. Sad su Messua i njezin muž na redu. Sutra, i još mnogih večeri, bit će opet Mowglijev red.

Šuljao se s vanjske strane zida, sve do Messuine kolibe, a onda kroz prozor zavirio u sobu. Messua je ležala, začepljenih usta, zavezanih ruku i nogu, teško dišući i stenjući; njezin muž bijaše zavezan za veselo obojeni krevet. Vrata kolibe, koja su se otvarala prema ulici, bijahu čvrsto zatvorena, a troje ili četvero ljudi sjedilo je naslonjeno vratima na njih.

Mowgli je dobro poznavao navade i običaje seljaka. Dokle god mogu jesti, pričati i pušiti, mislio je, neće učiniti ništa drugo; ali, čim budu siti, postat će opasni. Ubrzo će se vratiti Buldeo i, ako je njegova životinjska pratnja izvršila svoju dužnost, ispričat će vrlo zanimljivu priču. Mowgli uđe kroz prozor i, sagnuvši se nad ženu i muškarca, presiječe remenje kojim bijahu vezani, izvadi im čepove iz usta i potraži po kolibi mlijeka.

Messua bijaše izvan sebe od bola i straha (cijelo su je jutro tukli i gađali kamenjem). Mowgli joj brzo stavi ruku preko usta i zaustavi krik. Njezin muž bijaše samo zbunjen i ljutit, te je sjeo i počeo čistiti svoju raščupanu bradu od prašine.

– Znala sam... znala sam da će doći – zajeca napokon Messua. – Sada *znam* da je on moj sin!

I ona privine Mowglija k sebi. Do toga trenutka Mowgli je bio savršeno sabran, no sad počne drhtati cijelim tijelom, i to ga jako iznenadi.

– Kakvo je ovo remenje? Zašto su te zavezali? – upita nakon stanke.

– Da bi je ubili, jer te uzela za sina, zašto inače? – reče zlovoljno muškarac. – Gledaj! Krvarim.

Messua ne reče ništa, no Mowgli je gledao *njezine* rane; čuli su ga kako škripi zubima ugledavši krv.

– Čije je ovo djelo? – reče. – Platit će za to.

– Djelo cijeloga sela. Bio sam odveć bogat, imao sam previše stoke. Radi *toga* smo ona i ja vješci jer smo ti pružili utočište.

– Ne razumijem. Neka mi Messua ispriča.

– Dala sam ti mlijeka, Natoo, sjećaš li se? – reče Messua plaho. – Jer si bio moj sin, kojega je uzeo tigar, i jer sam te voljela... Rekli su da sam tvoja majka, majka đavoljeg djeteta, i da zato zaslužujem smrt.

– A što je đavo? – upita Mowgli. – Smrt sam već vidio.

Čovjek turobno podigne pogled, ali Messua se smijala.

– Vidiš – reče mužu. – Znala sam, rekla sam da on nije vještac. On je moj sin, moj sin!

– Sin ili vještac, kakva korist? – odgovori muškarac. – Ionako ćemo uskoro biti mrtvi.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Tamo je put koji vodi u Džunglu – pokaže Mowgli kroz prozor. – Ruke i noge su vam slobodne. Idite sad.

– Mi ne poznajemo Džunglu, sine, kao... kao što je ti poznaješ – započe Messua. – I ne vjerujem da bih mogla dugo hodati.

– A ljudi iz sela dojurit će za nama i odvući nas opet ovamo – reče njezin muž.

– Hm! – reče Mowgli, škakljajući vrškom noža svoj dlan. Ne želim nauditi nikome u ovom selu, *za sada.* Ali, ne mislim da će vas zadržavati. Ah!

Mowgli podigne glavu i oslušne povike i toptanje tabana vani.

– Napokon su dopustili Buldeu da se vrati kući.

– Poslali su ga jutros da te ubije – klikne Messua. – Jesi li ga susreo?

– Da... mi... sreo sam ga. On sad mora ispričati priču, a dok to čini, imamo vremena. Najprije želim doznati što namjeravaju. Razmislite kamo ćete, pa mi recite kad se vratim.

On skoči kroz prozor i otrči, opet uz vanjski zid sela, sve do mjesta s kojega je mogao čuti gomilu okupljenu oko stabla *pipal.* Buldeo je ležao na tlu, kašljući i stenjući, a svi ostali postavljali su pitanja. Kosa mu je pala po ramenima, ruke i noge bile su mu izgrebene od penjanja po stablima, jedva je mogao govoriti, no dobro je osjećao važnost svojega položaja. Povremeno bi rekao nešto o đavolima, o vrazima koji pjevaju, o čarolijama, tek toliko da gomila može naslutiti što dolazi. Onda zatraži vode.

– Bah! – reče Mowgli! – Brbljanje i blebetanje! Ljudi su krvna braća *Bandar-lozima.* Sad mora isprati usta vodom, onda mora pušiti, a kad sve to obavi, mora još ispričati svoju priču. Vrlo mudar svijet, ti ljudi. Ne ostavljaju nikoga ni da čuva Messuu, dok im se uši ne napune Buldeovim pričama. A ja, ja postajem lijen kao oni!

On se strese i odšulja natrag do kolibe. Baš kad je stigao do prozora osjeti dodir na nozi.

– Majko – reče, jer je dobro poznavao taj jezik – što *ti* tražiš ovdje?

– Čula sam kako moja djeca pjevaju u šumi, slijedila sam onoga kojeg najviše volim. Mala Žabo, htjela bih vidjeti ženu koja ti je dala mlijeko – reče Majka Vučica, sva mokra od rose.

– Svezali su je i namjeravaju je ubiti. Ja sam je oslobodio, i sad će otići sa svojim mužem kroz Džunglu.

– Slijedit ću ih. Stara sam, ali još imam zube.

Majka Vučica uspravi se na stražnje noge i baci pogled kroz prozor u mračnu kolibu.

U trenu se opet bešumno spusti i reče tek:

– Ja sam ti prva dala mlijeko; ali Bagheera govori istinu: čovjek na koncu odlazi ljudima.

– Možda – reče Mowgli, a lice mu poprimi vrlo neugodan izraz – ali noćas sam vrlo daleko od tog puta. Čekaj ovdje, ali nemoj da te ona vidi.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– *Ti* me se nikad nisi bojao, mala Žabo – reče Majka Vučica i nestane u visokoj travi, sakrivši se vješto kako je to ona umjela.

– A sad – veselo reče Mowgli, skočivši opet u kolibu – oni svi sjede oko Buldea, koji govori o onome što se nije dogodilo. Kad pričanje bude gotovo, oni će, rekli su, zacijelo doći ovamo s Crvenim... s vatrom, i spaliti vas oboje. Dakle?

– Razgovarala sam s mužem – reče Messua. – Khaniwara se nalazi trideset milja odavde, ali u Khaniwari bismo mogli naći Engleze...

– Kakav su pak oni čopor? – upita Mowgli.

– Ne znam. Oni su bijeli, i priča se da vladaju cijelom zemljom i ne dopuštaju da ljudi spaljuju ili tuku jedni druge bez suda. Ako stignemo tamo večeras, ostat ćemo živi. Ako ne stignemo, umrijet ćemo.

– Živjeti, onda. Nitko neće noćas proći kroz vrata sela. Ali, što *on* radi?

Messuin je muž klečao u kutu kolibe i razgrtao zemlju.

– Tu ima nešto novaca – reče Messua. – Ne možemo uzeti ništa drugo.

– Ah, da. Stvar koja prelazi iz ruke u ruku i nikad ne postaje toplija. To treba imati i izvan ovoga mjesta?

Muž ga bijesno pogleda.

– On je budala, a ne đavo – promrmlja. – Tim novcem mogu kupiti konja. Ne možemo daleko hodati, ranjeni smo, a za jedan sat selo će poći za nama.

– Kažem ti da *neće* poći, sve dok im ja ne dopustim; ali dobro je da si se sjetio konja, jer je Messua umorna.

Njezin muž ustane i sveže posljednje rupije u svoju odjeću. Mowgli je pomogao Messui da iziđe kroz prozor; svjež noćni zrak joj je prijao, ali Džungla se u svjetlosti zvijezda činila mračnom i strašnom.

– Znate li put do Khaniware? – šapne Mowgli.

Oni kimnuše.

– Dobro. Sad, zapamtite, nemojte se bojati. I ne morate se žuriti, Ali... ali, možda bude maloga pjevanja u Džungli, ispred i iza vas.

– Zar misliš da bismo se usudili provesti noć u Džungli, kad nas ne bi tjerao strah od spaljivanja? Bolje je da te ubiju zvijeri nego ljudi – reče Messuin muž; ali Messua pogleda Mowglija i nasmiješi se.

– Kažem vam – nastavi Mowgli, baš kao da je Baloo koji nekom budalastom mladunčetu po stoti put ponavlja neku odredbu Zakona Džungle – kažem vam da se nijedan zub u Džungli neće otkriti protiv vas, da se nijedna šapa u Džungli neće podići protiv vas. Ni čovjek ni zvijer neće vas zaustavljati dok ne dođete do Khaniware. Oko vas će biti straža.

Brzo se okrene Messui, govoreći:

– *On* mi ne vjeruje, ali ti ćeš vjerovati?

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Ah, naravno, sine moj. Bio ti čovjek, duh, ili vuk iz Džungle, ja ti vjerujem.

– *On* će se bojati kad čuje moj narod kako pjeva. Ti ćeš znati i razumjeti. Idite sad, polako, i uopće ne morate žuriti. Vrata su zatvorena.

Messua se jecajući baci pred Mowglijeve noge, no on je, drhteći, odmah podigne. Ona ga tad zagrli i blagoslovi svim riječima kojih se mogla sjetiti, dok je njezin muž bijesno gledao svoja polja, govoreći:

– *Ako* stignemo do Khaniware, i ako me Englezi budu htjeli saslušati, podići ću takvu tužbu protiv svećenika, i staroga Buldea, i svih ostalih, da će im ostati tek koža na kostima. Dvostruko će mi platiti moja neobrađena polja i nenahranjene bivole. Istjerat ću svoju pravdu.

Mowgli se nasmija.

– Ne znam što je pravda, ali dođi nakon sljedećih kiša vidjeti što je ostalo.

Messua i njezin muž krenuše prema Džungli, a Majka Vučica skoči iz svojega skrovišta.

– Slijedi ih! – reče Mowgli. – I pazi, neka cijela Džungla zna da su njih dvoje pod zaštitom. Zapjevaj malo, a ja ću pozvati Bagheeru.

Duboko, otegnuto zavijanje uzdigne se i spusti; Mowgli vidje kako se Messuin muž trgnuo i okrenuo, već napola spreman vratiti se u kolibu.

– Pođi dalje! – viknu veselo Mowgli. – Rekao sam da bi moglo biti pjevanja. Taj zov pratit će vas do Khaniware. To je naklonost Džungle.

Messua požurivaše svojega muža, te se tama sklopi nad njima i nad Majkom Vučicom, a Bagheera izroni gotovo ispod Mowglijevih nogu, drhteći, opijena u noći od koje narodi Džungle podivljaju.

– Stidim se tvoje braće – reče, predući.

– Zašto? Zar nisu slatko pjevali Buldeu? – reče Mowgli.

– Predobro! Predobro! Zbog njih sam čak i *ja* zaboravila na svoj ponos i, tako mi slomljenog lokota koji me oslobodio, pjevala sam kroz Džunglu, kao da idem u proljetnu svadbu. Jesi li nas čuo?

– Bavio sam se drugom divljači. Pitaj Buldea kako mu se svidjela pjesma. Ali, gdje su Četvorica? Ne želim da itko od ljudskoga čopora noćas iziđe iz sela.

– Što će ti Četvorica? – reče Bagheera, poskakujući s noge na nogu užarenih očiju, i predući glasnije nego ikad.

– Ja ih mogu zadržati, Mali Brate. Hoće li napokon biti ubijanja? Baš me raspoložilo ono pjevanje i gledanje ljudi kako se penju uz stabla. Tko je čovjek, da bismo za njega marili, goli smeđi kopač, bez krzna i zuba, koji jede zemlju! Slijedila sam ga cijeli dan, u podne, pod sjajnim suncem. Tjerala ga kao što vuci tjeraju stoku. Ja sam Bagheera! Bagheera! Bagheera! I kako sad plešem sa svojom sjenom tako sam plesala s onim ljudima! Gledaj!

e-Lektire
lektire.skole.hr

I velika pantera skoči kao što mačić skače za suhim listom koji s vjetrom kruži prema tlu, udari lijevo i desno kroz zrak koji zapjeva pod njezinim udarcima, bešumno doskoči, pa odskoči opet, i opet, a njezin glas, napola predenje, napola rezanje bivao je sve glasniji, poput pare u kotlu.

– Ja sam Bagheera, u Džungli, sred noći, i moja je snaga u meni. Tko će odoljeti mojemu udarcu? Čovječje Mladunče, jednim bih udarcem šape mogla zgnječiti tvoju glavu, kao mrtvu žabu u ljeto!

– Udari onda! – reče Mowgli jezikom sela, *ne* jezikom Džungle, a ljudske riječi odjednom zaustaviše Bagheeru i ona se spusti na stražnje noge koje su podrhtavale; glava joj sad bijaše u ravnini s Mowglijevom. Dječak se zagleda u nju, kao što je gledao buntovne vukove, zurio je u njezine poput berila zelene oči, sve dok crveni sjaj nije nestao iz njih kao što svjetlost svjetionika nestaje dvadeset milja od obale, sve dok se njihov pogled, a s njim i velika glava, ne počne spuštati, niže i niže, i Mowgli na stopalu osjeti hrapavi crveni jezik.

– Tiho, tiho – šaptao je dječak, gladeći je uporno i nježno po vratu i leđima. – Mir, mir! Krivnja je na noći, nije tvoja krivnja.

– Mirisi noći su me opili – reče Bagheera pokajnički. – Ovaj zrak mi viče preglasno. Ali kako *ti* to znaš?

Naravno, zrak oko indijskog sela pun je kojekakvih mirisa, a svako biće koje misli gotovo samo nosom, mirisi mogu otjerati u ludilo, kao što opojna sredstva i ponekad glazba mogu otjerati u ludilo ljudska bića. Još nekoliko minuta Mowgli je umirivao panteru, koja je legla kao mačka pokraj vatre, podvila šape ispod prsa i napola zatvorila oči.

– Ti i jesi i *nisi* iz Džungle – napokon reče. – A ja sam samo crna pantera. Ali te volim, Mali Brate.

– Dugo pričaju pod stablom – reče Mowgli, ne osvrćući se na posljednju rečenicu. – Sigurno je Buldeo ispričao mnogo priča. Trebali bi ubrzo doći da izvuku muškarca i ženu iz klopke i bace ih u Crveni Cvijet. A naći će razbijenu klopku. Ho! ho!

– Ne, slušaj – reče Bagheera. – Utihla je groznica u mojoj krvi. Neka nađu *mene!* Malo će ih se usuditi izići iz kuće nakon susreta sa mnom. Neće biti prvi put da sam u nekakvom zatvoru, a ne vjerujem da će *mene* vezati konopima.

– Onda budi pametna – reče Mowgli smijući se; počinjao se osjećati obijesno, poput pantere, koja je skliznula kroz prozor.

– Fuj! – zagunđa Bagheera. – Ovo mjesto smrdi po ljudima, ali tu je i krevet; točno takav dali su mi kao ležaj u kraljevim kavezima u Oodeyporeu. Sada ću leći.

Mowgli je čuo kako krevet škripi pod težinom velike zvijeri.

– Tako mi slomljenog lokota koji me oslobodio, mislit će da su ulovili veliku divljač! Dođi, sjedni pokraj mene, Mali Brate, poželjet ćemo im zajedno »dobar lov«!

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Ne, druga mi se misao mota po glavi. Ljudski čopor ne treba znati koji je moj udio u ovoj igri. Neka to bude tvoj lov. Ja ih ne želim vidjeti.

– Neka tako bude – reče Bagheera. – Ah, sad dolaze!

Na kraju sela, skup pod pipalovim stablom postajao je sve glasniji i glasniji. Napokon provališe divlji poklici; ulicom potrčaše muškarci i žene, mašući batinama, bambusovim štapovima, srpovima i noževima. Buldeo i svećenik bijahu na čelu, a gomila njima za petama. Vikali su:

– Vještica i vještac! Vidjet ćemo hoće li ih užareno željezo natjerati da priznaju! Zapalite kolibu nad njima! Naučit ćemo mi njih kako se štite vučji vragovi! Ne, najprije ćemo ih tući! Baklje! Dajte još baklji! Buldeo, potpali pušku!

Imali su malo muke sa zasunom na vratima. Bijaše čvrsto zatvoren, ali gomila ga otrgne, i svjetlost baklji razli se sobom gdje je, ispružena cijelom dužinom na krevetu, prekriživši šape koje su se malo spuštale preko ruba, crna kao pakao i strašna kao zloduh, ležala Bagheera. Na trenutak zavlada očajnička tišina, prvi u gomili uzmicali su s praga i probijali sebi put natrag; tada Bagheera podigne glavu i zijevne – namjerno, smišljeno, izazovno – kao što bi zijevnula u želji da uvrijedi sebi ravnoga. Gornja usna povuče se gore, crveni se jezik izvije, a donja čeljust se spuštala i spuštala, sve dok se nije pokazalo pola vrelog ždrijela; golemi očnjaci sjali su, otkriveni sve do zubnog mesa, a onda škljocnuše kao kad se zatvore čelična vrata na blagajni. U sljedećem trenutku ulica bijaše pusta; Bagheera iskoči kroz prozor i stane uz Mowglija, dok se bujica ljudi, vičući i vrišteći, u panici gurala i probijala prema kućama.

– Neće se maknuti do jutra – reče mirno Bagheera. – Što sad?

Činilo se da je selom zavladala tišina poslijepodnevnog sna; no, poslušavši bolje, mogli su čuti štropot teških sanduka za žito, koje su seljani vukli preko zemljanih podova i gurali pred vrata. Bagheera bijaše u pravu; selo se neće pomaknuti do jutra. Mowgli je nepomično sjedio razmišljajući, a lice mu je postajalo sve mračnije i mračnije.

– Što sam učinila? – upita Bagheera, napokon prilazeći k njegovim nogama i umiljavajući se.

– Samo dobro. Drži ih na oku do jutra. Ja ću spavati.

Mowgli otrči u Džunglu, klone kao mrtav na neku stijenu, te je spavao i spavao cijeli dan i sljedeću noć.

Kad se probudio, uz njega bijaše Bagheera, a do nogu mu je ležao tek ubijen srndać. Bagheera je znatiželjno promatrala kako se Mowgli dao na posao svojim nožem; jeo je i pio, a onda se okrenuo na drugu stranu i oslonio bradu na dlanove.

– Čovjek i žena sretno su stigli do Khaniware – reče Bagheera. – Tvoja majka je poslala poruku po Sokolu Chilu. Našli su konja prije ponoći, pa su vrlo brzo odmicali. Nije li to dobro?

– To je dobro – reče Mowgli.

– A tvoj ljudski čopor u selu jutros se nije ni pomaknuo, dok sunce nije visoko odskočilo. Onda su jeli i žurno se vratili u kuće.

– Jesu li te slučajno vidjeli?

– Moguće je. U zoru sam se valjala u prašini ispred vrata sela, a možda sam i zapjevala kakvu pjesmicu, za sebe. Sada, Mali Brate, više se nema što učiniti. Dođi loviti sa mnom i Balooom. Našao je nove košnice koje ti želi pokazati, a svi želimo da budeš opet s nama kao nekoć. Prestani gledati tim pogledom kojega se čak i ja bojim. Čovjek i žena neće biti stavljeni u Crveni Cvijet, a u Džungli je sve kako treba. Zar ne? Zaboravimo ljudski čopor.

– Ubrzo će oni biti zaboravljeni. Gdje Hathi pase noćas?

– Gdje mu se svidi. Tko može znati što namjerava Tihi? Ali zašto? Što može Hathi učiniti, a mi ne možemo?

– Pozovi ovamo k meni njega i njegova tri sina.

– Ali zbilja... zaista, Mali Brate, to nije... ne pristoji se Hathiju reći »Dođi!« ili »Idi!« Sjeti se, on je gospodar Džungle i, prije nego što je ljudski čopor izmijenio izraz tvojega lica, on te učio Lozinkama.

– Svejedno. Sad znam jednu Lozinku za njega. Zamoli ga da dođe k Mowgliju, Žabi, a ako te ne čuje odmah, zamoli ga u ime Pustošenja bertpurskih polja.

– Pustošenja bertpurskih polja – ponovi Bagheera dva ili tri puta, da bi dobro zapamtila. – Idem. Hathi se u najgorem slučaju može naljutiti, a ja bih dala mjesečni ulov da čujem Lozinku koja može pokrenuti Tihog.

I Bagheera ostavi Mowglija koji je bijesno zabadao svoj nož u zemlju. Dok nije vidio Messuine rane i – što mu je još više značilo – osjetio miris njezine krvi na remenju kojim su je vezali, dječak još nije vidio ljudsku krv. A Messua bijaše dobra prema njemu i, ukoliko je išta znao o ljubavi, on je volio Messuu toliko iskreno kao što je mrzio ostale ljude. No, koliko god prezirao njih, njihov govor, njihovu okrutnost i kukavnost, nizašto u Džungli ne bi mogao uzeti ljudski život i osjetiti ponovno taj užasni miris krvi u nosnicama. Njegov plan bijaše jednostavniji, ali savršeniji; i nasmijao se kad se sjetio da ga je jedna od večernjih Buldeovih priča pod pipalovim stablom navela na tu zamisao.

– Ono zbilja bijaše Lozinka – šapne mu Bagheera u uho. – Pasli su pokraj rijeke i pošli poslušno kao volovi. Gledaj, dolaze!

Hathi i njegova tri sina stigoše, po svom običaju, bešumno. Riječno blato bijaše im još svježe na bokovima, a Hathi je zamišljeno žvakao zelenu stabljiku mladog bananinog stabla koje bijaše iščupao kljovama. Ali svaka crta njegovog velikog tijela govorila je Bagheeri, koja je znala dobro gledati ono što je pred njom, da sad ne govori gospodar Džungle Čovječjem Mladunčetu, nego onaj koji se boji dolazi k onome kojega nije strah. Hathijeva tri sina gegala su se iza oca, jedan pokraj drugoga.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Mowgli jedva podigne glavu kad mu je Hathi zaželio »dobar lov«. Dugo ga je pustio da se ljulja i vrpolji i premješta, s noge na nogu, prije nego što je progovorio; a kad je otvorio usta, obratio se Bagheeri, a ne slonovima.

– Ispričat ću ti priču koju sam čuo od lovca – reče Mowgli – onoga kojeg ste ti i vučja braća lovili. Priča je o slonu, starom i mudrom, koji je pao u zamku, a zašiljen kolac u jami zasjekao ga je malo iznad stopala pa sve do ramena, ostavivši bijeli znak.

Mowgli mahne rukom, a Hathi se okrene na mjesečini, pokazujući dug bijeli ožiljak na svojoj koži boje škriljca, kao da ga je na tom mjestu pogodio užaren bič.

– Ljudi su došli po njega – nastavi Mowgli – ali on je raskinuo konope, jer bijaše jak, i skrivao se dok mu rana nije zacijeljela. A onda je, bijesan, otišao noću do polja tih lovaca. I sjećam se da je imao tri sina. Dogodilo se to prije mnogo, mnogo kiša, i vrlo daleko odavde, na bertpurskim poljima. Što se dogodilo s tim poljima za sljedeće žetve, Hathi?

– Požnjeli smo ih ja i moja tri sina – reče Hathi.

– A oranje koje slijedi nakon žetve? – reče Mowgli.

– Nije bilo oranja – reče Hathi.

– A ljudi koji su živjeli uz zelene usjeve? – reče Mowgli.

– Otišli su.

– A kolibe u kojima su spavali? – reče Mowgli.

– Krovove smo raznijeli u komadiće, a Džungla je progutala zidove – odgovori Hathi.

– I što još?

– Džungla je uzela onoliko dobroga zemljišta koliko ja mogu prehodati u dvije noći s istoka na zapad, i u tri noći sa sjevera na jug. Pustili smo Džunglu na pet sela; a u tim selima, na njihovim poljima, pašnjacima i mekim oranicama, nijedan čovjek danas ne uzima hranu od zemlje. To bijaše Pustošenje bertpurskih polja, koje smo izveli ja i moja tri sina. A sad mi reci, Čovječje Mladunče, kako su vijesti o tome stigle k tebi? – reče Hathi.

– Ispričao mi je jedan čovjek; sad vidim da čak i Buldeo može govoriti istinu. Dobro učinjeno, Hathi s bijelim ožiljkom; ali drugi put bit će još bolje, jer će pomoći čovjek. Poznaješ selo ljudskoga čopora koji me otjerao? Oni su lijeni, bezumni i okrutni; igraju se ustima, a slabije ne ubijaju za hranu, nego iz zabave. Kada su siti, bacit će vlastiti rod u Crveni Cvijet. Vidio sam to. Nije dobro da i dalje žive ovdje. Mrzim ih!

– Ubij, onda – reče najmlađi Hathijev sin, iščupa busen trave, ispraši ga o svoje prednje noge i odbaci, krišom gledajući ovamo-onamo svojim malim crvenim očima.

– Što će mi bijele kosti? – odgovori Mowgli bijesno. – Zar sam vučje mladunče da se na suncu igram krvavom glavom? Ubio sam Shere Khana i njegovo krzno trune na

Zbornoj stijeni. Ali... ali, ja ne znam kamo je otišao Shere Khan, a utroba mi je prazna. Sad ću uzeti ono što mogu vidjeti i dodirnuti. Pusti Džunglu na to selo, Hathi!

Bagheera zadrhti i šćućuri se. Razumjela je kad dođe do najgorega, da se može pojuriti seoskim ulicama, udarajući lijevo i desno po gomili; razumjela bi i podmuklo ubijanje ljudi uz plugove u suton, ali zamisao da se namjerno zbriše cijelo selo pred očima ljudi i zvijeri, ulijevala joj je strah u kosti. Sad joj je bilo jasno zašto je Mowgli poslao po Hathija. Nitko osim dugovjekog slona ne bi mogao smisliti i voditi takav rat.

– Neka bježe kao što su bježali ljudi s bertpurskih polja, dok kiša ne ostane jedini plug, a njezino bubnjanje po lišću ne zamijeni zujanje njihovih vretena; dok Bagheera i ja ne napravimo brlog u svećenikovoj kući i jeleni ne počnu piti iz čatrnje iza hrama. Pusti Džunglu na njih, Hathi!

– Ali ja... ali mi nismo u svađi s njima, a samo u crvenom bijesu velike boli možemo rušiti mjesta gdje spavaju ljudi – reče Hathi neodlučno.

– Zar ste vi jedini koji u Džungli jedu travu? Pokrenite svoje narode. Neka dođu jeleni, i svinje, i nilghaje. Ne morate se ni pokazati dok polja ne budu gola. Pusti na njih Džunglu, Hathi!

– Neće biti ubijanja? Kad smo pustošili bertpurska polja, moje kljove bijahu crvene, a ne bih rado opet probudio taj miris.

– Ni ja. Ne želim ni da njihove kosti leže na čistoj zemlji. Neka odu, i potraže nov brlog. Ovdje ne mogu ostati. Vidio sam i osjetio krv žene koja me hranila, žene koju bi ubili da je nisam došao spasiti. Samo miris mlade trave na njihovim pragovima može istjerati taj miris krvi. Gori mi u ustima. Pusti Džunglu na njih, Hathi!

– Ah! – reče Hathi. – Tako je gorio ožiljak na mom boku sve dok ne vidjesmo kako sela umiru pod proljetnim raslinjem. Sada razumijem. Tvoj rat bit će naš rat. Pustit ćemo Džunglu na njih!

Jedva je Mowgli došao do daha – tresao se cijelim tijelom od bijesa i mržnje – a mjesto gdje su stajali slonovi bilo je prazno; Bagheera ga je gledala u stravi.

Tako mi slomljenog lokota koji me oslobodio! – reče napokon Crna Pantera. – Zar si *ti* ono golo biće za koje sam govorila Čoporu kad svi bijasmo mladi? Gospodaru Džungle, govori za mene, govori za Balooa, govori za sve nas! Mi smo mladunčad pred tobom! Slomljene grančice pod nogama! Lanad bez košute!

Pomisao na Bagheeru kao izgubljeno lane bijaše Mowgliju sasvim zbunjujuća, te se smijao i hvatao dah, jecao i ponovno se smijao, dok napokon ne skoči u jezerce ne bi li prestao. Plivao je ukrug, zaranjajući kroz pruge mjesečevog svjetla na površini, baš kao žaba, njegova imenjakinja.

Tada su već Hathi i njegova tri sina skrenuli svaki na svoju stranu, te se tiho uputili prema dolinama. Išli su tako Džunglom cijela dva dana, što znači da su prešli dobrih šezdeset milja; a svaki njihov korak, i svaki zamah surlom, primjećivali su, pratili i prepričavali Mang, i Chil, i Majmunski narod i sve ptice. Onda su počeli pasti, i mirno su

e-Lektire
lektire.skole.hr

pasli oko tjedan dana. Hathi i njegovi sinovi nalik su Kaau, Udavu sa Stijene. Ne žure se dok nije nužno.

A poslije toga Džunglom se počeo širiti glas – premda nitko nije znao tko ga je pustio – da se u toj i toj dolini može naći bolju hranu i piće. Svinje – koje će naravno, otići do kraja svijeta po dobar obrok – prve su krenule, hrpimice, gurajući se preko stijena. Slijedili su jeleni, zajedno s malim divljim lisicama koje žive od mrtvih i umirućih u stadu. Nilghaje, divlje krave teških pleća išle su usporedo s jelenima, a divlji bivoli iz močvara slijedili su za njima. I najmanja sitnica mogla je skrenuti s puta raspršena, nesigurna stada, koja su pasla, tumarala, pila i opet pasla; ali kad god bi se podigla uzbuna, netko se pojavio i utješio ih. Jednom, bi to bio Ikki, Dikobraz, pun vijesti o dobroj hrani samo malo dalje, drugi put bi Mang veselo kriknuo i zalepršao nad nekim proplankom da bi im pokazao kako tu nema nikoga; ili bi se Baloo, s ustima punim korijenja, dogegao do neke neodlučne skupine, te bi plašeći i nespretno gurajući, vraćao životinje na pravi put. Mnoge su odustale, pobjegle ili izgubile zanimanje, ali je ostalo još više onih koje su išle dalje. Nakon sljedećih deset dana, izgledalo je to ovako: jeleni, svinje i krave miljeli su u krugu polumjera osam ili deset milja, dok su se u rubove toga kruga zalijetali mesojedi. U središtu pak, bilo je selo, oko sela su dozrijevali usjevi, usred usjeva sjedili su ljudi na nečemu što nazivaju *machan* – gradnjama nalik golubinjacima, napravljenim od štapova podignutih na četiri motke – i plašili ptice i druge kradljivce. Jelene više nije trebalo nagovarati. Mesojedi im bijahu za petama, te su ih gonili naprijed, prema središtu kruga.

Bijaše mrkla noć kad su Hathi i njegova tri sina tiho izišli iz Džungle i surlama slomili motke na *machanima;* srušili su se kao prelomljene stabljike kukute u cvatu, a ljudi koji su se stropoštali s njih čuli su duboko grgoljenje slonova. Onda se prethodnice zaplašene vojske divljači probiše naprijed i preplaviše seoske pašnjake i oranice; s njima su išle i divlje svinje oštrih papaka, pa što su jeleni ostavili svinje bi uništile; povremeno bi vučji lavež uznemirio stada, te bi očajno jurila ovamo-onamo, gazeći mladi ječam i rušeći rubove kanala za navodnjavanje. Prije zore popustio je pritisak na jednom dijelu obodnice kruga. Mesojedi su uzmaknuli i ostavili otvoren put prema jugu, te se stado za stadom zalijetali i tim putem. Drugi, hrabriji, legoše po gušticima, da bi sljedeće noći dovršili obrok.

Ali posao je već bio pri kraju. Kad su ujutro pogledali polja, seljaci vidješe da su im usjevi propali. To je za njih značilo smrt ako ne odsele, jer živjeli su iz godine u godinu onoliko blizu gladovanju koliko im blizu bijaše Džungla. Kad su gladni bivoli iz sela izišli na pašu, otkriše da je divljač očistila pašnjake, te odlutaše u Džunglu i raspršiše se među svojim divljim rođacima; a kad se spuštao suton, tri ili četiri ponija koji pripadahu selu, ležali su u stajama razbijenih glava. Samo je Bagheera mogla zadati te udarce i samo Bagheeri je moglo pasti na pamet da drsko izvuče posljednje truplo na ulicu.

Te noći seljani se nisu usudili zapaliti vatre u poljima, te su Hathi i njegova tri sina mogli dovršiti posao; jer, kuda Hathi prolazi, više nitko ne mora proći. Ljudi odlučiše živjeti od žita spremljenog za sjeme, sve do kiša, a zatim raditi kao sluge, dok ne nadok-

e-Lektire
lektire.skole.hr

nade izgubljenu ljetinu; ali dok je prodavač sjemena mislio na svoje sanduke pune žita i cijenu koju će postići pri prodaji, oštre Hathijeve kljove trgale su ugao njegove zemunice i razbijale veliko pleteno spremište, oblijepljeno kravljom balegom, u kojemu je ležalo dragocjeno zrnje.

Kad otkriše i taj gubitak, bilo je vrijeme da progovori svećenik. Molio se svojim bogovima, bez odgovora. Možda su, reče, seljani nesvjesno uvrijedili nekog od bogova Džungle, jer, očito, Džungla se digla protiv njih. Stoga poslaše po poglavicu najbližega plemena lutajućih Gonda – malih, mudrih, vrlo crnih lovaca, koji žive duboko u Džungli, a čiji su očevi potomci najstarijeg naroda u Indiji, prvobitnih stanovnika te zemlje. Dočekali su Gonda s onim što su imali, a on je stajao na jednoj nozi, držeći u ruci svoj luk, s dvije ili tri otrovne strelice zataknute u kosu, gledajući zabrinute seljane i njihova opustošena polja napola zaplašeno, a napola prezrivo. Oni su željeli znati jesu li njegovi bogovi – stari bogovi – ljutiti na njih, i kakve bi žrtve trebalo prinijeti. Gond ne reče ništa, nego podigne vriježu *karele*, penjačice koja rađa gorkim divljim tikvicama i prevuče je preko vrata hrama, pred licem crvenog hinduskog kipa. Onda pokaže rukom niz put prema Khaniwari, te se vrati u svoju Džunglu, gdje je mogao vidjeti u kakvom su pokretu njezini stanovnici. Znao je, kad se pokrene Džungla, samo bijeli ljudi mogu se nadati da će je skrenuti s puta.

Nije im trebalo objašnjenje. Divlje će penjačice rasti na mjestu gdje su štovali svoje božanstvo, i što prije odu, tim bolje po njih.

Ali teško je otrgnuti selo od njegova sidra. Ostali su sve dok su imali ikakve ljetne hrane; pokušavali su skupljati orahe u Džungli, no sjene sjaktećih očiju promatrale su ih, promičući oko njih i usred dana; a kad bi uplašeni potrčali prema zaklonu svojih zidova, na stablima kraj kojih su prošli trenutak prije, kora bijaše izderana i izgrebena pandžama neke velike šape. Što su se više držali svojega sela, to su divlja bića koja su se naganjala i bučala na pašnjacima uz Waingungu, postajala drskija. Nisu stizali popraviti i zakrpati stražnje zidove praznih staja, okrenute prema Džungli; divlje svinje su ih rušile, za njima su brzale čvornate loze, hvatajući se novoosvojenoga tla, a oštra se trava uzdizala za penjačicama, nalik kopljima kakve sablasne vojske. Prvi pobjegoše neoženjeni ljudi i proniješe nadaleko i naširoko glas da je selo ukleto. Tko bi se mogao boriti, govorili su, protiv Džungle, ili bogova Džungle, kad je i sama seoska naočarka napustila svoju rupu ispod terase kod pipalovog stabla? I, kako su ugažene staze na otvorenom postajale sve malobrojnije i bijede, tako su slabile i dotad oskudne veze seljana s vanjskim svijetom. Napokon ih je prestalo uznemirivati noćno trubljenje Hathija i njegova tri sina; više nisu imali ništa što bi mogli izgubiti. Usjevi na tlu i sjemenje u zemlji bili su im oduzeti. Polja su već počinjala gubiti svoj oblik, i bilo je vrijeme da zatraže milost kod Engleza u Khaniwari.

Po indijskom običaju, odlagali su odlazak iz dana u dan, te su ih uhvatile i prve kiše; kroz nepopravljene krovove lila je voda, pašnjaci bijahu poplavljeni do gležnja, sav život silovito je bujao nakon ljetnih vrućina. I onda su odgacali – muškarci, žene, djeca – kroz

e-Lektire
lektire.skole.hr

zasljepljujuću vruću jutarnju kišu, ali su, naravno, bacili još jedan, oproštajni pogled na svoje domove.

Kad je posljednja obitelj sa svojim teretom prošla kroz vrata, čuli su iza zidova tresak greda i krovova koji se ruše. Vidjeli su na trenutak kako se uzdiže sjajna, zmijolika crna surla i razbacuje raskvašenu slamu. Surla nestade, začu se opet lomljava, pa vrisak. Hathi je brao krovove kuća, kao što djeca beru lokvanje, a jedna je greda odskočila i udarila ga. Samo mu je to trebalo da bi navalio svom snagom, jer od svih životinja u Džungli najbezobzirnije razara bijesni slon. Stražnjom nogom udari u zemljani zid koji se sruši; rušeći se, pretvarao se pod mlazovima kiše u žuto blato. Onda se s krikom okrenuo i jurnuo kroz uske ulice, naslanjajući se na kuće lijevo i desno, krhajući poludjela vrata i razbijajući strehe, dok su iza njega bjesnjela njegova tri sina, kao što su bjesnjeti u pustošenju bertpurskih polja.

– Džungla će progutati te ljušture – reče mirni glas u lomljavi. – Treba srušiti vanjski zid.

I Mowgli, kojemu se kiša slijevala niz gola ramena i ruke, skoči sa zida, a zid se već ljuljao kao umorni bivol.

– Sve u svoje vrijeme – dahtao je Hathi. – Oh, ali moje kljove kod Burtporea bijahu crvene. K vanjskom zidu, djeco! Glavama! Svi zajedno! Sad!

Četiri slona gurnuše; vanjski se zid nagne, pukne i padne, a seljaci, nijemi od užasa, vidješe u širokoj raspuklini bijesne, muljem zamrljane glave rušitelja. Dadoše se u bijeg uz dolinu, a sada bez doma i bez hrane, dok se njihovo selo, razderano, razrušeno, izgaženo, topilo iza njih.

Mjesec dana kasnije na tom se mjestu nalazio namreškan brežuljak, prekriven mekanim, zelenim raslinjem; a na kraju kišnog razdoblja bučila je Džungla u punom jeku ondje gdje je, ni šest mjeseci ranije, orao plug.

e-Lektire
lektire.skole.hr

MOWGLIJEVA PJESMA PROTIV LJUDI

Pustit ću na vas hitronoge loze –
Pozvat ću Džunglu da zgazi vam selo!
Krovovi nestat će pred njom,
Rušit se kućne grede
I samo *karela*, gorka *karela*,
Prekrit će sve!

Gdje vi vijećaste pjevat će moj narod,
Gdje spremaste žito šišmiši će visjet;
I zmija bit će vam stražar
Uz ugaslo ognjište;
Jer će *karela*, gorka *karela*,
Rađati plodom gdje spavaste!

Nećete vidjet moje napadače; čut ćete samo i slutit;
Noću, prije mjeseca, slat ću po svoj namet,
Tad vuci bit će pastiri
Uz razbacane vaše međaše,
Jer će *karela*, gorka *karela*,
Sijati sjeme gdje voljeste!

Vaša će polja prije vas požnjet moja vojska;
Za žeteocima mojim skupljat ćete mrve izgubljena kruha;
Vaši će volovi postati divljač
Uz zaraslo predbrežje,
Jer će *karela*, gorka *karela*,
Listati gdje vi gradište!

Protiv vas ujedinili krivonoge loze,
I poslah Džunglu da proguta vam selo!
Stabla – stabla vas gone!
Ruše se kućne grede,
I samo *karela*, gorka *karela*,
Prekrit će vas sve!

e-Lektire
lektire.skole.hr

Pogrebnici

Kad kažeš Tabaquiju »Brate!«, pozoveš Hijenu na ručak,
Primirje trajno možeš sklopiti s Jacalom – želucem na četiri noge.

Zakon Džungle

Poštujte starije!

Bijaše to neki gust glas, mutan glas od kojega biste se stresli, glas kao kad se nešto mekano prelama na dva dijela. Razabirao se u njemu drhtaj, i kriještanje, i cvilež.

– Poštujte starije! O, družbenici rijeke, poštujte starije!

Na širokoj površini vode nije se moglo vidjeti ništa osim male povorke barki četvrtastih jedara i drvenih jarbola; bijahu natovarene građevnim kamenom i plovile su niz rijeku, upravo prošavši ispod željezničkog mosta. Veslači podigoše svoja nezgrapna vesla, da bi izbjegli pješčani prud uz potpornje mosta, i dok su tako prolazili, po tri brodice usporedo, strašni glas započe opet:

– O, brahmani rijeke, poštujte stare i nemoćne!

Čovjek, koji je sjedio na ogradi jedne barke, podiže ruku, promrmlja nešto što nije bilo blagoslov, i brodice nastaviše svoj put kroz suton. Široka indijska rijeka, sličnija nizu malih malih jezera nego jedinstvenom toku, glatka poput stakla, odražavala je pješčano-crveno nebo, s mrljama žutog i zagasitocrvenog svjetla uz niske obale. U kišno doba, u rijeku su se ulijevali mali potoci, no sad su se njihova suha ušća jasno ocrtavala iznad površine vode. Na lijevoj obali, gotovo ispod željezničkog mosta, bijaše selo, od opeka i blata, šiblja i slame, a njegova glavna ulica, sad puna stoke što se vraćala u staje, vodila je ravno prema rijeci, sve do neke vrste grubog pristaništa od opeke, gdje su ljudi koji bi se htjeli prati, mogli silaziti u vodu, stubu po stubu. To bijaše Ghaut, u selu po imenu Mugger[12]-Ghaut.[13]

Noć se brzo spuštala na polja leće, riže i pamuka, što su ležala tako nisko da ih je rijeka poplavljivala svake godine, na trsku uz zavoj rijeke i gustu prašumu pašnjaka iza tihe trske. Papige i vrane, koje su još maloprije brbljale i vikale uz večernje piće, odletjele su dalje od rijeke na počinak, susrećući usput gomile letipasa, a oblak za oblakom

[12] *Mugger* – hindski naziv za opasnu vrstu krokodila širokih čeljusti, koja živi u Gangesu i drugim indijskim rijekama.

[13] *Ghaut* – put ili stube koje vode do rijeke.

vodenih ptica spuštao se zviždeći i kričeći u zaklon od trske. Bilo je tu gusaka, bačvastih glava i crnih leđa, te kržulja, zviždavki, divljih pataka, žličarica i ugara, a tu i tamo poneki plamenac.

Posljednji je stizao tromi Ždral, leteći kao da će mu svaki zamah krilima biti posljednji.

– Poštujte starije! Brahmani rijeke, poštujte starije!

Ždral napola okrene glavu, zaokrene malo u smjeru odakle je dolazio glas, te se ukočeno spusti na pješčani prud ispod mosta. Tada se tek moglo vidjeti kakav je to lupeški grubijan bio. S leđa činio se dostojnim svakog poštovanja, jer bijaše visok gotovo šest stopa, a nalikovao je vrlo pristojnom, ćelavom svećeniku. Sprijeda bijaše drugačije, jer na glavi i vratu nije imao nijednoga pera, a ispod njegove brade njihala se ružna vrećica od sirove kože, spremište za sve što bi ukrao svojim trnokopu sličnim kljunom. Noge mu bijahu dugačke, tanke i kožaste, ali ih je pokretao oprezno i s ponosom ih gledao, čisteći svoje pepeljastosivo repno perje, ogledavajući se preko glatkoga ramena i kočeći se u stav »Pozor!«

Šugavi mali Šakal koji je gladno lajao na niskom kamenu, uzdiže uši i rep, te potrči kroz plićak, da bi se pridružio Ždralu.

Bio je najniži u svojoj kasti – što ne znači da i najbolji šakali mnogo vrijede, ali ovaj bijaše osobito bijedan, napola prosjak, napola razbojnik, čistač seoskih smetlišta, naizmjence očajno plašljiv ili divlje smion, vječito gladan i pun lukavstava koja mu nikad nisu donijela nikakva dobra.

– Uh! – reče, stresajući se žalostivo, kad je izišao na suho. – Nek crvena šuga odnese pse ovog sela! Imam po tri ugriza na svaku buhu, a sve samo zato jer sam gledao, samo gledao, čuješ! neku staru cipelu u kravljoj staji. Zar mogu jesti blato?

I on se počeše ispod lijevog uha.

– Čuo sam – reče Ždral, a glas mu je zvučao kao tupa pila koja reže debelu dasku – ja sam *čuo* da je u toj istoj cipeli bio novorođeni psić.

– Jedno je čuti, drugo je znati – reče Šakal koji je znao mnoge poslovice; pokupio ih je slušajući ljude u selu uz večernje vatre.

– Istina je. I zato, da bih se uvjerio, ja sam se pobrinuo za to štene, dok su psi bili zaposleni na drugome mjestu.

– Bili su *jako* zaposleni – reče Šakal. – Dakle, sad neko vrijeme ne smijem u selo po otpatke. I zbilja je u toj cipeli bilo slijepo štene?

– Ovdje je – reče Ždral, škiljeći preko kljuna prema punoj vrećici na vratu. – Malen zalogaj, ali prihvatljiv, sada, kad na svijetu više nema milosrđa.

– Ah, da! Danas je svijet kao od željeza! – jadikovao je Šakal. Ali njegovo nemirno oko ulovi jedva primjetno mreškanje na vodi, te on brzo nastavi:

– Život je težak za sve nas, pa vjerujem da čak i naš izvrsni gospodar, Ponos Ghauta i Zavist Rijeke...

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Lažac, laskavac i Šakal iz istog su se jajeta izlegli – reče Ždral, ne obraćajući se nikome posebno; kad bi se potrudio, i sam je lagao prilično vješto.

– Da, Zavist Rijeke – ponovi Šakal, podižući glas. – Čak i on, vjerujem, nalazi da se dobra hrana prorijedila otkad je sagrađen most. No s druge strane, premda to nikad ne bih rekao pred njegovim plemenitim licem, on je toliko mudar, i toliko pun vrlina, što ja na žalost nisam, da...

– Kad Šakal priznaje da je siv, koliko crn mora biti – promrmlja Ždral. Nije mogao vidjeti tko dolazi.

Začulo se meko struganje, kao da je čamac dotaknuo plitko dno. Šakal se naglo okrene i suoči (jer najbolje je uvijek gledati drugoga u lice) s osobom o kojoj je govorio. Bijaše to krokodil, dugačak dvadeset stopa; izgledao je kao odjeven u triput prekovan kotlovski lim, ukrašen čavlićima, uglačan i iskićen; žuti su se vršci njegovih gornjih zubi nadnosili preko krasno ižlijebljene donje čeljusti. Bio je to tuponosi Mugger od Mugger-Ghauta, stariji od svih seljana, krokodil po kojemu je selo dobilo ime; prije nego što je sagrađen most, on bijaše demon zaljeva – ubojica, ljudožder i seosko božanstvo u jednom. Sada je ležao, s bradom u plićaku, održavajući se u mjestu gotovo neprimjetnim pokretima repa, a Šakal je dobro znao da bi jedan udarac istoga repa u vodi, izbacio Muggera uz obalu naglo poput parnoga stroja.

– Kakav sretan susret, Zaštitnice Siromašnih! – ulagivao se, uzmičući pri svakoj riječi. – Čuo se neki ugodan glas, pa dođosmo ovamo nadajući se prijateljskom razgovoru. Moja bezrepa drskost navela me da govorim o tebi, čekajući ovdje. Nadam se da nisi ništa čuo.

No Šakal je govorio upravo zato da bi ga Mugger čuo, znajući da je to najbolji način da dođe do jela, Mugger je pak znao da je Šakal govorio s tim ciljem, Šakal je znao da Mugger to zna, a Mugger je znao da Šakal zna da on zna, te su tako obojica bili vrlo zadovoljni.

Stara se zvijer, pušući i gunđajući, uspela uz obalu.

– Poštujte stare i nemoćne – mrmljao je Mugger, a malene su mu oči sjale poput žeravica ispod teških rožnatih vjeđa na vrhu njegove trokutaste glave, dok je gurao svoje podbulo, valjkasto tijelo na iskrivljenim nogama. Zatim se smjesti, a Šakal, koliko god je dobro poznavao Muggerove običaje, po stoti se put užasnuo primjećujući kako uvjerljivo krokodil oponaša kladu koju je naplavila voda. Čak se potrudio leći pod kutom pod kojim bi prema toku rijeke ležalo prirodno nasukano drvo, uzimajući u obzir snagu struje u to doba godine, u to vrijeme i na tom mjestu. Sve je to učinjeno tek iz navike, jer je Mugger isplivao na obalu zbog razonode; ali, krokodil nikad nije sasvim sit, a da je Šakala zavarala sličnost s kladom, ne bi doživio da može o tome filozofirati.

– Ništa nisam čuo, dijete moje – reče Mugger, zatvorivši jedno oko. – Voda mi je bila u ušima, a bio sam i slab od gladi. Otkad je sagrađen taj most, prestao me voljeti moj narod u mojemu selu, i srce mi se zbog toga cijepa.

– Ah, sramota! – reče Šakal. – Tako plemenito srce! Ali, svi su ljudi isti, meni se čini.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Oh ne, postoje znatne razlike – blago odgovori Mugger. – Neki su mršavi kao motke s čamaca. Drugi su pak tusti poput mladih ša... pasa. Nikada ne bih bezrazložno klevetao ljude. Ima ih raznih, a kroz dug niz godina uvjerio sam se da su, sve u svemu, vrlo dobri. Muškarci, žene, djeca... nemam im što prigovoriti. I zapamti, dijete, tko osuđuje svijet, svijet će ga osuditi.

– Laskanje je gore od prazne limenke u želucu. Ali ovo što smo upravo čuli, to je mudrost – reče Ždral, spuštajući nogu.

– Ali ipak, uzmi u obzir njihovu nezahvalnost prema ovoj izvrsnoj osobi – započe brižno Šakal.

– Ne, ne, nije to nezahvalnost! – reče Mugger. – Oni ne misle na druge, to je sve. Ali, ležeći na svom mjestu nedaleko gaza, primijetio sam da su stube novoga mosta okrutno teške za penjanje, kako starim ljudima, tako i djeci. Stari, naravno, nisu vrijedni razmatranja, ali žalostan sam, iskreno sam žalostan zbog debeljuškaste djece. Pa ipak, mislim da ćemo ubrzo, kad most izgubi čar novine, opet gledati gole smeđe noge mog naroda kako hrabro šljapkaju gazom, kao nekoć. Tada će stari Mugger ponovno biti štovan.

– Ali ja sam baš danas o podne vidio kako uz Ghaut plove vijenci od nevena – reče Ždral.

Nevenovi vijenci znak su štovanja po cijeloj Indiji.

– Zabluda, zabluda. Bila je to žena prodavača slatkiša. Iz godine u godinu gubi vid i ne razlikuje više kladu od mene, Muggera od Ghauta, Vidio sam njezinu zabludu kad je bacala vijenac i da je prišla još korak bliže, bio bih joj objasnio tu malu razliku. No mislila je dobro, i moramo uzeti u obzir značenje njezinog darivanja.

– Kakva korist od nevenovih vijenaca kad moraš jesti na smetlištu? – reče Šakal, loveći buhe, no držeći oprezno na oku svojega Zaštitnika Siromašnih.

– Istina, ali još nisu počeli praviti smetlišta koja bi bila dovoljna za *mene.* Pet puta vidio sam kako se rijeka povlači od sela i stvara novu zemlju na kraju ulice. Pet puta vidio sam kako se selo iznova gradi na obalama, i vidjet ću kako se gradi još pet puta. Ja nisam bezvjerni ribolovac Gavial, u Kasiju danas, u Prayagu sutra, kao što izreka kaže, već postojan i pravi čuvar gaza. Znaj, dijete, ne nosi ovo selo bez razloga moje ime jer »onaj tko stražari dugo«, kao što izreka kaže, »na kraju dobije svoju nagradu.«

– Ja sam stražario dugo, vrlo dugo, gotovo čitav svoj život, a za nagradu sam dobio ugrize i udarce – reče Šakal.

– Ho! ho! ho! – grohotom se smijao Ždral.

– U kolovozu rodio se Šakal,
A kiše su pale u rujnu.
»Ne pamtim«, tad reče Šakal,
»Ovakvu silnu kišu!«

e-Lektire
lektire.skole.hr

Ždral, međutim, ima vrlo neugodnu osobinu. Povremeno on pati od jakih napada nemira ili grčeva u nogama, pa premda je naizgled najčestitiji među ždralovima, koji su svi vrlo ugledni, tada počinje u zraku plesati divlji ratni ples, kao na štakama, napola otvarajući krila, mašući ćelavom glavom gore-dolje; iz razloga koji su njemu samome najbolje poznati, običava najgore takve napade popratiti najzlobnijim primjedbama. Na posljednju riječ pjesmice, on se opet smiri, deset puta podrugljivije nego prije.

Šakal se trgne, premda je imao pune tri godine, ali kako možeš biti kivan zbog uvrede na osobu koja ima kljun dugačak cijeli lakat i snagu da se posluži njime kao kopljem. Ždral bijaše opće poznata kukavica, ali Šakal je bio još gori.

– Moramo živjeti da bismo išta naučili – reče Mugger – a mogu ti reći i ovo: maleni šakali sasvim su uobičajena pojava, dijete, ali ovakav *mugger* kao što sam ja ne susreće se često. Nisam ja zbog toga ohol, jer oholost vodi u propast; ali, zapamti, Udes mi je takav, a protiv svog Udesa nitko tko pliva, ili hoda, ili trči, ne bi se trebao buniti. Ja sam zadovoljan Udesom. S dobrom srećom, oštrim okom, i običajem da razmotriš ima li potok ili rukavac izlaz prije nego što u njega uđeš, može se mnogo postići.

– Čuo sam da je jednom čak i Zaštitnik Siromašnih učinio pogrešku.

– Istina je, ali pomogao mi je moj Udes. Bilo je to prije nego što sam narastao do svoje pune veličine, prije... četiri velike gladi (tako mi lijeve i desne obale, kako su rijeke bile pune u ono doba!). Da, bijah mlad i lakomislen, i kad bi došla poplava, tko sretniji od mene? Takva sitnica me tada mogla učiniti vrlo sretnim. Selo bijaše duboko u vodi, te sam otplivao iznad pristaništa, dalje prema unutrašnjosti, sve do rižinih polja, prekrivenih dubokim dobrim muljem. Sjećam se i para narukvica (bijahu od stakla i zadale su mi dosta muke) što sam ih našao te večeri. Da, staklene narukvice; i, ako me sjećanje dobro služi, neka cipela. Trebao sam stresti obje cipele, ali bijah gladan. Kasnije sam naučio pametnije postupati. Da. Dakle, najeo sam se i odmorio; ali, kad sam se htio vratiti u rijeku, voda je opala, te sam morao hodati kroz blato u glavnoj ulici. Ja, tko drugi? Iziđe tada sav moj narod, svećenici i žene i djeca, a ja ih blagonaklono pogledah. Blato nije dobro mjesto za borbu. Reče neki lađar: »Uzmite sjekire i ubijte ga, jer to je Mugger s gaza.« »Nemojte tako«, reče svećenik. »Gledajte, on tjera poplavu! On je božanstvo našega sela.« Zasuše me cvijećem, a sretna misao navede jednoga od njih da povede kozu preko puta.

– Kako je dobra, kako je osobito ukusna koza! – reče Šakal.

– Dlakava, previše dlakava, a kad se nalazi u vodi obično skriva udicu s četiri kuke. Ali, onu kozu sam prihvatio i spustio se do Ghauta u velikoj časti. Kasnije, moj Usud mi je poslao onoga lađara koji mi je htio sjekirom odrezati rep. Njegov se čamac nasukao na starome prudu kojega se sigurno ne sjećate.

– Nismo *svi* ovdje šakali – reče Ždral. – Je li to bio prud koji je nastao ondje gdje su potonuli čamci s kamenjem u godini velike suše, veliki prud koji se zadržao kroz tri poplave?

– Bila su dva – reče Mugger – gornji i donji prud.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Točno, zaboravio sam. Dijelio ih je kanal, ali se kasnije isušio reče Ždral, koji se ponosio svojim pamćenjem.

– Na donjem se prudu nasukao čamac mojega prijatelja. Spavao je na pramcu i onda, tek napola budan, skoči u vodu do pasa, ne, ne, samo do koljena, da bi gurnuo barku. Ona prazna zaplovi i nasuče se opet malo niže, kako je već rijeka onda tekla. Slijedio sam je, jer sam znao da će doći ljudi da je izvuku na obalu.

– I jesu li tako učinili? – upita Šakal, koji je počinjao osjećali neko strahopoštovanje. Dojmio ga se lov takvih razmjera.

– Pojavili su se ondje i malo niže. Nisam išao dalje, ali taj dan donio mi je tri dobro uhranjena *manjisa* (lađara), a nijedan osim posljednjeg (tu sam već bio neoprezan) nije ni kriknuo da upozori one na obali.

– Ah, plemenita zabava! No koliku vještinu i oštroumnost traži! – reče Šakal.

– Ne vještinu, dijete, samo razmišljanje. Malo razmišljanja u životu, to ti je kao sol na riži, kako kažu lađari, a ja sam uvijek duboko razmišljao. Gavial, moj rođak, ribojed, pričao mi je kako mu je teško slijediti njegove ribe, i kako se jedna riba razlikuje od druge, i kako ih on mora sve poznavati, i kad su u jatu, i pojedinačno. Priznajem da je to mudrost; no s druge strane, moj rođak Gavial živi među svojim narodom. *Moj* narod ne pliva u skupinama, držeći usta izvan vode, kao što čini Rewa, niti stalno izranja do površine, prevrćući se na bok, poput Mohooa, ili male Chapte; niti se skuplja u plićacima poslije poplave, kao Batchua i Chilwa.

– Sve su vrlo dobre za jelo – reče Ždral, klepećući kljunom.

– To kaže i moj rođak, i podiže veliku graju oko svojega lova, no ti stvorovi se ne penju na obale da bi pobjegli njegovom oštrom nosu. *Moj* narod je drugačiji. Oni žive na suhom, u kućama, među stokom. A ja moram znati što čine, i što namjeravaju učiniti; a dodajući surli rep, kao što izreka kaže, vidim cijeloga slona. Možda nad vratima vise zelena grančica i željezni prsten? Stari Mugger zna da se u toj kući rodio dječak i da će jednoga dana sigurno doći do Ghauta i igrati se. Neka djevojka se udaje? Stari Mugger zna, jer vidi kako ljudi nose poklone ovamo i onamo; a ona, također, mora doći do Ghauta i okupati se prije vjenčanja i – on je tu. Je li rijeka promijenila tok, stvorila novo zemljište ondje gdje bijaše samo pijesak? Mugger zna.

– Ali od kakve je koristi to znanje? – reče Šakal. – Rijeka je mijenjala tok čak i u mom kratkom životu.

Indijske se rijeke gotovo uvijek pomiču u svojim koritima i ponekad skrenu za dvije ili tri milje u jednom godišnjem dobu, potapajući polja na jednoj strani, nanoseći plodno blato na drugoj.

– Nijedno znanje nije toliko korisno – reče Mugger – jer novo zemljište znači nove svađe. Mugger zna. O, da! Mugger zna. Čim se voda povuče, on se došulja po malim potocima, gdje ljudi misle da se ne bi mogao sakriti ni pas, i ondje čeka. Ubrzo dolazi seljak govoreći da će ovdje posaditi krastavce, ondje dinje, na novom zemljištu koje mu

e-Lektire
lektire.skole.hr

je rijeka dala. Golim nožnim prstima opipava dobar mulj. Onda dolazi drugi, govoreći da će posaditi luk, i mrkvu i šećernu trsku na tim i tim mjestima. Sastaju se kao čamci prepušteni struji i obojica kolutaju očima ispod velikih plavih turbana. Stari Mugger vidi i čuje. Nazivaju jedan drugoga bratom, i odlaze omeđiti novo zemljište. Mugger žuri s njima, od točke do točke, gegajući se sav stisnut kroz blato. I sad se počinju svađati! Sad padaju oštre riječi! Sad trgaju turbane jedan drugome s glave! Sad podižu *lathis* (toljage) i napokon jedan pada na leđa u blato, a drugi bježi. Kad se vrati, spor je razriješen, o čemu svjedoči željezom okovani bambus pobijeđenoga. Ali nisu oni zbog toga zahvalni Muggeru. Ne, oni viču »Ubojstvo!« i njihove se obitelji tuku batinama, po dvadesetoro njih sa svake strane. Moj narod je dobar narod – Jati s visoravni, Makvai iz Beta. Ne udaraju oni za šalu i, kad završi borba, stari Mugger čeka daleko dolje na rijeci, izvan vidokruga sela, tamo iza grma *kikar*. I stižu oni, moji plećati Jati, osmorica ili devetorica zajedno pod zvijezdama, noseći mrtvoga čovjeka na nosiljci. Zapale malu vatru – ah! kako dobro poznajem tu vatru! – piju duhan i kimaju glavama, svi zajedno u krugu, ili u stranu prema mrtvome čovjeku na obali. Govore da će zbog svega toga doći engleski zakon s užetom i da će obitelj drugoga čovjeka biti osramoćena, jer će on biti obješen u velikom zatvorskom dvorištu. Onda prijatelji umrloga kažu: »Nek samo visi!« i cijeli se razgovor ponavlja, jednom, dvaput, dvadeset puta u dugoj noći. Napokon neki od njih kaže: »Bila je to poštena borba. Uzet ćemo krvarinu, malo veću nego što nudi ubojica, i nećemo više o tome govoriti.« Onda se natežu oko krvarine jer mrtvac bijaše snažan čovjek, za kojim je ostalo mnogo sinova. Ipak, prije *amratvele* (izlaska sunca) oni prinesu vatru k njemu, kao što je običaj, a zatim mrtvac dođe k meni i ne govori više ništa o svemu tome. Aha, djeco moja, Mugger zna, Mugger zna, a moji Malwah Jati dobar su narod!

– Previše su štedljivi, škrtare mojim žitom – zagrakće Ždral. – Ne troše uzalud ni sjaj s kravljeg roga, kao što poslovica kaže; tko može išta naći idući za Mahwajcem?

– Ali, ja nalazim... *njih* – reče Mugger.

– U staro doba, na jugu, u Calcutti – nastavi Ždral – bacali su sve na ulicu, a mi smo mogli birati. To su bile krasne godine. Ali danas ulice održavaju čistima poput ljuske jajeta izvana, pa je moj narod odletio. Jedno je biti čist; ali prašenje, brisanje i pranje sedam puta dnevno i samim bogovima ide na živce.

– Neki šakal niže uz rijeku čuo je od svojega brata, pa je i meni ispričao da su u Calcutti na jugu svi šakali debeli kao vidre za velikih kiša – reče Šakal, kojemu se na samu tu pomisao stala skupljati voda u ustima.

– Ah, ali bjeloliki su tamo, Englezi, a oni odnekuda dovoze pse, u čamcima dovoze uz rijeku velike debele pse koji se brinu da ti šakali i ostanu mršavi – reče Ždral.

– Oni su, dakle, toliko tvrda srca kao ovi ljudi ovdje? Mogao sam to i misliti. Ni zemlja, ni nebo, ni voda nemaju milosti za šakala. Prošle godine poslije kiša vidio sam šatore bjelolikih i uzeo im novu žutu uzdu, koju sam htio pojesti. Bjeloliki ne obrađuju kožu kako treba. Bilo mi je jako zlo.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– To je još uvijek bolje nego ono što se meni dogodilo – reče Ždral. – Kad bijah u svojoj trećoj godini, mlada i odvažna ptica, spustio sam se rijekom do mjesta gdje dolaze veliki čamci. Engleski čamci veliki su kao tri ovakva sela.

– On je otišao čak do Delhija i kaže da svi ljudi tamo hodaju na glavi – promrmlja Šakal. Mugger otvori lijevo oko i oštro pogleda Ždrala.

– Istina je – nije popuštala velika ptica. – Lažac laže samo kad se nada da će mu vjerovati. Nitko tko nije vidio te čamce, ne bi *mogao* vjerovati u ovu istinu.

– *To* zvuči razumnije – reče Mugger. – I onda?

– Iz unutrašnjosti toga čamca vadili su velike komade nečeg bijelog što se brzo pretvaralo u vodu. Mnogo toga se razbilo i padalo po obali, a ostalo su brzo strpali u kuću debelih zidova. Ali neki lađar smijući se uze komad toga, ne veći od maloga psa i dobaci ga meni. Ja, kao i svi od mojega roda, gutam bez razmišljanja, pa sam progutao i taj komad kao što je naš običaj. Odmah me pogodila užasna hladnoća koja se širila od guše do krajnjih vršaka čaporaka i oduzela mi dar govora, dok su se ljudi s čamca smijali. Plesao sam od boli i strave dok ne dođoh do daha, a onda sam i dalje plesao i vikao protiv podlosti ovoga svijeta; lađari su se pak valjali od smijeha. Najveće čudo u svemu tome bilo je ipak, ako ostavimo po strani nevjerojatnu hladnoću, to da mi je guša, kad sam završio s jadanjem, bila potpuno prazna!

Ždral se potrudio najbolje što je mogao, da opiše svoje osjećaje nakon što je progutao sedam funti težak grumen leda s jezera Wenham, dopremljen američkim brodom za led, u doba kad se u Calcutti led još nije proizvodio pomoću strojeva; no, kako nije znao što je led, a Mugger i Šakal o tome su imali još manje pojma, priča mu nije baš uspjela.

– Bilo što – reče Mugger, zatvorivši opet lijevo oko – *bilo što* može izići iz čamca koji je velik kao tri Mugger-Ghauta. Moje selo nije maleno.

Začu se zvižduk odozgo s mosta, i preko njega projuri Delhi Mail, sjajno rasvijetljenih vagona; sjene su ih vjerno slijedile po površini vode. Vlak odtutnji dalje u mrak. No Mugger i Šakal toliko su bili već navikli na njega, da nisu ni okrenuli glave.

– Zar je ovo išta manje čudesno nego čamac velik kao tri Mugger-Ghauta? – upita ptica pogledavši gore.

– Gledao sam kako se to gradi, dijete. Kamen po kamen, gledao sam kako se uzdižu nosači mosta, i kad bi koji čovjek pao (uglavnom su bili neobično sigurni na nogama, ali kad bi netko pao), ja sam bio spreman. Nakon što su podigli prvi potporanj, prestali su tražiti u rijeci tijela stradalih da bi ih spalili. Tu sam im također uštedio mnogo truda. Nije bilo ničeg čudnog u gradnji mosta – reče Mugger.

– Ali ono što ide preko njega, i vuče kola s krovovima! To je čudno – ponovi Ždral.

– To je, sasvim sigurno, nova pasmina volova. Jednoga dana izgubit će oslonac tamo gore, pa će pasti kao što su padali ljudi. A stari Mugger bit će spreman.

Šakal pogleda Ždrala, Ždral pogleda Šakala. Ako su u išla na svijetu bili imalo sigurni, onda su bili sigurni da lokomotiva može biti makar što, samo ne vol. Mnogo puta

e-Lektire
lektire.skole.hr

Šakal ju je promatrao iz grmlja aloe pokraj tračnica, a Ždral je viđao takve strojeve još otkad je prvi vlak krenuo Indijom. Ali Mugger je lokomotivu vidio samo odozdo odakle je njezin mjedeni kotač izgledao poput volovskih leđa.

– Mmm... da, nova vrsta volova – ponovi Mugger s teškim naglaskom, kako bi samoga sebe do kraja uvjerio.

– Sigurno je vol – reče Šakal.

– A opet, moglo bi biti... – započe opet Mugger mrzovoljno.

– Sigurno, sasvim sigurno – reče Šakal, ne čekajući da krokodil dovrši.

– Što? – reče Mugger bijesno, jer je mogao osjetiti da drugi znaju više od njega. – Što bi to moglo biti? *Ja* nisam dovršio rečenicu. Ti si rekao da su volovi.

– Kako god se sviđa Zaštitniku Siromašnih. Ja sam *njegov* sluga, a ne sluga te stvari koja prelazi rijeku.

– Što god to bilo, djelo je bjelolikih – reče Ždral. – I, što se mene tiče, ne bih spavao na mjestu koje mu je toliko blizu kao ovo.

– Ne poznajete vi Engleze dobro kao ja – reče Mugger. – Kad se gradio most, tu je bio jedan od njih. Navečer, uzeo bi čamac i šaptao, stružući nogama po daskama: »Je li ovdje? Je li tamo? Dajte mi pušku.« Mogao sam ga čuti prije nego što bih ga vidio, čuo sam sve zvukove koje je stvarao: škripu, otpuhivanje, zveckanje puške, gore i dolje po rijeci. I sigurno, kao što sam ja dohvatio jednoga od njegovih radnika i tako uštedio drva za spaljivanje, tako je on dolazio do Ghauta i vikao iz svega glasa da će me uloviti i osloboditi rijeku od mene, Muggera od Mugger-Ghauta! *Mene!* Djeco, satima sam plivao ispod njegovog čamca i slušao ga kako puca na klade u vodi; i kad sam bio sasvim siguran da se umorio, izronio sam pokraj njega i u lice mu škljocnuo raljama. Kad je završen most, otišao je. Svi Englezi love na taj način, osim kad netko njih lovi.

– Tko lovi bjelolike? – zalaje uzbuđeno Šakal.

– Sada ih nitko ne lovi, ali svojedobno sam ih lovio ja.

– Pomalo se sjećam tog lova. Bio sam mlad tada – reče Ždral, značajno zaklepetavši kljunom.

– Bio sam se lijepo smjestio ovdje. Treći put se gradilo moje selo, sjećam se, kad mi je rođak Gavial donio vijesti o bogatim vodama iznad Benaresa. Najprije nisam htio ići, jer moj rođak, koji se hrani ribom, ne razlikuje uvijek dobro od lošega; ali, navečer sam slušao što priča moj narod i njihove me riječi uvjeriše.

– A što su pričali? – upita Šakal.

– Rekli su dovoljno da ja, Mugger od Mugger-Ghauta, napustim rijeku i poslužim se nogama. Išao sam noću, koristeći, koliko se dalo, i najmanji potok; no bijaše to početkom sušnog doba i potoci su bili niski. Prelazio sam prašne putove; išao kroz visoku travu; penjao se uz brežuljke po mjesečini. Čak sam se penjao i uz stijene, djeco, pomislite samo! Prešao sam rep Sirhinda, kraja bez vode, prije nego što nađoh splet malih rijeka

koje teku prema Gungi. Mjesec dana putovanja daleko od mojega naroda i rijeke koju sam poznavao! Bijaše to vrlo čudesno!

– Što si jeo na putu? – upita Šakal, čija je duša uvijek bila u njegovom malenom želucu, nimalo zadivljen Muggerovim suhozemnim putovanjem.

– Ono što sam mogao naći, rođače – reče Mugger polako, otežući svaku riječ.

U Indiji možete nekoga nazvati rođakom samo ako ste s njim u krvnom srodstvu, a kako se krokodili žene šakalicama samo u ponekoj staroj bajci, Šakal je znao zbog čega je odjednom uzdignut u Muggerov obiteljski krug. Da su bili nasamo, ne bi ga bilo briga, no Ždral je veselo žmirkao na ružnu krokodilovu šalu.

– Naravno, oče, mogao sam to i misliti – reče Šakal.

Nijedan mugger ne voli da ga šakali nazivaju ocem, a Mugger od Mugger-Ghauta je to i rekao, i još mnogo riječi koje ne vrijedi ovdje ponavljati.

– Zaštitnik Siromašnih rekao je da smo rođaci. Kako bih se mogao sjećati koja je vrsta srodstva u pitanju? Osim toga, mi jedemo istu hranu. Sam je to rekao – glasio je Šakalov odgovor.

To je još pogoršalo svađu, jer je šakal dao naslutiti da je Mugger na putu kopnom morao iz dana u dan jesti svježu hranu, umjesto da je drži uza se sve dok ne postane prikladna za jelo, kako to čini kad god može svaki mugger koji drži do sebe, kao i većina divljih zvijeri. Zaista, među onima koji žive uz rijeku riječi »Jedeš svježe meso« izraz su najdubljega prezira, gotovo kao kad bi se ljudi međusobno nazivali ljudožderima.

– Ta hrana pojedena je prije trideset godina – reče mirno Ždral. – I neće se vratiti ni ako još trideset godina budemo govorili o njoj. Reci nam što se dogodilo kad si nakon tog čudesnog putovanja suhozemljem stigao do dobre vode. Kad bismo slušali zavijanje svakog šakala, sav bi posao u gradu stao, kao što veli izreka.

Očito je Mugger sa zahvalnošću prihvatio ovu upadicu, jer brzo nastavi:

– Tako mi desne i lijeve strane Gunge! Nikad još nisam vidio takvu vodu kao kad sam stigao tamo!

– Zar je bilo bolje nego za velikih poplava prošle godine? – reče Šakal.

– Bolje! Poplava poput prošlogodišnje dolazi svakih pet godina. Nekolicina stranaca utopljenika, par pilića i mrtvi vol u blatnoj vodi s vrtlozima. Ali one godine o kojoj govorim, rijeka je tekla nisko, glatko i ravnomjerno i, kao što me Gavial upozorio, mrtvi su Englezi plutali u njoj, jedan do drugoga. Te sam godine stekao svoj opseg, svoj opseg i debljinu. Od Agre, pokraj Etawaha, i na širokim vodama uz Allahabad...

– Ah, onaj vrtlog pod zidinama allahabadske utvrde! – reče Ždral. – Dolazili su kao zviždavke u trsku i vrtjeli se u krug, u krug, ovako!

I on opet zapleše svoj odvratni ples, dok ga je Šakal zavidno gledao. Naravno, on se nije mogao sjećati užasne godine Pobune[14] o kojoj su druga dvojica govorili. Mugger nastavi:

– Da, kod Allahabada moglo se mirno ležati u vodi i propustiti dvadesetoricu da bi se izabralo jednoga; i, što je još bolje, Englezi nisu bili opterećeni nakitom, prstenjem u nosu i grivnama o gležnjevima, kao što su danas moje žene. Tko odveć voli ukrase, završit će s konopcem kao ogrlicom, kao što poslovica kaže. Svi muggeri iz svih rijeka tada su se udebljali, ali meni je moj Usud dodijelio da budem deblji od svih. Širile su se vijesti da Engleze gone u rijeke, i tako mi lijeve i desne strane Gunge, mi smo vjerovali da je to istina. Koliko god sam se spuštao prema jugu, vjerovao sam da je to istina, a spustio sam se nizvodno dalje od Monghyra i grobova koji gledaju prema rijeci.

– Poznajem to mjesto – reče Ždral. – Od toga doba Monghyr je pust grad. Malobrojni su oni koji sad tamo žive.

– Zatim sam sporo i lijeno krenuo uzvodno, i malo iznad Monghyra pojavio se čamac pun bjelolikih, živih! Sjećam se, bile su to žene, ležale su pod prostirkom koju su raširile preko štapova i glasno su plakale. Tih dana nitko nije pucao iz pušaka na nas, čuvare gazova. Sve su puške bile zaposlene drugdje. Mogli smo ih čuti, danju i noću, iz unutrašnjosti, vjetar je donosio zvukove, sad glasnije, sad tiše. Izronih sit pred taj čamac, jer nikada nisam vidio žive bjelolike, premda sam ih dobro poznavao... drugačije. Golo bijelo dijete klečalo je uz rub čamca i naginjalo se, pokušavajući vući ruke po vodi. Zgodno je gledati kako dijete voli vodu koja teče. Najeo sam se tog dana, ali je ipak ostalo malo nepopunjeno mjesto. Ipak, nisam zbog jela, nego za zabavu skočio na ruke tog djeteta. Bile su tako jasan znak u vodi, da nisam ni gledao kako zatvaram ralje; no ruke bijahu toliko sitne da ih je dijete, premda su moje čeljusti škljocnule kako treba, u to sam siguran, povuklo brzo k sebi, neozlijeđene. Sigurno su prošle između zuba, te male bijele ruke. Trebao sam ga uhvatiti poprijeko, za lakat, ali, kao što rekoh, izronio sam samo zbog zabave i želje da upoznam nešto novo. Čuli su se krici u čamcu i ubrzo sam se opet podigao na površinu da ih mogu gledati. Čamac je bio pretežak da bih ga prevrnuo. U njemu samo žene, ali onaj tko vjeruje ženi, hoda po vodenoj leći na jezeru, kao što poslovica kaže; i tako mi lijeve i desne strane Gunge, to je istina!

– Neka žena jednom mi je dala suhu riblju kožu – reče Šakal. – Nadao sam se da ću se domoći njezinog malog djeteta, ali konjska hrana bolja je nego konjski udarac, kao što poslovica kaže. Što je učinila ta tvoja žena?

– Pucala je na mene iz neke kratke puške, kakvu nisam vidio ni prije ni kasnije. Pet puta, uzastopce... (Mugger je sigurno imao posla s nekim staromodnim pištoljem.) – a ja sam stajao otvorenih usta, zapanjen, s glavom u dimu. Nikad nisam vidio takvo što. Pet puta, brzo kao što ja mogu mahnuti repom, ovako!

[14] *Pobuna* – ustanak protiv uvođenja engleske uprave koji se vodio u ravnicama sjeverne Indije 1857. i 1858. godine.

Šakal, kojega je priča sve više zanimala, imao je tek toliko vremena da odskoči unatrag pred golemim repom što je zamahnuo poput kose.

– Sve do petoga pucnja – reče Mugger, kao da ni u snu nije pomislio da bi mogao udariti jednoga od svojih slušatelja – sve do petoga pucnja nisam zaronio, a ponovno sam se pojavio na površini baš kad je neki veslač govorio bijelim ženama da sam sigurno mrtav. Jedan metak zašao mi je ispod vratne ploče. Ne znam je li još ondje, jer ne mogu okrenuti glavu. Pogledaj, dijete. To će ti potvrditi da je moja priča istinita.

– Ja? – reče Šakal. – Zar da onaj koji jede stare cipele i suhe kosti, drsko dovodi u pitanje riječ Zavisti Rijeke? Neka mi slijepa štenad izgrize rep ako je i sjena takve misli okrznula moj skromni um! Zaštitnik Siromašnih udostojao se izvijestiti mene, svojega roba, da ga je nekoć ranila žena. To je dovoljno, i ja ću svoj svojoj djeci ispričati tu priču, ne tražeći dokaza.

– Pretjerana pristojnost ponekad nije ništa bolja od pretjerane nepristojnosti jer, kao što izreka kaže, gosta možeš ugušiti usirenim mlijekom. Uopće ne želim da ijedno od tvoje djece sazna da je Mugger od Mugger-Ghauta jedinu svoju ranu zadobio od žene. Imat će već o čemu razmišljati, ako budu dolazili do hrane na bijedan način kao njihov otac.

– Odavno je zaboravljeno! Nikad nije ni rečeno! Nije bilo bijele žene! Nije bilo čamca! Ništa se nije dogodilo! – Šakal zamahne čupavim repom da bi pokazao kako je temeljito priča izbrisana iz njegovog sjećanja, te izvještačeno sjedne.

– Naprotiv, dogodilo se mnogo toga – reče Mugger, poražen u pokušaju da svlada svojega prijatelja, drugi put te večeri. (Ipak, ni jedan ni drugi nisu se ljutili. Jedi i budi pojeden, bijaše zakon posvuda uz rijeku, a Šakal je običavao doći po svoj udio u plijenu kad bi Mugger završio s jelom.)

– Ostavio sam taj čamac i uputio se uzvodno, a kad sam stigao do Arraha i voda iza njega, više nije bilo mrtvih Engleza. Neko vrijeme rijeka je tekla prazna. Onda stigoše jedan ili dva mrtvaca, u crvenim kaputima, ali ne Englezi, nego svi iste vrste, Hindusi i Purbijci, zatim po petorica, šestorica usporedo i napokon, od Arraha prema sjeveru dalje od Agre, činilo se kao da su cijela sela sišla u rijeku. Dolazili su po malim potocima, jedan za drugim, kao što dolaze debla za velikih kiša. A kad je rijeka nabujala i njih je podigla s obala na kojima su ležali; povlačeći se, poplava ih je vukla za dugu kosu preko polja i kroz Džunglu. Idući prema sjeveru, noću sam slušao pucnjavu, a danju pljuskanje obuvenih nogu na gazovima i onu buku koju stvaraju kolski kotači kad idu kroz vodu po pijesku; a svaki je val donosio mrtve. Na koncu sam se čak i ja uplašio, misleći: »Ako se to događa ljudima, kako će tome izbjeći Mugger od Mugger-Ghauta?« Bilo je i čamaca, dolazili su iza mene, bez jedara, neprestano goreći, kao što ponekad gore barke s pamukom, ali nikad nisu tonuli.

– Ah – reče Ždral. – Takvi čamci dolaze u Calcuttu na jugu. Visoki su i crni, repom udaraju vodu iza sebe...

e-Lektire
lektire.skole.hr

– I triput su veći od mojega sela. *Moji* su čamci bili bijeli i niski; udarali su vodu sa strane i nisu bili veći nego što smiju biti čamci onoga tko govori istinu. Jako su me prestrašili, te sam napustio vodu i krenuo natrag prema svojoj rijeci, skrivajući se danju i hodajući noću, kad ne bih uspio naći potoke koji bi mi pomogli. Vratio sam se u svoje selo bez nade da ću ondje vidjeti ikoga od mojega naroda. Ipak, oni su orali, sijali, želi, išli ovamo-onamo po svojim poljima, mirno kao i njihova stoka.

– Je li u rijeci još uvijek bilo dobre hrane? – upita Šakal.

– Više nego što sam želio. Čak i ja, a ja bar ne jedem blato, bijah umoran i, sjećam se, pomalo zaplašen tim neprestanim dolaženjem šutljivih. Čuo sam kako ljudi u mom selu govore da su svi Englezi mrtvi, no oni koji su stizali sa strujom, lica okrenutih prema dolje, *nisu* bili Englezi, a to je vidio i moj narod. Tada moj narod reče da je najbolje ništa ne govoriti, platiti porez i orati zemlju. Nakon dugog vremena rijeka se raščistila, a oni koji bi se pojavili u njoj, očito su se utopili za vrijeme poplava. I premda više nije bilo lako doći do hrane, od srca sam se veselio toj promjeni. Malo ubijanja tu i tamo nije loše, no ponekad je čak i Mugger sit, kao što poslovica kaže.

– Čudesno! Zaista čudesno! – reče Šakal. – Debljam se od samoga slušanja o tolikom dobrom jelu. A što je poslije toga učinio Zaštitnik Siromašnih, ako smijem pitati?

– Rekoh samome sebi, i tako mi desne i lijeve strane Gunge, čvrsto sam sklopio čeljusti zadajući to obećanje, da nikad više neću naokolo lunjati. Živio sam pokraj Ghauta, vrlo blizu mojega naroda, i čuvao ga iz godine u godinu; a oni su me toliko voljeli da su bacali nevenove vijence kad god bi vidjeli da uzdižem glavu iz vode. Da, moj Usud bijaše vrlo ljubazan prema meni, a i rijeka je dobra pa poštuje moju jadnu i nemoćnu osobu; samo...

– Nitko nije sasvim sretan od kljuna do repa – reče suosjećajno Ždral. – Što još nedostaje Muggeru od Mugger-Ghauta?

– Ono malo dijete koje nisam zgrabio – reče Mugger s dubokim uzdahom. – Bilo je vrlo maleno, ali ga nisam zaboravio. Sada sam star, ali prije nego što umrem, htio bih okusiti još nešto novo. Istina je da su oni teškonogi, bučni i nerazumni ljudi pa se ne bih osobito dobro zabavljao, ali sjećam se starih dana iznad Benaresa, a ako je ono dijete živo, i ono se sjeća. Možda uz obalu neke rijeke priča kako je nekoć izvuklo ruke kroz zube Muggera od Mugger-Ghauta, i doživjelo da može o tome pričati. Moj Usud bio je vrlo ljubazan, ali ponekad me u snovima muči pomisao na to malo bijelo dijete u čamcu.

On zijevne i zatvori ralje.

– A sad ću se odmarati i razmišljati. Budite tiho, djeco, i poštujte starost.

On se ukočeno okrene i odvuče do pješčanog pruda, dok se Šakal i Ždral povukoše u zaklon stabla nasukanoga uz rub pruda što bijaše najbliži željezničkom mostu.

– To je bio ugodan i koristan život – iskezi se Šakal, upitno gledajući pticu koja se nadvila nad njega. – Ali nijednom, pazi, nijednom nije pomislio da bi bilo pristojno meni reći gdje se uz obalu može naći neki zalogaj. A ja sam *njemu* stotinu puta dojavio o

e-Lektire
lektire.skole.hr

dobrim stvarima koje se valjaju niz rijeku. I kako je istinita izreka: »Sav svijet zaboravlja šakala i brijača, čim čuje novosti!« On će sad spavati! Grrr!

– Kako bi Šakal mogao loviti s Muggerom? – reče Ždral hladno. – Veliki lopov i mali lopov. Lako je reći kome će pripasti plijen.

Šakal se okrene, cvileći nestrpljivo, i upravo se namjeravao smotati ispod debla, kad se iznenada šćućuri i pogleda kroz blatom uprljane grane prema mostu, koji mu je bio gotovo iznad glave.

– Što je sad? – upita Ždral, nemirno otvarajući krila.

– Čekaj, da vidimo. Vjetar puše od nas k njima, ali oni ne traže nas, ta dva čovjeka.

– Ljudi su, dakle? Mene štiti moja služba. Sva Indija zna da sam svet. – Ždral, koji je prvorazredni skupljač otpadaka, smije ići kud god želi, pa se sad nije ni pomaknuo.

– Mene pak ne vrijedi gađati ičim boljim od stare cipele – reče Šakal i oslušne ponovno.

– Slušaj te korake – nastavi on. – Nije to domaća koža, nego obuvena noga bjelolikoga. Slušaj sad! Željezo udara u željezo! To je puška! Prijatelju, to teškonogi, šašavi Englezi dolaze na razgovor s Muggerom.

– Onda, ga upozori. Još maloprije netko veoma nalik izagladnjelom šakalu nazivao ga je Zaštitnikom siromašnih.

– Neka moj rođak sam čuva svoju kožu. Koliko puta mi je rekao da se ne treba bojati bjelolikih. A, ovo su sigurno bjeloliki. Nitko iz Mugger-Ghauta ne bi se usudio poći za njim. Vidiš, rekao sam da imaju pušku! Sad, s malo sreće, najest ćemo se prije jutra. On izvan vode ne može dobro čuti i... ovaj put nije u pitanju žena!

Kroz grede mosta na trenutak pod mjesečevim svjetlom zablista sjajna cijev. Mugger je ležao na pješčanom prudu, miran poput vlastite sjene, ispruživši malo prednje šape, spustivši glavu između njih i hrčući kao – mugger.

Glas na mostu šapne:

– Čudan smjer za pucanj... gotovo ravno dolje... ali sigurno kao da gađaš kuću. Pokušaj ga pogoditi u vrat. Bože, kakva neman! Ipak, seljani će pobjesnjeti ako ga ustrijelimo. On je deota (božanstvo) u ovome kraju.

– Baš me briga! – odgovori drugi glas. – Dok se gradio most, odnio mi je petnaestak najboljih radnika i vrijeme je da mu se stane na rep. Tjednima sam ga pokušavao uloviti iz čamca. Pomozi mi svojom martinkom čim ispraznim obje svoje cijevi.

– Čuvaj se udarca puške. Nije šala taj tvoj kalibar.

– On će o tome odlučiti. Idemo!

Začu se prasak kao od maloga topa (najveće puške za slonove ne razlikuju se baš jako od malih topova) i bljesne dvostruki plamen, za kojim uslijedi oštar pucanj puške martinke čiji dugački meci ne mogu probiti debelu krokodilsku kožu. Ali eksplozivna zrna učinila su svoje. Jedno je pogodilo Muggera u vrat, lijevo od kralježnice za širinu

dlana, dok ga je drugo zahvatilo niže, na početku repa. U devedeset devet slučajeva od stotinu smrtno ranjeni krokodil može se odvući u duboku vodu i pobjeći, ali Mugger od Mugger-Ghauta bijaše doslovno razbijen u tri dijela. Jedva je pomaknuo glavu, a život je otišao iz njega, te je ležao nemoćan poput šakala.

– Grom i pakao! Pakao i grom! – reče ta bijedna mala životinja. – Je li napokon prošla stvar koja preko mosta vuče kola s krovovima?

– Bila je to samo puška – reče Ždral, premda su mu čak i repna pera drhtala. – Samo puška, ništa drugo. Sigurno je mrtav. Evo, dolaze bjeloliki.

Dva Engleza pohitaše s mosta na pješčani prud, gdje su stajali diveći se Muggerovoj duljini. Onda urođenik sjekirom odsiječe veliku glavu, te je četiri čovjeka odvukoše preko prevlake.

– Posljednji put kad mi je ruka bila u muggerovim raljama – reče jedan Englez prignuvši se (a on bijaše graditelj mosta) – imao sam oko pet godina i spuštao se rijekom u čamcu prema Monghyru. Ja sam dijete Pobune, kako se običava reći. I moja jadna majka bila je u tom čamcu i često mi je pričala kako je iz tatinog starog pištolja pucala u glavu zvijeri.

– No sad si se osvetio poglavici toga roda, pa makar ti nos krvari od udarca puške. Hej, lađari! Izvucite tu glavu na obalu pa ćemo iskuhati lubanju. Koža je odveć oštećena da bismo je zadržali. Idemo sad spavati. Ovo je bilo vrijedno probdjevene noći, zar ne?

Začudo, i Šakal i Ždral rekoše isto, ni tri minute nakon što su ljudi otišli.

PJESMA RIJEČNOG VALA

Jednom valić do obale stiže –
U zlatnom je sutonu gorjela –
Liznuo je ruku djevojke,
Što se sama po gazu vraćala.

Ti, nježnih grudi i mekih stopala,
Na ovoj strani ostaj i budi vesela.
»Djevojko, čekaj«, reče val;
»Čekaj malo, jer ja sam smrt!«

»Idem gdje me zove dragi,
Zar da budem hladna prema njemu
To je tek riba, što tu tako kruži,
Okrećuć se smjelo u stranu.«

e-Lektire
lektire.skole.hr

Ti, nježnih nogu i blaga srca,
Čekaj kola što voze preko gaza.
»Čekaj, ah, čekaj«, reče val;
»Djevojko, čekaj, jer ja sam smrt!«

»Kad me dragi zove žurim –
Gospa Prezir nije se još udala!«
Namreškan, obavija joj struk
Svojim virom bistar riječni tok.

Ti, luda srca i vjernih ruku,
Stopala tvoja ne dotaknuše obalu!
Daleko već brza val,
Valić, valić, crven sad!

e-Lektire
lektire.skole.hr

Kraljev ankus

> Četvero ih ima nikad zadovoljnih, nikada sitih još od postanka rose: šakalova usta, sokolov želudac, majmunske ruke i čovječje oko.
>
> *Izreka u Džungli*

Kaa, veliki Udav sa Stijene, promijenio je kožu možda već dvjestoti put od rođenja; a Mowgli, koji nikad nije zaboravio da mu je Kaa, kao što se možda sjećate, one noći u Hladnim brlozima spasio život, došao mu je čestitati. Kad promijeni kožu, zmija je uvijek turobna i potištena, sve dok nova koža ne postane blistava i lijepa. Kaa više nije zbijao šale s Mowglijem, nego ga je prihvatio, kao i sav narod Džungle, kao gospodara, te mu je donosio sve novosti što ih udav njegove veličine može doznati. Ono što Kaa nije znao o Srednjoj Džungli – kako nazivaju sav život koji se odvija uz tlo ili ispod njegove površine, život na stijenama, u jazbinama i među korijenjem – to se moglo zapisati na najmanjoj njegovoj krljušti.

Toga poslijepodneva Mowgli je sjedio usred Kaaovih velikih kolobara, opipavajući staru kožu koja se ljuštila i lomila, zgnječena i zgužvana među stijenama, kako ju je Kaa ostavio. Kaa se vrlo ljubazno smotao ispod Mowglijevih širokih golih leđa, tako da se dječak odmarao u živom naslonjaču.

– Sve do krljušti oko očiju, savršena je – reče Mowgli ispod glasa, igrajući se sa starom kožom. – Čudno je gledati kožu sa svoje vlastite glave pokraj svojih nogu!

– Da, ali ja nemam nogu – reče Kaa – i, kako je svlačenje kože običaj cijelog mog naroda, meni se ne čini čudnim. Zar ti nikad ne osjećaš da ti je koža stara i gruba?

– Tada se odem oprati, Ravnoglavko; no istina je, za velikih vrućina poželio sam da mogu bezbolno skinuti kožu i trčati bez nje.

– I ja se perem, ali i skidam kožu, također. Kako izgleda moja nova odjeća?

Mowgli prijeđe dlanom niz dijagonalne šare na golemim leđima.

– Kornjačina leđa su tvrđa, ali nisu tako šarena – reče Mowgli mudro. – Žaba, moja imenjakinja, šarenija je, ali nije toliko čvrsta. Prekrasno izgleda tvoja koža, nalik je šarama u čaški ljiljanova cvijeta.

– Treba joj voda. Nova koža ne može pravo zasjati prije prvoga kupanja. Idemo se kupati.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Ja ću te nositi – reče Mowgli; smijući se, on se prigne i pokuša podići srednji dio Kaaova velikog tijela, baš gdje je bilo najdeblje. Čovjek bi isto tako mogao pokušati podići dvije stope debelu vodovodnu cijev; Kaa je mirno ležao i otpuhivao od zadovoljstva. Započe uobičajena večernja igra: dječak u procvatu svoje snage i udav u raskošnoj novoj koži stali su jedan pred drugoga i uhvatili se u koštac; bijaše to iskušavanje snage i brzine oka. Naravno, Kaa je mogao zgnječiti deset Mowglija da je krenuo svom silom; no on je izvodio igru oprezno ne koristeći nikad ni cijelu jednu desetinu svoje snage. Otkad je Mowgli ojačao dovoljno da može podnijeti malo grublji postupak, Kaa ga je naučio ovoj igri koja mu je vježbala udove bolje od ičega. Ponekad bi Mowgli stajao gotovo do vrata omotan obručima Kaaova tijela, pokušavajući osloboditi ruku i uhvatiti udava za vrat. Kaa bi meko popustio, a Mowgli bi, objema svojim hitrim nogama pokušavao uloviti golemi rep koji se bacao unatrag pipajući za stijenom ili kakvim panjem. Stajali bi ljuljajući se ovamo-onamo, glava uz glavu, čekajući povoljan trenutak, sve dok se taj krasni, kipu sličan par ne bi pretvorio u vrtlog crno-žutih prstenova, ruku i nogu, uzdižući se opet i opet.

– Sad! Sad! Sad! – reče Kaa, a čak ni Mowglijeva brza ruka nije mogla slijediti udarce njegove glave. – Gledaj! Dotaknut ću te, Mali Brate! I ovdje, i ovdje! Zar su ti se ruke ukočile! I još jednom!

Igra je uvijek završavala na isti način – snažnim brzim udarcem glave koji bi uvijek srušio dječaka. Mowgli nikad nije naučio izbjeći taj munjeviti zamah, a Kaa je govorio da mu ne vrijedi ni pokušavati.

– Dobar lov! – progunđa na koncu Kaa, dok se Mowgli, odbačen kao obično nekoliko metara, dašćući smijao. Ustao je, s prstima punim trave i pošao za Kaaom do njegovog omiljenog mjesta za kupanje – dubokog, poput smole crnog jezerca među stijenama, koje su zanimljivim činila potonula stabla. Dječak sklizne u vodu bešumno, na prašumski način, i zaroni kroz jezero; izronio je također bešumno i okrenuo se na leđa; s rukama iza glave promatrao je kako se mjesec uzdiže iznad stijena i nožnim prstima razbijao njegov odraz na vodi. Kaaova glava, oblikom slična rombu, poput britve je rezala površinu vode; zatim se spusti na Mowglijevo rame. Mirno su ležali uživajući u namakanju u prohladnoj vodi.

– Baš je dobro – reče napokon Mowgli pospano. – Sad, sjećam se, ljudski čopor u ovo doba liježe na tvrde komade drva u svojim klopka ma od blata, i brižljivo se zatvorivši pred svim čistim vjetrovima, navlači smrdljive pokrivače preko teških glava, i svira gadne pjesme kroz nosove. U Džungli je bolje.

Neka naočarka žurno sklizne niza stijenu, napije se, pozdravi ih s »Dobar lov!« i ode.

– Ssss! – sikne Kaa, kao da se odjednom nečega sjetio. – Tebi, dakle, Džungla daje sve što si ikad poželio, Mali Brate?

– Ne baš sve – reče Mowgli smijući se – inače bi se svakog mjeseca pojavio novi, snažni Shere Khan kojega bi trebalo ubiti. Sad bih to mogao učiniti vlastitim rukama, ne

e-Lektire
lektire.skole.hr

tražeći pomoć bivola. Želio sam također da sunce sja usred kiša i da kiše prekriju sunce usred ljeta; i nikad nisam bio gladan a da nisam zaželio ubiti kozu, i nikad nisam ubio kozu, a da nisam zaželio da je na njezinom mjestu jelen, i nikad nisam ubio jelena, a da nisam zaželio da je nilghaia. Ali to svi osjećamo.

– A drugih želja nemaš? – upita velika zmija.

– Što bih još mogao željeti? Imam Džunglu, i naklonost Džungle! Zar postoji nešto više igdje između izlaska i zalaska sunca?

– Ali naočarka je rekla... – započe Kaa.

– Koja naočarka? Odmah je otišla, ne rekavši ništa. Bila je u lovu.

– Ne ta naočarka.

– Zar se ti družiš s Otrovnim narodom? Ja ih puštam neka idu svojim putem. Oni nose smrt u prednjem zubu, a to nije dobro, jer su tako maleni. S kojom si to kukuljicom razgovarao?

Kaa je polagano vijugao kroz vodu kao parobrod na mirnome moru.

– Prije tri ili četiri mjeseca – reče – lovio sam u Hladnim brlozima, na mjestu koje nisi zaboravio. I stvor kojega sam lovio, cvileći je bježao pokraj spremišta za vodu, do one kućice čiji sam zid jednom razbio zbog tebe i zavukao se u zemlju.

– Ali narod Hladnih brloga ne živi u rupama – Mowgli je znao da mu Kaa pripovijeda o Majmunskom narodu.

– Taj stvor nije živio, nego je pokušavao preživjeti – odgovori Kaa trgnuvši jezikom. – Utrčao je u tunel koji je vodio vrlo daleko. Slijedio sam ga i, kad sam ga ubio, odspavao sam malo. Kad sam se probudio, pošao sam dalje.

– Ispod zemlje?

– Naravno, i na kraju sam nabasao na Bijelu Kukuljicu (bijelu naočarku) koja je govorila o meni nepoznatim stvarima i pokazala mi mnogo toga što nikada ranije nisam vidio.

– Nova divljač! Je li bio dobar lov! – Mowgli se hitro okrene na bok.

– Nije bila divljač, i bio bih polomio sve zube na tome; ali Bijela Kukuljica reče da bi čovjek – a govorila je kao netko tko dobro poznaje tu vrstu – da bi čovjek dao dah ispod svojih rebara za samo jedan pogled na njih.

– Pogledat ćemo – reče Mowgli. – Sad se sjećam da sam jednom bio čovjek.

– Polako, polako. Žurba je ubila Žutu Zmiju koja je jela sunce. Razgovarali smo nas dvoje ispod zemlje i ja sam spomenuo tebe, nazivajući te čovjekom. Bijela Kukuljica reče (a ona je zbilja stara kao Džungla): »Već odavna nisam vidjela čovjeka. Neka dođe, i vidjet će; za najmanju od ovih stvari mnogi bi ljudi dali svoj život.«

– To *mora* biti neka nova divljač. Pa ipak, Otrovni narod nikad nam ne kaže kad je divljač u blizini. Oni su prijazan svijet.

– Ne radi se o divljači. To je... to je... ne mogu reći što je to.

– Otići ćemo onamo. Nikad nisam vidio Bijelu Kukuljicu, i želim pogledati stvari o kojima ti je pričala. Je li ih ubila?

– To su mrtve stvari. Ona kaže da je njihov čuvar.

– Ah! Kao što vuk stoji nad mesom što ga je donio u svoju jazbinu. Idemo.

Mowgli otpliva do obale, otkotrlja se po travi da bi se osušio, te se s Kaaom uputi prema Hladnim brlozima, mjestu o kojemu ste možda već nešto čuli. Mowgli se više uopće nije bojao Majmunskoga naroda, ali se Majmunski narod užasavao Mowglija. Sada su pak, majmunski čopori vršljali Džunglom, te Hladni brlozi stajahu hladni i tihi na mjesečini. Kaa povede prema ostacima kraljičine vrtne kućice na terasi, sklizne preko ruševina i zaroni napola urušenim stubištem koje se spuštalo iz sredine kućice. Mowgli prosikće zmijski zov – »Od iste smo krvi, ti i ja« – i pode za Kaaom na koljenima i rukama. Dugo su puzali strmim hodnikom koji je nekoliko puta zaokrenuo, te napokon dođoše do mjesta gdje je korijen nekog velikog stabla izbacio čvrsti kamen iz zida. Provukli su se kroz pukotinu i našli pod prostranim svodom, čiji je kupolasti krov također probilo korijenje stabala, te je nekoliko zraka svjetla prodiralo u tamu.

– Siguran brlog – reče Mowgli, podižući se na svoje čvrste noge ali previše udaljen da bi ga se posjećivalo svaki dan. I što sad ovdje vidimo?

– Zar sam ja ništa? – začu se glas iz sredine zasvođenog prostora; i Mowgli vidje kako se nešto bijelo malo-pomalo podiže, sve dok se pred njim nije uspravila najveća naočarka koju je ikada vidio, zmija dugačka gotovo osam stopa, od tame izblijedjela do boje stare slonovače. Čak i naočalama slični znakovi na njezinoj raširenoj kukuljici bijahu blijedožuti. Oči su joj sjale poput rubina i, sve u svemu, bila je čudesna.

– Dobar lov! – reče Mowgli, kojega uglađenost nije napuštala kao ni njegov nož od kojega se nikad nije rastajao.

– Što je s gradom? – upita Bijela Naočarka, ne odgovorivši na pozdrav. – Što je s velikim, utvrđenim gradom, gradom od stotinu slonova i dvadeset tisuća konja, i s nebrojenom stokom, gradom Kralja od Dvadeset Kraljeva? Ovdje postajem gluha i već odavno ne čujem njihove ratne gongove:

– Džungla je iznad naših glava – reče Mowgli. – Od slonova poznajem samo Hathija i njegove sinove. Bagheera je ubila sve konje u selu, a... što je kralj?

– Kazao sam ti – reče Kaa blago naočarki – kazao sam ti prije tri mjeseca da nema tvojega grada.

– Grad, veliki grad pokraj šume, čija vrata čuvaju kraljeve kule, nikad ne može propasti. Sagrađen je prije nego što je otac mojega oca izišao iz jajeta, trajat će i kad djeca moje djece budu bijela poput mene! Salomdhi, sin Chandrabijin, sin Viyejin, sin Yegasurijev, sagradio ga je u doba Bappa Rawala. Čija ste *vi* stoka?

– Izgubljen trag – reče Mowgli. – Ne razumijem je.

– Ni ja. Vrlo je stara. Majko svih naočarki, ovdje je samo Džungla, kao što bijaše od početka.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Tko je onda *on* – reče Bijela Naočarka – taj koji sjedi preda mnom, bez straha, ne poznaje kraljevo ime i ljudskim usnama izgovara naše riječi? Tko je taj s nožem i zmijskim jezikom?

– Zovu me Mowgli – glasio je odgovor. – Ja sam iz Džungle. Vukovi su moj narod, a Kaa je moj brat. Majko naočarki, tko si ti?

– Ja sam čuvarica kraljeva blaga. Kurrun Raja sagradio je kameni svod iznad mene u danima kad mi je koža bila tamna, da bih poučila umiranju one koji bi došli krasti. Zatim su kroz kamen spustili blago i tad začuh pjesmu svećenika brahmana, mojih gospodara.

– Hm! – reče Mowgli za sebe – s jednim od njih imao sam već posla, u ljudskom čoporu i, znam što znam. Ubrzo će se ovdje pojaviti zlo.

– Otkada dođoh ovamo, pet puta je podizan kamen, uvijek da bi se dodalo, nikad da bi se uzelo. Nigdje nema bogatstva poput ovoga, blaga stotine kraljeva. Ali mnogo je, mnogo vremena prošlo otkad je kamen posljednji put podignut; mislim da je moj grad zaboravio.

– Ne postoji grad. Pogledaj gore. Pogledaj kako korijenje velikih stabala rastače kamen. Stabla i ljudi ne rastu zajedno – nije popuštao Kaa.

– Dvaput, triput ljudi su pronašli put ovamo – odvrati bijesno Bijela Naočarka – ali nisu progovorili dok im se ne približili pipajući u mraku, a onda su vikali, ali kratko. Ali *vi* mi dolazite s lažima, čovjek kao i zmija, i htjeli biste me uvjeriti da više nema mojega grada i da je kraj mojoj stražarskoj službi. Ljudi se kroz godine malo mijenjaju. Ali *ja se* ne mijenjam nikad! Dok se ne podigne kamen, dok ne siđu brahmanski svećenici pjevajući pjesme koje poznajem, ne nahrane me toplim mlijekom i ne odnesu ponovno na svjetlo, ja sam čuvarica kraljevog blaga, ja, ja, i nitko drugi! Grad je mrtav, kažete, a ovo je korijenje stabala? Sagnite se onda, i uzmite što želite. Na zemlji nema blaga poput ovoga. Čovječe s jezikom zmije, ako možeš živ izići putem kojim si ušao, kraljevi bit će ti sluge!

– Opet izgubljen trag – reče Mowgli mirno. – Zar se mogao Šakal uvući ovako duboko i ugristi ovu veliku Bijelu Kukuljicu? Očito je luda. Majko naočarki, ovdje ne vidim ništa što bih mogao odnijeti.

– Tako mi bogova sunca i mjeseca, zar je ludilo smrti sišlo na dječaka! – prosikće naočarka. – Učinit ću ti milost prije nego ti se zatvori oči. Gledaj, i vidjet ćeš što čovjek još nije vidio!

– U Džungli ne prolaze dobro oni koji Mowgliju govore o milosti reče dječak kroza zube – ali u mraku se sve mijenja, znam. Pogledat ću, ako te to veseli.

Napregnuvši oči gledao je uokolo, a onda podiže s poda šaku nečega što je svjetlucalo.

– Oho! – reče. – Ovo je slično nečemu čime se igra ljudski čopor, samo je ovo žuto, a ono je bilo smeđe.

e-Lektire
lektire.skole.hr

On ispusti zlatnike i pođe dalje. Pod bijaše prekriven pet ili šest stopa visokim slojem kovanoga zlata i srebra; rasulo se iz vreća u koje bijaše spremljeno te se, kroz dugi niz godina, nataložilo i sleglo kao pijesak za oseke. Na njemu, u njemu, izranjajući kao što olupine brodova izranjaju iz pijeska, bijahu sjediljke sa slonovskih leda, od reljefnog srebra, ukrašene zlatnim pločama, granatima i tirkizima. Bilo je tu palankina i nosiljki za kraljice, okovanih srebrom i obrubljenim emajlom, s drškima od žada i jantarnim kolutovima za zavjese; zlatnih svijećnjaka o čijim su kracima podrhtavali obješeni probušeni smaragdi; kipova zaboravljenih božanstava, pet stopa visokih, od kovanoga srebra, s očima od dragulja; bilo je tu i oklopa od metalnih pločica, željeznih i zlatnih, s obrubima od istrunulih, pocrnjelih sitnih bisera; kaciga s grbovima, ukrašenih rubinima boje golublje krvi; štitova od lakirana drva, kornjačevine i nosorogove kože, išaranih crvenim zlatom i uz rubove optočenih smaragdima; bilo je tu nagomilanih mačeva, bodeža i lovačkih noževa s dijamantnim drškima; zlatnih žrtvenih posuda i žlica, prenosivih oltara u oblicima kakvi nikad ne vidješe danje svjetlo; pehara i narukvica od nefrita, plitica za paljenje mirisa, češljeva, posudica za parfeme, kanu, prašak za oči, a sve bijahu od zlata ukrašenog reljefima; bilo je tu bezbroj prstenova, grivni, obruča za glavu, prstenja i pojasova; remenja širokog sedam palaca, optočenog dijamantima i rubinima, te drvenih kutija triput okovanih željezom, čiji su se drveni dijelovi raspali u prah, pa se u njima moglo vidjeti gomile nebrušenih safira, opala, »mačjih očiju«, dijamanata, smaragda i granata.

Bijela je Naočarka bila u pravu. Nikakvim se novcem ne bi moglo platiti to blago, plod stoljeća i stoljeća ratovanja, pljačke, trgovine i nameta. Već same kovanice bile su od neizmjerne vrijednosti, ne uzimajući u obzir drago kamenje; zlato i srebro težili su dvije ili tri stotine tona. I danas još svaki indijski vladar, ma kako siromašan, posjeduje skriveno blago kojemu uvijek ponešto dodaje; pa premda ponekad neki prosvijetljeni knez zamijeni četrdeset ili pedeset volovskih zaprega srebra za vladine vrijednosne papire, većina ih svoje blago drži za sebe i taji mjesto gdje se ono nalazi.

Mowgli, naravno, nije razumio značenje svih tih predmeta. Noževi su ga u prvi mah zanimali, ali nisu mu ležali u ruci tako dobro kao njegov, pa ih odbaci. Napokon uz slonovsku nosiljku, napola zatrpano kovanicama, nađe nešto zaista zanosno. Bijaše to tri stope dugačak ankus, ili palica za slonove, nešto nalik maloj kuki za čamac. Na vrhu mu bijaše okrugli, sjajni rubin, a držak je u duljini od osam palaca bio optočen nebrušenim tirkizima, vrlo ugodan za držanje. Ispod tirkiza bijaše obruč od žada, a na njemu cvjetni uzorak: smaragdni listovi i rubinski cvjetovi umetnuti u hladni zeleni kamen. Ostatak palice bijaše čista bjelokost, dok je vršak, šiljak i kuka, bio od zlatom ukrašenog željeza, sa slikama lova na slonove. Te slike privukoše Mowglija, jer je vidio da su nekako povezane s njegovim prijateljem Hathijem, Tihim.

Bijela Naočarka slijedila ga je u stopu.

– Nije li za ovaj prizor vrijedno dati svoj život? – reče. – Nisam li ti učinila veliku milost?

– Ne razumijem – reče Mowgli. – Te stvari su tvrde i hladne, i nikako nisu dobre za jelo. Ali ovo – i on podiže ankus – želim ponijeti i pogledati na suncu. Rekla si da je sve ovdje tvoje? Hoćeš li mi dati taj predmet, a ja ću tebi donijeti žaba za jelo?

Bijela se Naočarka tresla od zlobnoga uživanja.

– Naravno da ću ti ga dati – reče. – Dajem ti sve što je ovdje, dok ne odeš.

– Ali ja idem sada. Ovo je mjesto mračno i hladno, a ja želim odnijeti u Džunglu taj štap oštar poput trna.

– Pogledaj, pokraj tvoje noge! Što je to?

Mowgli podigne nešto bijelo i glatko.

– To je kost s čovječje glave – reče mirno. – A ovdje su još dvije.

– Prije mnogo godina došli su uzeti blago. Govorila sam s njima u mraku i sad mirno leže.

– Ali što će meni to što nazivaš blagom? Ako mi hoćeš dati taj ankus da ga uzmem sa sobom, želim ti dobar lov. Ako ne, opet ti želim dobar lov. Ja se ne borim s Otrovnim narodom, a znao sam i Lozinku tvojega roda.

– Ovdje vrijedi samo jedna lozinka. Moja!

Kaa se, plamtećih očiju, baci naprijed.

– Tko je tražio da dovedem čovjeka? – sikne.

– Ja, naravno – šapne stara naočarka. – Već odavno nisam vidjela čovjeka, a ovaj govori našim jezikom.

– Ali nije bilo riječi o ubijanju! Kako se mogu vratiti u Džunglu i reći da sam ga odveo u smrt? – reče Kaa.

– Ja ne govorim o ubijanju dok ne dođe vrijeme. A što se tiče tvojega vraćanja i ne vraćanja, eno ti rupa u zidu. Miruj sad, ti debeli ubojico majmuna! Ako ti samo dodirnem vrat, Džungla više neće znati za tebe. Nijedan čovjek još nije došao ovamo i otišao s dahom u grudima. Ja sam čuvarica blaga u kraljevom gradu!

– Ti bijeli crve mraka, kažem ti da nema kralja ni grada! Džungla je posvuda oko nas! – vikne Kaa.

– Ali blago je još ovdje. I bit će još nešto. Čekaj, Kaa sa Stijene, i gledaj kako dječak trči. Ovdje ima mjesta za veliku zabavu. Život je lijep. Potrči malo, dječače, budi dobra lovina!

Mowgli smireno spusti ruku na Kaaovu glavu.

– Bijeli stvor dosad je imao posla samo s ljudima iz čopora. Mene ne poznaje – šapne. – Sam je htio ovaj lov, pa će ga i dobiti.

Mowgli je dotad stajao držeći ankus vršKom okrenutim prema dolje. Sad ga hitro baci; palica doleti poprijeko, i zabode se velikoj zmiji iza kukuljice, pribivši je uz tlo. U trenu Kaa se cijelom težinom našao na njezinu tijelu koje se grčilo i smirio ga, od

e-Lektire
lektire.skole.hr

kukuljice do repa. Crvene su oči gorjele, a slobodna glava bijesno je udarala desno i lijevo.

– Ubij! – vikne Kaa, kad Mowglijeva ruka posegne za nožem.

– Ne – reče dječak, izvlačeći oštricu – nikad više neću ubijati osim za jelo. Ali, pogledaj, Kaa!

On uhvati zmiju za glavu, oštricom noža otvori joj usta i pokaže strašne otrovne zube na gornjoj čeljusti, sada pocrnjele i istrošene. Bijela je Naočarka nadživjela svoj otrov, što se zmijama zna dogoditi.

– *Thuu* (»Isušili su se«, ili, doslovno, »truli panj«) – reče Mowgli; pa, mahnuvši Kaau da se makne, izvuče ankus i oslobodi Bijelu Naočarku.

– Kraljevom blagu treba nov čuvar – reče svečano. – Thuu, nisi dobro radila. Potrči malo, Thuu, i budi dobra lovina!

– Osramoćena sam! Ubij me! – siktala je Bijela Naočarka.

– Ovdje se već previše govorilo o ubijanju. Mi sad odlazimo. Uzet ću oštri štap jer sam se borio s tobom i pobijedio te.

– Pazi da te na koncu ne ubije. Jer, to je smrt! Zapamti, to je smrt! Ta stvar je dovoljna da odnese u smrt sve ljude mojega grada. Nećeš je dugo držati, ti čovječe iz Džungle, kao ni onaj koji je uzme od tebe. Oni će ubijati, ubijati, i ubijati zbog nje! Moja snaga se isušila, ali ankus će preuzeti moj posao. On je smrt! On je smrt! On je smrt!

Mowgli se provuče kroz rupu, natrag u hodnik, i posljednje što je vidio, bijaše Bijela Naočarka koja je svojim bezopasnim zubima bijesno udarala po ravnodušnim zlatnim licima bogova na tlu, vičući: »On je smrt!«

Bilo im je drago ponovno izići na svjetlo dana. A kad su se opet našli u svojoj vlastitoj Džungli i kad je u Mowglijevoj ruci ankus zasvjetlucao na jutarnjem svjetlu, dječak je bio veseo gotovo kao da je našao stručak novoga cvijeća koje bi zataknuo u kosu.

– Ovo je sjajnije od Bagheerinih očiju – reče zadivljeno, okrećući rubin. – Pokazat ću joj. Ali što je Thuu mislila govoreći o smrti?

– Ne znam. Žalostan sam do vrška repa što nije osjetila tvoj nož. Samo je zlo u Hladnim brlozima, iznad i ispod površine zemlje. Hoćeš li loviti sa mnom u zoru? – reče Kaa.

– Ne, moram ovo pokazati Bagheeri. Dobar lov!

I Mowgli otpleše, vitlajući velikim ankusom i zastajkujući da bi mu se divio, sve dok nije stigao do onoga dijela Džungle u kojemu se Bagheera najviše zadržavala, i našao je kako pije nakon obilnog jela. Mowgli joj ispriča svoje doživljaje, od početka do kraja, a Bagheera je tu i tamo njuškala ankus. Kad je Mowgli stigao do posljednjih naočarkinih riječi, pantera zaprede odobravajući.

– Znači, Bijela Naočarka je govorila istinu? – brzo upita Mowgli.

– Rođena sam u kraljevim kavezima u Oodeyporeu, i prirodno je da znam ponešto o ljudima. Mnogi bi ljudi ubili i triput u istoj noći samo zbog ovog crvenog kamena.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Ali zbog kamena je štap težak u ruci. Moj sjajni mali nož je bolji; i, gledaj! crveni kamen nije dobar za jelo. *Zašto* bi onda ubijali?

– Mowgli, idi i naspavaj se. Živio si među ljudima i...

– Sjećam se. Ljudi ubijaju jer ne love, od besposlice i za zabavu. Probudi se opet, Bagheero. Za koju je svrhu napravljen taj predmet šiljast poput trna?

Bagheera napola otvori oči – bila je vrlo pospana – i žmirne zlurado.

– Ljudi su ga napravili da bi ga zabadali u glave Hathijevih sinova, dok ne poteče krv. Vidjela sam slične na ulicama Oodeyporea, ispred naših kaveza. Taj je štap okusio krv mnogih nalik Hathiju.

– Ali, zašto ga zabadaju slonovima u glavu?

– Da bi ih naučili čovječjim zakonima. Kako nemaju ni pandža ni zuba, ljudi prave takve stvari, i još gore.

– Sve više krvi, čim priđem bliže čak i stvarima koje je napravio ljudski čopor – reče Mowgli s gađenjem. Već se pomalo umorio od težine ankusa. – Da sam to znao, ne bih ga bio uzeo. Najprije Messuina krv na remenju, sad Hathijeva... Neću se njime služiti. Gledaj!

Ankus svjetlucajući odleti i zabode se u tlo tridesetak metara dalje, između stabala.

– Sad su mi ruke čiste od smrti – reče Mowgli, brišući dlanove o svježu vlažnu zemlju. – Thuu je rekla da će me smrt slijediti. Ali ona je stara, i bijela, i luda.

– Bijela ili crna, život ili smrt, *ja* sad idem spavati, Mali Brate. Ne mogu cijelu noć loviti, pa cijeli dan urlati, kao neka čeljad.

Bagheera ode do nekog lovačkog brloga što ga je poznavala, oko dvije milje udaljenog. Mowgli se pak lako popne na odgovarajuće stablo, sveže tri ili četiri penjačice i za kraće vrijeme nego što nam treba da to ispričamo, već se ljuljao u mreži za spavanje pedeset stopa iznad zemlje. Premda nije imao ništa protiv jakog dnevnog svjetla, Mowgli je slijedio običaj svojih prijatelja, po danu se kretao što je manje mogao. Kad se probudio među vrlo bučnim stvorovima koji žive na stablima, opet je bio suton; bio je sanjao o prekrasnim oblucima koje je odbacio.

– Bar ću još jednom pogledati tu stvar – reče i sklizne niz penjačicu na tlo; no Bagheera već bijaše pred njim. Čuo ju je kako njuška u polumraku.

– Gdje je stvar šiljasta poput trna? – poviče Mowgli.

– Neki čovjek ju je uzeo. Tu je trag.

– Sada ćemo vidjeti je li Thuu govorila istinu. Ako je oštra stvar smrt, taj čovjek će umrijeti. Hajdemo za tragom.

– Najprije lov – reče Bagheera. – Prazan želudac ne vidi dobro. Ljudi idu sporo, a Džungla je dovoljno vlažna da zadrži i najmanji otisak.

Lovili su najbrže što su mogli, no ipak su prošla gotovo tri sata prije nego što su završili s jelom i pilom, te se vratili do traga. Žitelji Džungle znaju da se ničim ne može nadoknaditi ono što se gubi kad se jede na brzinu.

– Misliš da će se šiljasta stvar okrenuti u ruci toga čovjeka i ubili ga? – upita Mowgli. – Thuu reče da je ona smrt.

– Vidjet ćemo kad je nađemo – reče Bagheera, kaskajući spu štene glave. – Jedna je noga (htjela je reći da se radi o tragu samo jednoga čovjeka), a težina te stvari utisnula je njegovu petu duboko u zemlju.

– Ha! To je jasno kao ljetna munja – odgovori Mowgli; i oboje se dadoše u brz, isprekidan tragački trk, kroz mrlje mjesečeva svjetla, za tragom bosih nogu.

– Sad brzo trči – reče Mowgli. – Prsti su raširenі.

Išli su dalje po mokrom tlu.

– Zašto je tu skrenuo u stranu?

– Čekaj! – reče Bagheera i baci se veličanstvenim skokom naprijed, najdalje što je mogla. Kad trag postane nerazumljiv, najbolje je skočiti naprijed, ne ostavljajući nove, zbunjujuće tragove na zemlji. Doskočivši, Bagheera se okrene prema Mowgliju, vičući:

– Tu mu se pridružio još jedan trag. To je manja noga, taj drugi trag, i palci su okrenuti unutra.

Mowgli dotrči i pogleda.

– To je noga gondskoga lovca – reče. – Gledaj! Ovdje je vukao luk po travi. Zato je prvi trag tako naglo skrenuo u stranu. Velika Noga sakrila se pred Malom Nogom.

– Točno – reče Bagheera. – A sad, da ne bismo križajući naše tragove poremetili njihove, neka svatko slijedi svoj trag. Ja ću biti Velika Noga, Mali Brate, a ti budi Mala Noga, Gond.

Bagheera skoči natrag do prvoga traga, ostavljajući Mowglija zgurenog nad čudnim, uskim tragom malog divljeg čovjeka iz šume.

– Sad – reče Bagheera, odmičući korak po korak uz niz otisaka – ja, velika Noga, ovdje skrećem u stranu. Skrivam se iza stijene i stojim mirno, ne usuđujući se pomaknuti noge. Što je s tvojim tragom, Mali Brate?

– Sada ja, Mala Noga, dolazim do stijene – reče Mowgli trčeći uz trag. – Sada sjedim ispod stijene, oslanjajući se na desnu ruku, držeći luk između nogu. Dugo čekam, jer je ovdje dubok otisak mojih stopala.

– Ja također – reče Bagheera, skrivajući se iza stijene. – Čekam, oslonivši na kamen vršak stvari oštre poput trna. Ona klizi, na kamenu se vidi ogrebotina. Što je s tvojim tragom, Mali Brate?

– Ovdje su slomljene neke grančice i velika grana – reče Mowgli poluglasno. – Kako bih to objasnio? Ah! Sad mi je jasno. Ja, Mala Noga, odlazim, gazeći i lomeći, tako da me Velika Noga može čuti.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Korak po korak udaljavao se od stijene kroz drveće, a glas mu se u daljini sve više uzdizao, kako se približavao malenom vodopadu.

– Ja... idem... daleko... sve do... mjesta... gdje buka... vodopada... zaglušuje... moje korake... i... ovdje... čekam. Što je s tvojim tragom, Bagheera, Velika Nogo?

Bagheera se ogledavala na sve strane da bi otkrila u kojem smjeru od stijene vodi trag Velike Noge. Onda vikne:

– Na koljenima izlazim iza stijene, za sobom vučem šiljastu stvar. Budući da ne vidim nikoga, trčim. Ja, Velika Noga, brzo trčim. Trag je jasan. Neka svatko slijedi svoj. Trčim!

Bagheera pojuri uz jasno vidljiv trag, a Mowgli je slijedio otiske Gonda. Neko vrijeme u Džungli je bilo tiho.

– Gdje si, Mala Nogo! – poviče Bagheera. Mowglijev glas odgovori zdesna, udaljen jedva pedeset metara.

– U mm! – zareži pantera. – Oni idu usporedo i približavaju se jedan drugome!

Trčali su još pola milje, neprestano na otprilike jednakoj razdaljini, sve dok Mowgli, čija glava nije bila tako blizu tlu kao Bagheerina, ne poviče:

– Susreli su se. Dobar lov, gledaj! Ovdje je stajala Mala Noga, oslonivši koljeno na stijenu, a evo i Velike Noge!

Pred njima, ni deset metara daleko, ispruženo na gomili kamenja, ležalo je tijelo seljaka iz onoga kraja, prostrijeljeno kroz leda i grudi dugačkom gondskom strelicom s malim perima.

– Je li Thuu bila baš tako stara i tako luda, Mali Brate? – reče blago Bagheera. – Tu ti je bar jedna smrt.

– Idemo dalje. Ali gdje je onaj koji pije slonovu krv, crvenooki trn?

– Kod Male Noge, možda. Sad opet imamo samo jedan trag.

Trag laganog čovjeka koji je trčao brzo i nosio teret na lijevom ramenu vodio je oko niskog, dugačkog brežuljka, obraslog suhom travom, gdje je oštrim očima tragača svaka stopa izgledala kao otisnuta u vrelom željezu.

Nisu progovorili sve dok ih trag nije doveo do pepela logorske vatre skrivene u nekoj jaruzi.

– Opet! – reče Bagheera, zaustavivši se kao skamenjena.

Tijelo malog, naboranog Gonda ležalo je s nogama u pepelu, Bagheera upitno pogleda Mowglija.

– To je učinjeno bambusom – reče dječak, bacivši letimičan pogled. – I ja sam se služio takvim kad sam čuvao bivole u ljudskom čoporu. Majka svih naočarki, žao mi je što sam joj se rugao, dobro poznaje taj rod, a i sâm sam mogao znati. Zar nisam rekao da ljudi ubijaju od besposlice?

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Uistinu, ovi su ubili zbog crvenog i plavog kamenja – reče Bagheera. – Sjeti se, živjela sam u kraljevskim kavezima u Oodeyporeu.

– Jedan, dva, tri, četiri traga – reče Mowgli saginjući se nad pepeo. – Četiri traga obuvenih ljudi. Ne idu tako brzo kao Gondi. Kakvo im je zlo mogao učiniti mali šumski čovjek? Gledaj, razgovarali su stojeći zajedno, svih petero, prije nego su ga ubili. Bagheera, idemo natrag. Želudac mi je težak, a ipak skače kao vugino gnijezdo na kraju grane.

– Nije ti dobar lov ako pustiš divljač da ode. Slijedi! – reče pantera. – Ovih osam obuvenih nogu nije otišlo daleko.

Cijeli sat ne rekoše više ništa; slijedili su široki trag četvorice obuvenih ljudi.

Sad već na bistrom, toplom danjem svjetlu, Bagheera reče:

– Njušim dim.

– Ljudi će uvijek radije jesti, nego trčati – odgovori Mowgli kaskajući kroz nisko grmlje nove Džungle koju su istraživali. Bagheera, malo dalje, s njegove lijeve strane, pusti iz grla neopisiv glas.

– Evo jednoga koji je završio s jelom – reče. Pod grmljem je ležala zgužvana gomila šarene odjeće i oko nje malo rasutoga brašna.

– I ovo je učinjeno bambusom – reče Mowgli. – Gledaj! ovu bijelu prašinu ljudi jedu. Uzeli su jelo od ovoga, jer on im je nosio hranu, a njega ostavili za jelo Sokolu Chilu.

– To je treći – reče Bagheera.

– Otići ću majci svih naočarki sa svježim, velikim žabama i pošteno je nahraniti – reče Mowgli samome sebi. – Taj koji pije krv slonova zbilja je sama smrt, ali ja to još uvijek ne razumijem!

– Za mnom! – reče Bagheera.

Nisu odmaknuli ni pola milje, kad začuše Vranu Ko kako pjeva posmrtnu pjesmu na vrhu tamariska u čijoj su sjeni ležala tri čovjeka. Usred kruga dimila se napola ugašena vatra ispod željezne ploče na kojoj je ostao, pocrnio i izgorio, komad beskvasnog kruha. Blizu vatre, svjetlucajući na suncu, ležao je ankus s rubinom i tirkizima.

– Stvar djeluje brzo; ovdje sve završava – reče Bagheera. – Kako su *ovi* umrli, Mowgli? Ni na jednome nema znaka.

Onaj tko živi u Džungli zna iz iskustva o otrovnim biljkama i bobicama više nego mnogi liječnici. Mowgli omiriše dim koji se dizao s vatre, odlomi komadić pocrnjela kruha, okusi ga, te opet pljune.

– Jabuka smrti – zakašljao je. – Vjerojatno ju je onaj prvi umiješao u hranu za *ove,* koji su ubili njega, a prije njega i Gonda.

– Zbilja dobar lov! Ubojstva jedno za drugim – reče Bagheera.

»Jabukom smrti« u Džungli nazivaju trnovu jabuku ili dhaturu, najjači otrov u cijeloj Indiji.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Što sad? – reče Pantera. – Hoćemo li ti i ja ubiti jedno drugi i zbog crvenookog ubojice?

– Može li govoriti? – šapne Mowgli. – Jesam li mu učinit i krivo kad sam ga onako bacio? Tebi i meni on ne može ništa, jer mi ne žudimo za onim za čim žude ljudi. Ali, ako ga ovdje ostavim, nastavit će ubijati ljude, jednoga za drugim, brzo kao što orasi padaju na jakom vjetru. Ne volim baš ljude, no čak ni ja ne bih volio da ih umire po šestero u jednoj noći.

– Što te briga? To su samo ljudi. Ubijali su jedni drugi sa zadovoljstvom – reče Bagheera. – Onaj prvi, mali šumski čovjek, dobro je lovio.

– Oni su kao mladunčad; a mladunče će se utopiti pokušavajući ugristi mjesečevu svjetlost na vodi. Ja sam kriv – reče Mowgli, a govorio je kao da o svemu sve zna. – Ovo – i podigne oprezno ankus – ide natrag majci svih naočarki. Ali najprije moramo spavati, a ne možemo spavati pokraj ovih spavača. Također moramo *njega* zakopati, da ne bi pobjegao i ubio još šestoricu. Iskopaj mi rupu pod onim stablom.

– Ali, Mali Brate – reče Bagheera, odlazeći prema stablu – kažem ti da nije kriv taj krvopija. Zlo je u ljudima.

– Svejedno – reče Mowgli. – Iskopaj duboku rupu. Kad se probudimo, iskopat ću ga i odnijeti natrag.

Dvije noći kasnije, dok je Bijela Naočarka tugujući sjedila u mraku svojega skrovišta, postiđena i opljačkana, tirkizima ukrašeni ankus doleti kroz rupu u zidu i tresne u pod prekriven zlatnicima.

– Majko svih naočarki – reče Mowgli (oprezno je ostao s druge strane zida) – nađi nekog mladog i snažnog od tvojega naroda da ti pomogne čuvati kraljevo blago, tako da nijedan čovjek ne uzmogne više živ izići odavde.

– Ah-ha! Dakle, vraća se. Rekoh ti da je to smrt. Ali kako to da si ti još živ? – promrmlja stara naočarka, obavijajući s ljubavlju držak ankusa.

– Tako mi bika koji me otkupio, ne znam. Ta stvar ubila je šestoricu u jednoj noći. Nemoj je više puštati van!

e-Lektire
lektire.skole.hr

PJESMA MALOGA LOVCA

Prije nego paun Mor zalepršа, a Majmunski narod udari u viku,
Prije nego Sokol Chil obruši se s neba,
Džunglom tiho klize sjena i uzdah –
To je strah, o mali lovče, to je strah!

Niz proplanak nečujna sjena trči, motri te i čeka,
Šapat se širi, blizu i daleko,
I znoji ti se čelo, jer on je tu i sad –
To je strah, o mali lovče, to je strah!

Prije nego mjesec popne se uz brijeg, prije nego svjetlost raspe se po stijeni,
Kad spušteni su repovi turobni i vlažni,
Teški dah te slijedi, njuškajuć kroz noć –
To je strah, o mali lovče, to je strah!

Na koljena i napni luk; odapni svoju strijelu, nek zazuji;
U grm zabij koplje, prazan i podrugljiv;
Al ruke su ti mlitave i slabe, iz obraza nestala je krv –
To je strah, o mali lovče, to je strah!

Kada vreli oblak donosi oluju, kad rascijepljeni borovi se ruše,
I zasljepljujući bučni pljusak šiba mijenjajući smjer,
Kroz ratni bubanj groma odjekuje moćniji od svih –
To je strah, o mali lovče, to je strah!

Sad bujice su duboke i snažne, poskakuje kamenje bez nogu –
Osvjetljuje munja svaku žilicu na listu –
No grlo je tvoje stisnuto i suho, a srce u prsima ti bubnja:
Strah, o mali lovče, to je strah!

e-Lektire
lektire.skole.hr

Quiquern

Narod Istočnoga leda topi se sad poput snijega –
Za kavu i šećer prosi, ide kud i bijeli ljudi.
Narod Zapadnoga leda uči tući se i krasti;
Prodaje svoja krzna: dušu bijelcima će prodati.
Narod Južnoga leda s posadom kitolovca trguje;
Žene im sad nose vrpce, no trošnih šatora je njihovih sve manje.
Ali Ljudi Starijega leda izvan dosega su bijeloga čovjeka;
Koplja su im od narvalova roga, a oni su posljednji ljudi!

Prijevod

Otvorio je oči. Gledaj!

– Vrati ga u krzno. Bit će snažan pas. U četvrtom mjesecu dat ćemo mu ime.

– Po kome? – upita Amoraq.

Kadluov pogled zaokruži po snježnoj kući obloženoj krznima, pa se spusti na četrnaestogodišnjeg Kotuka koji je sjedio na klupi za spavanje, praveći gumb od morževe kosti.

– Nazovi ga po meni – reče Kotuko sa smiješkom. – Trebat će mi jednom.

Kadlu mu uzvrati smiješak, tako da mu oči gotovo utonuše u salo plosnatih obraza, te kimne Amoraqi, dok je bijesna majka maloga psića zavijala gledajući svoje dijete kako se bacaka izvan njezinog dohvata, u maloj vreći od tuljanove kože obješenoj iznad tople uljene svjetiljke. Kotuko nastavi rezbariti, a Kadlu baci smotuljak kožnatih uzda za pse u sićušnu prostoriju koja se nalazila uz bok kuće, skine svoje teško lovačko odijelo od jelenje kože, odloži ga u mrežu od kitovih kostiju koja je visjela nad drugom svjetiljkom i spusti se na klupu za spavanje; čekajući da njegova žena, Amoraq, pripremi uobičajenu večeru – kuhano meso i juhu od krvi – rezao je komad smrznute tuljanovine. Od rane je zore bio vani, osam milja daleko, kod tuljanskih rupa, te se kući vratio s tri velika tuljana. Iz dugačkog, niskog hodnika ili tunela od snijega, koji vodi do unutarnjih vrata kuće, čuo se lavež i škljocanje čeljusti: psi iz zaprege saonica, slobodni poslije dnevnoga posla, borili su se za toplija mjesta.

Kad je lavež postao suviše glasan, Kotuko se lijepo skotrlja s klupe za spavanje i uze bič s elastičnim drškom od kitove kosti širokim osamnaest palaca, i teškim spletenim remenjem dugačkim dvadeset i pet stopa. On zaroni u tunel, gdje se digne takva

e-Lektire
lektire.skole.hr

graja kao da će ga psi živa pojesti; no to bijaše samo njihova uobičajena dobrodošlica prije jela. Ispuzao je na drugom kraju, a pola tuceta dlakavih glava slijedilo ga je pogledom dok je prilazio svojevrsnim vješalima od kitovih čeljusti, na kojima je visjelo meso za pse; dok je širokim kopljem odsijecao velike komade smrznute hrane; i kad se napokon uspravio, s bičem u jednoj, a mesom u drugoj ruci. Pozivao je imenom svaku životinju, najprije najslabije, i jao onome koji bi krenuo mimo svojega reda; jer opaki bič prasnuo bi poput munje odnoseći komadić krzna i kože. Svaki bi pas zarežao, zgrabio svoj dio, brzo ga gutao i vraćao se u zaklon hodnika, dok je dječak stajao na snijegu pod blistavim polarnim svjetlom i dijelio pravdu. Posljednji meso je dobio veliki crni predvodnik, koji je održavao red kad su psi bili upregnuti; njemu je Kotuko dao dvostruki obrok mesa i dodatni pucanj bičem.

– Ah! – reče Kotuko, smotavajući bič. – Iznad svjetiljke imam jednog malog koji će još mnogo lajati. *Sarpok!* Unutra!

Provuče se natrag preko sklupčanih pasa, otresačem od kitove kosti, koji je Amoraq držala iznad vrata, otrese snijeg sa svoje krznene odjeće, lako udari po kožama obloženom svodu kuće, da bi stresao ledene sige koje su možda nastale, i smota se na klupi. U hodniku, psi su hrkali i cviljeli u snu, djetešce u Amoraqinoj dubokoj krznenoj kapuljači koprcalo se, kašljucalo i gugutalo, a majka novoimenovanog šteneta ležala je pokraj Kotuka, pogleda prikovanog uz zavežljaj od tuljanske kože, obješen na toplom i sigurnom iznad širokog žutog plamena svjetiljke.

Sve se to dogodilo daleko na sjeveru, iza Labradora, iza Hudsonova tjesnaca, gdje velike plime uzdižu led, sjeverno od Melvilleovog poluotoka – sjevernije čak i od uskih tjesnaca Furry i Hecla – na sjevernoj obali Baffinove zemlje, gdje se Bylotov otok uzdiže iznad leda Lancasterova tjesnaca kao naopako okrenuta posuda za puding. Malo što uopće znamo o krajevima sjeverno od Lancasterovog tjesnaca, tek ponešto o Sjevernom Devonu i Zemlji Ellesmere; no čak i ondje raštrkani žive mnogobrojni ljudi, u susjedstvu, reklo bi se, Sjevernom polu.

Kadlu bijaše Inuit – vi biste ga nazvali Eskimom – a njegovo pleme, ukupno tridesetak ljudi, pripadalo je Tunuirmiutu – »zemlji koja leži iza nečega«. Na kartama ta pusta zemlja nosi ime Mornaričča uvala, no ime koje su joj dali Inuiti mnogo je prikladnije, jer ta zemlja zaista leži iza svega na svijetu. Devet mjeseci u godini ondje vladaju snijeg i led, sjeverni vjetrovi i hladnoća kakvu ne može ni zamisliti onaj tko nije nikad vidio kako se živa spušta ispod nule.[15] Šest mjeseci od tih devet protječe u mraku, i to je najstrašnije. Za tri ljetna mjeseca mraz se hvata samo svakog drugog dana i svake noći, snijeg na južnim obroncima počinje se otapati, a nekolicina niskih vrba pusti svoje vunaste pupoljke; sitno raslinje pravi se da cvjeta, žali prekriveni finim šljunkom i oblim kamenjem spuštaju se prema otvorenom moru, a glatke stijene i izbrazdane hridi uzdižu se iz zrnatog snijega. Ali svega toga nestane za nekoliko tjedana, a divlja zima opet pritisne

[15] Pisac vjerojatno misli na nula stupnjeva Fahrenheitove ljestvice, što je oko minus sedamnaest Celzijevih stupnjeva.

e-Lektire
lektire.skole.hr

zemlju; na pučini led se lomi, sante se guraju i sudaraju, cijepaju i pucaju, mrve i nasukavaju, sve dok se opet sve ne smrzne, pa led debeo deset stopa prekrije sve od obale do dubokoga mora.

Zimi Kadlu bi slijedio tuljane do ruba te ledene zemlje i gađao ih kopljem kad bi izronili kroz svoje rupe za disanje. Tuljani moraju imati otvorenoga mora da bi mogli živjeti i loviti ribu, a usred zime led se ponekad proteže i osamdeset milja od obale bez ijedne pukotine. U proljeće Kadlu i njegov narod povlačili su se s ledenih poljana na stjenovito kopno, gdje su podizali šatore od koža, lovili morske ptice pomoću zamki i kopljima gađali mlade tuljane što su se sunčali na žalima. Kasnije, spuštali bi se južnije, u Baffinovu zemlju, slijedeći sobove, a tu bi se za cijelu godinu snabdjeli lososima iz stotina rijeka i jezera u unutrašnjosti; na sjever su se vraćali u rujnu ili listopadu, loveći muškatna goveda i spremajući se za redoviti zimski lov na tuljane. Putovali su uz pomoć psećih zaprega, dvadeset ili trideset milja na dan, ili, ponekad, uz obalu u velikim kožnatim »ženskim čamcima«, gdje su psi i djeca ležali između nogu veslača, a žene su pjevale, dok su klizili od rta do rta kroz staklaste hladne vode. Sva raskoš koju su Tununirmiuti poznavali, dolazila je s juga naplavljeno drvo za saonice, željezo u šipkama za vrhove harpuna, čelični noževi, limeni lonci u kojima se hrana kuhala mnogo bolje nego u starome posuđu od kamena steatita, kremenjače, pa čak i šibice, kao i šarene vrpce koje su žene nosile u kosi, mala jeftina zrcala i crvena tkanina za obrube kaputa od jelenjeg krzna. Kadlu je prodavao južnim Inuitima dragocjene, blijedožute narvalove rogove i zube mošusnoga goveda (oni su vrijedni kao biseri); južni su Inuiti pak trgovali s kitolovcima i misionarskim postajama uz tjesnace Exeter i Cumberland; lanac se tako nastavljao, pa bi kotlić kojega je neki brodski kuhar našao na Bhendy Bazaaru, završio svoje dane iznad uljene svjetiljke negdje u hladnim krajevima polarnoga kruga.

Kadlu, koji bijaše dobar lovac, imao je obilje željeznih harpuna, noževa za led, zamki za ptice i drugih predmeta koji su život na velikoj hladnoći činili lakšim; bio je poglavar svojega plemena ili, kako oni kažu, »čovjek koji iz iskustva zna sve o tome«. Nije imao neku veliku vlast, tek bi ponekad savjetovao prijateljima da promijene lovišta; ali Kotuko je koristio očev položaj da bi ponekad, na spori, tromi inuitski način, zapovijedao drugim dječacima kad bi se navečer, na mjesečini, igrali loptom ili pjevali »Dječju pjesmu« polarnoj svjetlosti.

No, napunivši četrnaest godina, Inuit se već osjeća odraslim, te je Kotuku dodijalo pravljenje stupica za divlje kokoši i male lisice, a najviše od svega dodijalo mu je žvakanje tuljanovih i jelenjih koža (to ih omekšava bolje od ičega), što je radio zajedno sa ženama, po cijele dane, kad bi muškarci otišli u lov. Želio je ući u *quaggi,* Kuću pjesme, gdje su se lovci skupljali na svoje tajne obrede, i gdje bi ih kad bi pogasili svjetiljke, *angekok,* vrač, zastrašivao na najugodniji način, te su slušali kako duh soba topće po krovu; i kad bi koplje bilo bačeno u otvorenu crnu noć, vraćalo se prekriveno toplom krvlju. Želio je baciti svoje velike čizme u mrežu, s umornim izrazom oca obitelji, i kockati se s lovcima kad bi navečer svratili i zaigrali neku vrstu domaćeg ruleta s

e-Lektire
lektire.skole.hr

limenim loncem i čavlom. Stotine stvari htio je učiniti, ali odrasli su mu se muškarci smijali govoreći: »Čekaj dok se ne nađeš u smotuljku, Kotuko. Lov nije samo hvatanje.«

Sad kad je njegov otac nazvao psića po njemu, život se činio svjetlijim. Inuit ne daje sinu dobroga psa, sve dok dječak ne nauči nešto o vožnji pseće zaprege; a Kotuko je bio čvrsto uvjeren da zna sve, i još malo više.

Da psić nije imao čeličnu građu, bio bi uginuo od pretjeranoga jela i vježbanja. Kotuko je za njega napravio malene uzde i ormu, pa ga je tjerao po kući vičući: »Aua! Ja aua!« (Idi desno!), »Choiachoi! Ja choiachoi!« (Idi lijevo!), »Ohaha!« (Stani!) Psiću se to uopće nije sviđalo, ali je sve to natezanje bila prava sreća u usporedbi s trenutkom kada je prvi put upregnut u saonice. Lijepo je sjeo na snijeg i počeo se igrati užetom od tuljanske kože koje je povezivalo njegovu ormu s *piluom,* velikim remenom na prednjem dijelu saonica. Tad zaprega povuče, a teške sanjke dugačke deset stopa provezoše se preko psića, te ga povukoše kroz snijeg, dok se Kotuko smijao do suza. Uslijediše dugi dani u kojima je okrutni bič zviždao po ledu poput vjetra; ostali psi su ga grizli jer nije znao svoj posao, uzde su ga žuljale i više nije smio spavati s Kotukom, nego na najhladnijem mjestu u hodniku. Bijaše to žalosno vrijeme za maloga psa.

Dječak je također učio, brzo kao i pas; premda je upravljanje psećom zapregom užasno naporno. Svaka je životinja upregnuta – najslabija najbliže vozaču – uzicom koja prolazi ispod njezine prednje lijeve noge sve do glavnoga remena za koji je pričvršćena gumbom i petljom, koju se pak može smaknuti okretom ručnoga zgloba i tako osloboditi pojedinog psa. To je vrlo važno, jer se mladim psima uzica često zapetlja između stražnjih nogu i poreže ih do kosti. A oni svi pokušavaju u trku posjetiti svoje prijatelje, preskačući ovamo-onamo preko uzice. Pri tome se i tuku, te su na posljetku uzde zapetljane gore nego mokra ribarska mreža ujutro nakon ribolova. Velik dio nevolje može se izbjeći vještim rukovanjem bičem. Svaki inuitski dječak ponosi se svojom spretnošću u tome; no lako je bičem pogoditi oznaku na tlu, mnogo je teže nagnuti se naprijed i ošinuti po leđima neposlušnog psa, dok se zaprega kreće punom brzinom. Ako zbog »posjećivanja« pozovete jednoga psa, a slučajno udarite drugoga, ta će se dvojica odmah potući i zaustaviti cijelu zapregu. Ako pak putujete u društvu i počnete razgovarati, ili putujete sami pa zapjevate, psi će se zaustaviti, okrenuti i sjesti, da bolje čuju što imate reći. Kotuku su psi jednom ili dvaput pobjegli, jer je, zaustavivši, zaboravio zakočiti saonice; slomio je mnogo bičeva i uništio nekoliko remenova prije nego što mu se moglo povjeriti cijelu osmeročlanu zapregu i lake sanjke. Tada se osjećao kao važna osoba i jurio je po glatkom mračnom ledu hrabra srca i brze ruke, hitro kao čopor u lovu. Odlazio bi deset milja daleko, do tuljanskih rupa, pa kad bi se našao na lovištu, smaknuo bi uzicu s *pitua* i oslobodio velikog crnog predvodnika koji je bio najpametniji pas u zaprezi. Čim bi pas nanjušio tuljansku rupu za disanje, Kotuko bi prevrnuo saonice, zabio duboko u snijeg dva otpiljena jelenja roga koji su stršali sa stražnjeg sjedala kao drški dječjih kolica, tako da zaprega ne može pobjeći. Onda bi otpuzao naprijed, palac po palac, i čekao da tuljan izroni na zrak. Naglo bi bacio koplje privezano konopom, i brzo izvukao tuljana na rub leda, dok bi crni predvodnik prišao i pomogao vući tijelo do saonica. Tada

e-Lektire
lektire.skole.hr

su čak i upregnuti psi lajali i pjenili se od uzbuđenja, a bič je poput usijanog željeza sijevao preko njihovih njuški dok su svi zajedno čekali da se tuljanovo tijelo smrzne. Put kući bio je težak. Trebalo je oprezno voziti natovarene saonice između grubih gromada leda, a psi bi sjeli i gladno gledali tuljana umjesto da vuku. Napokon bi stigli do uglačanog puta prema selu i pojurili po zvonkom ledu, spuštenih glava i uzdignutih repova, dok bi Kotuko zapjevao »An-gutivaun tai-na tau-na-ne taina« (Pjesmu lovca koji se vraća), a pred kućama su ga dočekivali glasovi pod tamnim, zvijezdama obasjanim nebom.

Kad je pas Kotuko dosegao svoju punu visinu, i on je počeo uživati. Iz borbe u borbu, probijao se prema čelu zaprege, sve dok jedne lijepe večeri, u vrijeme hranjenja, nije napao velikog, crnog predvodnika (dječak Kotuko pazio je da borba bude pravedna) i učinio ga, kako se kaže, drugim psom. Tako je promaknut do dugačkog remena psa predvodnika koji trči pet stopa ispred svih ostalih; njegova je sveta dužnost bila da zaustavi svaku tučnjavu, u zaprezi ili izvan nje, a nosio je ogrlicu od bakrene žice, vrlo debelu i tešku. U posebnim zgodama hranili su ga kuhanom hranom u kući, i ponekad je smio spavati na klupi s Kotukom. Bio je dobar lovac na tuljane, mogao je zadržati u mjestu mošusno govedo, jureći oko njega i škljocajući čeljustima oko njegovih nogu. Čak bi se – a to je za psa iz zaprege najveći dokaz hrabrosti – čak bi se suprotstavio strašnome arktičkom vuku, kojega se svi psi sa sjevera, u pravilu, boje više od ičega što korača snijegom. On i njegov gospodar – nisu u svoje društvo računali obične pse iz zaprege – lovili su zajedno, iz dana u dan, iz noći u noć: u krzno odjeveni dječak i divlja, dugodlaka žuta životinja, uskih očiju i bijelih očnjaka. Jedini posao Inuita jest da nabavljaju jelo i kože za sebe i svoje obitelji. Žene prave odjeću od koža i ponekad pomažu u lovu na malenu divljač; no najveći dio hrane – a oni vrlo mnogo jedu – moraju nabaviti muškarci. Ako ne uspiju, nema nikoga od koga bi se moglo kupiti, isprositi ili posuditi. Tada ljudi umiru.

Ali Inuit ne misli o tim nevoljama dok ne mora. Kadlu, Kotuko, Amoraq i maleni dječak koji se koprcao u Amoraqinoj krznenoj kapuljači i po cijele dane žvakao komadiće kitove slanine, bili su vrlo sretna obitelj. Pripadali su vrlo blagoj rasi – Inuit rijetko gubi strpljenje i gotovo nikad ne udara dijete – koja nije znala što zapravo znači lagati, a još manje što znači krasti. Bili su zadovoljni što mogu kopljem održavati svoj život u srcu oštre, nesmiljene studeni; smiješiti se svojim uljastim osmijesima i pričati navečer čudne bajke i priče o duhovima; jesti koliko god mogu i pjevati beskrajnu žensku pjesmu: »Amna aya, aya amna, ah! ah!« u dugim danima pod svjetlom svjetiljaka, popravljajući odjeću i lovački pribor.

Ali jedne strašne zime sve ih je izdalo. Tununirmiuti su se vratili s godišnjeg lova na lososе i sagradili svoje kuće na novome ledu, sjeverno od Bylotovog otoka, spremni krenuti u lov na tuljane čim se more smrzne. No došla je prerana i divlja jesen. Kroz cijeli rujan puhali su snažni vjetrovi, razbijali tuljanski glatki led koji još nije bio deblji od četiri ili pet stopa, i nanosili ga na kopno, stvarajući tako golemu zapreku od razlomljenog, oštrog i igličastog leda, široku nekih dvadeset milja, preko koje nije bilo moguće voziti saonice. Rub ledenog polja, gdje su tuljani zimi običavali loviti ribu, sada je bio iza

e-Lektire
lektire.skole.hr

te zapreke, dvadeset milja daleko, izvan dohvata Tununirmiuta. Čak i tako, možda bi se uspjeli provući kroz zimu sa svojim zalihama smrznutog lososa, spremljenog kitovog sala i onim što bi im donijele zamke, ali u prosincu jedan od njihovih lovaca naiđe na *tupik* (šator od kože), a u njemu tri žene i djevojku na rubu smrti; njihovi su muškarci bili krenuli još dalje sa sjevera, ali su stradali u svojim malim lovačkim čamcima od kože, loveći dugorogog narvala. Kadlu je, naravno, mogao tek rasporediti žene po kućama zimskoga sela, jer Inuit nikad ne odbija dati jelo strancu; ne može znati kada će na njega doći red da prosi. Amoraq uze djevojku kojoj je bilo oko četrnaest godina, da joj pomaže u kući. Po kroju njezine šiljaste kapuljače i duguljastoj četvrtastoj šari na hlačama od bijele jelenje kože zaključili su da dolazi iz Zemlje Ellesmere. Nikada još nije vidjela limene lonce i drvene sanjke; ali dječak Kotuko i pas Kotuko ubrzo su je zavoljeli.

Onda su sve lisice otišle na jug, pa čak ni velike sjeverne lisice, ti mrgodni tuponosi mali lopovi, nisu htjele poći tragom praznih klopki koje im je Kotuko postavljao. Pleme je izgubilo dvojicu najboljih lovaca koji su teško ozlijeđeni u lovu na mošusna goveda, pa su ostali morali još više raditi. Svaki dan Kotuko je izlazio s laganom lovačkom zapregom i šest ili sedam najsnažnijih pasa, te bi zurio dok ga oči ne bi zaboljele u neki komad glatkoga leda, u kojemu bi neki tuljan možda mogao izdupsti rupu za disanje. Pas Kotuko jurio je na daleko i široko, a dječak Kotuko začuo bi odjednom, u mrtvoj tišini ledenih polja, njegovo prigušeno, uzbuđeno zavijanje nad nekom rupom udaljenom tri milje, tako jasno kao da je pokraj njega. Kad bi pas pronašao rupu, dječak bi sagradio mali, niski snježni zid, kao zaštitu od najoštrijeg vjetra, a onda bi čekao da se pojavi tuljan, deset, dvanaest, dvadeset sati, pogleda prikovanog uz sićušnu oznaku koju je postavio iznad rupe da bi sigurnije bacio harpun, s malom prostirkom od tuljanske kože pod nogama, stopala zamotanih u *tutareang* (smotuljak koji su mu nekoć spominjali stari lovci). To zamotavanje pomaže da čovjeku ne utrnu noge dok tako čeka i čeka i čeka da izroni oštrouhi tuljan. Premda u tom lovu nema uzbuđenja, vjerovat ćete mi da je mirno sjedenje u *tutareangu,* kad se temperatura spusti i četrdeset stupnjeva ispod nule, najteži posao koji Inuit poznaje. Kad bi tuljan bio ulovljen, pas Kotuko skočio bi naprijed, vukući za sobom svoju uzicu, i pomagao gurati tijelo do saonica, gdje su umorni i gladni psi namrgođeni ležali u zaklonu od razbijenoga leda.

Jedan tuljan nije mogao potrajati dugo, trebalo je nahraniti sva usta u malom selu. Nisu bacali ni kosti, ni kožu, ni tetive. Ljudi su jeli i meso za pse, a psima je pak Amoraq bacala komade ljetnih kožnatih šatora, što ih je izvlačila ispod klupa za spavanje; oni su zavijali, zavijali, i budili se opet gladno zavijajući. Po plamenu steatitnih svjetiljaka u kućama, moglo se vidjeti da je glad blizu. U dobrim godinama, kada je kitovog sala bilo u izobilju, svjetlost se iz širokih svjetiljaka uzdizala dvije stope visoko – vesela, uljasta i žuta. Sada se plamen uzdizao jedva šest palaca: Amoraq je brižno skraćivala stijenj od mahovine čim bi plamen jače bljesnuo, a cijela je obitelj pogledom slijedila njezinu ruku. Užas gladi u ovim ledenim krajevima nije toliko sama smrt, koliko smrt u mraku. Svaki se Inuit boji mraka koji ga pritišće neprekidno šest mjeseci svake godine; a kad su u kućama plamenovi niski, duše ljudi postaju uznemirene i zbunjene.

e-Lektire
lektire.skole.hr

No spremalo se i gore.

Pothranjeni psi iz noći u noć škljocali su zubima i režali po hodnicima, zurili u gladne zvijezde i njuškali oštar vjetar. Kad bi prestali zavijati, tišina bi pala na selo, teška i čvrsta kao snježni nanos pred vratima, a ljudi su mogli čuti šum krvi u tankim žilicama uha, i otkucaje vlastitih srdaca, što su se činili glasnima poput vračevih bubnjeva u snijegu. Jedne noći pas Kotuko, koji je bio neuobičajeno zlovoljan u zaprezi, odjednom skoči i glavom gurne Kotukovo koljeno. Kotuko ga pomilova, ali pas ga je i dalje slijepo gurao, mašući repom. Tada se probudi Kadlu, obuhvati tešku glavu nalik vučjoj i zagleda se u staklaste oči. Pas zacvili i zadrhti među Kadluovim koljenima. Dlaka na vratu mu se nakostriješila, pa zareži kao da je neki stranac na vratima; onda pak veselo zalaje, zakotrlja se po podu i poput šteneta zagrize Kotukovu čizmu.

– Što je to? – reče Kotuko; počeo ga je hvatati strah.

– Bolest – odgovori Kadlu. – Pseća bolest.

Pas Kotuko podigne nos i stane zavijati.

– Još nikad to nisam vidio. Što će učiniti? – upita Kotuko.

Kadlu malo slegne ramenom i pođe po svoj kratki harpun. Veliki pas ga pogleda, opet zaurla, pa se odvuče niz hodnik, dok su se ostali psi razmicali lijevo i desno da bi mu napravili širok prolaz. Kad se našao vani na snijegu, on bijesno zalaje, kao da je na tragu mošusnom govedu, te se, lajući i skačući, izgubi ljudima iz vida. Nije on dobio bjesnilo, nego je jednostavno poludio. Hladnoća i glad, a najviše od svega mrak, pomutili su mu razum; a kad se među psima jednom pojavi ta strašna bolest, ona se širi poput plamena. Idućeg lovnog dana obolio je drugi pas, pa kad je počeo gristi i otimati se u zaprezi, Kotuko ga je ubio. Zatim je crni drugi pas, koji nekoć bijaše predvodnik, odjednom zalajao na neki nepostojeći trag soba, a kad su ga odriješili od *pitua,* on pojuri prema ledenom grebenu i pobježe kao i njegov vođa, s ormom na leđima. Nakon toga nitko više nije izvodio pse. Trebali su im za nešto drugo i psi su to znali; premda su bili vezani, i premda ih se hranilo iz ruke, oči im bijahu pune straha i očaja. Da sve bude još gore, stare su žene počele pričati sablasne priče i govoriti da su vidjele duhove lovaca koji su poginuli te jeseni, te da su im oni navijestili svakojake užasne događaje.

Kotuko je najviše od svega žalio za svojim psom; jer premda Inuit silno mnogo jede, on zna i gladovati. Ali glad, hladnoća, mrak i napor iscrpli su Kotukove snage, te mu se počelo događati da čuje glasove u svojoj glavi i ugleda, krajičkom oka, ljude kojih nije bilo. Jedne noći – upravo se odmotao nakon deset sati čekanja iznad »slijepe« tuljanske rupe i teturao prema selu klonuo i omamljen – stao je i oslonio se na kamen koji je slučajno bio u nestabilnom položaju na vršku ledene izbočine. Dječakova težina poremeti ravnotežu i kamen se teško skotrlja; Kotuko skoči u stranu da bi se izmaknuo, a kamen sklizne za njim niz ledeni obronak škripeći i sikćući.

To je Kotuku bilo dovoljno. Bio je odgojen u vjerovanju da svaki kamen i stijena imaju svojega stanovnika (svojega *inua),* koji je najčešće jednooki ženski stvor po imenu *tornaq;* kad *tornaq* želi pomoći čovjeku, ona se zakotrlja za njim, zajedno sa svojom

kamenom kućom, i pita ga želi li je uzeti za svog duha čuvara. (Za ljetnoga topljenja, stijenje i kamenje, koje je led podupirao, kotrlja se i ruši svuda po tlu, pa lako možete zamisliti kako je nastalo vjerovanje o živom kamenju.) Kotuko je čuo šum svoje krvi u ušima, što ga je slušao cijeli dan, te pomisli da mu to govori *tornaq* iz kamena. Prije negoli je stigao kući, bio je sasvim uvjeren da je s njom vodio dug razgovor, a kako je sav njegov narod vjerovao da je to sasvim moguće, nitko mu nije proturječio.

– Rekla mi je »Sad skačem, sad skačem sa svog mjesta na snijegu« – vikao je Kotuko, upalih očiju, naginjući se naprijed u polumračnoj kolibi. – Rekla je: »Ja ću ti biti vodič.« Rekla je: »Odvest ću te do dobrih tuljanskih rupa.« Sutra idem, a *tornaq* će me voditi.

Tada uđe *angekok,* seoski vrač i Kotuko po drugi put ispriča svoju priču. Nije ništa izgubila ponavljanjem.

– Pođi za *tornait* (duhovima kamenja) i oni će nam opet donijeti hranu – reče *angekok.*

Djevojka sa sjevera posljednjih je dana ležala pokraj svjetiljke, jela vrlo malo i govorila još manje; no kad su Amoraq i Kadlu sljedećeg jutra spremili i remenjem omotali male ručne sanjke za Kotuka, natovarivši na njih njegov lovački pribor i onoliko kitove slanine i smrznutoga tuljanskog mesa koliko su mogli odvojiti, ona dohvati vođice i hrabro stane uz dječaka.

– Tvoja kuća je moja kuća – rekla je, dok su male saonice s koštanom oplatom cviljele i skakutale za njima kroz strašnu arktičku noć.

– Moja kuća je tvoja kuća – reče Kotuko. – No meni se čini da ćemo oboje zajedno otići Sedni.

Sedna je gospodarica podzemnoga svijeta, a Inuiti vjeruju da nakon smrti svatko mora provesti godinu dana u njezinoj strašnoj zemlji, prije nego što ode u Quadliparmiut, Sretno mjesto, gdje se ništa ne mrzne, a tusti sobovi dotrče čim ih pozovete.

Po cijelome selu ljudi su vikali:

– *Tornait* su govorili Kotuku! Odvest će ga do otvorenog leda! On će nam opet donijeti tuljanovine!

Njihove glasove ubrzo je progutala hladna, prazna tama; Kotuko i djevojka stisnuše se rame uz rame, i nastaviše zajedno vući ili gurati saonice, prema Polarnome moru. Kotuko je uporno tvrdio da mu je *tornaq* iz kamena rekla neka pođe na sjever, pa su prema sjeveru i pošli, ravnajući se prema Tuktuqdjung Sobu – zviježđu koje mi nazivamo Velikim Medvjedom.

Nijedan Europljanin ne bi mogao prijeći ni pet milja na dan po onim ledenim krhotinama i oštrobridim nanosima; no njih dvoje točno su znali kojim će okretom ruke zaokrenuti sanjke oko kakvog grebena, kojim će ih trzajem povući iz kakve pukotine u

e-Lektire
lektire.skole.hr

ledu, i koliko je točno snage nužno unijeti u onih nekoliko mirnih udaraca drškom koplja, kojima će opet otvoriti put ondje gdje se sve činilo beznadnim.

Djevojka nije govorila; pognula je glavu, a oko njezinog širokog tamnoputog lica lepršao je na vjetru obrub od dugodlakog krzna na hermelinskoj kapuljači. Nebo iznad njih, baršunasto crno, prelijevalo se u žućkastocrvenu prugu na obzorju, gdje su velike zvijezde gorjele poput uličnih svjetiljaka. S vremena na vrijeme skliznuo bi s visine preko nebeskog svoda zelenkasti val polarne svjetlosti, zavijorio poput zastave i nestao; ili bi, jureći iz mraka u mrak, bljesnuo meteor, ostavljajući za sobom kišu iskri. Tada su mogli vidjeti izbrazdanu površinu ledene poljane išaranu i ukrašenu čudnim bojama – crvenom, bakrenom, plavkastom; ali na običnom zvjezdanom svjetlu opet bi sve utonulo u mrazno sivilo. Ledenu su poljanu, sjećate se, jesenski vjetrovi lomili i kovitlali, dok nije počela nalikovati smrznutom potresu. Bilo je tu jaraka i jaruga, rupa nalik jamama za vađenje šljunka, usječenih u led; gromada i razbacanoga grumenja, što su se zamrznuli uz prvobitnu površinu leda; mrlja starog crnog leda koji je neki vihor nanio ispod poljane, pa je ponovno izbio na površinu; okruglastih komada leda; kao pilom otpiljenih površina u koje je snijeg što leti s vjetrom ucrtao svoje crteže; i udolina od trideset ili četrdeset jutara, mnogo nižih od poljane uokolo. I s malene udaljenosti mogli biste za neki komad leda pomisliti da je tuljan ili morž, prevrnute saonice ili čovjek u lovu, ili čak veliki Desetonogi Duh Bijelog Medvjeda; no unatoč tim fantastičnim oblicima, koji samo što se ne pokrenu u život, nikakvoga zvuka nije tu bilo, ni najslabijeg odjeka kakvoga glasa. Kroz tu tišinu i kroz tu pustoš, u kojoj bi nenadana svjetla zasjala i opet se ugasila miljele su sanjke i ono dvoje što su ih vukli, poput prikaza u noćnoj mori – noćnoj mori s kraja svijeta o kraju svijeta.

Kad bi se umorili, Kotuko bi napravio ono što lovci nazivaju »polu-kućom«, vrlo malenu snježnu kolibu u koju bi se zavukli s putničkom svjetiljkom i pokušali odmrznuti malo tuljanskog mesa. Kad bi se naspavali, nastavljali su put – trideset milja na dan, da bi odmaknuli deset milja prema sjeveru. Djevojka je uvijek bila vrlo tiha, no Kotuko je mrmljao za sebe ili bi počinjao pjevati pjesme što ih je naučio u *quaggi* – ljetne pjesme i pjesme o sobovima i lososima – sve strašno neumjesne u njihovom položaju. Izjavio bi kako je čuo da *tornaq* nešto gunđa, te bi divlje pojurio uz kakav brežuljak, mašući rukama i govoreći glasno i prijetećim tonom. Zaista, Kotuko je tada bio vrlo blizu ludila; no djevojka bijaše uvjerena da ga vodi njegov duh čuvar i da će sve biti dobro. Stoga nije bila iznenađena kad je krajem četvrtoga dana hoda Kotuko, čije su oči gorjele poput žeravice, rekao da ih njegova *tornaq* slijedi kroz snijeg, u obličju dvoglavoga psa. Djevojka pogleda gdje je Kotuko pokazao, i učini joj se da je nešto skliznulo u jarugu. To sigurno nije bio ljudski stvor, no *tornait* su, što je svatko znao, radije uzimali oblik medvjeda, ili tuljana, ili nečeg sličnog.

Mogao je to biti i sam Desetonogi Duh Bijeloga Medvjeda moglo je to biti bilo što, jer i Kotuko i djevojka bijahu toliko izgladnjeli da su im oči bile nepouzdane. U zamke ništa nisu ulovili, a nisu vidjeli ni traga nikakvoj divljači otkad su napustili selo; hrane su imali još jedva za tjedan dana, a približavalo se nevrijeme. Polarna oluja može trajati i

e-Lektire
lektire.skole.hr

deset dana bez prekida, a kroz to vrijeme izići iz zaklona znači sigurnu smrt. Kotuko sagradi snježnu kuću, dovoljno veliku da u nju stanu i sanjke (nikad se ne valja odvojiti od hrane), i dok je tesao posljednji komad leda koji je trebao poslužiti kao zaglavni kamen za krov, on spazi Biće koje ga je promatralo s malenog ledenog brijega udaljenog pola milje. Zrak bijaše maglen, te se činilo da je Biće dugačko četrdeset stopa i visoko deset, s repom od dvadeset stopa; obrisi njegova tijela titrali su. Djevojka ga je također vidjela, ali umjesto da prestrašeno krikne, ona mirno reče:

– To je Quiquern. Što li će se još pojaviti?

– Želi govoriti sa mnom – reče Kotuko; ali nož za led podrhtavao mu je u ruci dok je govorio; jer, koliko god čovjek vjerovao da je prijatelj čudnih i neugodnih duhova, rijetko mu je drago kad to mora dokazati. Quiquern je pak duh golemog bezubog i bezdlakog psa, za kojega se vjeruje da živi daleko na sjeveru i luta zemljom naviještajući događaje. Ti događaji mogu biti ugodni ili neugodni, no čak se i vrači ustručavaju govoriti o Quiquernu. On pse tjera u ludilo. Poput Duha Medvjeda, ima nekoliko dodatnih nogu – šest ili osam – a ono Biće koje je poskakivalo u magli imalo je više nogu nego što treba ijednom stvarnom psu. Kotuko i djevojka brzo se zavukoše u svoju kućicu. Naravno, da je Quiquern htio baš njih, mogao je razbiti krov iznad njihovih glava; pa ipak, osjećaj da je između njih i opakog mraka ledeni zid debeo cijelu stopu, davao im je malo sigurnosti. Oluja započe fijukom vjetra, nalik zvižduku vlaka, te potraja tri dana i tri noći, neprestano istom snagom, ne popuštajući ni na tren. Hranili su kamenu svjetiljku, držeći je između koljena, grickali napola ugrijano tuljanovo meso, i promatrali kako se crna čađa skuplja iznad njihovih glava kroz sedamdeset dva dugačka sata. Djevojka je pregledala zalihe u saonicama; dostajalo ih je samo za dva dana; Kotuko je pregledao čelične vrške i konop od jelenjih žila na svojemu harpunu, kao i koplje za tuljane i strelicu za ptice. Nisu imali nikakvog drugog posla.

– Uskoro ćemo otići Sedni, uskoro – šapnu djevojka. – Za tri dana leći ćemo i otići. Zar tvoja *tornaq* neće ništa učiniti? Zapjevaj joj *angekokovu* pjesmu, možda je dozoveš ovamo.

On zapjeva, zavijajući visokim glasom, kao što se pjevaju čarobnjačke pjesme, a oluja se polagano stiša. Usred njegove pjesme djevojka se trgne, spusti na ledeni pod svoju ruku u rukavici, a zatim i glavu. Kotuko učini isto, i sad su klečali, zureći jedno drugome u oči i osluškivali svakim živcem. On otrgne tanak iver kitove kosti sa zamke za ptice što je ležala na saonicama, te ga izravna i okomito zatakne u malu pukotinu u ledu, pričvrstivši ga svojom rukavicom. Sad je taj iver bio osjetljiv gotovo kao igla na kompasu, te su ga gledali umjesto da osluškuju. Tanki štapić malo zadrhti – bijaše to najsitniji, jedva vidljiv pomak; zatim je treperio jednoliko nekoliko trenutaka, umirio se, pa zadrhtao opet, ali sad u drugačijem smjeru.

– Prerano! – reče Kotuko. – Neki se veliki komad leda razbio tamo vani.

Djevojka pokaže štapić i odmahne glavom.

– Ovo je veliko lomljenje. Oslušni dubinski led. Odjekuje.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Kad su opet kleknuli, začuše ravno ispod svojih nogu, vrlo čudno prigušeno gunđanje i udaranje. Znalo je zazvučati kao cvilež slijepog šteneta iznad svjetiljke, zatim kao kamen koji pada na tvrdi led; onda pak kao muklo udaranje u bubanj; no svi ti zvuci bijahu otegnuti i prigušeni, kao da dopiru iz nekog malog, vrlo udaljenog roga.

– Nećemo otići Sedni ležeći – reče Kotuko. – Led se lomi. *Tomaq* nas je prevarila. Umrijet ćemo.

Sve to možda zvuči besmisleno, no njih dvoje zaista se nalazilo u velikoj opasnosti. Trodnevna oluja potjerala je prema jugu duboke vode baffinovog zaljeva i dovela ih do samog ruba kopnenog leda koji se prostire od Bylotova otoka prema zapadu. Također je snažna struja koja polazi istočno od Zaljeva Lancaster, miljama i miljama nosila ono što nazivaju rasutim ledom – led koji se nije zamrznuo u poljane; te sante rasutoga leda udarale su o ledenu poljanu, dok ju je istodobno podrivalo i slabilo olujno, ustalasano more. Ono što su slušali Kotuko i djevojka, bijahu odjeci te borbe, koja se vodila dvadesetak ili tridesetak milja daleko, a osjetljivi mali iver podrhtavao je od udaraca.

Kad se led jednom probudi iz svog dugog zimskog sna, kažu Inuiti, ne može se znati što će se dogoditi, jer čvrste ledene poljane mijenjaju oblike brzo, gotovo kao oblaci. Oluja očito bijaše preuranjena proljetna oluja, i sad je sve bilo moguće.

Ipak su ono dvoje sretniji no prije. Ako se led lomi, nema više čekanja i patnje. Duhovi, sablasti, vještičji narod, hodaju sad napuklim ledom i možda će njih dvoje stupiti u Sedninu zemlju rame uz rame s različitim divljim bićima, još u zanosu uzbuđenja. Kad su nakon oluje napustili kućicu, buka je na obzorju neprestano rasla, a tvrdi je led stenjao i odzvanjao svud oko njih.

– Još uvijek čeka – reče Kotuko.

Na vrhu brežuljka sjedilo je ili čučalo osmonogo Biće koje su vidjeli tri dana ranije – i užasno zavijalo.

– Pođimo za njim – reče djevojka. – Možda poznaje neki put koji ne vodi k Sedni. – No kad je povukla konopac sanjki, zatetura od slabosti.

Biće je sporo i nespretno odmicalo preko ledenih grebena, krećući se neprestano prema zapadu i prema kopnu, a oni su ga slijedili dok im se mukla tutnjava s ruba ledene poljane sve više približavala. Rub poljane raspukao se i popucao u svim smjerovima u dubini od tri ili četiri milje prema kopnu, a velike gromade deset stopa debelog leda, površine od nekoliko četvornih metara do dvadesetak jutara, sudarale su se i zaranjale i uzdizale jedna preko druge i po još čitavom ledu, a teški su ih valovi nosili, bacali i prelijevali se preko njih. Te sante, pomalo nalik golemom ovnu za probijanje bedema bile su, tako reći, prethodnica koju je more bacilo protiv ledene poljane. Neprestana lomljava i prasak tih santi gotovo su zaglušili škripu rasutog leda stjeranog pod obalski led, kao što se karte brzo gurnu pod stolnjak. Gdje voda bijaše plitka, te su se sante gomilale jedna ispod druge, sve dok najdonja ne bi dotaknula muljevito dno na pedesetak stopa dubine; zaprljana voda skupljala se iza tog blatnog leda, sve dok rastući pritisak ne bi opet sve pokrenuo naprijed. K obalskom i rasutom ledu vjetri i struje

e-Lektire
lektire.skole.hr

donosili su i prave ledene bregove, ploveće ledene planine, otrgnute s obala Grenlanda ili sa sjevernih žala Melvilleovog zaljeva. Svečano su plovili, dok su se valovi pjenili oko njih, i nalijetali na ledenu poljanu poput kakve starinske mornarice pod punim jedrima. Brijeg, koji bi naizgled mogao gurati pred sobom cijeli svijet, pljusnuo bi bespomoćno u duboku vodu, preokrenuo se i utonuo u pjenu, blato i smrznute kapljice, dok bi mnogo manja i niža ledena gromada jurnula i uzjahala ravnu ledenu poljanu, odbacujući tone leda sa svih strana i ostavljajući pola milje dugačak trag, prije nego bi se zaustavila. Neke su sante padale poput mačeva, zasijecajući kanale grubih rubova, druge bi se razmrskale u kišu krhotina, teških i po deset tona, koje su se s piskom sklizale između grebena. Neke su se pak uzdizale iz plitke vode, krivile se kao u bolovima i teško se rušile postrance, dok ih je more udaralo po ramenima. Ovo mrvljenje, guranje, padanje, drobljenje i lomljenje leda u sve moguće oblike odvijalo se uz cijelu sjevernu obalu dokle god je pogled dopirao. S mjesta gdje su se nalazili Kotuko i djevojka, izgledala je ta lomljava tek kao nemiran pokret, valovit i spor, daleko na obzorju; no svakog se trena tutnjava približavala, te su iz daleka, od kopna, mogli čuti teško bubnjanje, nalik topovskim pucnjima u magli. Po tome su znali da je ledena poljana čvrsto stisnuta uz željezne obronke Bylotova otoka, kopna koje se nalazilo južno od njih.

– Ovo se još nikad nije dogodilo – reče Kotuko, smućeno zureći oko sebe. – Nije još vrijeme. Kako se može *sada* lomiti led?

– Slijedi onoga tamo! – vikne djevojka, pokazujući prema Biću koje je sad šepalo, sad trčalo ovamo-onamo ispred njih. Slijedili su ga, trzajući sanjkama, dok im se bučno stupanje leda sve više približavalo. Na koncu je led pucao i lomio se svud oko njih, pukotine su se otvarale i širile poput vučjih čeljusti. No ondje gdje se zaustavilo Biće, na brežuljku od starih i razbacanih ledenih gromada, ništa se nije micalo. Kotuko divlje skoči naprijed, povuče djevojku za sobom, i poče se penjati uz brežuljak. Govor leda oko njih postajao je sve glasniji, no brežuljak je stajao čvrsto; kad djevojka pogleda Kotuka, on zabaci lijevi lakat prema gore i prema van, što je inuitski znak za kopno u obliku otoka. I doista, do kopna ih je dovelo osmonogo šepavo Biće – do granitnog otočića s pješčanim žalom, udaljenog od obale, te odjevenog, zastrtog i maskiranog razmrskanim santama, ispod njih nalazilo se ipak čvrsto tlo, a ne pomičan led! Rasprskavanje i odbijanje leda koji se nasukavao i lomio, odavalo je rubove otočića, a sa sjeverne njegove strane pružao se prijateljski plićak koji je skretao u stranu nalete najtežeg leda, kao što plug okreće grude ilovaste zemlje. Naravno, još uvijek je postojala opasnost da neko teško pritisnuto ledeno polje udari u obalu i sravni vršak otočića; no Kotuko i djevojka nisu se toga bojali gradeći svoju snježnu kuću. Prihvatili su se jela i slušali kako led bubnja i skliže se uz obalu. Biće bijaše nestalo i Kotuko je sad, čučeći pokraj svjetiljke, uzbuđeno pričao o svojoj moći nad duhovima. No usred njegova divljeg govora, djevojka se poče smijati, ljuljajući se naprijed-natrag.

Iza njezinog ramena, malo-pomalo, u kuću su se uvlačile dvije glave, jedna žuta i jedna crna, a pripadale su dvojici najžalosnijih i najposramljenijih pasa na svijetu. Jedan bijaše pas Kotuko, a drugi crni predvodnik. Obojica su dobro izgledali, bili su debeli i

e-Lektire
lektire.skole.hr

opet sasvim prisebni, ali povezani na neobičan način. Kad je crni predvodnik otrčao, sjećate se, na njemu je ostala orma. Sigurno je susreo psa Kotuka, borio se ili se igrao s njim, pa se remen koji mu je išao preko ramena zapleo u bakrenu žicu Kotukove ogrlice i čvrsto se zategnuo, tako da ga nijedan pas nije mogao dohvatiti i pregristi, nego su ostali svezani zajedno. Vjerojatno su taj položaj, i sloboda da love po vlastitoj volji, pomogli da se izliječe od svojega ludila. Držali su se vrlo razborito.

Djevojka gurne dva posramljena stvora prema Kotuku i, smijući se do suza, reče:

– Ovo je Quiquern, koji nas je doveo do sigurnoga tla. Pogledaj njegovih osam nogu i dvije glave!

Kotuko razreže remen i oslobodi ih, a oni mu skočiše u naručje, žuti i crni pas zajedno, pokušavajući mu objasniti kako im se vratio razum. Kotuko ih pogladi po leđima koja bijahu okruglasta i dobro popunjena.

– Našli su hranu – reče s osmijehom. – Mislim da ipak nećemo tako skoro otići Sedni. Moja *tornaq* poslala je ovu dvojicu. Bolest ih je napustila.

Čim su pozdravili Kotuka, ova dvojica, koji su posljednjih nekoliko tjedana bili prisiljeni zajedno spavati i jesti i loviti, skočiše jedan drugome za vrat, te se u snježnoj noći razvila sjajna borba.

– Gladni psi se ne tuku – reče Kotuko. – Našli su tuljane. Hajdemo spavati. Doći ćemo do hrane.

Kad su se probudili, sjeverno od otoka bila je otvorena voda, a sav slobodni led bio je otjeran prema kopnu. Prvi pljusak vala na žalu jedan je od najslađih zvukova za inuitske uši, jer znači da dolazi proljeće. Kotuko i djevojka uzeše se za ruke i nasmiješiše jer ih je bistar, gust šum valova podsjećao na doba lososa i sobova, i miris niskih vrba u cvatu. Dok su tako stajali promatrajući, more se između plutajućih komada leda već počinjalo smrzavati, tolika bijaše hladnoća; ali na obzorju širio se crveni sjaj, svjetlost potonuloga sunca. Bilo je to kao da ga čuju kako zijeva u snu, ali se još ne budi, jer je sjaj potrajao samo nekoliko minuta; ipak bijaše to najava promjene godišnjega doba. Ništa, osjećali su, ne može više to izmijeniti.

Kotuko nađe pse kako se bore oko tek ubijenog tuljana koji je bio pošao za ribama, što ih je uznemirio vihor. Bio je to prvi od dvadesetak ili tridesetak tuljana koji su toga dana izišli na otočić, i sve dok se more nije čvrsto smrznulo moglo se vidjeti na stotine živahnih crnih glava kako uživaju u slobodnoj plitkoj vodi i plivaju naokolo zajedno s komadima leda.

Bilo je dobro opet jesti tuljansku jetru, obilato puniti svjetiljku mašću i promatrati plamen tri stope visok; no čim se učvrstio novi led, Kotuko i djevojka nakrcaše ručne saonice i natjeraše dva psa da vuku kao što još nikad nisu vukli; sa zebnjom su mislili što se moglo dogoditi u njihovom selu. Vrijeme bijaše nesmiljeno kao obično; ipak lakše je vući saonice natovarene dobrom hranom, nego loviti prazna želuca. Dvadeset pet ulovljenih tuljana spremnih za korištenje, zakopali su u led na plaži, i požurili natrag k svojemu narodu. Psi su ih poveli, čim im je Kotuko objasnio što od njih očekuje, i premda

e-Lektire
lektire.skole.hr

nigdje nije bilo nikakvog putokaza, dva dana kasnije zalajali su ispred Kadluove kuće. Odgovoriše im samo tri psa; ostali su bili pojedeni, a kuće bijahu u mraku. Ali kad Kotuko povika: Ojo!« (kuhano meso), slabi mu glasovi odgovoriše, i kad je, vrlo razgovijetno, pozvao žitelje sela po imenu, nitko nije nedostajao.

Jedan sat kasnije svjetiljke su plamsale u Kadluovoj kući; grijala se snježna voda; u loncima je počinjalo ključati, a led se iznad glava pretvarao u kapljice. Amoraq je pripremala jelo za cijelo selo, maleni dječak u kapuljači opet je grickao komadić bogato hranjive riblje slanine, dok su lovci polako i promišljeno tuljanskim mesom punili želuce do vrha. Kotuko i djevojka ispričaše novu priču. Dva su psa sjedila između njih, pa kad bi se spominjala njihova imena, naćulili bi jedno uho i izgledali kao da se jako srame. Pas koji je jednom poludio pa opet došao k sebi, kažu Inuiti, siguran je od sličnih napada.

– I tako nas *tornaq* nije zaboravila – reče Kotuko. – Stigla je oluja, led se počeo lomiti, a tuljani su došli za ribama koje je oluja prestrašila. Sada nove tuljanske rupe nisu ni dva dana daleko odavde. Neka dobri lovci sutra pođu i donesu tuljane koje sam ulovio kopljem, dvadeset pet ih je zakopano u ledu. Kada ih pojedemo, svi ćemo poći na led za novima.

– A što ćeš *ti* učiniti – upita vrač tonom kakvim se obraćao Kadluu, najbogatijem među Tununirmiutima.

Kotuko pogleda djevojku sa sjevera i mirno reče:

– *Mi* gradimo kuću.

On pokaza sjeverozapadno od Kadluove kuće, a na toj strani uvijek stanuju oženjeni sin ili udata kći iz obitelji.

Djevojka podigne ruke, okrene dlanove prema gore i očajno odmahne glavom. Bila je tuđinka, pronađena na ruhu smrti od gladi, i nije imala što donijeti u novo kućanstvo.

Amoraq skoči s klupe na kojoj je sjedila i počne stavljati stvari djevojci u krilo – kamene svjetiljke, željezne strugače za kožu, limene kotliće, jelenje kože ukrašene zubima mošusnoga goveda i prave igle za platno kakvima se služe mornari. Bijaše to najljepša oprema što je ikad darovana u krajevima oko polarnoga kruga; djevojka sa sjevera sagnu glavu do poda.

– Još i ova dvojica! – reče Kotuko, smijući se i pokazujući pse, koji su gurali svoje hladne njuške djevojci u lice.

– Ah! – reče *angekok*, zakašljavši značajno, kao da je još jednom u svemu razmislio. – Čim je Kotuko napustio selo, ja sam otišao u Kuću pjesme i zapjevao čarobnjačke napjeve. Pjevao sam po cijele noći i dozvao Duh Soba. *Moje* je pjevanje učinilo da puhne vjetar i razbije led, te je dovelo pse Kotuku da mu led ne bi polomio kosti. *Moje* je pjevanje privuklo tuljane za razlomljenim ledom i vodilo Kotuka i pse u svemu što su učinili. Ja sam to učinio.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Svi su bili siti i pospani, pa mu nitko nije proturječio; *angekok* se pak, zbog svoje značajne službe, još jednom posluži kuhanim mesom, zatim legne spavati s ostalima u toploj, dobro osvijetljenoj kući što je mirisala po ulju.

Kotuko, koji je vrlo dobro crtao na inuitski način, urezao je slike svojih pustolovina u dugačak, plosnat komad bjelokosti s rupom na jednom kraju. Kada su, u godini Čudesne otvorene zime, on i djevojka pošli na sjever, u Zemlju Ellesmere, ostavio je priču u slikama kod Kadlua, koji ju je pak izgubio na šljunku, kad su mu se jednog ljeta na obali jezera Netilling i Nikosiring razbile saonice; tu ju je sljedećeg proljeća našao jezerski Inuit i prodao u Imigenu nekom čovjeku koji bijaše tumač na kitolovcu iz Zaljeva Cumberland i koji ju je pak prodao Hansu Olsenu, koji je kasnije postao podčasnik na velikom parobrodu koji je vozio turiste do Sjevernog rta u Norveškoj. Kad bi prošla turistička sezona, parobrod je vozio između Londona i Australije, zaustavljajući se na Ceylonu, gdje je Olsen prodao slonokost nekom singaleškom draguljaru za dva patvorena safira. Ja sam je našao u jednoj kući u Colombu, među kojekakvom stareži, i preveo je od početka do kraja.

»ANGUTIVAUN TAJNA«

(Ovo je vrlo slobodan prijevod Pjesme lovca koji se vraća, koju su muškarci običavali pjevati nakon lova na tuljane. Inuiti uvijek sve ponavljaju nekoliko puta.)

Rukavice naše teške su od smrznute krvi,
A krzna od gustoga snijega.
Dok vraćamo se s tuljanom – s tuljanom!
Vraćamo se s ruba leda.

Au jana! Aua! Oha! Haq!
Sad laju u zaprezi psi,
I dugački bič pucketa,
Jer lovci se vraćaju s ruba leda!

Tragasmo za tuljanom do njegova tajnog mjesta,
Čusmo ga kako odozdo grebe,
Stavismo znak i čekasmo pokraj njega,
Vani, na rubu leda.

Podigosmo koplje kad je izronio po dah,
Zamahnusmo dolje – jako baš!
I tako ga prevarismo, tako ulovismo,
Vani na rubu

Rukavice nam se lijepe od smrznute krvi,
A oči od gustoga snijega;
No idemo natrag k ženama našim,
Vraćamo se s ruba leda!

Au jana! Aua! Oha! Haq!
Vuku svoj teret zaprege pasa,
A žene čuju da muževi stižu,
Vraćaju se s ruba leda!

e-Lektire
lektire.skole.hr

Crveni pas

Za naše bijele noći sjajne – noći brzoga trka,
poretka lijepog, bistroga vida, prave vještine i dobroga lova!
Za mirise zore, nove i čiste, dok svuda ima još rose!
Za nalet kroz maglu, i zaslijepljen plijen!
Za krik naše družbe kad sambhur se okrene, opkoljen!

Za napetost noćnu i bijes!
Za dnevni u brlogu san!
Odlučismo poći u boj!
Laj! O, laj!

Nakon puštanja Džungle na selo započeo je najugodniji dio Mowglijeva života. Savjest mu je bila mirna, jer je naplatio dug; cijela mu je Džungla bila prijatelj i pomalo ga se bojala. O svemu što je učinio, čuo i vidio, lutajući od jednog naroda Džungle do drugoga, sa svoja četiri vučja brata ili bez njih, moglo bi se ispričati mnogo pripovijesti, a svaka bi bila dugačka poput ove. Ipak, nitko vam neće ispričati kako je susreo Ludog Slona iz Mandle, koji je ubio dvadeset dva bika dok su vukli jedanaest kola kovanoga srebra u državnu blagajnu, i razbacao sjajne rupije po prašini; kako se borio s krokodilom Jacalom u močvarama na sjeveru, cijele jedne noći i kako je razbio svoj nož na oklopnim pločama nemani; kako je pronašao novi i duži nož oko vrata čovjeka kojega je ubio divlji vepar, i kako je slijedio vepra i ubio ga kao pristojnu cijenu za nož; kako se jednom, za velike gladi, našao među jelenima i srnama, te su ga gotovo zgazila njihova bijesna stada; kako je spasio Hathija, Tihog, od još jedne zamke s kolcem na dnu, a sam je sljedećeg dana pao u vrlo lukavu klopku za leoparde, i kako je Hathi u komadiće zdrobio debele drvene rešetke iznad njega; kako je muzao divlje bivolice u močvari i kako...

Ali priče moramo pričati jednu po jednu. Otac Vuk i Majka Vučica bijahu umrli, a Mowgli je dokotrljao veliki kamen na ulaz njihove spilje i otpjevao nad njima posmrtnu pjesmu; Baloo je ostario i sve teže se kretao, pa čak i Bagheera, čiji živci bijahu čelik, a mišići željezo, bila je jedva primjetno sporija u lovu nego prije. Akela je od starosti svoju sivu boju promijenio u mliječnobijelu; rebra su mu se isticala, a hodao je sporo kao da je od drva, no Mowgli je lovio za njega. Ali mladi vukovi, djeca raspuštenog sionijskog Čopora, rasli su i množili se, i kad ih je bilo oko četrdeset, glasnih, lakonogih petogodišnjaka bez gospodara, Akela im reče neka se okupe, izaberu vođu i slijede Zakon, kao što dolikuje Slobodnom narodu.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Mowgli nije smatrao da ga se sve to tiče jer, kako je govorio, on je već kušao kiselo-ga ploda, i poznavao je stablo na kojemu je dozreo; no kada je Phao, sin Phaone (njegov otac bijaše Sivi Tragač u danima Akelina vodstva), izborio mjesto vođe Čopora, u skladu sa Zakonom Džungle, i kad su pod zvijezdama opet počele odjekivati stare pjesme i nekadašnji zov, Mowgli je dolazio na Zbornu stijenu zbog uspomena. Kad bi odlučio govoriti, Čopor ga je slušao dok ne bi završio, a sjedio je pokraj Akele na stijeni iznad Phaoa. Bili su to dani dobroga lova i dobrog sna. Nijedan stranac nije se usuđivao ući u dio prašume koji je pripadao Mowglijevom narodu, kako su zvali Čopor, te su mladi vuci postajali debeli i snažni, i mnogu su mladunčad dovodili na ogledanje. U tim zgodama Mowgli je uvijek dolazio na Zbornu stijenu, sjećajući se noći u kojoj je Crna Pantera otkupila u Čopor golo smeđe djetešce, a od dugačkog zova »Gledajte, gledajte dobro, o vukovi!« srce bi mu zadrhtalo. Inače je odlazio daleko po Džungli, sa svoja, četiri brata ili sam, kušajući, dodirujući, gledajući i osjećajući nove stvari.

Jednom, u suton, dok je lagano kaskao preko brežuljaka, noseći Akeli polovicu srn-daća kojega je ubio, a Četvorica su trčali za njim, natežući se pomalo i skačući jedan preko drugoga iz radosti što su živi, Mowgli začu krik što ga nije čuo još od loših Shere Khanovih dana. To bijaše ono što u Džungli nazivaju *pheeal* (čitaj: fial), ružni vrisak kojim se šakal glasa kad lovi iza tigra, ili kad dođe do velikog ubijanja. Ako možete zamisliti mješavinu mržnje, straha, pobjedničkog osjećaja i očaja, i još neki zlobni prizvuk u tome, onda znate otprilike kako je zvučao *pheeal* uzdižući se i spuštajući, podrhtavajući i talasajući se, daleko, na drugoj strani Waingunge. Četvorica se smjesta zaustaviše, ježeći se i režeći. Mowglijeva ruka posegnu za nožem, pa se i on zaustavi, crven u licu i namrštenih obrva.

– Ne postoji Prugasti koji bi se usudio ovdje ubijati – reče.

– To nije krik prethodnika – odgovori Sivi Brat. – To je veliko ubijanje. Slušaj!

Krik se opet razlijegao, napola plačljiv, napola podrugljiv, baš kao da šakal ima me-ke ljudske usne. Tada Mowgli udahnu duboko i otrči do Zborne stijene, prestižući vukove iz Čopora koji su također žurili onamo. Phao i Akela bijahu već na Stijeni, a ispod njih, napetih živaca, sjedili su ostali. Majke i mladunčad sklanjali su se u brloge; jer kad se začuje *pheeal* nije dobro da su slabiji vani.

U mraku nisu mogli čuti ništa osim šuma i žubora Waingunge i lakih večernjih vjet-rova u krošnjama, sve dok odjednom, s druge strane rijeke, ne zazove neki vuk. To ne bijaše vuk iz Čopora, jer su oni svi već bili na Stijeni. Zov se pretvori u dug očajan lavež. »Dhol!« čulo se, »Dhol, dhol, dhol!« Čuli su umorne noge na stijenama, zatim u vučji krug skoči mršavi vuk, krvavih slabina, ozlijeđene desne prednje šape i zapjenjene gubice; on legne bez daha pred Mowglijeve noge.

– Dobar lov! Iz kojeg si čopora? – dostojanstveno reče Phao.

– Dobar lov! Ja sam Won-tolla – glasio je odgovor. Želio je reći da je on osamljeni vuk, koji živi sa svojom vučicom i mladunčadi u nekom udaljenom brlogu, kao što čine

e-Lektire
lektire.skole.hr

mnogi vukovi na jugu. Won-tolla znači »Osamljenik« – onaj koji živi izvan čopora. Vuk je dahtao i svi su mogli vidjeti kako podrhtava od vlastitih udaraca srca.

– Što se kreće? – upita Phao, jer je to pitanje koje sva Džungla postavlja nakon *pheeala.*

– Dholi, dholi s Dekkana... Crveni psi, ubojice! Došli su s juga na sjever, govoreći da je Dekkan pust, i ubijajući usput sve živo. Kad je ovaj mjesec bio mlad, uz mene ih bijaše četvero – moja vučica i tri mladunčeta. Učila ih je loviti na livadama, vrebati srne iz trave, kao što činimo mi koji živimo na otvorenom. U ponoć, čuo sam ih kako lajući slijede trag. A kad je zapuhao jutarnji vjetar, našao sam ih ukočene u travi... Četvero, Slobodni narode, četvero ih je bilo, kad ovaj mjesec bijaše nov. Onda sam zatražio svoje krvno pravo i pronašao dhole.

– Koliko ih je? – reče brzo Mowgli; Čopor je režao dubokim glasovima.

– Ne znam. Trojica ih više neće loviti, no na kraju su me tjerali kao jelena; na tri noge su me tjerali. Pogledajte, Slobodni narode!

On ispruži svoju teško ozlijeđenu prednju šapu, crnu od sasušene krvi. Na njegovim bokovima vidjeli su se tragovi opakih ugriza, a vrat mu bijaše izgreben i razderan.

– Jedi – reče Akela, ustajući od mesa koje mu je Mowgli donio, a Osamljenik se baci na ponuđeno.

– Neće ovo biti gubitak za vas – reče on smjerno, čim je utolio prvu glad. – Dajte mi malo snage, Slobodni narode, i ja ću također ubijati. Moj brlog je prazan, a bio je pun kad ovaj mjesec bijaše mlad, i dug u krvi nije još naplaćen do kraja.

Phao je čuo kako mu zubi škljocaju o bedrenu kost i zarežao s odobravanjem.

– Trebat će nam te čeljusti – reče. – Je li bilo mladunčadi s dholima?

– Ne, ne. Samo crveni lovci: odrasli psi iz njihovog čopora, teški i snažni, premda jedu guštere dolje na Dekkanu.

To što je Won-tolla ispričao, značilo je da su dholi, divlji crveni psi s Dekkana, krenuli u borbu, a Čopor je dobro znao da njima čak i tigar prepušta svoj plijen. Oni jure ravno kroz Džunglu, rušeći i trgajući na komade sve što im se nađe na putu. Premda nisu veliki kao vukovi, ni upola toliko lukavi, vrlo su snažni i brojni. Dholi se ne nazivaju čoporom dok ih nema bar stotinu; no četrdesetak vukova već su vrlo lijep čopor. Mowglijeva lutanja bijahu ga dovela do rubova velikih travnatih dekkanskih pašnjaka, te je već vidio neustrašive dhole kako spavaju, igraju se i češkaju u malim rupama i busenju, što im služe kao jazbine. Nije ih volio i prezirao ih je, jer nisu mirisali kao Slobodni narod, jer nisu živjeli u spiljama, a najviše od svega zato što su između nožnih prstiju imali krzno, dok su njegove noge i noge njegovih prijatelja bile bez dlake. Ipak je znao, jer mu je Hathi ispričao, kako je strašan čopor dhola u lovu. Čak i Hathi im se uklanja s puta, a oni ne sustaju dok ih netko ne ubije, ili se divljač ne prorijedi.

Akela je također znao ponešto o dholima, jer mirno reče Mowgliju:

– Bolje je umrijeti u Čoporu nego sam i bez vode. Ovo će biti dobar lov i, za mene posljednji. No ljudi dugo žive, Mali Brate, i pred tobom je još mnogo noći i dana. Idi na sjever i miruj, i ako itko preživi dok dholi odu, donijet će ti glas o borbi.

– Ali – reče Mowgli vrlo ozbiljno – moram li otići u močvare, loviti male ribe i spavati na stablu, ili zatražiti pomoć *Bandar-loga* i krčkati orahe dok se Čopor bori?

– Bit će to borba na smrt – reče Akela. – Ti se još nikad nisi susreo s dholima, crvenim ubojicama. Čak ni Prugasti...

– *Aowa! Aowa!* – vikne Mowgli podrugljivo. – Ubio sam prugastog majmuna, i siguran sam da bi Shere Khan i vlastitu družicu prepustio dholima kad bi ga opkolili trostrukim redom. Slušajte sad: bijaše jednom vuk, moj otac, i bijaše jednom vučica, moja mati, i jedan stari sivi vuk (ne suviše mudar, sada je bijel), moj otac i moja mati. I zato – Mowgli podiže glas – zato vam kažem, kad dholi dođu i ako dođu, Mowgli i Slobodni narod u jednoj su koži; i tako mi vola koji me otkupio, vola kojim je Bagheera platila za mene u starim danima kojih se vi u Čoporu ne sjećate, sad kažem glasno da stabla i rijeka čuju i zapamte ako ja zaboravim, kažem da će moj nož biti jedan od zuba ovoga Čopora, a ne čini mi se baš tupim. Ovo je moja riječ!

– Ti ne poznaješ dhole, čovječe s vučjim jezikom – reče Won-tolla. – Ja samo želim uzeti svoj krvni dug prije nego me rastrgnu. Oni idu sporo, ubijajući sve na što naiđu, no za dva dana vratit će mi se malo snage i okrenut ću se opet, da naplatim svoj dug. Ali vi, Slobodni narode, savjetujem vam da odete na sjever i neko vrijeme ne jedete mnogo dok dholi ne odu. Neće biti mesa u ovome lovu.

– Slušajte Osamljenika! – reče Mowgli smijući se. – Slobodni narode, moramo otići na sjever i rovati za gušterima i štakorima na obali, da ne bismo kojim slučajem susreli dhole. Oni smiju opustošiti naša lovišta dok se mi skrivamo na sjeveru, sve dok se ne udostoje vratiti nam ono što je naše. Oni su psi – i to mali psi – crveni, žutih trbuha, bez brloga, s dlakama između svih nožnih prstiju! U leglu imaju po šestero ili osmero mladunčadi, kao da su Chikai, mali skakutavi štakori. Naravno, moramo pobjeći, Slobodni narode i moliti narode na sjeveru da nam prepuste ostatke mrtve stoke! Znate izreku: »Na sjeveru gamad, na jugu uši, a mi smo Džungla.« Birajte sad, birajte! Za Čopor, za cijeli Čopor, za brlog i leglo; iza sav naš ulov; za vučicu koja goni srnu i za malenog vučića u spilji, za njih, za njih!

Čopor odgovori dubokim praskavim lavežom koji je u noći zvučao kao da se ruši veliko stablo:

– Za njih! – vikali su.

– Ostanite s Čoporom – reče Mowgli Četvorici. – Trebat će nam svaki zub. Phao i Akela moraju pripremiti bitku, a ja idem prebrojili pse.

– To je smrt! – vikne Won-tolla, napola ustajući. – Što može takav jedan bezdlaki protiv crvenoga psa? Čak i Prugasti, sjetite se...

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Ti si zbilja poseban – odvrati Mowgli – ali razgovarat ćemo kad dholi budu mrtvi. Svima dobar lov!

On sav uzbuđen odjuri u mrak, jedva gledajući kud hoda, a prirodna posljedica takvoga ponašanja bila je da se srušio cijelom dužinom preko Kaaovih velikih prstenova; udav je ležao vrebajući srne uz stazu blizu rijeke.

– Hšaa! – sikne Kaa bijesno. – Zar su takvi običaji Džungle: gaziti i toptati i kvariti noćni lov, a divljač je baš na dobrom putu?

– Kriv sam – reče Mowgli ustajući. – Zbilja, tebe sam tražio, Ravnoglavko, no ti si širi i za duljinu moje ruke duži svaki put kad te sretnem. Nitko u Džungli nije kao ti, mudri, stari, moćni i prekrasni Kaa.

– Kamo sad pak vodi *ovaj* trag? – reče Kaa blažim glasom. – Nema ni mjesec dana što mi je Čovuljak s nožem bacao kamenje u glavu i nazivao me ružnim malim mačjim imenima, jer sam spavao na otvorenom.

– Da, i razgonio si divljač na sve strane. Mowgli je bio u lovu, a ovaj tu, Ravnoglavi, bio je previše gluh da bi čuo zvižduk i oslobodio putove divljači – odgovori Mowgli staloženo, smještajući se na šarenim prstenovima zmijskoga tijela.

– I sad isti taj Čovuljak dolazi s nježnim, laskavim riječima istom ovom Ravnoglavom, govoreći mu da je mudar i snažan i lijep, i taj isti stari Ravnoglavi mu vjeruje i namješta se, ovako, za istog tog Čovuljka koji baca kamenje i... Je li ti sada udobno? Možeš li se kod Bagheere ovako lijepo smjestiti?

Kaa se, kao obično pod težinom Mowglijeva tijela, smotao u svojevrsni naslonjač. Dječak posegnu u mrak, te je povlačio gipki zmijski vrat, sve dok se Kaaova glava nije našla na njegovom ramenu, a onda mu je ispričao sve što se te noći dogodilo u Džungli.

– Možda sam mudar – reče na koncu Kaa – ali gluh jesam sigurno. Inače bih bio čuo *pheeal.* Nije ni čudo da su travojedi nemirni. Koliko ima tih dhola?

– Nisam ih još vidio. Potrčao sam ravno k tebi. Ti si stariji od Hathija. Ali, Kaa – i tu se Mowgli promeškolji od radosti – bit će to dobar lov. Malo će nas vidjeti sljedeći mjesec.

– Zar ćeš se i *ti* boriti? Sjeti se da si čovjek, i sjeti se koji te Čopor otjerao. Neka se vukovi pobrinu za pse. *Ti* si čovjek.

– Prošlogodišnji orasi ove su godine crna zemlja – reče Mowgli. – Istina je da sam čovjek, no u želucu mi je tako da sam noćas rekao da sam vuk. Pozvao sam rijeku i stabla za svjedoke. Ja pripadam Slobodnom narodu, Kaa, dokle god dholi ne nestanu.

– Slobodni narod! – zagunđa Kaa. – Slobodni lopovi! A ti si se svezao u smrtni čvor za ljubav uspomeni na mrtve vukove? To nije dobar lov.

– Zadao sam riječ. Stabla znaju, i rijeka zna. Dok dholi ne odu, moja riječ mi se neće vratiti.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Ngšš! To mijenja sve tragove. Mislio sam te povesti sa sobom, do sjevernih močvara, ali riječ, pa čak i riječ takvog malog, golog, bezdlakog Čovuljka, ipak je riječ. I sada ja, Kaa, kažem...

– Razmisli dobro, Ravnoglavi, da se i sam ne svežeš u čvor. Ja ne trebam tvoje riječi, jer dobro znam...

– Neka onda bude tako – reče Kaa. – Neću zadati riječ; ali što ti tvoj želudac kaže da ćeš učiniti kada dođu dholi?

– Moraju preplivati Waingungu. Mislio sam ih dočekati s nožem u plićaku s Čoporom iza sebe; tako bismo ih, bodući i navaljujući, mogli skrenuti niz rijeku i ohladiti im malo grla.

– Dhole ne možeš skrenuti, a grla su im vrela – reče Kaa. – Kada završi taj lov, neće ostati ni Čovuljka, ni ijednog vučića, nego samo suhe kosti.

– *Alala!* Ako umremo, umrijet ćemo. Bit će to odličan lov. Moj želudac je mlad i nisam još vidio mnogo kiša. Imaš li ti neki bolji plan, Kaa?

– Ja sam vidio stotinu i stotinu kiša. Prije nego što je Hathi odbacio mliječne kljove, moj trag u prašini bio je već dugačak. Tako mi prvoga jajeta, stariji sam od mnogih stabala i vidjeh sve što je učinila Džungla.

– Ali *ovo* je novi lov – reče Mowgli. – Nikada još dholi nisu zašli na naš trag.

– Ono što je sad, bilo je već. Ono što će biti, samo je povratak neke zaboravljene godine. Budi tiho dok prebrojim te svoje godine!

Cijeli dugački sat ležao je Mowgli na zmijskim kolobarima, dok je Kaa, glave nepomične na tlu, razmišljao o svemu što je vidio i saznao od dana kada se izlegao iz jajeta. Činilo se da se svjetlo povuklo iz njegovih očiju i ostavilo ih slične mutnim opalima, a ponekad bi ukočeno trgnuo glavom desno i lijevo, kao da lovi u snu. Mowgli je mirno drijemao, znajući da je prije lova najbolje odspavati, a bio je navikao zaspati u bilo koje doba dana ili noći.

Onda osjeti kako Kaaova leđa ispod njega postaju veća i šira, dok se golemi udav nadimao, sikćući poput mača koji se izvlači iz čeličnih korica.

– Vidio sam sve mrtve godine – reče napokon Kaa. – I velika stabla i stare slonove i stijene koje bijahu gole i oštre prije nego što je narasla mahovina. Jesi li *ti* još živ, Čovuljče?

– Tek je malo vremena prošlo od zalaska mjeseca – reče Mowgli. – Ne razumijem...

– Hššš! Sada sam opet Kaa. Znam da nije prošlo mnogo vremena. Sad ćemo otići do rijeke i pokazat ću ti što treba učiniti protiv dhola.

On krene, ravan poput strijele, prema glavnom toku Waingunge i baci se u vodu iznad, sada skrivene, Stijene mira; Mowgli je bio uz njega.

– Ne, nemoj plivati. Ja idem brzo. Na leđa, Mali Brate!

e-Lektire
lektire.skole.hr

Mowgli lijevom rukom obuhvati Kaaov vrat, desnu stisne uz tijelo i ispruži noge. Tada Kaa zapliva uz struju kao što je samo on znao; sitni su se valovi dizali uz Mowglijev vrat poput ovratnika, a noge mu je ovamo-onamo zanosio vir, što su ga stvarali zamasi zmijskoga tijela. Milju ili dvije iznad Stijene mira Waingunga se sužava i teče kroz klanac od mramornih stijena visokih osamdeset do stotinu stopa, a riječna struja tu brza oko i preko kojekakvog ružnog kamenja, kao preko mlinskog kotača. No Mowgli se nije zabrinjavao zbog vode; rijetko bi koja voda na svijetu njega mogla i na trenutak zaplašiti. Gledao je, sad na jednu, sad na drugu stranu klanca i uznemireno njuškao, jer se u zraku osjećao slatkasto-kiselkasti miris, vrlo sličan mirisu velikog mravinjaka za vrućeg dana. Nagon ga je tjerao da se pritaji u vodi, tek podižući glavu od vremena do vremena da bi udahnuo. Kaa se usidri, omotavši se dvaput repom oko podvodne stijene, držeći u jednom prstenu Mowglija, dok je voda brzala oko njih.

– Ovo je mjesto smrti – reče dječak. – Zašto smo došli ovamo?

– Oni spavaju – reče Kaa. – Hathi se neće ukloniti pred Prugastim. Pa ipak, i Hathi i Prugasti uklonit će se pred dholima, a dholi se, kako kažu, ne uklanjaju ni pred kim. Ali, pred kim se uklanja Mali narod sa stijena? Reci mi, gospodaru Džungle, tko je gospodar Džungle?

– Oni – šapne Mowgli. – Ovo je mjesto smrti. Idemo odavde.

– Ne, pogledaj dobro, jer oni sad spavaju. Ovo je mjesto isto kao što je bilo dok ja ne bijah duži od tvoje ruke.

Još od postanka Džungle, raspucanim i od vremena istrošenim stijenama uz Waingungu, služio se Mali narod sa stijena – radine, žestoke, divlje crne indijske pčele; i, kao što je Mowgli dobro znao, svi su tragovi skretali u stranu pola milje prije njihovog klanca. Stoljećima Mali je narod gradio košnice i rojio se od pukotine do pukotine, i rojio se opet, bojeći tamnim medom bijeli mramor, i gradeći visoka i duboka saća u šupljinama, gdje ih ni čovjek ni zvijer ni vatra ni voda nikad ne dotaknuše. Uza stijene klanca na obje strane visjelo je nešto poput crnih, sjajnih, baršunastih zavjesa; Mowgli zaroni čim ih je primijetio, jer to bijahu milijuni pčela koje su spavale. Na površini stijena bilo je i nekih gruda i vijenaca i nečega nalik raspadnutim deblima, a to bijahu stara saća iz minulih godina, ili novi gradovi sagrađeni u sjenovitoj zavjetrini klanca, i uz njih velike naslage spužvastih, istrunulih otpadaka koji su se otkotrljali sa stijena i zaustavili između stabala i penjačica koje su rasle uz površinu klisura. Osluškujući, čuo je više no jednom šušanj i sklizanje saća prepunog meda, koje se rušilo ili kotrljalo negdje u mračnim dvoranama; zatim zujanje bijesnih krila i sumorno kapanje razlivenog meda, koji se cijedio sve dok se ne bi počeo prelijevati preko ruba neke litice, te je sporo curio po grančicama. Na jednoj strani rijeke bio je maleni žal, širok jedva pet stopa, a na njemu gomile smeća iz nebrojenih godina. Bilo je tu mrtvih pčela, trutova, izmeta, pokvarenog saća i krila moljaca pljačkaša koji su zabasali ovamo u potrazi za medom; sve se to pretvorilo u glatke gomile najfinije crne prašine. Sam njezin oštri miris uplašio bi svako biće bez krila, koje poznaje Mali narod.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Kaa zapliva dalje, uzvodno, sve do pješčanog pruda pri vrhu klanca.

– Tu je ovogodišnji ulov – reče. – Gledaj!

Na obali su ležali kosturi nekoliko mladih jelena i jednoga bivola. Mowgli je mogao vidjeti da ni vuk ni šakal nisu dotaknuli ove kosti, koje su ležale u svom prirodnom položaju.

– Prešli su granicu; nisu znali Zakon – promrmlja Mowgli – i Mali narod ih je ubio. Idemo odavde prije nego što se probude.

– Oni se ne bude do zore – reče Kaa. – I sad ću ti reći. Prije mnogo, mnogo kiša jelen s juga u bijegu je došao ovamo, ne poznajući Džunglu, a vučji čopor za njegovim tragom. Slijep od straha, on skoči odozgo, a čopor ga je slijepo i bijesno slijedio. Sunce bijaše visoko, a Mali narod mnogobrojan i vrlo ljutit. Mnogi iz čopora skočiše u Waingungu, no bili su mrtvi prije nego što dotaknuše vodu. Oni koji nisu skočili, također su umrli gore na stijenama. No jelen je ostao živ.

– Kako?

– Jer je dotrčao prvi, spašavajući život, i skočio prije nego što ga je Mali narod primijetio. Već je bio u vodi kad su se oni skupili za napad. Čopor koji ga je slijedio, propao je pod težinom Malog naroda.

– Dakle, jelen je ostao živ? – ponovi Mowgli polako.

– U svakom slučaju *tada* nije umro, premda njega nitko nije čekao da bi ga svojim snažnim tijelom zaštitio u vodi, kao što bi neki debeli, stari, gluhi i žuti Ravnoglavi čekao Čovuljka, da, pa makar mu svi dholi s Dekkana bili na tragu. Što je sad u tvom želucu?

Kaaova glava bila je sasvim uz Mowglijevo uho; dječak nije odmah odgovorio.

– To znači vući za brkove samu smrt, ali Kaa, ti si zaista najmudriji u cijeloj Džungli.

– Mnogi su to već rekli. Sad gledaj, ako dholi pođu za tobom...

– Kao što će sigurno poći. Ho, ho! Naći će se mnogo malog trnja pod mojim jezikom, koje će im se zabosti u krzna.

– Ako pođu za tobom, slijepi od bijesa, gledajući samo tvoja ramena, oni koji ne umru gore, skočit će u vodu ovdje ili niže, jer će se Mali narod dići i napasti ih. Waingunga je pak gladna rijeka, a oni neće imati Kaa koji bi ih zadržao nego će otploviti, oni koji prežive, do plićaka pokraj sionijskog brloga, gdje ih može tvoj Čopor ščepati za vrat.

– *Ahai! Eowawa!* Ništa se bolje ne može dogoditi dok kiše ne počnu padati usred sušnog doba! Bit će to sitnica, trčanje i skok. Pokazat ću se dholima, pa će me i te kako slijediti.

– Jesi li pogledao stijene iznad sebe? S obalne strane?

– Zbilja, nisam. Zaboravio sam na to.

– Idi i pogledaj. Tlo je gore trulo, izbrazdano i puno rupa. Ako pogrešno spustiš jednu od tih svojih nezgrapnih nogu, gotov je lov. Ostavit ću te ovdje pa pogledaj, a samo

e-Lektire
lektire.skole.hr

tebi za ljubav javit ću Čoporu gdje može čekati dhole. Ja osobno ipak nisam u istoj koži *ni s jednim* vukom.

Kad se Kaau neki poznanik nije sviđao, znao je biti neugodniji nego itko u Džungli, osim možda Bagheere. On otpliva nizvodno i nasuprot Stijeni naiđe na Phaoa i Akelu, koji su osluškivali noćne šumove.

– Hšš! Psi! – reče veselo. – Dholi će doći nizvodno. Ako se ne bojite možete ih ubijati u plićaku.

– Kad će doći? – upita Phao.

– Gdje je moje Čovječje Mladunče? – upita Akela.

– Doći će kad dođu – reče Kaa. – Čekajte pa ćete vidjeti. A što se tiče *tvojeg* Čovječjeg Mladunčeta, čiju si riječ uzeo i tako ga izložio smrti, *tvoje* Čovječje Mladunče bit će *sa mnom,* i ako već nije mrtvo, nije tvoja krivnja, izblijedjeli psu! Čekajte dhole ovdje i budite sretni što smo i Čovječje Mladunče i ja na vašoj strani.

Kaa opet pojuri uzvodno i usidri se u sredini klanca, gledajući gore prema obrisu klisure. Ubrzo vidje Mowglijevu glavu kako promiče među zvijezdama, onda se začuo fijuk kroz zrak i čisti oštri pljusak tijela koje pada na noge; u sljedećem trenutku dječak se opet odmarao u obruču Kaaova tijela.

– Nije to skok za noć – reče Mowgli. – Skočio sam dosad već dvaput za vježbu; ali gore je loše: nisko grmlje i duboke pukotine, a sve je puno Malog naroda. Naslagao sam kamenja uz tri pukotine. Srušit ću ga nogama kad budem trčao, pa će Mali narod ustati iza mene, vrlo ljutit.

– To je ljudski govor i ljudska lukavost – reče Kaa. – Mudar si ti, ali Mali narod uvijek je bijesan.

– Ne, u suton se sva krila, blizu i daleko, smire na neko vrijeme. Poigrat ću se s dholima u suton, jer oni najbolje love po danu. Sad slijede Won-tollin krvavi trag.

– Chil ne ostavlja mrtvoga vola, ni dholi krvavi trag – reče Kaa.

– Onda ću ja napraviti krvavi trag, od njihove vlastite krvi, ako mi uspije, i dati im smeća da jedu. Ti ćeš ostati ovdje, Kaa, dok ja ne dođem opet s mojim dholima.

– Da, ali što ako te ubiju u Džungli, ili te ubije Mali narod prije nego što uspiješ skočiti u rijeku?

– Kad dođe sutra, lovit ćemo za sutra – reče Mowgli, ponavljajući poslovicu iz Džungle. I još: – Kad budem mrtav, bit će vrijeme da zapjevaš posmrtnu pjesmu. Dobar lov, Kaa!

On povuče ruku s udavova vrata i spusti se niz klanac kao klada u bujici, pljuskajući prema obali uz koju je našao mirnu vodu, i smijući se od čistog zadovoljstva. Ništa Mowgliju nije bilo draže nego, kako je sam rekao, »povlačiti smrt za brkove«, dajući Džungli na znanje da joj je on gospodar. Često je već, uz Balooovu pomoć pljačkao pčelinja gnijezda po stablima, te je znao da Mali narod mrzi miris divljega češnjaka. Zato je nabrao mali svežanj te biljke, svezao ga uzicom od kore, i uputio se za Won-tollinim

krvavim tragom, koji je vodio južno od Brloga; išao je nekih pet milja, pogledavajući stabla, naginjući glavu u stranu i smijući se.

– Bio sam Mowgli Žaba – reče samome sebi; – rekoh da sam Mowgli Vuk. Sad moram biti Mowgli Majmun prije nego postanem Mowgli Jelen. Na kraju ću biti Mowgli Čovjek. Ho!

I on sklizne palcem niz oštricu svojega noža dugačku osamnaest palaca.

Won-tollin trag, obilježen tamnim mrljama krvi, vodio je uz gustu šumu debelog drveća, koja se prostirala prema sjeveroistoku, pomalo se prorjeđujući, sve do mjesta koje bijaše dvije milje udaljeno od Pčelinjih stijena. Od posljednjeg stabla, do niskog grmlja na stijenama, bio je otvoren prostor gdje bi se jedva mogao naći zaklon za vuka. Mowgli je trčao između stabala, ocjenjujući razdaljine između grana, tu i tamo penjao se uz debla da bi izveo probni skok od stabla do stabla, sve dok nije stigao do otvorenog prostora koji je vrlo pažljivo proučavao cijeli sat. Onda se okrene, vrati se do mjesta gdje je napustio Won-tollin trag i smjesti na stablu koje je imalo jednu daleko ispruženu granu, nekih osam stopa iznad tla; tu je sjedio mirno, oštreći nož uz tabane i pjevuckajući za sebe.

Malo prije podneva, sunce je već jako peklo, kad je začuo tapkanje nogu i osjetio odurni miris čopora dhola, koji je nesmiljeno jurio Won-tollinim tragom. Gledani odozgo, crveni dholi ne čine se ni upola toliko veliki kao vukovi, no Mowgli je znao kako su im snažne noge i čeljusti. Gledao je oštru, riđu glavu predvodnika, koji je njušio trag, i nazvao mu »Dobar lov!«

Životinja pogleda gore, a njegovo društvo zaustavi se iza njega: desetine i desetine crvenih pasa obješenih repova, teških ramena, slabih bokova i krvavih gubica. Dholi su u pravilu vrlo tih narod, a ne znaju se pristojno ponašati ni u svojoj Džungli. Moglo ih je biti dvije stotine ispod Mowglija, no vidio je da predvodnici gladno njuškaju Won-tollin trag, i pokušavaju odvući čopor dalje. To se nije moglo dopustiti, jer bi tako stigli do vučjih brloga usred bijela dana, a Mowgli ih je kanio zadržati ispod svojega stabla do sumraka.

– Tko vam je dopustio da dođete ovamo? – reče Mowgli.

– Svaka džungla je naša džungla – glasio je odgovor, a dhol koji je to izgovorio iskesi bijele zube.

Mowgli s osmijehom pogleda dolje i poče savršeno oponašati oštro cičanje Chikaija, skakutavog štakora s Dekkana, čime je htio pokazati dholima da ih ne cijeni više nego Chikaija. Čopor se okupi oko stabla, a predvodnik divlje zalaje, nazivajući Mowglija majmunom. Umjesto odgovora, Mowgli ispruži svoju golu nogu i zaigra glatkim nožnim prstima baš iznad predvodnikove glave. To bijaše dovoljno, i više nego dovoljno, da izazove glupi bijes u čoporu. Oni koji imaju dlake između nožnih prstiju ne vole da ih se na to podsjeća. Vođa je skočio, no Mowgli povuče nogu i reče slatko:

– Psu, crveni psu! Vrati se na Dekkan i jedi guštere! Idi Chikaiju, svojemu bratu! Psu, psu! Crveni, crveni psu! Imaš dlaku između svih nožnih prstiju!

e-Lektire
lektire.skole.hr

I on po drugi put zaigra prstima.

– Siđi prije nego što te izgladnimo, ti bezdlaki majmune! – zalaja čopor, a baš to je Mowgli htio. Ispružio se na grani, prislonivši obraz uz koru, ostavivši desnu ruku slobodnom, i tako je rekao čoporu sve što zna i misli o njima, njihovim običajima, njihovom ponašanju, njihovim družicama i njihovoj mladunčadi. Nema na svijetu jezika toliko pakosnog i toliko zajedljivog kao što je onaj kojim narod Džungle pokazuje svoj prezir. Kad razmislite o tome, uvidjet ćete da tako mora biti. Mowgli je, kao što je rekao Kaau, imao pod jezikom mnogo sitnog trnja, te je polako i namjerno dhole iz šutnje nagnao u režanje, iz režanja u kričanje, iz kričanja u promukli slinavi bijes. Pokušavali su odgovoriti na njegovo ruganje, no bilo je to kao da neko mladunče pokušava odgovoriti pobješnjelom Kaau; cijelo to vrijeme Mowglijeva je ruka ostala svinuta uz njegov bok, spremna za napad, a nogama je čvrsto obuhvatio granu. Veliki riđi vođa mnogo je puta skočio u zrak, no Mowgli se nije usuđivao udariti sve dok nije bio siguran u uspjeh. Napokon dhol, kojemu je bijes dao više od njegove prirodne snage, odskoči sedam ili osam stopa od tla. Tad se Mowglijeva ruka trgne poput zmijske glave i zgrabi ga za kožu na vratu; grana se škripeći zatrese pod njegovom težinom zamalo zbacivši Mowglija na tlo. No on se i dalje držao čvrsto i malo-pomalo povukao na granu zvijer koja je visjela kao utopljen šakal. Lijevom rukom posegne za nožem i odreže crveni, čupavi rep, te baci dhola natrag na zemlju. To je bilo sve što mu je trebalo. Čopor sad neće otići dalje Wontollinim tragom sve dok ne ubije Mowglija ili Mowgli ne ubije njih. Gledao ih je kako sjedaju u krugovima, uz trzaje bokovima, po kojima je znao da namjeravaju ostati; on se pope na višu rašljastu granu, udobno se namjesti i zaspi.

Nakon tri ili četiri sata probudio se i prebrojao dhole. Svi su bili tu, tihi, bijesni, žedni, čeličnih pogleda. Sunce je počinjalo zalaziti. Još pola sata i Mali će narod sa stijena privoditi kraju svoje poslove, a, kao što vam je poznato, dholi se ne bore baš najbolje u sumrak.

– Nisu mi trebali takvi vjerni stražari – reče on uljudno, uspravljajući se na grani – ali neću vam to zaboraviti. Pravi ste dholi, premda vas je, za moj ukus, previše istovrsnih. I zbog toga neću velikom gušterojedu vratiti njegov rep. Jesi li zadovoljan, Crveni Psu?

– Sam ću ti rasporiti želudac! – vikne predvodnik, grebući po deblu Mowglijevog stabla.

– Čekaj, razmisli malo, mudri dekkanski štakoru. Bit će sad mnogo legla s malim bezrepim crvenim psima, da, imat će male ranjive batrljke koji peku kad je pijesak vruć. Idi kući, Crveni Psu, i viči da ti je majmun to učinio. Nećete otići? Dobro, dođite onda sa mnom i učinit ću vas vrlo mudrima!

Mowgli skoči, poput *Bandar-loga* na sljedeće stablo, zatim na sljedeće, i sljedeće, a čopor ga je slijedio, uzdignutih gladnih gubica. Tu i tamo pretvarao se da će pasti, te bi dholi nagrnuli jedni preko drugih žureći se da bi sudjelovali u ubijanju. Bio je to neobičan prizor – dječak, s nožem koji je na niskim sunčevim zrakama sjao iz skoka u skok, i vatrena crvena krzna čopora koji se gurao slijedeći ga ispod grana. Kad je stigao do

posljednjeg stabla, on uze bijeli luk i brižljivo natrlja cijelo tijelo, dok su dholi prezrivo lajali.

– Ti, majmune s vučjim jezikom, zar misliš sakriti svoj miris? – vikali su. – Mi ćemo te ipak slijediti do smrti.

– Evo ti tvoj rep – reče Mowgli i baci ga u smjeru iz kojega je došao. Čopor nagonski pojuri za repom. – A sad me slijedite... do smrti!

On sklizne niz deblo i pojuri poput vjetra prema Pčelinjim stijenama, prije nego što su dholi razabrali što namjerava učiniti.

Oni zaurlaše dubokim glasovima i udariše u dugi tromi galop, kojim na koncu mogu iscrpiti sve što trči. Mowgli je znao da je trk njihovog čopora mnogo sporiji od vučjeg, inače se ne bi usudio trčati dvije milje dholima pred očima. Oni bijahu sigurni da je dječak napokon njihov, a on je pak bio siguran da se može igrati s njima kako mu se sviđa. Sva njegova briga bila je da ih održi dovoljno bijesnima, da ne bi prerano skrenuli u stranu. Trčao je vješto, jednolično i lako, a bezrepi predvodnik ni pet metara iza njega; čopor se razvukao na gotovo četvrt milje, lud i slijep od ubilačkog bijesa. Mowgli je po sluhu održavao razdaljinu, štedeći posljednju snagu za trk preko Pčelinjih stijena.

Mali je narod rano u sumrak pošao spavati, jer još nije doba cvijeća kasnoga cvata; no uz prve šuplje odjeke svojih stopala po šupljim stijenama, Mowgli je začuo zvuk kao da cijela zemlja zuji. On potrči kao što još nikada nije trčao, rušeći prvu... drugu... treću hrpu kamenja u mračne pukotine pune slatkog mirisa; čuo je hujanje poput hujanja mora u spilji, krajičkom oka vidio kako zrak iza njega postaje crn, ugledao bujicu Waingunge duboko dolje i plosnatu romboliku glavu u vodi; tad se odbaci svom snagom, dok je bezrepi dhol u zraku još škljocnuo za njegovim ramenima, te je na noge pao u sigurno okrilje rijeke, pobjedonosno i bez daha. Na njemu nije bilo nijednog uboda, jer je miris bijelog luka zadržao Mali narod baš onih nekoliko sekundi što je bio među njima. Kad je izronio, već su ga držali Kaaovi prstenovi, a preko ruba litice skakalo je nešto – veliki grozdovi pčela, činilo se, padali su poput ribarskog olova; no prije negoli je ijedan grozd dotaknuo vodu, pčele bi poletjele uvis, prepuštajući bujici dholovo tijelo. Visoko iznad glava mogli su čuti bijesni kratki lavež, ubrzo ugušen bukom nalik tutnjavi velikih valova – zujanju krila Malog naroda sa stijena. Neki su dholi upali u pukotine, povezane s podzemnim spiljama, i tu su se gušili, grizli i borili među srušenim saćem, sve dok ih, čak i mrtve, ne bi podigli valovi pčela i kroz kakvu rupu u stijeni izbacili na crne hrpe smeća. Neki su dholi, skočivši prekratko, dospjeli u granje uz obalu, gdje su ih pčele zbrisale; no najveći dio njih, pomahnitavši od uboda, bacio se u rijeku; i, kao što je Kaa rekao, Waingunga bijaše gladna voda.

Kaa je čvrsto držao Mowglija, dok se dječaku nije vratio dah.

– Ne možemo ovdje ostati – reče. – Mali narod zbilja se uzbunio. Dođi!

Plivajući nisko i roneći što je češće mogao, Mowgli se, s nožem u ruci, spuštao niz rijeku.

– Polako, polako – reče Kaa. – Jedan zub ne može ubiti stotinu, osim ako je naočarkin, a mnogi su dholi brzo skočili u vodu, vidjevši gdje ustaje Mali narod.

– Tim više posla bit će za moj nož. *Phai!* Kako nas slijedi Mali narod!

Mowgli opet zaroni. Površina vode bijaše prekrivena divljim pčelama, koje su zlovoljno zujale i ubadale sve na što bi naišle.

– Još nikad ništa nije izgubljeno zbog šutnje – reče Kaa, čije krljušti nije mogla probiti nijedna žaoka – a imaš pred sobom cijelu noć za lov. Slušaj ih samo!

Gotovo polovica čopora vidjela je zamku u koju su uletjeli njihovi predvodnici, te se, naglo skrenuvši u stranu, bacila u vodu na mjestu gdje su se litice klanca snižavale. Njihovi bijesni krici i prijetnje »majmuna sa stabla« koji ih je tako osramotio, miješali su se s vriskom i stenjanjem onih koje je kažnjavao Mali narod. Ostati na obali značilo je smrt, i to je znao svaki dhol. Cijeli njihov čopor sada je riječna struja nosila do dubokih virova Jezerca mira, no Mali ih je narod slijedio čak i dotle, te ih je tjerao u vodu kad bi pokušali izići. Mowgli je čuo glas bezrepog vođe kako govori svom narodu neka izdrži i ubije svakog vuka na Seeonceju. No nije gubio vrijeme slušajući.

– Nešto ubija u mraku iza nas! – zalaje neki dhol. – Voda je potamnjela!

Mowgli je zaronio kao vidra, povukao pod vodu dhola koji se koprcao prije nego je stigao otvoriti usta; tamni se krugovi uzdigoše s tijelom koje je izronilo okrećući se na bok. Dholi se pokušaše okrenuti natrag, no struja ih je tjerala dalje, Mali im je narod nasrtao na glave i uši, a lavež sionijskog Čopora postajao je sve glasniji i teži u sve gušćem mraku. Mowgli ponovno zaroni; još jedan dhol ode pod vodu i izroni mrtav, i opet se prolomiše povici: neki su vikali da je najbolje izići na obalu, drugi su pozivali predvodnika da ih povede natrag na Dekkan, treći su pozivali Mowglija da se pokaže i pusti da ga ubiju.

– Ovi dolaze u borbu s dva želuca i nekoliko glasova – reče Kaa. – Ostali su s tvojom braćom tamo dolje, a Mali narod vraća se na spavanje. Daleko su nas tjerali. Sada se ja također vraćam, jer ne mogu biti u istoj koži ni s jednim vukom. Dobar ti lov, Mali Brate, i zapamti da dholi grizu nisko.

Obalom dojuri vuk na tri noge, skačući gore-dolje, spuštajući glavu postrance uz tlo, grbeći leđa i naglo se odbacujući u zrak, kao da se igra s vučićima. Bijaše to Won-tolla, Osamljenik; nije progovorio ni riječi, nego je nastavljao svoju strašnu igru s dholima. Oni pak sad već bijahu dugo u vodi i plivali su umorno; krzna su im bila natopljena vodom i teška, čupavi repovi vukli su se kao spužve, a oni sami, umorni i izmučeni, bez glasa su promatrali par užarenih očiju što su ih slijedile na obali.

– Ovo nije dobar lov – reče neki dhol, dašćući.

– Dobar lov! – viknu Mowgli, izronivši hrabro pokraj životinje i zabode joj dugački nož iza ramena, te je snažno odgurne da bi izbjegao samrtnički ugriz.

– Jesi li to ti, Čovječje Mladunče? – reče Won-tolla preko vode.

– Upitaj mrtve, Osamljeniče – odgovori Mowgli. – Zar nijedan nije stigao sa strujom? Napunio sam ovim psima usta blatom; prevario sam ih na danjem svjetlu, a njihovom vođi nedostaje rep, no nekoliko ih je još ostalo za tebe. Kamo da ih potjeram?

– Čekat ću – reče Won-tolla. – Cijela je noć preda mnom.

Sve bliže i bliže odzvanjao je lavež sionijskih vukova.

– Za Čopor, za cijeli Čopor bit će lijep lov!

A zavoj rijeke nosio je dhole prema pijesku i plićaku nasuprot vučjim brlozima.

I tada uvidješe svoju pogrešku. Trebali su izići iz vode pola milje uzvodno i napasti vukove na suhome tlu. No bilo je prekasno. Obala bijaše puna užarenih očiju, a osim užasnog *pheeala* koji nije prestajao od zalaska sunca, u Džungli se nije čuo nijedan zvuk. Činilo se da ih Won-tolla mami iz vode; tad vođa dhola vikne:

– Okrenite se i naprijed!

Cijeli čopor baci se prema obali, stresajući se i pršćući u plitkoj vodi, sve dok se površina Waingunge nije zabijeljela pjenom, a veliki se valovi stali širiti prema jednoj i drugoj obali, kao valovi za barkom. Mowgli ih je slijedio, zabadajući i režući, dok su dholi, zbijeni svi zajedno jurnuli uz obalu u jednom valu.

Tada započe duga borba: dizala se i bujala, cijepala se i rasipala, pa ponovno zgušnjavala na crvenkastom mokrom pijesku, po korijenju i između njega, u grmlju i oko njega, kao i u šikari i gustoj travi; jer čak i sad dolazila su po dva dhola na jednoga vuka. No sukobili su se s vukovima koji su branili svoj Čopor; nisu se borili samo kratki, visoki, bjelozubi lovci širokih ramena, nego i uznemirene lahini – vučice od brloga, kao što kaže izreka – koje se za svoja legla uhvatiše u koštac s dholima, a uz njih se gurao i tukao i poneki jednogodišnji vuk, s još napola vunastim prvim krznom. Morate znati da vukovi skaču za vrat ili grizu za slabine, dok dholi najčešće grizu za trbuh; zato, kad su se dholi morali boriti izlazeći iz vode i podižući glave, prednost je bila na strani vukova. Na suhom su pak, vukovi bili u lošijem položaju; ali, u vodi kao i na kopnu, Mowglijev je nož udarao bez prestanka. Četvorica su se probili do njega. Sivi Brat, čučeći između njegovih koljena, štitio mu je trbuh, dok su mu ostali čuvali leđa i bokove, ili bi stali iznad njega kad bi ga na tlo srušio kakav izbezumljeni dhol koji bi se bacio na postojanu oštricu. Sve ostalo bijaše velika zamršena zbrka – isprepletena gomila koja se ljuljala zdesna nalijevo i slijeva nadesno uz obalu, ili se polako vrtjela oko svojega središta. Ponegdje bi se stvorio debeli čvor, poput mjehura u vrtlogu, koji bi se poput mjehura i raspuknuo, izbacujući u zrak četiri ili pet ozlijeđenih pasa, koji bi se odmah pokušavali vratiti u središte bitke; ponegdje bi dva ili tri dhola napali jednoga vuka koji bi ih s mukom odvlačio i na koncu se srušio pod njima; ponegdje bi pritisak borbe izdignuo nekog već mrtvog jednogodišnjaka, dok bi njegova majka, luda od nijemoga bijesa grizla i kotrljala se i nestajala u gomili; a usred najgušćeg meteža ponekad bi se vuk i dhol, zaboravljajući sve ostalo, odmjeravali prije prvog udarca, dok ih ne bi odnio zamah žestokih boraca. Jednom se Mowgli našao blizu Akele, kojega je po jedan dhol napadao sa svakoga boka, dok je stari vuk sklopio svoje gotovo bezube čeljusti oko tijela trećega; jednom ugleda

e-Lektire
lektire.skole.hr

Phaoa koji je dohvatio nekog dhola za grlo i vukao nevoljnu zvijer sve dok je jednogodišnjaci nisu ubili. No najveći dio bitke bijaše tek bijesni kovitlac u mraku: udarci, tapkanje, rušenje, lavež, stenjanje, i ugrizi, ugrizi, ugrizi svud oko Mowglija, iza njega i iznad njega. Što je noć više odmicala, ubrzavao se vrtoglavi pokret. Dholi bijahu zastrašeni i bojali su se napadati jače vukove, ali se još nisu usuđivali bježati. Mowgli je osjećao da se bliži kraj i udarao je tek da bi ranio. Jednogodišnjaci postajahu hrabriji; opet se moglo disati, pa i reći koju riječ prijatelju, a ponekog bi dhola uplašio i sam bljesak noža.

– Meso je vrlo blizu kosti – zalaje Sivi Brat. Krvario je iz desetak rana.

– Ali kost još treba slomiti – reče Mowgli. – *Eowawa!* Ovako to radimo mi u Džungli!

I crvena oštrica sijevne kao plamen prema boku dhola kojega je straga čvrsto uhvatio neki vuk.

– Moj plijen! – zareža vuk kroz nabrane nosnice. – Ostavi ga meni!

– Zar ti je želudac još prazan, Osamljeniče? – reče Mowgli. Won-tolla bijaše teško ranjen, no njegov je stisak paralizirao dhola, tako da se nije mogao okrenuti i ugristi ga.

– Tako mi vola koji me otkupio – reče Mowgli, s gorkim osmijehom – pa to je bezrepi!

I zaista, to bijaše veliki riđi predvodnik.

– Nije pametno ubiti lahini i mladunčad – nastavi Mowgli mudrovati, otirući krv s očiju – ako ne ubiješ odmah i Osamljenika; jer želudac mi govori da taj Won-tolla sad ubija tebe.

Neki dhol skoči u pomoć svom predvodniku; no prije nego što su njegovi zubi dodirnuli Won-tollin bok, Mowglijev nož zabode mu se u prsa, a Sivi Brat dovrši što je preostalo.

– Tako to radimo mi u Džungli! – reče Mowgli.

Won-tolla ne reče ni riječi; njegove su se čeljusti sve više i više stiskale uz kralježnicu neprijatelja, dok ga je život napuštao. Dhol zadrhti, glava mu klone, i on pade mrtav, a Won-tolla preko njega.

– Hu! Krvavi dug je isplaćen – reče Mowgli. – Zapjevaj pjesmu, Won-tolla.

– On više neće loviti – reče Sivi Brat – a i Akela je već dugo tih.

– Kost je pukla! – zagrmi Phao, Phaonin sin. – Bježe! Ubijte ih, ubijte ih sve, o lovci Slobodnog naroda!

Dhol za dholom uzmicao je s mračnog, krvavog pijeska prema rijeci, prema gustoj Džungli, uzvodno ili nizvodno, gdje god bi im se otvorio put.

– Dug! Dug! – vikao je Mowgli. – Naplatite dug! Ubili su Samotnoga Vuka! Ne dajte ni jednom psu da pobjegne!

e-Lektire
lektire.skole.hr

On s nožem u ruci potrči prema rijeci, da bi zaustavio svakog dhola koji se usudi povući prema vodi, kad se iz gomile od devet mrtvih uzdigne Akelina glava i prednji dio tijela; Mowgli se baci na koljena pokraj Samotnog Vuka.

– Nisam li ti rekao da će to biti moja posljednja borba? – teško je dahtao Akela. – Bio je dobar lov. Kako si ti, Mali Brate?

– Živim, a ubio sam mnoge.

– Tako je dobro. Ja umirem, a htio bih... htio bih umrijeti pokraj tebe, Mali Brate.

Mowgli spusti na svoja koljena njegovu strašno izranjenu glavu i ovi ruku oko razderanog vrata.

– Mnogo je vremena prošlo od starih dana Shere Khanovih, kad se Čovječje Mladunče igralo golo u prašini.

– Ne, ne, ja sam vuk. U istoj sam koži sa Slobodnim narodom plakao je Mowgli. – Nisam čovjek po svojoj volji.

– Čovjek si, Mali Brate, vučiću moj dragi. Čovjek si, inače bi Čopor pobjegao pred dholima. Dugujem ti svoj život, a danas si spasio Čopor, kao što sam ja nekoć spasio tebe. Sjećaš li se? Svi su dugovi sad isplaćeni. Idi svojemu narodu. Kažem ti još jednom, zjenice moga oka, ovaj lov je završen. Pođi svojemu narodu.

– Nikad neću otići. Lovit ću sam u Džungli. Već sam rekao.

– Nakon ljeta dolaze kiše, a nakon kiša proljeće. Idi, dok ne budeš otjeran.

– Tko će me otjerati?

– Mowgli će otjerati Mowglija. Vrati se svojemu narodu. Vrati se ljudima.

– Kad Mowgli potjera Mowglija, tada ću ići – reče Mowgli.

– Nemam ti više što reći – reče Akela. – Mali Brate, možeš li me podići na noge? I ja sam nekoć bio vođa Slobodnog naroda.

Oprezno i nježno Mowgli razgrne tijela i podiže Akelu na noge, obuhvativši ga objema rukama; Samotni Vuk udahnu duboko i započe Pjesmu smrti koju svaki vođa Čopora pjeva umirući. Kako je pjevao, pjesma je postajala sve snažnija, uzdizala se i uzdizala, odjekujući daleko preko rijeke, sve do posljednjega »Dobar lov!« Tad se Akela na trenutak oslobodi Mowglijevih ruku, skoči uvis, i pade mrtav na svoj posljednji i najstrašniji plijen.

Mowgli je sjedio, spustivši glavu na koljena, neosjetljiv za sve drugo, dok su nemilosrdne lahini gonile i hvatale posljednje dhole u bijegu. Malo-pomalo krici su se stišavali, a vukovi se stadoše vraćati, šepajući pod ranama koje su postajale krute; brojili su svoje mrtve. Petnaest vukova iz Čopora i šest lahini vučica ležalo je uz rijeku, a preostali vuci svi bijahu ranjeni. No Mowgli je nepomično sjedio sve do hladne zore, kada se Phaova vlažna crvena njuška spustila na njegovu ruku, te se dječak odmaknu i pokaza mu mršavo Akelino tijelo.

– Dobar lov! – reče Phao, kao da je Akela još živ, a zatim preko svojeg izgriženog ramena vikne ostalima:

– Urlajte, psi! Noćas je umro jedan Vuk!

Ali od čopora koji je brojio dvije stotine crvenih pasa, nekoć uvjerenih da je svaka džungla njihova džungla i da im se ništa ne može suprotstaviti, nijedan se nije vratio na Dekkan da odnese Phaov zov.

CHILOVA PJESMA

(Ovo je pjesma koju je Chil pjevao dok su se sokoli jedan za drugim spuštali na obalu rijeke, nakon velike bitke. Chil je svakome dobar prijatelj, ali je u srcu prilično bešćutan stvor, jer zna da gotovo svatko u Džungli na koncu dolazi k njemu.)

Dobro sam poznavao one koji odoše u noć –
(Za Chila! Gledajte, za Chila!)
Sad dolazim zviždukom proglasiti kraj borbe.
(Chil! Predstraža je Chil!)
Nekoć su mi javljali gdje je svježi plijen,
Nekoć sam im javljao gdje dolinom juri jelen.
Al ovdje svršava svaki trag – nitko više neće čuti njihov glas!

Oni koji lajali su lovački svoj zov – i oni koji slijedili su trag –
(Za Chila! Gledajte, za Chila!)
Oni koji tjerali su sambhura u krug – skakali na jelena u trku –
(Chil! Predstraža je Chil!)
Oni koji zaostajahu – i koji prvi slijedili su trag,
Oni koji ugibahu se rogu – i oni koji napadahu smjelo.
Ovdje završava za njih svaki trag – oni neće gonit nikog više.

Poznavao sam ih dobro. Šteta što su mrtvi!
(Za Chila! Gledajte, za Chila!)
Sada dođoh tješiti one što znali su ih u slavi.
(Chil! Predstraža je Chil!)
Razderanog boka, upaloga oka, otvorenih crvenih usta,
Na gomili mršavi i usamljeni leže, mrtvi povrh mrtvih.
Tu svršava svaki trag – i na gozbu stižu moji gosti.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Proljetno trčanje

Čovjek odlazi čovjeku! Razglasi vijest svud po Džungli!
Odlazi od nas onaj koji bijaše naš brat.
Slušajte sad i recite, o narodi Džungle –
Tko će ga odvratiti – tko će ga zadržati?

Čovjek odlazi čovjeku! On plače u Džungli:
Tuguje teško onaj koji bijaše naš brat!
Čovjek odlazi čovjeku! (Oh, voljesmo ga mi u Džungli!)
Ljudskom tragu gdje ga ne možemo slijediti.

Druge godine nakon velike borbe s crvenim psima i Akeline smrti, Mowgliju je moglo biti blizu sedamnaest godina. Izgledao je stariji, jer su mu tjelesni napori, dobra hrana i često kupanje kad god se osjećao i najmanje prašnim ili ugrijanim, dali snagu i visinu iznad njegove dobi. Mogao se pola sata ljuljati na stablu, držeći se jednom rukom za najvišu granu, kad bi htio pogledati što se događa na putovima kroz drveće. Mogao je usred trka zaustaviti mladog jelena, uhvatiti ga za glavu i srušiti u stranu. Mogao je čak zaskočiti velike, plavetne divlje veprove koji žive u močvarama na sjeveru. Narodi Džungle, koji su ga se nekoć bojali zbog njegove domišljatosti, sad su se bojali i njegove snage, i dok se tiho kretao po svojim poslovima, pronosio se šapat o njegovom dolasku i praznile se šumske staze. Ipak, njegov pogled uvijek bijaše blag. Čak i dok se borio, oči mu nisu plamtjele poput Bagheerinih. U njima se ogledalo tek sve veće zanimanje i uzbuđenje; ni sama Bagheera to nije mogla razumjeti.

Ona upita Mowglija o tome, a dječak se nasmijao i rekao:

– Kad promašim plijen, ljutit sam. Kad moram dva dana gladovati, jako sam ljutit. Zar moje oči ne govore o tome?

– Usta su gladna – reče Bagheera – ali oči ne govore ništa. U lovu, pri jelu, plivajući... uvijek su jednake, kao kamen na kiši ili u sušno doba.

Mowgli lijeno pogleda Bagheeru ispod svojih dugačkih trepavica i, kao obično, pantera ubrzo spusti glavu. Poznavala je svog gospodara, Ležali su visoko na obronku brežuljka koji je gledao prema Waingungi, a bijeli i zeleni traci jutarnje magle vukli su se ispod njih. Sunce ih je, uzdižući se, pretvaralo u pjenušavo more crvenoga zlata, koje se počinjalo razilaziti, dok su niske zrake obasjavale suhu travu na kojoj su se odmarali Mowgli i Bagheera. Bio je kraj hladnoga razdoblja, lišće i stabla izgledali su otrcano i

e-Lektire
lektire.skole.hr

uvelo, a kad bi zapuhao vjetar, čuo se suhi, praskavi šušanj. Neki mali list bijesno je udarao u granu. To probudi Bagheeru koja onjuši jutarnji zrak, predući duboko i muklo; zatim se baci na leđa i zamahne prednjim šapama prema nemirnom listu iznad sebe.

– Godina se mijenja – reče. – Džungla kreće naprijed. Bliži se vrijeme Novoga Govora. Listić to zna, i to je vrlo dobro.

– Trava je suha – odgovori Mowgli, iščupavši busen. – Čak je i Oko Proljeća (a to je mali crvenkasti cvijet u obliku trube, koji raste u travi) – čak je i Oko Proljeća zatvoreno, i... ali, Bagheera, pristoji li se da Crna Pantera ovako leži na leđima i maše šapama po zraku kao da je kakva mačka sa stabla?

– Auh! – reče Bagheera. Činilo se da razmišlja o nečem drugom.

– Pristoji li se, pitam, da Crna Pantera ovako prede i mijauče, urla i valja se? Sjeti se, mi smo gospodari Džungle, ti i ja.

– Da, naravno; čujem te, Čovječje Mladunče – Bagheera se brzo otkotrlja i sjedne, prašnih čupavih bokova (upravo je mijenjala zimsko krzno).

– Jasno, mi smo gospodari Džungle! Tko je još snažan kao Mowgli? Tko je toliko mudar?

Čudan prizvuk u njezinom glasu natjera Mowglija da pogleda zbija li to Crna Pantera šalu na njegov račun, jer Džungla je puna riječi koje ne zvuče kao ono što stvarno jesu.

– Rekoh da smo neosporno mi gospodari Džungle – ponovi Bagheera. – Jesam li loše učinila? Nisam znala da Čovječje Mladunče više ne leži na travi. Možda ono sada leti?

Mowgli je sjedio, naslonivši laktove na koljena, promatrajući dolinu na danjem svjetlu. Negdje dolje u šumi neka je ptica promuklim slabim glasom iskušavala prve tonove svoje proljetne pjesme. Bila je to tek sjena onog bistrog, raskošnog pjeva koji dolazi kasnije, no Bagheera ga je čula.

– Rekoh da se bliži vrijeme Novog Govora – promrmlja pantera, trznuvši repom.

– Čujem – odgovori Mowgli. – Bagheera, zašto se tako treseš? Sunce je toplo.

– To je Ferao, skrletni djetlić – reče Bagheera. – *On* nije zaboravio. Sad se i ja moram sjetiti svoje pjesme.

I ona poče presti i pjevušiti za sebe, započinjući nezadovoljno opet i opet.

– Nema divljači u blizini – reče Mowgli.

– Mali Brate, zar su ti začepljena oba uha? To nije lovački poklič, nego moja pjesma koju vježbam jer će mi zatrebati.

– Zaboravio sam. Ali znat ću kad dođe vrijeme Novoga Govora, jer tada i ti i svi ostali otrčite i ostavite me samoga.

Mowgli je govorio prilično bijesno.

– Ali, ipak, Mali Brate – započe Bagheera – nismo mi uvijek...

– A ja kažem da jeste – reče Mowgli, bijesno zamahnuvši kažiprstom. – Svi vi otrčite, a ja, koji sam gospodar Džungle, moram biti sam. Kako je bilo prošle godine kad sam

e-Lektire
lektire.skole.hr

htio skupljati šećernu trsku s polja ljudskoga čopora? Poslao sam trkača – tebe sam poslao! – Hathiju, s molbom da navečer dođe i svojom surlom za mene iščupa slatke trave.

– Došao je, samo dvije noći kasnije – reče Bagheera, zgrbivši se malo – i skupio je tih dugačkih slatkih trava koje ti se toliko sviđaju više nego što ijedno čovječje mladunče može pojesti u svim noćima kiša. Nisam ti ja ništa kriva.

– Nije došao one noći kad sam ga zvao. Ne, trubio je, i trčao, i bučio kroz doline na mjesečini. Ostavljao je trag kao tri slona i nije se skrivao među stablima. Plesao je na mjesečini pred kućama ljudskog čopora. Vidio sam ga, a ipak nije htio doći k meni; a ja sam gospodar Džungle!

– Bilo je vrijeme Novoga Govora – reče Pantera, još uvijek vrlo skrušeno. – Možda ga, Mali Brate, nisi tada pozvao njegovom Lozinkom? Slušaj sad kako Ferao pjeva, i budi veseo.

Činilo se da je Mowglijeva zlovolja isparila. Legao je na leđa, s rukama ispod glave, zatvorenih očiju.

– Ne znam... i nije me briga – reče pospano. – Idemo spavati, Bagheera. Želudac mi je težak. Napravi mi uzglavlje.

Pantera legne s uzdahom, jer je mogla čuti kako Ferao uporno uvježbava svoju pjesmu za proljetno doba Novoga Govora, kako oni to nazivaju.

U indijskoj džungli slijevaju se godišnja doba jedno u drugo gotovo neprimjetno, te se čini da postoje samo dva: sušno i kišno. No, ako bolje pogledate, ispod mlazova kiše i vrelih oblaka prašine, naći ćete sva četiri u uobičajenom slijedu. Proljeće je najčudesnije, jer tu ono ne prekriva novim lišćem i cvijećem čiste, gole krajolike, nego odnosi i razgoni kojekakve klonule, napola zelene ostatke, kojima je blaga zima dopustila da prežive, a napola odjevenoj, umornoj zemlji još jednom donosi mladost i svježinu. A to čini toliko dobro, da nigdje na svijetu nema takvog proljeća kao u džungli.

Dolazi tako dan kad se sve čini umornim, pa čak i sami mirisi koji se vuku teškim zrakom, stari su i trošni. Ne može se to objasniti, ali se osjeća. Zatim dolazi drugi dan – naizgled, ništa se nije promijenilo – kada su svi mirisi novi i zanosni, stanovnicima Džungle brkovi podrhtavaju u korijenu, a zimska dlaka otpada s njihovih bokova u dugačkim, neurednim uvojcima. Zatim, možda, padne neka mala kiša, a sva stabla, grmlje, bambusi, mahovine i biljke sočnih listova, bude se u rast koji je gotovo čujan, a njihov rast prati, danju i noću, duboki šum. *To* je šum proljeća – titravi huj koji ne dolazi ni od pčela, ni od vodopada, ni od vjetra u krošnjama, nego je predući glas toplog, sretnoga svijeta.

Do ove godine Mowgli je uvijek uživao u promjeni godišnjih doba. Obično je baš on prvi spazio Oko Proljeća duboko među travama i prve proljetne oblake kojima ništa u Džungli nije ravno. Njegov se glas mogao čuti svuda gdje je pod zvjezdanim svjetlom iz vlage bujao novi cvat: pomagao je zborovima velikih žaba, ili se rugao malim naopakim sovama koje su hukale kroz bijele noći. Kao i sav njegov narod, birao je proljeće za

e-Lektire
lektire.skole.hr

najveću jurnjavu – između sutona i jutarnje zvijezde pretrčao bi, iz čistog uživanja u kretanju kroz topli zrak, trideset, četrdeset ili pedeset milja, i vraćao se, zadihan, i nasmijan, i ovjenčan čudnim cvijećem. Četvorica ga nisu slijedila u tom divljem kruženju nego su odlazili pjevati zajedno s drugim vukovima. Žitelji Džungle u proljeće su vrlo zaposleni, i Mowgli ih je mogao čuti kako rokću, kriče i zvižde, svatko prema običaju svojega roda. Glasovi su im tada drugačiji nego u ostala godišnja doba, a to je jedan od razloga zašto se proljeće u Džungli naziva razdobljem Novoga Govora.

Ali toga proljeća Mowglijev želudac osjećao je drugačije, kao što je i rekao Bagheeri. Još od kada su bambusovi izdanci postali točkasto smeđi, unaprijed se veselio jutru u kojemu će se mirisi promijeniti. Ali, kad je to jutro došlo, i Paun Mor, sjajeći se u bronča-nim, plavim i zlatnim tonovima, razglasio njegov dolazak posvuda po maglenoj šumi, Mowgli otvori usta na zov, no riječi mu zapeše među zubima, i od nožnih prstiju sve do kose obuze ga neki osjećaj – osjećaj čiste nesreće, zbog kojega se morao pregledati; htio se uvjeriti da nije stao na kakav trn. Mor je izvikivao dolazak novih mirisa, druge su ptice preuzimale, a od stijena pokraj Waingunga dopirao je Bagheerin promukli krik – nešto između kliktanja orla i hrzanja konja. S tek propupalih grana čula se graja i jurnjava *Bandar-loga,* a dolje je stajao Mowgli, napunivši pluća da bi odgovorio Moru, no dah mu se otimao u kratkim uzdasima pritisnut nesrećom.

Ogledao se svud oko sebe, no vidio je tek podrugljive *Bandar-loge* kako jure po stablima i Mora koji je, raširivši rep u punom sjaju, plesao na obronku ispod njega.

– Mirisi su se promijenili – zakriješti Mor. – Dobar lov, Mali Brate! Gdje ti je odgovor?

– Mali Brate, dobar lov! – zviznuše Sokol Chil i njegova ženka, koji su se zajedno obrušavali s visina. Njih dvoje proletješe toliko blizu Mowglijevom nosu da je čuperak mekog bijelog perja prhnuo uvis.

Laka proljetna kiša – nazivaju je slonovskom kišom – prošla je Džunglom kao pola milje širok zastor, poškropivši i zaljuljavši novo lišće, te iščeznula u dvostrukoj dugi i lakoj grmljavini. Na tren se začu proljetni huj, zatim utihnu, no činilo se da su svi žitelji Džungle progovorili u isti mah. Svi osim Mowglija.

– Jeo sam dobru hranu – rekao je samome sebi. – Pio sam dobru vodu. Grlo me ne peče niti se steže, kao onda kad sam zagrizao korijen s plavim mrljama za koji je Kornja-ča Oo rekla da je dobar za jelo. No želudac mi je težak, ružno sam razgovarao s Bagheerom i ostalima, s narodom Džungle, mojim narodom. Sad mi je vruće, sad hladno, sad pak ni vruće ni hladno, nego sam ljutit zbog nečega što ne mogu vidjeti. Huhu! Vrijeme je za trčanje! Noćas ću pretrčati gorje; da, bit će to proljetno trčanje do močvara na sjeveru, i natrag. Odveć dugo sam lagodno lovio. Četvorica će poći sa mnom, jer oni se debljaju kao bijeli crvi.

Pozvao ih je, ali nijedan od Četvorice ne odgovori. Bili su daleko izvan domašaja njegova glasa, pjevali su proljetne pjesme – pjesme o mjesecu i sambhurima – zajedno s vukovima iz Čopora; jer, u proljeće žitelji Džungle ne prave veliku razliku između dana i

e-Lektire
lektire.skole.hr

noći. On se oglasi oštrim, lavežu sličnim zovom, no jedini odgovor bio mu je podrugljivi mijau male točkaste divlje mačke koja se verala po granama u potrazi za ranim ptičjim gnijezdima. Mowgli se na to sav strese od bijesa i napola izvuče svoj nož. Zatim poprimi vrlo oholo držanje, premda ga nitko nije gledao, te se oštrim korakom uputi nizbrdo, uzdignute brade i spuštenih obrva. Ali nitko od njegovog naroda nije mu uputio nijednu riječ, jer su svi bili previše zabavljeni vlastitim poslovima.

– Da – govorio je Mowgli samome sebi, premda je u dubini duše znao da nije u pravu – neka samo dođu crveni psi s Dekkana, ili neka među bambusima zapleše Crveni Cvijet, i sva će Džungla dotrčati Mowgliju, nazivajući ga velikim slonovskim imenima. Ali sada, samo zato jer se Oko Proljeća crveni, a Mor zbilja mora pokazivati svoje gole noge u nekom proljetnom plesu, sva je Džungla poludjela, kao Tabaqui... Tako mi vola koji me otkupio, jesam li ja gospodar Džungle ili nisam? Tišina! Što radite tu?

Dva mlada vuka iz Čopora trčali su stazom, ogledavajući se za slobodnim prostorom, gdje bi se mogli boriti. (Sjećate se da Zakon Džungle zabranjuje borbu u blizini Čopora.) Naježena dlaka na vratu bijaše im kruta poput žice, i bijesno su lajali, spremajući se za prvi udarac. Mowgli skoči, uhvati svakom rukom po jedan ispruženi vrat, očekujući da će ih razdvojiti kao što je često činio u igri ili u lovu s Čoporom. No nikad ranije nije se miješao u proljetnu borbu. Vukovi odskočiše naprijed i odgurnuše ga, te se bez ijedne suvišne riječi otkotrljaše čvrsto isprepleteni.

Mowgli skoči na noge gotovo prije nego što je pao, trgnu nož i iskezi zube, i u tom trenu bio bi ih obojicu ubio samo zato što su se borili kad je on želio da budu tiho, iako svaki vuk ima puno zakonsko pravo da se bori. Plesao je oko njih, spuštenih ramena i drhtave ruke, spreman da im zada dvostruki udarac, čim se smiri prvi bijes borbe; no dok je tako čekao, snaga kao da je otjecala iz njegova tijela, oštrica noža se spuštala, te ga on na koncu spremi u korice promatrajući borce.

– Sigurno sam pojeo otrov – uzdahnu. – Otkad sam Crvenim Cvijetom prekinuo Zbor, otkad sam ubio Shere Khana, nitko iz Čopora nije me mogao odgurnuti u stranu. A ovo su zadnji vukovi u Čoporu, mali lovci! Moja snaga me napušta i ubrzo ću umrijeti. Oh, Mowgli, zašto ih nisi obojicu ubio?

Borba se nastavila, sve dok jedan od vukova nije pobjegao, a Mowgli je ostao sam na ugaženom, okrvavljenom tlu, gledajući sad svoj nož, sad svoje noge i ruke, dok ga je osjećaj nesreće koji dotad nije poznavao, prekrivao kao što voda prekriva kladu.

Te večeri rano je pošao u lov, a jeo je malo, da bi ostao lagan za svoje proljetno trčanje; jeo je sam, jer su svi žitelji Džungle otišli pjevati ili boriti se. Bijaše prekrasna bijela noć, kako ih nazivaju. Gledajući biljke, reklo bi se da je mjesec dana rasta prošlo od tog jutra. Iz grane koja je dan prije imala žuto lišće, kapao je svež sok, kad ju je Mowgli prelomio Duboke i tople, mahovine su mu se ovijale oko stopala, mlada trava nije imala oštrica, a svi glasovi Džungle zujali su kao žica harfe koju je dodirnuo mjesec – mjesec Novoga Govora koji je obilno razlijevao svoje svjetlo po stijenama i jezerima, provlačio je između debla i penjačice, prosijavao je kroz milijune listova. Zaboravljajući svoju

e-Lektire
lektire.skole.hr

nesreću, Mowgli potrči i glasno zapjeva od čiste radosti. Bijaše to više nalik letu nego ičemu drugome, jer je izabrao dugački spust niz obronak koji vodi prema sjevernim močvarama kroz srce Džungle, gdje je proljetno tlo ublažavalo topot njegovih nogu. Čovjek odrastao među ljudima često bi se spoticao tražeći svoj put pod varljivom mjesečinom, no Mowglija su njegovi mišići, izvježbani dugogodišnjim iskustvom, nosili kao da je pero. Kad bi mu se pod nogama našao truli panj ili skriveni kamen, on bi odskočio, ne usporavajući korak, bez napora i bez razmišljanja. Kad bi mu dosadilo trčanje po tlu, uhvatio bi se poput majmuna za najbližu penjačicu, te se više činilo da lebdi nego da se penje po tankim granama; zatim bi slijedio put kroz krošnje sve dok mu se raspoloženje ne bi promijenilo, te se spuštao dugačkim skokom kroz lišće opet na tlo.

Prolazio je tihim, vrelim kotlinama okruženim vlažnim stijenama, gdje je jedva mogao disati od teških mirisa noćnoga cvijeća i cvasti mladih penjačica; mračnim šumskim prolazima, u kojima se mjesečina razlijevala u prugama, pravilnim poput mramornih ploča na crkvenom podu; guštarama gdje mu je mlado, vlažno raslinje dosezalo do prsa i obuhvaćalo ga oko pasa; vrhovima brežuljaka okrunjenim razbijenim stijenama, gdje bi skakao s kamena na kamen iznad brloga zaplašenih malih lisica. Ponekad bi čuo tiho i udaljeno struganje vepra koji oštri kljove na kakvom deblu; ili bi pak nabasao na samu veliku sivu zvijer koja je strugala i trgala koru visokoga stabla, zapjenjenih usta i užarenih očiju. Ili bi skrenuo za zvukom rogova koji se sudaraju i siktavog stenjanja, te bi protrčao pokraj para bijesnih sambhura, koji su posrtali ovamo-onamo, spuštenih glava i pokapani krvlju koja se na mjesečini činila crnom. Na nekom bi šumnom gazu čuo krokodila Jacalu kako riče poput bika, ili pak uznemirio splet zmija otrovnica, no prije nego bi uspjele napasti, on je već pretrčao svjetlucavi šljunak i opet zašao u Džunglu.

Trčao je tako, ponekad vičući, ponekad pjevajući samome sebi, najsretniji stvor u Džungli te noći, sve dok ga cvjetni mirisi nisu upozorili da se približava močvarama, koje su bile daleko od njegovih najudaljenijih lovišta.

Ovdje bi čak čovjek odrastao među ljudima već nakon tri koraka potonuo preko glave, no Mowglijeve noge kao da su imale oči, te su skakale s busena na busen, s grude na grudu drhtava mulja, ne tražeći pomoć očiju u glavi. Otrčao je do sredine baruštine, uznemirivši trčanjem patke, i sjeo na mahovinom prekriveno deblo što je ležalo u crnoj vodi. Močvara oko njega bila je budna, jer Ptičji narod u proljeće spava vrlo lakim snom, a jata su cijele te noći dolazila i odlazila. No nitko se nije osvrtao na Mowglija koji je sjedio među visokim trskama mumljajući pjesme bez riječi i gledajući nije li se možda u tabane njegovih čvrstih, smeđih nogu zabo kakav trn. Činilo se da je u svojoj Džungli ostavio svu svoju nesreću, i baš je htio zapjevati iz svega glasa kad mu se opet vratila – deset puta gora nego prije.

Sada se Mowgli uplašio.

– To je i ovdje! – reče poluglasno. – Slijedilo me.

I on pogleda preko ramena ne stoji li »to« iza njega.

– Nema nikoga.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Noćni zvuci u močvari razlijegali su se i dalje, ali ni ptica ni zvijer ne progovoriše Mowgliju, a njegov novi osjećaj jada rastao je sve više.

– Sigurno sam pojeo otrov – reče prestrašenim glasom. – Ne primijetivši, pojeo sam nešto otrovno i sad me napušta snaga. Uplašio sam se... a ipak nisam *ja* bio onaj koji se uplašio... Mowgli se uplašio kad su se borila ona dva vuka. Akela, ili čak Phao, bili bi ih već umirili, ali Mowgli se uplašio. To je očit znak da sam pojeo otrov... Ali što je briga za to one u Džungli? Oni pjevaju i tule i bore se, i zajedno jure pod mjesečinom, a ja – *Hai-mai!* – ja umirem u močvarama od otrova koji sam pojeo.

Toliko je žalio samoga sebe da je zamalo zaplakao.

– I onda – nastavi – naći će me kako ležim u crnoj vodi. Ne, vratit ću se u svoju Džunglu, umrijet ću na Zbornoj stijeni, a Bagheera, koju volim, ako ne vrišti negdje u dolini, Bagheera će možda neko vrijeme stražariti pokraj onoga što ostane od mene, da Chil ne učini sa mnom isto što je učinio s Akelom.

Velika, topla suza kapnula mu je na koljeno i, koliko god bio jadan, Mowgli bijaše sretan što je toliko jadan, ako možete razumjeti tu naopaku vrstu sreće.

– Ono što je Sokol Chil učinio s Akelom – ponovi – one noći kad sam spasio Čopor od Crvenoga Psa.

On ušuti na trenutak, razmišljajući o posljednjim riječima Samotnoga Vuka, kojih se sigurno sjećate.

– Istina, Akela mi je rekao mnogo ludosti prije nego što je umro, jer kad umiremo želudac nam se mijenja. Rekao je... Pa ipak, ja pripadam Džungli!

Uzbuđen sjećanjem na borbu na obali Waingunge, on glasno viknu posljednje riječi, a divlja bivolica u trski poskoči na koljena.

– Čovjek! – otpuhnula je.

– Uhh! – reče Mysa, divlji bivol (Mowgli ga je mogao čuti kako se okreće u svojemu blatu). – *To* nije čovjek. To je samo onaj bezdlaki vuk iz sionijskog Čopora. U ovakvim noćima juri naokolo.

– Uhh! – reče bivolica, spuštajući opet glavu k travi. – Mislila sam da je čovjek.

– Kažem ti da nije. O Mowgli, prijeti li opasnost? – zamuče Mysa.

– Oh, Mowgli, prijeti li opasnost? – odgovori dječak podrugljivo. – To je sve što Mysa može smisliti: prijeti li opasnost? Ali za Mowglija, koji noću ide Džunglom i stražari, nije te briga!

– Kako glasno viče! – reče bivolica.

– Svi oni tako viču – reče prezrivo Mysa. – Svi koji čupaju travu, a ne znaju kako je treba jesti.

– Za manju uvredu – progunđa Mowgli za sebe – izvukao sam Mysu iz njegova blata za prošlih kiša i jahao na njemu kroz močvaru, tjerajući ga uzdom do rogoza.

e-Lektire
lektire.skole.hr

On ispruži ruku da otrgne nježnu trsku, ali je s uzdahom opet povuče. Mysa je nastavio jednolično preživati, a dugačka trava šuštala je ondje gdje je pasla bivolica.

– Ne želim umrijeti *ovdje* – reče Mowgli bijesno. Vidio bi me Mysa, koji je iste krvi kao Jacala, i kao svinja. Prijeći ću močvare i vidjeti što je iza njih. Nikad još ne doživjeh ovakvo proljetno trčanje, vrelo i hladno u isti mah. Ustaj, Mowgli!

Nije mogao odoljeti iskušenju da se straga, kroz trsku, prišulja Mysi i ubode ga vrškom noža. Veliki mokri bivol skoči iz svojega blata kao da je eksplodirala granata, dok se Mowgli smijao sve dok nije sjeo na tlo.

– Sad možeš reći da te jednom napasao bezdlaki vuk iz sionijskog Čopora, Mysa – viknu.

– Vuk! *Ti?* – frkne bik, topćući u blatu. – Sva Džungla zna da si nekoć bio pastir pitome stoke, ljudsko derište što kriči u prašini pokraj oranica. *Ti* da si iz Džungle! Koji bi lovac puzao poput zmije među pijavicama, a sve zbog prljave šale, šakalske šale, i osramotio me pred mojom bivolicom? Doći na čvrsto tlo, i ja ću... ja ću...

Mysina gubica se pjenila, jer on je od svih u Džungli imao možda najgoru ćud.

Mowgli ga je gledao kako topće i otpuhuje, očima koje se nikad nisu mijenjale. Kad je mogao nadglasati pljuskanje mulja, on reče:

– Kakav ljudski čopor živi pokraj močvara, Mysa? Ovaj dio Džungle za mene je nov.

– Pođi onda na sjever – rikne bik još uvijek srdit, jer ga je Mowgli prilično jako ubo. – Bila je to šala gologa kravara. Idi, i ispričaj onima u selu na drugoj strani močvare.

– Ljudski čopor ne voli priče iz Džungle, a i ne čini mi se, Mysa, da je ogrebotina više ili manje na tvojoj koži razlog za veliku raspravu. Ali, otići ću, i pogledati to selo. Da, otići ću. Sad samo polako. Ne dolazi svake noći gospodar Džungle da te napasa.

On pođe drhtavim tlom uz rub močvare, dobro znajući da ga tu Mysa nikad ne bi napao, te je trčao smijući se bikovoj ljutnji.

– Ipak me snaga nije sasvim napustila – rekao je. – Možda mi otrov ipak nije došao do kosti. Tamo dolje sja neka zvijezda.

Promatrao ju je kroz napola sklopljene ruke.

– Tako mi bika koji me otkupio, to je Crveni Cvijet, Crveni Cvijet pokraj kojega sam ležao prije... prije nego što sam uopće došao u sionijski Čopor! Sad kad sam ga vidio, završit ću trčanje.

Iza močvara prostirala se široka ravnica, s koje je dopiralo treperavo svjetlo. Već odavna nije se Mowgli bavio ljudskim poslovima, ali sad ga je privlačilo noćno svjetlucanje Crvenoga Cvijeta.

– Pogledat ću – reče – kao što sam učinio nekoć, i vidjeti koliko se promijenio ljudski čopor.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Zaboravljajući da više nije u svojoj vlastitoj Džungli, gdje može činiti što mu se sviđa, bezbrižno je trčao kroz rosnu travu, sve do kolibe od koje je dolazila svjetlost. Oglasiše se tri ili četiri psa, jer se sad nalazio na rubu sela.

– Ho! – reče Mowgli, sjedajući bešumno, nakon što je dubokim vučjim režanjem umirio pse. – Što dolazi, doći će. Mowgli, kakvog ti još imaš posla s brlozima ljudskoga čopora?

On protrlja usne, sjećajući se gdje ga je kamen udario prije nekoliko godina, kada ga je drugi ljudski čopor otjerao.

Vrata kolibe otvoriše se i na njima se pojavi žena koja se zagleda vani u mrak. Dijete unutra zaplače, a žena reče preko ramena.

– Spavaj. To je samo šakal koji je probudio pse. Ubrzo će doći jutro.

Mowgli u travi zadrhti kao da ima groznicu. Dobro je poznavao taj glas, no da bi se uvjerio on tiho viknu, iznenađen što mu se vraća ljudski govor:

– Messua! O, Messua!

– Tko me zove? – upita žena, s drhtajem u glasu.

– Zar si zaboravila? – reče Mowgli. Grlo mu bijaše suho dok je govorio.

– Ako si *ti,* reci koje ime sam ti dala? Reci!

Bila je napola zatvorila vrata, pokraj kojih je stajala grčeći ruke na prsima.

– Nathoo! Zvala si me Nathoo! – reče Mowgli jer, sigurno se sjećate, to bijaše ime koje mu je Messua dala kad je prvi put došao u ljudski čopor.

– Dođi, sine moj – pozove ga ona, i Mowgli stupi na svjetlo, i zagleda se u Messuu, ženu koja je bila dobra prema njemu i kojoj je nekoć spasio život. Bila je starija, bilo je bijelih vlasi u njezinoj kosi, ali oči i glas nisu se promijenili. Po ženskom običaju, očekivala je Mowglija kakvoga je posljednji put vidjela; njezin zbunjeni pogled uzdizao se preko njegovih grudi prema njegovoj glavi koja je doticala vrh dovratnika.

– Moj sin – promuca ona; a zatim, spuštajući se pred njegove noge: – Ali to više nije moj sin. To je šumsko božanstvo! Ahai!

Dok je tako stajao u crvenom svjetlu uljne svjetiljke, snažan, visok i lijep, s dugom crnom kosom koja mu se spuštala preko ramena, nožem koji je visio o vratu i vijencem bijelog jasmina na glavi, bio je zaista sličan divljem božanstvu iz kakve legende o džungli. Napola usnulo dijete u krevetiću skoči i glasno krikne od straha. Messua se okrene da ga utješi, dok je Mowgli mirno stajao, gledajući krčage za vodu, posude za kuhanje, spremnik za žito i ostale ljudske predmete kojih se tako dobro sjećao.

– Što ćeš jesti i piti? – promrmlja Messua. – Sve ovdje je tvoje. Tebi dugujemo svoje živote. No jesi li zbilja onaj kojega sam zvala Nathoo, ili si božanstvo?

– Ja sam Nathoo – reče Mowgli. – I sad sam daleko od svojega mjesta. Vidio sam svjetlo i došao ovamo. Nisam znao da si ti ovdje.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Kad smo stigli u Khanhiwaru – reče Messua plaho – Englezi su nam htjeli pomoći protiv onih seljana koji su nas namjeravali spaliti. Sjećaš li se?

– Naravno, nisam zaboravio.

– I kad je engleski zakon odlučio, pošli smo u selo onih zlih ljudi, ali ga više nismo mogli naći.

– Toga se također sjećam – reče Mowgli, a nosnice mu zadrhtaše.

– Zato je moj muž radio na tuđim poljima i napokon smo, jer on bijaše zaista snažan čovjek, stekli malo zemlje ovdje. Nije tako dobra zemlja kao u starom selu, ali nama ne treba mnogo, nama dvoma.

– A gdje je on, čovjek koji je one noći, kad je bio uplašen, rovao u prašini?

– Umro je, prije godinu dana.

– A on? – Mowgli pokaže na dijete.

– To je moj sin koji se rodio prije dviju kiša. Ako si božanstvo, daj mu blagoslov Džungle, da bude siguran među tvojim... među tvojim narodom, kao što mi bijasmo sigurni one noći.

Ona podiže dijete koje, zaboravljajući svoj strah, ispruži ruku da se poigra nožem koji je visio o Mowglijevom vratu; Mowgli vrlo nježno makne u stranu male prste.

– Ako si pak Nathoo kojega je odnio tigar – reče Messua stegnutog grla – on je tvoj mlađi brat. Daj mu blagoslov starijega brata.

– *Hai-mai!* Zar ja išta znam o onome što nazivaš blagoslovom? Nisam ni božanstvo, ni njegov brat i... O, majko, majko, kako mi je srce teško.

On zadrhti spuštajući dijete.

– Nije ni čudo – reče Messua, zaposlivši se među loncima. – To dolazi od trčanja kroz močvare po noći. Bit će da ti je groznica prodrla do kosti.

Mowgli se nasmiješi na pomisao da bi mu išta u Džungli moglo naškoditi.

– Naložit ću vatru, i popit ćeš toploga mlijeka. Odloži svoj vijenac od jasmina, njegov miris je težak u ovako malenoj prostoriji.

Mowgli sjedne, promrmljavši nešto, i pokri lice rukama. Obuzimali su ga čudni osjećaji kakve prije nije poznavao, te mu se, baš kao da je pojeo otrov, vrtjelo u glavi i bilo mu je pomalo mučno. Pio je mlijeko dugim gutljajima, a Messua bi ga od vremena do vremena pogladila po ramenu; nije bila sigurna je li on njezin sin Nathoo iz davno prošlih dana ili neko čudesno biće iz Džungle, no bilo joj je drago što je bar od krvi i mesa.

– Sine – reče napokon, a oči joj bijahu pune ponosa – je li ti već tko rekao da si ljepši od svih ljudi?

– Ha? – reče Mowgli, jer naravno, nikad nije čuo ništa slično. Messua se nasmija blago i sretno. Bio joj je dovoljan izraz njegovog lica.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Znači, ja sam prva? I pravo je tako, premda se rijetko događa da majka svom sinu govori te ugodne riječi. Ti si vrlo lijep. Nikad još nisam vidjela takvoga čovjeka.

Mowgli je okrenuo glavu i pokušavao pogledati preko svog vlastitog tvrdog ramena, a Messua se smijala, tako dugo da se Mowgli, ne znajući zašto, morao smijati s njom, a dijete je trčalo od jednoga k drugome, također smijući se.

– Ne, ne, ne smiješ se smijati svojemu bratu – reče Messua, privivši ga uza se. – Kad budeš upola tako lijep, oženit ćemo te najmlađom kraljevom kćeri i jahat ćeš na velikim slonovima.

Mowgli nije razumio ni svaku treću riječ ovoga govora; toplo mlijeko djelovalo je na njega, nakon njegova dugog trčanja, te se smotao i ubrzo utonuo u duboki san. Messua mu je maknula kosu s očiju, prebacila pokrivač preko njega i bila sretna. Po običaju Džungle, prespavao je ostatak te noći i cijeli sljedeći dan; njegovi osjeti, koji nikad nisu potpuno spavali, govorili su mu da je ovdje na sigurnom. Napokon se probudi i skoči tako da se koliba stresla, jer je zbog pokrivača koji mu je dodirivao lice sanjao o zamkama; stajao je, s nožem u ruci, očiju teških od sna, spreman za borbu.

Messua se nasmija i stavi pred njega večeru. Bilo je tu tek nekoliko običnih pogača, ispečenih nad vatrom koja se dimila, nešto riže i kiselih ukuhanih tamarinda – upravo toliko hrane da izdrži do večernjeg lova. Od mirisa rose iz močvara postajao je nemiran i gladan. Htio je dovršiti svoje proljetno trčanje, no dijete je uporno željelo sjediti u njegovom naručju, a Messua je htjela počešljati njegovu dugačku, plavičasto crnu kosu. Tako ga je češljala, pjevajući luckaste pjesme za malu djecu, sad nazivajući Mowglija sinom, sad moleći ga da udijeli malo svoje moći djetetu. Vrata kolibe bijahu zatvorena, kad Mowgli začu zvuk koji je tako dobro poznavao i vidje užas na Messuinom licu: velika siva šapa pokazala se ispod vrata a izvana je dopirao prigušen pokajnički cvilež Sivoga Brata, pun straha i tjeskobe.

– Van! I čekaj! Niste htjeli doći kad sam vas zvao – reče Mowgli jezikom Džungle, ne okrećući glavu, i velika siva šapa nestane.

– Nemoj... nemoj dovoditi svoje... svoje sluge sa sobom – reče Messua. – Ja... mi smo uvijek živjeli u miru s Džunglom.

– I sada je mir – reče Mowgli ustajući. – Sjeti se one noći na putu prema Khanhiwari. Desetine sličnih bili su ispred i iza tebe. No vidim da čak i u proljeće narod Džungle ne zaboravlja uvijek. Sad idem, majko.

Messua se plaho povuče u stranu – on je zaista šumski bog, mislila je; no kad je njegova ruka dotaknula vrata, majčinski osjećaj nagna je da ga opet zagrli.

– Vrati se! – šaptala je. – Bio ti moj sin, ili ne, vrati se, jer te volim. Gledaj, i njemu je žao.

Dijete je plakalo jer odlazi čovjek sa sjajnim nožem.

– Dođi opet – ponovi Messua. – Ni noću ni danju ova vrata nisu zatvorena za tebe.

e-Lektire
lektire.skole.hr

Mowgli se osjećao kao da mu nešto zateže glasne žice u grlu i jedva je protisnuo odgovor:

– Sigurno ću opet doći.

– A sad – reče, odgurnuvši glavu vuka koji mu se umiljavao na pragu – imam ti nešto reći, Sivi Brate. Zašto niste došli, vas četvorica, kad sam vas zvao davno prije?

– Davno prije? Bilo je to prošle noći. Ja... mi... mi smo pjevali u Džungli nove pjesme, jer ovo je vrijeme Novoga Govora. Zar se ne sjećaš?

– Istina, istina.

– A kad su pjesme otpjevane – nastavi usrdno Sivi Brat – slijedio sam tvoj trag. Napustio sam sve ostale i žurno te slijedio. Ali ti, Mali Brate, što si *ti* učinio! Jeo si i spavao s ljudskim čoporom!

– Da ste došli kad sam vas zvao, to se ne bi dogodilo – reče Mowgli, trčeći mnogo brže.

– I što će sad biti? – upita Sivi Brat.

Mowgli je htio odgovoriti, kad putem koji je vodio s kraja sela naiđe djevojka u bijeloj haljini. Sivi Brat nestane u istom trenu, a Mowgli se bešumno povuče u polje visokog žita. Gotovo ju je mogao dotaknuti, kad su mu se pred licem sklopile tople, zelene stabljike, te je nestao kao duh. Djevojka vrisne, jer je mislila da vidi sablast, zatim duboko uzdahnu. Mowgli rukama razmaknu stabljike, pa ju je promatrao dokle god ju je mogao vidjeti.

– A sad, ja ne znam – reče uzdahnuvši. – *Zašto* niste došli kad sam vas zvao?

– Mi te slijedimo... mi te slijedimo – mrmljao je Sivi Brat, ližući mu Mowglijevu petu. – Slijedimo te uvijek, osim u vrijeme Novoga Govora.

– A biste li me slijedili i u ljudski čopor? – šapne Mowgli.

– Nisam li te slijedio one noći kad te otjerao naš Čopor? Tko te probudio kad si ležao u žitu?

– Da, ali opet?

– Nisam li te slijedio noćas?

– Da, ali opet i opet, jer to se može opet dogoditi, Sivi Brate?

Sivi Brat bio je tih. Kad je progovorio, zagunđao je samome sebi:

– Crna Pantera govorila je istinu.

– Što je rekla?

– Čovjek na kraju odlazi ljudima. Raksha, naša mati, rekla je...

– Isto je rekao i Akela, u noći Crvenoga Psa – promrmlja Mowgli.

– Tako kaže i Kaa, koji je mudriji od svih nas.

– Ali, što kažeš ti, Sivi Brate?

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Jednom su te otjerali, s ružnim riječima. Kamenom su ti razbili usne. Poslali su Buldea da te ubije. Bili bi te bacili u Crveni Cvijet. Ti si, a ne ja, rekao da su zli i bezumni. Ti si, a ne ja, jer ja slijedim svoj marod, poslao Džunglu na njih. Ti si, a ne ja, spjevao protiv njih pjesmu, goru nego što je naša pjesma protiv Crvenoga Psa.

– Pitam te što *ti* kažeš?

Razgovarali su trčeći. Neko vrijeme Sivi Brat je poskakivao bez riječi, a onda reče, između skokova:

– Čovječje Mladunče... gospodaru Džungle... Rakshin sine, brate moj... premda na kratko zaboravljam u proljeće, tvoj trag je moj trag, tvoj brlog je moj brlog, tvoj lov je moj lov, tvoja smrtna borba je moja smrtna borba. Ja govorim i za ostalu trojicu. Ali, što ćeš ti reći Džungli?

– To si dobro smislio. Kad spaziš plijen, ne treba čekati nego napasti. Idi naprijed i pozovi ih sve na Zbornu stijenu, i ja ću im reći što mi je u želucu. No oni možda neće doći, u doba Novoga Govora možda su me zaboravili.

– A ti nisi ništa zaboravio? – dobaci Sivi Brat preko ramena, dajući se u trk; Mowgli ga je slijedio, razmišljajući.

U bilo koje drugo vrijeme ovakva novost dozvala bi sve u Džungli, naježenih vratova, no sad bijahu zaposleni lovom, i borbama, i pjevanjem. Sivi Brat trčao je od jednog do drugog, vičući:

– Gospodar Džungle vraća se ljudima! Dođite na Zbornu stijenu!

A sretan i neobuzdan narod Džungle odgovarao je:

– Vratit će se za ljetnih vrućina. Kiše će ga potjerati u brlog. Potrči i zapjevaj s nama, Sivi Brate.

– Ali gospodar Džungle vraća se ljudima – ponavljao je Sivi Brat.

– *Eee-Yoawa?* Zar je vrijeme Novoga Govora zbog toga manje slatko? – odgovarali su.

A kad se Mowgli, teška srca, popeo uz dobro poznate stijene, do mjesta gdje je prvi put doveden na Zbor, našao je ondje samo Četvoricu, Balooa, koji bijaše gotovo slijep od starosti, i teškog, hladnokrvnog Kaa, koji se smotao oko Akelina praznog sjedišta.

– Tvoj trag dakle završava ovdje, Čovuljče? – reče Kaa, kad se Mowgli bacio na tlo i pokrio lice rukama. – Plači samo, plači. Od iste smo krvi, ti i ja, čovjek i zmija, zajedno.

– Zašto me nisu ubili crveni psi? – jecao je dječak. – Snaga me napušta, a nisam pojeo otrov. Noću i danju čujem dvostruke korake na svojemu tragu. Kad okrenem glavu, kao da se u istom trenu netko sakrio od mene. Kad odem i pogledam iza stabala, nikoga nema. Zovem i nitko ne odgovara; ali čini mi se kao da netko sluša i zatomljuje odgovor. Legnem, ali se ne odmaram. Trčim svoj proljetni trk, ali se ne smirujem. Kupam se, ali se ne mogu ohladiti. Mučno mi je od lova, ali nemam srca boriti se, osim u lovu. Crveni Cvijet je u mojemu tijelu, kosti su mi voda... i... ne znam što znam.

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Čemu govoriti? – reče Baloo polako, okrećući glavu prema mjestu gdje je ležao Mowgli. – Akela je rekao pokraj rijeke da će Mowgli potjerati Mowglija natrag k ljudskome čoporu. I ja sam rekao. Ali tko sad još sluša Balooa? Bagheera... ali gdje je Bagheera noćas...? Bagheera također zna. To je Zakon.

– Kad smo se susretali u Hladnim brlozima, Čovuljče, znao sam to – reče Kaa, pomaknuvši malo svoje moćne prstenove. – Čovjek na koncu odlazi ljudima, premda ga Džungla ne tjera.

Četvorica pogledaše jedan drugoga i Mowglija, zbunjeni ali poslušni.

– Znači, Džungla me ne tjera? – promuca Mowgli.

Sivi Brat i druga tri vuka bijesno zarežaše.

– Dok smo mi živi, nitko se neće usuditi... – započeše, ali ih Baloo zaustavi.

– Ja sam te učio Zakonu. Na meni je da govorim – reče. – I, premda više ne vidim stijene ispred sebe, vidim daleko. Mala Žabo, pođi svojim putem; napravi svoj brlog, sa svojim rodom i čoporom; no, ako ti zatreba šapa ili zub ili oko, ili ako treba brzo prenijeti poruku kroz noć zapamti, gospodaru Džungle, Džungla je tvoja čim je pozoveš.

– I Srednja Džungla je tvoja – reče Kaa. – A ja ne govorim za Maleni narod.

– *Hai-mai*, moja braćo – plakao je Mowgli, podižući s jecajem ruke. – Ne znam što znam! Ne želim ići, ali me vuku obje noge. Kako ću napustiti ove noći?

– No, glavu gore, Mali Brate – odgovori Baloo. – Nema sramote u ovome lovu. Kad pojedemo med, ostavljamo praznu košnicu.

– Kad odbacimo kožu – reče Kaa – ne možemo se opet uvući u nju. Takav je Zakon.

– Slušaj, najdraži moj – reče Baloo. – Ni riječju, ni voljom nitko te ovdje neće zadržavati. Podigni svoj pogled! Tko smije ispitivati gospodara Džungle? Vidio sam te kad si se ovdje igrao bijelim oblucima kao mala žaba; i Bagheera, koja te otkupila tek ubijenim mladim bikom, vidjela te također. Od toga Zbora ostadosmo samo nas dvoje; jer Raksha, tvoja mati po brlogu, umrla je kao i tvoj otac; stari Čopor odavna ne postoji; ti znaš kamo je otišao Shere Khan, a Akela je umro među dholima, koji bi, da nije bilo tvoje mudrosti i snage, uništili i drugi sionijski Čopor. Ništa nije ostalo osim starih kostiju. Sad nisi Čovječje Mladunče koje traži od svojega Čopora dozvolu da ode, nego gospodar Džungle koji mijenja svoj put. Tko će ispitivati čovjeka o njegovim putovima?

– Ali, Bagheera, i bik koji me otkupio – reče Mowgli. – Ne bih htio...

Riječi mu prekinuše rika i lomljava dolje u guštari i pred njim se pojavi Bagheera, lagana, snažna i strašna kao uvijek.

– *Upravo zato* – reče, istežući zakrvavljenu desnu šapu – nisam došla. Bio je dug lov, ali on sad leži mrtav u grmlju... dvogodišnji bik, bik koji te oslobađa, Mali Brate. Sada su svi dugovi isplaćeni. A inače, ja kažem isto što je Baloo rekao. Sjeti se, Bagheera te voljela – viknu i odskoči opet. S podnožja brda viknu još jednom dugo i glasno:

– Dobar ti lov na novome tragu, gospodaru Džungle! Zapamti, Bagheera te voljela!

e-Lektire
lektire.skole.hr

– Čuo si – reče Baloo. – Nema se više što reći. Idi sad; no dođi najprije k meni. O, mudra mala Žabo, dođi k meni!

– Teško je odbaciti kožu – reče Kaa, dok je Mowgli jecao i jecao, naslonivši glavu na rame slijepoga medvjeda i ogrlivši ga oko vrata, a Baloo ga je slabašno pokušavao liznuti po nogama.

– Zvijezde blijede – reče Sivi Brat, njuškajući jutarnji vjetar. – Gdje ćemo spavati danas? Jer od sada idemo novim tragom.

* * *

A ovo je posljednja priča o Mowgliju.

PJESMA IZLASKA

(Ovo je pjesma koja je Mowglija pratila kroz Džunglu, kad se drugi put vraćao Messuinoj kući.)

BALOO

Za ljubav onome koji je pokazivao
Mudroj Žabi putove kroz Džunglu
Drži se zakona ljudskog čopora –
Za ljubav svom starom slijepom Baloou!
Čist ili blatan, umoran ili vruć,
Drži ga se kao da je svjež trag,
Jednako noću kao i danju,
Ne skrećuć na lijevu ni desnu stranu.
Za ljubav onome koji te voli
Više no išta što živi na zemlji,
Kad čopor tvoj nanese ti boli,
Reci: »To opet pjeva Tabaqui.«
Kad ti tvoj čopor nanese zlo,
Reci: »Opet treba ubit Shere Khana.«
Kad netko povuče na tebe nož,
Idi svojim putem i drži se zakona.
(Korijen i med, palma i cvast,
Nek čuvaju dijete od svakoga zla!)

e-Lektire
lektire.skole.hr

Šumom i vodom, vjetrom i krošnjom,
Naklonost Džungle nek ide s tobom!

KAA

Bijes je izvor straha,
Samo mirno oko je bistro,
Naočarkin otrov ništa ne liječi,
Kao ni otrovne riječi;
Otvoren govor tebi će donijet
Snagu s kojom ide ljubaznost.
Ne zamahuj više no što si dug,
Ne povjeri truloj grani svoju snagu,
Odmjeri dobro razmak za skok,
Da u brzini ne skočiš na rog.
Nakon jela hvata te san?
Pazi da skriven bude ti log,
Da negdje pogrešno ostavljen trag,
Ne privuče k tebi nekog zlog.
Na istoku, zapadu, sjeveru i jugu,
Krzno svoje peri i oprezno govori.
(Kupom, pukotinom, plavim rubom jezera,
O Srednja Džunglo, slijedi ga!)
Šumom, vodom, vjetrom i krošnjom,
Naklonost Džungle nek ide s tobom!

BAGHEERA

U kavezu započe moj život,
Dobro znam koliko čovjek vrijedi,
Slomljenog mi lokota što dade mi slobodu,
Čovječje Mladunče, čuvaj se ljudi!
Kroz mirisnu rosu i blijedo svjetlo zvijezda,
Ne stvaraj zamršeni trag kao divlja mačka,
U zboru ili čoporu, lovu ili logu,
Sa šakalskim ljudima ne sklapaj savez.
Uzvrati im šutnjom kad ti kažu:
»Dođi s nama lakim putem.«
Šutnjom im uzvrati kada traže
Tvoju pomoć u borbi protiv slabih.
Ne hvali se vještinom kao *banaar*,

e-Lektire
lektire.skole.hr

Drži se čvrsto iznad svoga plijena,
Nek te ni zov, ni pjesma, ni znak,
Ne navedu da napustiš trag.
(U jutarnjoj magli, il sutonu bistrom,
Služite mu i vi, jeleni čuvari!)
Šumom i vodom, vjetrom i krošnjom,
Naklonost Džungle nek ide s tobom!

TROJICA

Na tragu kojim moraš ići,
Do pragova našeg straha,
Gdje Cvijet crveno cvjeta;
U noćima kad ćeš ležat
Odvojen od majke naše, neba,
Slušajuć naš korak vani:
U zorama dok se budiš
Na posao koji čeka,
Žaleći za svojom Džunglom:
Šumom i vodom, vjetrom i krošnjom,
Noseći mudrost, snagu, ljubaznost,
Naklonost Džungle nek ide s tobom!

e-Lektire
lektire.skole.hr

Metodički instrumentarij

dr. sc. Vladimira Velički

Razmisli i stvaraj

- Djelo pod naslovom *Knjiga o džungli* zapravo se sastoji od dvije knjige: *Prve knjige o džungli* i *Druge knjige o džungli*.

  Koje se pripovijetke nalaze u njima?

- U pripovijetkama *Mowglijeva braća, Kaaov lov* i *Tigar! Tigar!* Glavni je lik dječak Mowgli.

  Gdje je on odrastao?

- Istražite različite definicije džungle. Možete koristiti natuknicu u Hrvatskoj enciklopediji, na poveznici:

  http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=16884

- Zamislite neprohodnu šikaru, nacrtajte je ili opišite svojim riječima. Opis možete pripremiti u pisanom ili usmenom obliku.

  Samostalno ili u suradnji s drugim učenikom pronađite različite fotografije koje prikazuju džunglu i za svaku fotografiju osmislite naslove koji ju najbolje predstavljaju.

  Tko živi u džungli?

  Je li džungla opasna? Zašto?

- Koji se likovi spominju u ove tri pripovijetke?

  Koje su životinje dobre, a koje su zle?

Kako je dječak dospio u džunglu? Pronađite u tekstu taj opis ili ga prepričajte svojim riječima.

Tko je dječaka othranio?

Kako se životinje sporazumijevaju s dječakom? Možemo li reći da su životinjama dane ljudske osobine? Kako zovemo to stilsko sredstvo?

- Zašto je Shere Khan mrzio dječaka?

  Zbog čega dolazi do borbe između dječaka i tigra Shere Khana?

  Tko je pobijedio u toj borbi? Zašto je ta pobjeda važna?

  Zašto je dječak otišao iz džungle?

  Kamo je otišao? Koga je susreo?

  Što mislite je li Mowgli bio sretniji među ljudima li u džungli?

- Pronađite u tekstu razgovor između dvaju ili više likova. Takav način govora naziva se dijalog. Izvedite ga u suradnji s drugim učenikom tako da svatko ima jednu ulogu. Razgovor možete pročitati ili interpretirati svojim riječima.

  Govori li neki od likova sam sa sobom? Takav način govora naziva se monolog. Pronađite primjer monologa u tekstu.

- Odaberite jedan odjeljak i prepričajte ga drugim učenicima u razredu na znakovnom jeziku. Njihov je zadatak da pogode o kojoj se pripovijetci iz *Knjige o džungli* radi.

Rad u skupinama

- Podijelite se u tri skupine. Ovisno o broju učenika, možete se podijeliti i u više skupina, tako da po dvije skupine imaju isti zadatak.

  Podijeliti se možete uz pomoć digitalnog alata **Instant Classroom**. Dostupan je na stranici **Super Teacher Tools:** http://e-laboratorij.carnet.hr/super-teacher-tools-mrezno-sjediste-super-nastavnike/

Detaljne upute za rad s ovim alatom nalaze se na navedenoj poveznici.

- Svaka pojedina skupina zadužena je za jednu pripovijetku.

  Sažeto usmeno prepričajte događaje pojedinih pripovijetki. Iznesite pojedinosti koje su bitne za razumijevanje teksta. Nakon toga oblikujte sažetak svake pojedine pripovijetke.

  Potom svoj sažetak dajte drugoj skupini. Kad razmijenite sažetke, zadatak je svake skupine prema sažetku prepričati pripovijetku, napisati sastavak ili je predstaviti na plakatu.

  Plakat možete napraviti pomoću digitalnog alata **Canva** za izradu prezentacija, infografika i postera:
  http://e-laboratorij.carnet.hr/canva/

- Kako završava pripovijetka *Tigar! Tigar!*?

  Na kraju te pripovijetke nalazi se Mowglijeva pjesma. Mowgli navodi da »leti između sela i Džungle«? Što bi to moglo značiti?

  Nadalje, Mowgli navodi: » Dvije se strane bore u meni kao što se zmije bore u proljeće.« Razmislite o toj rečenici i protumačite ju.

  Zašto Mowgli navodi da ga je odbacio i »ljudski čopor« i »vučji čopor«?

  Zašto su ga odbacili? Obrazložite.

  Mowglijeva pjesma završava rečenicom: »Srce mi je teško od onoga što ne razumijem.«

  Razmislite o toj rečenici. Što to Mowgli ne razumije? Kada možemo reći da je »srce teško«?

- Pripovijetka *Mowglijeva braća* počinje pjesmom pod naslovom *Noćna pjesma u džungli.* Ilustrirajte pjesmu ili izmislite melodiju za nju. Možete joj dodati i različite zvukove, različite instrumente koje možete sami izraditi!

NAUČI, TO JE VAŽNO

DIJALOG je razgovor između dvaju ili više likova u književnom djelu

MONOLOG je govorenje jednoga lika bez sugovornika

PERSONIFIKACIJA je stilsko sredstvo kojom se stvarima, prirodnim pojavama, predmetima, životinjama ili biljkama daju ljudske osobine.

Poticaji za daljnji rad

1. Na temelju djela *Knjiga o džungli* snimljeni su brojni filmovi.

   Među njima se ističu animirani Disneyev iz 1967. godine:

   https://www.imdb.com/title/tt0061852/

   i noviji igrani iz 2016. godine:

   https://www.imdb.com/title/tt3040964/

   Poveznice donose najave i druge video isječke iz oba filma.

   Godinu dana prije premijere filma iz 1967. umro je Walt Disney. Tako je film *Knjiga o džungli* bio posljednji film kojega je inspirirao sam Walt Disney. Na filmu je radilo oko 250 ljudi, gotovo tri godine. Sedamdeset crtača za taj je film moralo nacrtati 322.000 crteža!

   I drugi je *blockbuster* nastao u istom studiju, Walt Disney Pictures, režirao ga je Jon Favreau, a posebnim ga čine spektakularni vizualni efekti, za što je i nagrađen nagradom Oscar.

   Saznaj još pojedinosti o Waltu Disneyu i njegovom studiju.

   Usporedi oba filma s knjigom.

   Napominjemo da uobičajeni plan – za lektiru pogledati film umjesto pročitati knjigu – u ovom slučaju neće »upaliti«, jer se filmovi znatno razlikuju od svog knjižnog predloška.

2. Na temelju ovoga djela napravljene su također brojna kazališna uprizorenja. Zagrebačko kazalište mladih za predstavu *Knjiga o džungli* iz 1991. godine, redatelja Janusza Kice dobilo je nagrade na 17. danima satire Fadila Hadžića, Zagreb, 1993. i Nagradu Zlatni smijeh – Vilim Matula za ulogu Kaa u navedenoj predstavi.

   Više o predstavi možeš doznati ovdje:
   http://www.zekaem.hr/predstave/knjiga-o-dzungli/

3. U Hrvatskoj se nalazilo šest prašuma (naučili smo da je džungla jedna vrsta prašume). Njihova imena su: Čorkova uvala, Muški bunar, Klepina duliba, Ramino korito, Devčić tavani, Nadžak bilo i Prašnik. Na žalost, neke od njih više to nisu, već su ispresijecane cestama i drva se sijeku. Pronađi podatke o tim prašumama. U kojim dijelovima Hrvatske su se nalazile? Pronađi ih na geografskoj karti Hrvatske samostalno ili u suradnji s vršnjakom.

4. *Knjigu o džungli* prevela je Sanja Lovrenčić, hrvatska književnica i prevoditeljica koja piše za djecu i za odrasle. Neka su ti njezina djela zasigurno već poznata.

   Na našim smo stranicama objavili njezinu zbirku priča *Esperel* koja se za lektiru čita također u 4. razredu, izbor hrvatskih narodnih bajki u njezinoj obradi koje ste upoznali prošle godine, kao i njezine prijevode *Bajki* Charlesa Perraulta, bajke *Ljepotica i zvijer* Jeanne-Marie Leprince de Beaumont, Exuperijevog *Malog princa* i Balzacovog romana *Čiča Goriot*.

   Više o Sanji Lovrenčić doznaj u bilješki o autorici.

5. Prevoditeljica Sanja Lovrenčić za *Knjigu o džungli* napisala je zanimljivi predgovor *Kiplingovo djelo u njegovom i našem vremenu* koji je također objavljen na portalu e-Lektire.

6. Izvorni tekst knjige *The Jungle Book* potraži na ovoj poveznici:

   https://en.wikisource.org/wiki/The_Jungle_Book

   Dostupno je više verzija s različitim ilustracijama.

   Odaberi svoju omiljenu priču i usporedi je s prijevodom.

7. Engleski izvornik *Knjige o džungli* na ovoj je poveznici dostupan i kao besplatna zvučna knjiga, u četiri različite verzije, uz brojna druga Kiplingova djela:

   https://librivox.org/author/144

Izgovor imena

Bagheera – Bagira

Baloo – Balu

Chil – Čil

Chua – Čua

Chuchundra – Čučundra

Darzee – Darzi

Kotick – Kotik

Limmershin – Limeršin

Mowgli – Mogli

Nathoo – Natu

Phao – Pao

Phaona – Faona

Quiquern – Kvikvern

Raksha – Rakša

Shere Khan – Šir Kan

Tabaqui – Tabaki

Toomai – Tumaj

e-Lektire
lektire.skole.hr

Impresum

Naručitelj:

Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNET
Josipa Marohnića 5, 10000 Zagreb
tel.: +385 1 6661 500
www.carnet.hr

Nakladnik:

Bulaja naklada d.o.o
Radnički dol 8, 10000 Zagreb
tel/fax: +385 1 4822 154
info@bulaja.com
www.bulaja.com

Urednik: Zvonimir Bulaja

Oblikovanje: Luka Duplančić, Zvonimir Bulaja

Naslovnica: Luka Duplančić

Bilješka o autoru i djelu: dr. sc. Diana Zalar

Metodička obrada: dr. sc. Vladimira Velički

Tehnička realizacija: Bulaja naklada d.o.o.

Za nakladnika: Zvonimir Bulaja

Pri pripremi ove elektroničke knjige uložen je maksimalni mogući trud i pažnja, te su svi uključeni materijali pažljivo kontrolirani, korigirani i testirani. Međutim, Bulaja naklada d.o.o., CARNET i autori ne mogu biti odgovorni za bilo kakve štete, izravne i neizravne, prouzročene upotrebom ove elektroničke knjige, odnosno pogreškama u tekstovima (nekompletni, netočni ili oštećeni podaci, greške pri unosu i slično).

Sva autorska prava na knjigu su pridržana. Nijedan dio ove knjige ne smije se umnožavati, kopirati niti na bilo koji način reproducirati bez nakladnikova dopuštenja.

ISBN: 978-953-328-379-1

Za prijevod: © Sanja Lovrenčić

Zagreb, 2018.